ELENA EMILIA ŞTEFAN

MANUAL DE DREPT ADMINISTRATIV

PARTEA I

CAIET DE SEMINAR

III324 776
BCU IASI

UJ

UAIC CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

III324 776
BCU IASI

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Elena Emilia ŞTEFAN

MANUAL DE DREPT ADMINISTRATIV

Partea I

Caiet de seminar

Ediția a II-a revizuită, completată și actualizată

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Elena Emilia ŞTEFAN

792 585

Manual de drept administrativ

Partea I

Caiet de seminar

Ediția a II-a revizuită, completată şi actualizată

0 000010 76990 BCU IAŞI

ALE

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Universul Juridic
Bucureşti
- 2014 -

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2011, 2014, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
S.C. Universul Juridic S.R.L.
Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
S.C. Universul Juridic S.R.L.

NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOȚIT DE SEMNĂTURA ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL ULTIMEI COPERTE.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ȘTEFAN, ELENA EMILIA
Manual de drept administrativ. Partea I: caiet de seminar / Elena Emilia Ștefan. - Ed. a 2-a, rev. completată și actualizată. - București : Universul Juridic, 2014-
2 vol.
ISBN 978-606-673-484-4
Vol. 1. - 2014. - Bibliogr. - ISBN 978-606-673-487-5

35(075.8)

REDACȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.666**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL DISTRIBUȚIE: tel.: **021.314.93.15**
fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

25. IUL. 2018

www.universuljuridic.ro

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Cuprins

Tema 1
Noțiuni introductive 17
1. Dreptul administrativ 17
2. Delimitarea între drept public şi drept privat 18
3. Noțiunile de „regim de putere publică", „serviciu public", „interes public". 18
4. Aplicații practice 19
4.1. Întrebări 19
4.2. Teme de referat 19
4.3.Test grilă 19
4.4. Speță 21
4.5. Bibliografie 22
4.6. Legislație incidentă 22

Tema 2
Noțiuni generale privind administrația publică 23
1. Teoria separației puterilor în stat 23
2. Noțiunea de administrație publică 24
3. Noțiunea de autorități publice potrivit Constituției României 25
4. Analiza art. 52 din Constituție referitor la sfera administrației publice 27
5. Relația executiv - administrație publică 28
6. Aplicații practice 28
6.1. Întrebări 28
6.2. Teme de referat 29
6.3. Test grilă 29
6.4. Spețe 33
6.5. Bibliografie 35
6.6. Legislație incidentă 36

Tema 3
Izvoarele, normele şi raporturile de drept administrativ 37
1. Izvoarele dreptului administrativ 37
2. Norma de drept administrativ: definiție, trăsături, structură, clasificare 40
2.1 Definiția normei juridice 40
2.2. Trăsăturile normei juridice 40
2.3. Structura normei de drept administrativ 41

BCU IAȘI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

2.3.1. Structura internă, logico-juridică a normei de drept administrativ....41
2.3.2. Structura tehnico-legislativă a normei de drept administrativ....43
3. Raporturile de drept administrativ. 43
4. Aplicații practice 45
4.1. Întrebări 45
4.2. Teme de referat....46
4.3. Test grilă....46
4.4. Spețe....50
4.4.1. Speța nr. 1 50
4.4.2. Aplicație 50
4.5. Bibliografie....52
4.6. Legislație incidentă....53

Tema 4
Preşedintele României 54
1. Structura de stat, forma de guvernământ, regim politic....54
2. Regimul semiprezidențial atenuat din România....54
3. Instituția Preşedintelui....55
3.1. Alegerea Preşedintelui: art. 81-82 din Constituție 55
3.2. Durata mandatului: art. 83 din Constituție 56
3.3. Interimatul....56
4. Rolul Preşedintelui 57
5. Atribuțiile Preşedintelui României 58
5.1. Atribuțiile Preşedintelui în raporturile sale cu Parlamentul 59
5.2. Atribuțiile Preşedintelui ca şef al executivului....61
5.3 Atribuții în cazuri excepționale, art. 92 şi 93 din Constituție....62
5.4 Atribuțiile în raporturile cu justiția....62
5.5 Atribuțiile Preşedintelui în domeniul politicii externe....63
6. Aplicații practice 63
6.1. Întrebări 63
6.2. Teme de referat....64
6.3. Test grilă....64
6.4. Spețe....68
6.5. Bibliografie....68
6.6. Legislație incidentă....69

Tema 5
Preşedintele României 71
1. Administrația Prezidențială....71
2. Actele Preşedintelui României: art. 100 din Constituție 72

2.1. Actele exclusiv juridice (decretele) 72
2.2. Actele exclusiv politice ale Preşedintelui României (art. 88 din Constituţie) 73
3. Aplicaţii practice 74
3.1. Întrebări 74
3.2 Teme de referat 74
3.3. Test grilă 74
3.4. Spețe 77
3.5. Bibliografie 79
3.6. Legislaţie incidentă 80

Tema 6
Preşedintele României 81
1. Răspunderea Preşedintelui României 81
1.1 Răspunderea politică a Preşedintelui României 82
1.2. Regimul răspunderii penale a Preşedintelui României 82
2. Aplicaţii practice 85
2.1. Întrebări 85
2.2. Teme de referat 86
2.3 Test grilă 86
2.4. Spețe 89
2.5. Bibliografie 91
2.6. Legislaţie incidentă 91

Tema 7
Guvernul 92
1. Rolul Guvernului României potrivit Constituţiei republicate şi a Legii nr. 90/2001 privind organizarea şi funcţionarea Guvernului României şi a ministerelor 92
1.1. Condiţii pentru calitatea de membru al Guvernului 94
1.2. Durata mandatului 95
1.3. Încetarea funcţiei de membru al Guvernului 96
2. Structura Guvernului 96
3. Aplicaţii practice 97
3.1. Întrebări 97
3.2. Teme de referat 97
3.3. Test grilă 98
3.4. Spețe 100
3.5. Bibliografie 100
3.6. Legislaţie incidentă 101

Tema 8
Guvernul 102
1. Regimul învestiturii Guvernului 102
2. Statutul primului-ministru 104
3. Aparatul de lucru al Guvernului 105
4. Organizarea şi funcţionarea Guvernului 106
5. Aplicaţii practice 106
5.1. Întrebări 106
5.2. Teme de referat 107
5.3. Test grilă 107
5.4. Spețe 110
5.5. Bibliografie 111
5.6. Legislație incidentă 112

Tema 9
Guvernul 113
1. Actele Guvernului: art. 108 din Constituție 113
1.1. Hotărârile Guvernului 113
1.2. Ordonanțele Guvernului 113
1.2.1. Regimul constituțional al ordonanței de Guvern (ordonanța obişnuită) 114
1.2.2. Regimul constituțional al ordonanțelor de urgență 115
1.3. Actele emise de către primul-ministru 116
1.4. Delegarea legislativă 116
2. Controlul parlamentar exercitat asupra Guvernului 116
3. Răspunderea Guvernului şi a miniştrilor 118
3.1. Regimul răspunderii Guvernului potrivit Constituției 118
3.2. Răspunderea politică a Guvernului şi a membrilor săi 118
3.2.1. Moțiunea de cenzură (art. 113 din Constituție) 119
3.2.2. Angajarea răspunderii Guvernului (art. 114 din Constituție) 119
3.3. Răspunderea penală a membrilor Guvernului (art. 109 din Constituție) 120
3.4. Răspunderea patrimonială a Guvernului şi a miniştrilor 121
4. Ministerele 121
5. Autoritățile administrative autonome 123
6. Serviciile publice deconcentrate ale ministerelor şi ale celorlalte organe centrale ale administrației 123
7. Aplicaţii practice 124
7.1. Întrebări 124
7.2. Teme de referat 125
7.3. Test grilă 125

7.4. Speță 132
7.5. Bibliografie 132
7.6. Legislație incidentă 133

Tema 10
Administrația publică 135
1. Principiile administrației publice locale 135
1.1. Principiul autonomiei locale 135
1.2. Principiul descentralizării 136
1.3. Principiul deconcentrării serviciilor publice 137
1.4. Principiul eligibilității 138
1.5. Principiul legalității 138
1.6. Principiul consultării cetățenilor în probleme locale de interes deosebit 138
1.7. Principiul utilizării limbii materne 139
1.8. Administrația publică locală 140
2. Aplicații practice 140
2.1. Întrebări 140
2.2. Teme de referat 141
2.3. Test grilă 141
2.4. Speță 144
2.5. Bibliografie 144
2.6. Legislație incidentă 145

Tema 11
Administrația publică locală 146
1. Autoritățile locale 146
1.1. Consiliul local 146
1.2. Secretarul unităților administrativ-teritoriale 151
1.3 Primarul 152
2. Autorități județene: Consiliul județean, preşedintele Consiliului județean 154
2.1. Consiliul județean 154
2.2. Preşedintele Consiliului județean 155
3. Aplicații practice 156
3.1. Întrebări 156
3.2. Teme de referat 156
3.3. Teste grilă 156
3.4. Spețe 160
3.5. Bibliografie 161
3.6. Legislație incidentă 161

BCU CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Tema 12
Administrația publică locală 163
1. Prefectul 163
1.1. Cadru general 163
1.2. Condiții pentru numire 163
1.3. Atribuțiile prefectului 164
1.4. Tutela administrativă 165
1.5. Statutul prefectului 166
1.6. Incompatibilități 166
1.7. Actele prefectului 167
1.8. Aparatul de specialitate 167
1.9. Încetarea de drept a exercitării funcției de prefect 167
2. Subprefectul 168
3. Aplicații practice 168
3.1. Întrebări 168
3.2. Teme de referat 168
3.3. Test grilă 169
3.4. Speță 170
3.5. Bibliografie 171
3.6. Legislație incidentă 171

Tema 13
Funcția publică 173
1. Definiția funcției publice și a funcționarului public 171
1.1. Natura juridică a funcției publice 174
1.2. Principiile pe care se întemeiază funcția publică 174
2. Clasificarea funcțiilor publice și a funcționarilor publici 174
3. Funcționarul public 177
4. Condițiile de acces în funcțiile publice 178
5. Numirea în funcție 179
6. Funcționarul în fapt 179
7. Drepturile și îndatoririle funcționarilor publici 180
7.1. Drepturile funcționarilor publici 180
7.2. Îndatoririle funcționarilor publici 181
8. Aplicații practice 182
8.1. Întrebări 182
8.2. Teme de referat 183
8.3. Test grilă 183
8.4. Spețe 187
8.5. Bibliografie 187
8.6. Legislație incidentă 188

Tema 14

Funcția publică 189
1. Conflictul de interese şi alte interdicții 189
2. Răspunderea funcționarilor publici 190
2.1. Răspunderea disciplinară 190
2.1.1. Abaterea disciplinară 191
2.1.2. Sancțiunile disciplinare 191
2.2. Răspunderea contravențională 192
3. Modificarea, suspendarea şi încetarea raportului de serviciu al funcționarului public 193
3.1. Modificarea raportului de serviciu 193
3.2. Suspendarea raportului de serviciu 193
3.3. Încetarea raporturilor de serviciu 193
4. Aplicații practice 194
4.1. Întrebări 194
4.2. Teme de referat 194
4.3. Test grilă 194
4.4. Spețe 196
4.5. Bibliografie 198
4.6. Legislație incidentă 199

Partea a II-a

1. Întrebări pentru pregătirea studenților în vederea susținerii examenului ... 200
2. Spețe 206
3. Model recomandat de referat 223

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Abrevieri folosite în prezenta lucrare

ÎCCJ	Înalta Curte de Casație şi Justiție
DNA	Departamentul Național Anticorupție
HG	Hotărâre a Guvernului
O.G.	Ordonanță a Guvernului
O.U.G.	Ordonanță de urgență
S.C.	Societate comercială
C	Constituție
Lege	Lege numărul
Cap.	Capitol
Art.	Articol
alin.	Alineat
lit.	Litera
CSM	Consiliul Superior al Magistraturii
CSAT	Consiliul Superior de Apărare a Țării
B.E.C.	Biroul Electoral Central
Camera	Cameră a Parlamentului
M. Of.	Monitorul Oficial al României
BNR	Banca Națională a României
Premier	Prim-ministru
D.C.C.	Decizia Curții Constituționale
CGMB	Consiliul General al Municipiului Bucureşti

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Introducere

Prezenta lucrare tratează problematica dreptului administrativ - partea generală şi se adresează deopotrivă studenților facultăților de drept sau cu profil administrativ, cât şi cadrelor didactice în pregătirea activității de la seminar. Materialul prezentat urmăreşte să facă mai uşor de accesat informațiile primite deja de studenți la orele de curs. Structura lucrării cuprinde 14 teme, corespunzătoare fişei disciplinei din planul de învățământ pe un semestru, şi anume: noțiuni introductive, noțiuni generale privind administrația publică, izvoarele, normele şi raporturile de drept administrativ, Preşedintele României, Guvernul, administrația publică locală (principii, autorități), funcția publică.

Această a doua ediție a fost revizuită şi corectată ținând cont de modificările legislative care au intervenit, astfel că, prezentul Caiet de seminar, cuprinde actualizări şi completări, pe baza legislației existente până la data de 1 septembrie 2014. Prezenta lucrare cuprinde, ca şi prima ediție, o parte teoretică şi aplicații practice pentru fixarea cunoştințelor. În cadrul fiecărei teme am optat să tratăm minimum o speță care să concentreze o problematică de actualitate din informațiile primite la curs. În partea finală a lucrării am prezentat întrebări şi spețe din temele abordate, pentru verificarea cunoştințelor, utile studenților pentru pregătirea examenului de semestru.

Provocarea pentru autoare este aceea ca, după parcurgerea materiei atât de la curs, cât şi de la seminar studenții să fie deprinşi să folosească textul Constituției României, să interpreteze un text de lege, să verifice orice informație primită direct la sursă şi să gândească logic juridic corect, astfel încât, la contactul cu realitatea de zi cu zi, să le fie uşor să se comporte corect în societate şi să facă diferența între informații juridice reale şi ştirile din mass-media care ne invadează viața. Partea teoretică prezentată nu este concepția proprie a autoarei, ci este rodul unei munci de cercetare a unor reputați autori ale căror idei şi abordări ale dreptului administrativ am dorit să le prezentăm într-o manieră personală şi pe care îi asigur de întreaga prețuire pentru contribuția ştiințifică valoroasă din acest domeniu.

Le doresc mult succes studenților noştri şi sperăm să găsească în acest caiet de seminar un ajutor de nădejde în pregătirea pentru examen.

Elena Emilia Ştefan,
Bucureşti, 1 octombrie 2014

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Tema 1

Noțiuni introductive

Tematică:

1) Dreptul administrativ
2) Delimitarea între drept public şi drept privat
3) Noțiunile de „regim de putere publică", „serviciu public", „interes public"

1. Dreptul administrativ

Dreptul administrativ: este ramura dreptului public care reglementează relațiile sociale din sfera administrației publice, precum şi pe cele de natură conflictuală dintre autoritățile publice sau structuri private, învestite cu autoritate publică, pe de o parte, şi cei vătămați în drepturile lor prin actele administrative ale acestor autorități, pe de altă parte.

Trăsături:

- dreptul administrativ este o ramură a dreptului de public;
- dreptul administrativ este dominat de principiul legalității, în sensul că activitatea autorităților administrației publice se desfăşoară pe baza legilor şi în conformitate cu acestea, urmărindu-se în principal, punerea lor în aplicare;
- dreptul administrativ se caracterizează prin existența unui ansamblu de reguli specifice activităților administrative, distincte de cele care reglementează raporturile dintre particulari, constituind regimul juridic administrativ, ce deosebeşte dreptul administrativ de dreptul privat; acesta mai reglementează relațiile sociale ce formează obiectul administrației publice şi reprezintă „dreptul aplicabil administrației publice";
- normele dreptului administrativ sunt mai mobile față de normele dreptului privat, aspect ce decurge din specificul activității administrative şi din transformările rapide care au loc în administrație;
- în dreptul administrativ, interesul public are prioritate față de interesul particular, pornindu-se de la ideea că, în statul de drept, interesele statului sunt ale colectivității, deci trebuie să fie prioritare în raport cu cele ale individului;
- normele dreptului administrativ au, de regulă, caracter imperativ.

2. Delimitarea între drept public şi drept privat

„Dreptul public este cel care se referă la organizarea statului roman, iar dreptul privat, la interesele fiecăruia." (Ulpian)[1]

Dreptul public cuprinde normele care se referă la organizarea şi funcționarea autorităților publice, raporturile dintre aceste autorități, dintre stat şi particulari, precum şi raporturile dintre state.

Dreptul privat cuprinde ansamblul normelor juridice ce reglementează relațiile sociale patrimoniale şi nepatrimoniale dintre particulari (fie dintre persoane fizice, fie dintre acestea şi persoane juridice ori numai dintre persoane juridice), toate aceste categorii de subiecte acționând în nume personal, nu ca purtătoare ale autorității publice.

Deosebiri între normele de drept public şi cele de drept privat:

- dreptul privat reglementează interesul particular (individual), în timp ce normele de drept public reglementează un interes general, al unei colectivități;
- în dreptul privat părțile se află pe picior de egalitate, în timp ce în dreptul public subiectele raportului juridic sunt formate din stat sau o autoritate a acestuia, deci părțile se află într-o poziție de subordonare.

3. Noțiunile de „regim de putere publică", „serviciu public", „interes public"

Regimul de putere publică este regimul în care prevalează interesul general atunci când este în conflict cu interesul particular, prin intermediul prerogativelor acordate de Constituție şi de legi.

Puterea publică este reprezentată de prerogativele ce fac ca interesul general să prevaleze față de interesul particular. Aceste prerogative rezultă din Constituție şi din alte legi organice; pe ele se fundamentează capacitatea de drept public a organelor administrației publice. În virtutea acestei capacități, organele administrației emit acte administrative, care se execută din oficiu şi se aplică direct.

Serviciul public reprezintă activitatea organizată sau autorizată de o autoritate a administrației publice, pentru a satisface nevoi sociale în interes public.

Interesul public desemnează necesitățile materiale şi spirituale ale cetățenilor, la un moment dat, cu precizarea că această sintagmă este un

[1] M.C. Cliza, *Drept administrativ*, Partea I, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2010, p. 7.

concept ce depinde de scopurile politice, sensul său putând să se modifice odată cu schimbarea concepțiilor politice, în cazul unei alternanțe la putere.

4. Aplicații practice

4.1. Întrebări

- Ce este dreptul administrativ?
- Cărei ramuri îi aparține dreptul administrativ?
- Comentați definiția dată de Ulpian delimitării între dreptul public şi dreptul privat.
- Ce înseamnă regimul de putere publică?

4.2. Teme de referat[1]:

- Serviciile publice din statele membre ale Uniunii Europene
- Distincția dintre dreptul public şi dreptul privat
- Serviciul public – actualități şi perspective
- Trăsăturile şi clasificarea serviciilor publice

4.3. Test grilă[2]

1. Dreptul administrativ este o ramură a:
a) Dreptului privat
b) Dreptului public
c) Dreptului constituțional

2. Obiectul dreptului administrativ îl constituie:
a) Normele juridice care reglementează organizarea, funcționarea şi activitatea autorităților administrației publice
b) Normele juridice care reglementează activitatea administrațiilor financiare
c) Normele juridice care reglementează activitatea autorităților administrației publice

3. Dreptul public se referă la:
a) Organizarea statului român
b) Interesele particularilor
c) Organizarea statului român şi a intereselor particularilor

---

[1] Modelul de referat recomandat este prezentat în partea finală a acestui Caiet de seminar.

[2] Este corectă numai o singură variantă de răspuns.

4. Regimul juridic aplicabil administrației publice este:
a) Regim de putere publică
b) Regimul în care predomină interesul privat
c) Regim mixt

5. Serviciul public reprezintă:
a.) Acea activitate desfăşurată sau autorizată de către un organ public, prin care se realizează nevoi sociale de interes public
b) Acea activitate desfăşurată de către societățile comerciale
c) Acea activitate desfăşurată sau autorizată de un organ public prin care se realizează atât nevoi sociale de interes public, cât şi de interes particular

6. Puterea publică presupune:
a) Posibilitatea de a emite decizii obligatorii care se execută din oficiu
b) Posibilitatea de a aplica măsuri de constrângere
c) Posibilitatea de a emite decizii obligatorii care se execută din oficiu şi posibilitatea de a aplica măsuri de constrângere

7. Pot presta servicii publice, alături de instituțiile publice, şi alte structuri ale statului sau ale unităților administrativ-teritoriale şi:
a) Regiile autonome
b) Societățile mixte
c) Persoanele juridice de drept privat autorizate în acest sens de către o autoritate a administrației publice

8. Menținerea ordinii publice este obligația:
a) Statului
b) Profesiunilor medicale
c) Profesiunilor liberale

9. Persoanele juridice de drept privat pot presta servicii publice:
a) În orice condiție
b) Numai dacă sunt autorizate în acest sens de o autoritate a administrației publice
c) Numai după 3 ani de la înființare

10. Una din trăsăturile dreptului administrativ se referă la:
a) În dreptul administrativ, interesul public are prioritate față de interesul particular
b) În dreptul administrativ interesul particular primează

c) În dreptul administrativ, interesul public se realizează numai prin negociere cu reprezentanții societății civile

11. Dreptul administrativ are strânse legături cu:
a) Dreptul financiar
b) Dreptul constituțional
c) Dreptul Uniunii Europene

4.4. Speță

Reclamantul AB a chemat în judecată pe pârâții Primăria Municipiului Arad şi pe SC „T.D." SRL, solicitând instanței ca prin hotărârea ce va pronunța să dispună anularea deciziei de ridicare a autovehiculului AR-33-VLL din data de 15 aprilie 2012 şi obligarea pârâților, în solidar, la plata sumei de 1500 lei cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciul suferit.

AB şi-a motivat cererea arătând că în data de 15 aprilie 2012, ora 18^{00}, autovehiculul său cu numărul de înmatriculare AR-33-VLL a fost ridicat de pe bulevardul Unirii din oraşul Arad, din zona blocului T 12, de către SC „T.D." SRL care nu avea calitatea să ridice autovehiculul de pe drumurile publice, deşi în zonă nu există niciun indicator de oprire sau staționare interzisă, nici indicatoare de avertizare a ridicării de autovehicule.

Reclamantul a arătat instanței că a formulat plângere în baza art. 7 din Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ, însă Primăria Municipiului Arad, prin adresa nr. 12987 din 19 mai 2012, a refuzat să revoce actul administrativ.

Pârâta, SC „T.D." SRL, a formulat la primul termen întâmpinare prin care a solicitat respingerea acțiunii formulate de reclamantul AB, ca neîntemeiată.

Pârâta a arătat instanței că a încheiat cu Primăria Municipiului Arad, prin primar, un contract de concesiune în baza căruia procedează la emiterea unei decizii de ridicare şi ridică în fapt autovehicule parcate neregulamentar pe zonele stabilite prin dispoziția primarului nr. 356 din 15 martie 2012 şi le duce în locuri special amenajate până la restituirea acestora proprietarilor, în schimbul unui tarif.

Întrebări:

1) Pârâta avea calitatea să ridice autovehicule de pe drumurile publice?
2) În speță identificați un serviciu public? Nominalizați.
3) Ce soluție ați da în situația în care ați fi judecătorul care trebuie să soluționeze această speță?

4.5. Bibliografie

- N. Popa, *Teoria generală a dreptului*, ed. a III-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2008.
- A. Iorgovan, *Tratat de drept administrativ*, vol. II, vol. I, ed. a IV-a, Ed. All Beck, Bucureşti, 2005.
- A. Trăilescu, *Drept administrativ*, ed. a IV-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2010.
- V. Vedinaş, *Drept administrativ*, ed. a IV-a revăzută şi actualizată, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2009.
- D. Apostol Tofan, *Drept administrativ*, vol. I, ed. a III-a, Bucureşti, Ed. C.H. Beck, 2014.
- I. Alexandru, I.V. Ivanoff, C. Gilia, *Sisteme politico-administrative europene*, Ed. Bibliotheca, Târgovişte, 2007.
- I. Corbeanu, *Drept administrativ*, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2002.
- M.C. Cliza, *Drept administrativ*, Partea I, Curs universitar, Bucureşti, Ed. Pro Universitaria, 2010.
- V. Prisăcaru, *Tratat de drept administrativ român, Partea generală*, ed. a III-a, revăzută şi adăugită de autor, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2002.
- Fl. Coman-Kund, Al.-S. Ciobanu, *Drept administrativ. Sinteze teoretice şi practice pentru activitatea de seminar*, Partea I, ed. a II-a, revăzută şi actualizată, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2008.
- C.-S. Săraru, *Contractele administrative. Reglementare. Doctrină. Jurisprudență*, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2009.

4.6. Legislație incidentă

- Constituția României;
- Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ, publicată M. Of. nr. 1154/2004, cu ultimele modificări prin O.U.G. nr. 4/2013 privind modificarea Legii nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative conexe, publicată în M. Of. nr. 68/2013.

Tema 2

Noțiuni generale privind administrația publică

Tematică:

1. Teoria separației puterilor în stat
2. Noțiunea de „administrație publică"
3. Noțiunea de „autorități publice" conform Constituției României
4. Analiza art. 52 din Constituție
5. Relația executiv-administrație publică

1. Teoria separației puterilor în stat

Potrivit art. 1 alin. (4) din Constituție, statul se organizează potrivit principiului separației şi echilibrului puterilor – legislativă, executivă şi judecătorească – în cadrul democrației constituționale.

Inițial, în prima sa redactare, Constituția României prevedea într-un mod implicit principiul separației puterilor în stat, pentru ca apoi, în 2003, acesta să fie consacrat expres.

La nivelul statului român puterea publică se exercită prin intermediul aparatului de stat, respectiv autorităților/organelor reprezentative ale poporului, precum şi prin referendum. Autoritățile care compun aparatul de stat sunt organizate într-un sistem constituțional unitar, fiind învestite cu competență statală (putere publică delegată).

Potrivit Constituției revizuite, puterea de stat exercită trei funcții distincte, separate în realizarea lor efectivă, şi anume: legislativă, executivă şi judecătorească.

➢ **Funcția legislativă** reprezintă funcția de creare a legilor. Prin aceasta se instituie reguli de conduită generale şi impersonale, obligatorii pentru întreaga populație, a căror garantare se realizează prin forța coercitivă a statului, instituționalizată la nivelul unui aparat de specialitate de natură administrativă sau judiciară.

Autoritățile care realizează funcția legislativă a statului, potrivit Constituției României din 1991, sunt: Parlamentul României, care reprezintă unica autoritate legiuitoare a țării, precum şi o serie de instituții cu caracter consultativ, precum Consiliul Legislativ sau Consiliul Economic şi Social.

➢ **Funcția executivă reprezintă** funcția de executare a legilor adoptate de către Parlament, înțeleasă ca activitate derivată, de conducere a executării, asigurare a executării şi executare în concret a legilor şi a celorlalte acte normative.

Autoritățile care, potrivit Constituției României, exercită funcția executivă a statului sunt: Guvernul României, autoritățile administrației publice centrale de specialitate şi serviciile deconcentrate ale acestora, prefectul, autoritățile administrației publice locale autonome.

➢ **Funcția judecătorească reprezintă** funcția de aplicare a legii la cazuri concrete în care conținutul acesteia este disputat între una sau mai multe părți.

Autoritățile care, potrivit Constituției, exercită funcția judecătorească a statului sunt: instanțele judecătoreşti, Ministerul Public şi Consiliul Superior al Magistraturii.

Pentru principiul separației puterilor în stat existența celor trei funcții statale, distincte şi independente în acțiune unele față de altele, este esențială. Fiecărei funcții îi corespunde o putere, respectiv o prerogativă decizională, o competență statală, delegată de la popor unor autorități specifice. Activitatea fiecărei categorii de autorități este autonomă în raport cu categoriile de autorități care exercită alte funcții statale.

În concluzie, din redactarea art. 1 alin. (4) din Constituție, înțelegem că prin Constituție:

➢ se identifică prerogativele specifice fiecărei puteri, însă există şi elemente de convergență care au rolul de a le echilibra;

➢ echilibrul exercitării puterilor în stat este asigurat prin mecanisme constituționale şi legale de control reciproc între autoritățile statului, dar şi de o serie de autorități constituționale cu caracter autonom față de autoritățile clasice de exercitare a funcțiunilor fundamentale ale statului, precum: Curtea Constituțională, Curtea de Conturi, Avocatul Poporului etc.

2. Noțiunea de administrație publică

Administrația publică se poate defini ca fiind ansamblul activităților Preşedintelui României, Guvernului, autorităților administrative autonome centrale, autorităților administrative autonome locale şi, după caz, structurilor subordonate acestora, prin care, în regim de putere publică, se aduc la îndeplinire legile sau, în limitele legii, se prestează servicii publice.

Administrația publică are două sensuri:

– *Administrația publică în sens formal*, care reprezintă ansamblul autorităților şi instituțiilor publice care realizează, pe baza şi în vederea executării legii, o activitate cu un anumit specific.

– *Administrația publică în sens material,* care înseamnă activitatea de organizare a executării şi de executare în concret a legilor de către autoritățile care compun acest sistem, în vederea satisfacerii intereselor generale.

Comparație între administrația privată și administrația publică:

– *Administrația privată* urmărește obținerea unui profit material, reușita în afaceri și, în secundar, binele public.

– *Administrația publică* urmărește satisfacerea interesului public în mod dezinteresat, inclusiv prin realizarea de servicii publice.

~ Administrația publică își desfășoară activitatea prin acte administrative, fapte materiale juridice și operațiuni tehnico-materiale.

I. *Actele administrative* reprezintă forma juridică principală a activității organelor administrației publice, care constau într-o manifestare unilaterală și expresă de voință de a da naștere, a modifica sau a stinge drepturi și obligații, în realizarea puterii publice, sub controlul principal de legalitate al instanțelor judecătorești.

II. *Faptele materiale juridice* constau în transformări în lumea materială și produc prin acestea efecte juridice, independent de existența unei manifestări de voință în acest scop (neînregistrarea unei persoane pe listele electorale, edificarea unei construcții pe un teren aparținând domeniului public dă naștere unui drept de proprietate publică asupra acelei construcții, calamitățile naturale etc.). Acestea includ atât acțiunile omenești (contravențiile), cât și evenimentele naturale (inundațiile, nașterea, moartea).

III. *Operațiunile tehnico-materiale* reprezintă anumite activități pe care le realizează autoritățile administrației publice în vederea realizării sarcinilor lor și nu produc prin ele însele efecte juridice (lucrări de multiplicare și secretariat etc.).

Într-o altă opinie, se apreciază că unele operațiuni tehnico-administrative pot produce anumite efecte juridice (anunțul de atribuire a unui contract de achiziție publică creează obligația autorității publice emitente a anunțului de a încheia contractul cu ofertantul câștigător al procedurii de atribuire a contractului).

3. Noțiunea de autorități publice potrivit Constituției României

Potrivit Constituției, noțiunea de „administrație publică" are:

a) Un sens restrâns care are în vedere numai autoritățile cuprinse în Cap. V al Titlului III (administrație publică centrală de specialitate și administrație publică locală), adică acele autorități care desfășoară activitate cu caracter administrativ, tehnic, prin care legea este pusă în executare;

b) Un sens larg, care include, pe lângă autoritățile prevăzute în Cap. V, și alte autorități ale administrației publice (Președinte, Guvern), adică acele autorități care desfășoară o activitate având conotație politică.

Faptul că în Constituție se întâlnește un capitol intitulat „administrație publică" nu înseamnă că autoritățile enumerate (ministere, alte organe centrale de specialitate, prefect, organele locale de specialitate subordonate ministerelor, consiliul județean, consiliul local, primar) sunt singurele autorități ale administrației publice[1].

Titlul III din Constituția României, intitulat „Autoritățile publice", cuprinde următoarele capitole:

1. Parlamentul;
2. Președintele României;
3. Guvernul;
4. Raporturile Parlamentului cu Guvernul;
5. Administrația publică;
6. Autoritatea judecătorească.

Explicația este aceea că, prin această tehnică de ordonare și enumerare, legiuitorul constituant a dorit să arate că autoritățile publice din Cap. V realizează numai administrație publică, atât la nivel central, cât și la nivel local.

Reținem!

Autoritățile care realizează în concret[2] administrația publică sunt:

1. la nivel central:

a. cei doi șefi ai executivului (Președintele și Guvernul);

b. ministerele și alte organe centrale subordonate Guvernului;

c. autorități administrative centrale autonome (organe centrale de specialitate care nu sunt în subordinea Guvernului);

d. instituții bugetare, regii autonome, societăți comerciale, subordonate ministerelor;

e. instituții bugetare, regii autonome, societăți comerciale, subordonate organelor centrale autonome.

2. la nivel local:

f. prefectul;

g. organe locale de specialitate subordonate ministerelor și coordonate de prefect;

h. organe autonome locale (consiliul județean, președintele consiliului județean, consiliul local, primarul);

---

[1] M.C. Cliza, *Drept administrativ*, Partea I, Ed. Pro Universitaria, București, 2010, p. 14.

[2] M.C. Cliza, *Drept administrativ*, Partea I, Ed. Pro Universitaria, București, 2010, p. 16-17.

i. instituții bugetare, regii autonome, societăți comerciale, subordonate consiliului județean sau consiliului local.

4. Analiza art. 52 din Constituție referitor la sfera administrației publice

Art. 52 în redactarea constituțională se referă la posibilitatea pe care o are cel vătămat într-un drept sau un interes legitim, de o autoritate publică, de a obține recunoașterea dreptului sau a interesului legitim și repararea pagubei.

„Persoana vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim, anularea actului și repararea pagubei.

Condițiile și limitele acestui drept se stabilesc prin lege organică.

Statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare. Răspunderea statului este stabilită în condițiile legii și nu înlătură răspunderea magistraților care și-au exercitat funcția cu rea-credință sau gravă neglijență."

Așa cum afirmam anterior, în stat sunt trei puteri: legislativă, executivă și judecătorească.

Potrivit Constituției revizuite există autorități publice care nu fac parte din puterea executivă, ci aparțin celorlalte puteri ale statului: Parlament, instanțele judecătorești, precum și autorități publice care nu se încadrează în clasice puteri, fiind instituții independente (Avocatul Poporului, Curtea Constituțională, Curtea de Conturi etc.), autorități care pot emite acte administrative.

Referitor la autoritățile publice care nu fac parte din puterea executivă, distingem două categorii de activități:

- *Activitatea principală*, care nu este de natură administrativă (pronunțarea hotărârilor judecătorești, legiferarea etc.).
- *Activitatea secundară* de natură administrativă prin care se asigură mijloacele necesare desfășurării activității principale.

Pentru a răspunde la întrebarea: *„la ce tipuri de autorități se referă art. 52 din Constituție?"*, trebuie să se facă distincție între administrația publică, realizată de structuri statale, respectiv ale comunităților locale, conduse sau tutelate, direct sau indirect, de către unul din cei doi șefi ai executivului – șeful statului sau Guvernul, și activitatea administrativă, desfășurată de celelalte organe de stat (autorități publice): Parlament, instanțe judecătorești, Curtea Constituțională și Avocatul Poporului etc.

În redactarea art. 52 din Constituție se folosește expresia generică de act administrativ, însă, în realitate, textul acestuia are în vedere două categorii de acte administrative:

1. actele administrative ale autorităților publice din sfera executivului;
2. actele administrative ale celorlalte autorități publice.

5. Relația executiv-administrație publică

În România executivul este bicefal, adică el este format din Președintele României și din Guvern.

Executivul presupune două dimensiuni:

a) Guvernarea, care înseamnă a lua decizii esențiale care angajează viitorul națiunii;

b) Administrația, care înseamnă îndeplinirea sarcinilor cotidiene.

Între executiv și administrația publică există o corelație de la întreg la parte; administrația fiind un segment al executivului, fără a se suprapune însă cu acesta.

Președintele României are o serie de atribuții cu caracter administrativ, dar și unele cu caracter politic. Aproape toate atribuțiile sunt condiționate însă fie de acordul Parlamentului, fie de propunerea primului-ministru.

În ceea ce privește Guvernul, în practica de stat este imposibilă delimitarea atribuțiilor preponderent politice de atribuțiile preponderent administrative, Constituția neavând înscris un tablou al atribuțiilor acestuia.

Între Președinte și Guvern, reprezentat de primul-ministru, nu există raporturi de subordonare, ci doar de colaborare, regimul politic actual fiind caracterizat ca un regim semiprezidențial atenuat sau parlamentarizat, apropiat de un regim parlamentar clasic sau semiparlamentar.

Guvernul, la rândul său, se află în următoarele raporturi administrative:

- de supraordonare față de ministere (sau alte organe de specialitate cu rang de minister);
- de colaborare cu autoritățile administrative autonome;
- de tutelă administrativă față de autoritățile deliberative alese la nivel teritorial.

6. Aplicații practice

6.1. Întrebări

- Ce este dreptul administrativ?
- Definiți administrația publică și enumerați autoritățile care realizează administrație publică.
- Care sunt accepțiunile noțiunii de administrației publică?

➢ Analizați teoria separației puterilor în dreptul public român așa cum este ea reglementată în Constituția revizuită.

➢ Comentați art. 52 din Constituția României, corelat cu art. 51 din Constituție.

➢ Ce alte drepturi garanții cunoașteți, cu excepția dreptului persoanei vătămate de o autoritate publică, prevăzut de art. 52 din Constituție?

6.2. Teme de referat

➢ Argumente pro şi contra regimului politic semiprezidențial din România
➢ Analizați regimul politic din Franța
➢ Analizați regimul politic din SUA
➢ Analizați regimul politic din Elveția
➢ Analizați regimul politic din Italia
➢ Instituția Avocatului Poporului

6.3. Test grilă[1]

1. Constituția României reglementează principiul:
a) Separației puterilor în stat
b) Separației şi colaborării puterilor în stat
c) Separației şi echilibrului puterilor în stat

2. În Constituția României, revizuită, principiul separației puterilor în stat este:
a) Sugerat implicit
b) Consacrat expres
c) Ignorat

3. Potrivit teoriei separației puterilor în stat, funcția executivă revine:
a) Parlamentului
b) Administrației
c) Instanțelor judecătoreşti

4. Potrivit teoriei separației puterilor în stat, funcția judecătorească revine:
a) Parlamentului
b) Administrației
c) Instanțelor judecătoreşti

[1] Este corectă numai o singură variantă de răspuns.

CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

5. Referitor la justiție, în sistemul nostru constituțional:
a) Nu este admisă intervenția executivului în domeniul justiției sub nicio formă
b) Justiția poate interveni uneori în procesul legislativ
c) Justiția nu poate interveni în activitatea puterii legislative decât rareori

6. Curtea Constituțională:
a) Face parte din puterea judecătorească
b) Face parte din puterea legislativă
c) Nu face parte din niciuna din cele trei puteri, deşi are legătură cu fiecare din ele în parte

7. În sens restrâns, administrația publică cuprinde:
a) Pe lângă autoritățile prevăzute în Cap. V, şi alte autorități ale administrației publice
b) Administrație publică locală
c) Numai autoritățile cuprinse în Cap. V al Titlului III

8. Regimul politic instituit prin Constituția României este:
a) Parlamentar
b) Semiprezidențial atenuat sau semiparlamentar
c) Prezidențial

9. Administrația publică îşi desfăşoară activitatea prin:
a) Acte administrative, fapte materiale juridice şi operațiuni tehnico-materiale
b) Fapte şi acte administrative
c) Acte juridice civile şi acte administrative

10. Faptele materiale juridice reprezintă:
a) Forma juridică principală a activității organelor administrației publice
b) Anumite activități pe care le realizează autoritățile administrației financiare
c) Transformări în lumea materială şi produc prin acestea efecte juridice, independent de existența unei manifestări de voință în acest scop

11. Activitatea administrației publice include:
a) Prestarea de servicii publice
b) Executarea legii
c) Executarea legii şi prestarea de servicii publice

12. Executiv bicefal înseamnă un executiv format din:
a) Parlament şi Preşedinte
b) Guvern şi Parlament
c) Preşedinte şi Guvern

13. Puterea discreționară reprezintă:
a) Acea marjă de libertate lăsată la libera apreciere a unei autorități astfel ca, în vederea scopului indicat de legiuitor, să poată recurge la orice mijloc de acțiune în limitele competenței sale
b) Acea marjă de libertate lăsată la libera apreciere a unei autorități astfel ca, în vederea scopului indicat de legiuitor, să poată recurge, cu discreție şi în tăcere pentru realizarea competenței sale, la orice mijloc de acțiune
c) Puterea de care dispune o autoritate de a lua orice decizie, în orice condiție, pentru realizarea competenței sale

14. Care dintre autoritățile de mai jos nu se încadrează în una din cele trei puteri clasice:
a) Înalta Curte de Casație şi Justiție
b) Curtea Constituțională
c) Curțile de Apel

15. Preşedintele României are:
a) Atribuții cu caracter politic, dar şi atribuții cu caracter administrativ
b) Numai atribuții politice
c) Numai atribuții cu caracter administrativ

16. La ce categorii de acte administrative se referă art. 52 din Constituție:
a) Acte administrative ale autorităților publice din sfera executivului şi actele administrative ale celorlalte autorități publice
b) Actele administrative ale autorităților publice locale
c) Actele administrative ale autorităților publice din sfera executivului

17. Raporturile dintre administrația publică şi cei administrați sunt:
a) Raporturi bazate pe egalitatea părților
b) Raporturi bazate pe subordonarea administraților față de autorități
c) Raporturi de colaborare între cele două părți

18. Conflictele juridice dintre autoritățile publice având ca obiect respectarea principiului separației puterilor în stat se soluționează de către:
a) Curtea de Conturi
b) Avocatul Poporului
c) Curtea Constituțională

19. Puterea executivă presupune:
a) Guvernarea
b) Guvernarea şi administraţia
c) Administrarea domeniului public

20. Preşedintele României face parte din:
a) Puterea executivă
b) Puterea legislativă
c) Puterea judecătorească

21. Activitatea de administraţie publică se desfăşoară, de regulă:
a) De pe poziţii de egalitate faţă de particulari
b) De pe poziţii de autoritate faţă de particulari
c) De pe poziţii de subordonare faţă de particulari

22. Guvernarea înseamnă:
a) Decizii esenţiale ce angajează viitorul naţiunii
b) Activităţi de legiferare
c) Prestarea de servicii publice

23. Administraţia reprezintă:
a) Activitatea prin care autorităţile publice asigură satisfacerea necesităţilor de interes public, folosind prerogativele de putere publică de care dispun
b) Activitatea prin care autorităţile publice elaborează acte normative
c) Activitatea prin care autorităţile publice asigură satisfacerea necesităţilor de interes public şi privat

24. Între noţiunile de executiv şi administraţie publică este o corelaţie:
a) De la parte la întreg
b) Sunt sinonime
c) De la întreg la parte

25. În România, autoritatea judecătorească este compusă din:
a) Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie şi celelalte instanţe judecătoreşti
b) Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie şi celelalte instanţe judecătoreşti, Ministerul Public şi Consiliul Superior al Magistraturii
c) Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, celelalte instanţe judecătoreşti şi Consiliul Superior al Magistraturii

POLITEHNICA UNIVERSITY LIBRARY

26. Guvernul României face parte din:
a) Puterea executivă
b) Puterea judecătorească
c) Puterea legislativă

6.4. Spețe

Speța nr. 1

Parlamentul, reunit în şedință extraordinară pentru a analiza situația de criză economică prin care trece țara, l-a invitat pe primul-ministru să dea explicații cu privire la recentele decizii politice pe care Guvernul le-a luat în ultimele 3 luni.

Primul-ministru, intuind că Parlamentul se referă la decizia politică de diminuare a pensiilor, a transmis o scrisoare Parlamentului prin care a arătat că nu ar fi luat această decizie dacă Preşedintele țării nu ar fi amenințat pe toți membrii Guvernului că îi destituie din funcție dacă nu procedează în acest mod.

Parlamentul, luând act de această scrisoare, l-a invitat pe Preşedintele României să transmită punctul său de vedere, însă acesta nu s-a conformat.

Aflând de la televizor de disputa politică dintre Guvern, Parlament şi Preşedintele țării, Înalta Curte de Casație şi Justiție s-a sesizat din oficiu şi, prin purtătorul de cuvânt al instituției, le-a transmis tuturor părților din acest conflict să rezolve amiabil problema pentru că altfel va trimite un memoriu la Curtea Constituțională pentru a stabili cine a încălcat legea.

Întrebări:
1. Identificați cele trei puteri implicate în speță
2. Analizați greşelile făcute de fiecare participant în parte
3. Care dintre instituțiile enumerate în speță nu fac parte din cele trei puteri din stat?

Speța nr. 2

Procurorul general al României, prin decizia nr. 34 din 12 iunie 2009, îi aplică lui AB, care avea calitatea de manager administrativ al instituției, sancțiunea diminuării drepturilor salariale cu 10% pe o perioadă de 1 (una) lună deoarece acesta a săvârşit o abatere disciplinară.

AB, în calitatea sa de funcționar public, nemulțumit de decizia luată de către şeful său ierarhic, atacă decizia la instanța de contencios administrativ, arătând că a procedat în acest mod deoarece drepturile sale sunt protejate prin lege.

Pârâtul a formulat întâmpinare, prin care a solicitat respingerea acțiunii, deoarece decizia de diminuare a drepturilor salariale nu este un act

administrativ, întrucât Ministerul Public face parte din puterea judecătorească, şi nu din puterea executivă.

Întrebări:

1. Analizaţi speţa raportându-vă la prevederile art. 52 din Constituţie.
2. Cine are dreptate în speţă? Argumentaţi.
3. Poate Parchetul General să emită acte administrative? Dar instanţele judecătoreşti?

Speţa nr. 3[1]

Reclamantul AA, în contradictoriu cu Uniunea Naţională a Avocaţilor din România, a solicitat recunoaşterea dreptului de a fi primit în profesia de avocat cu scutire de examen şi obligarea pârâtei la despăgubiri materiale şi morale.

În motivarea acţiunii, reclamantul a arătat că s-a adresat Baroului Covasna pentru a fi primit în profesia de avocat cu scutire de examen, îndeplinind condiţia de vechime de peste 10 ani în specialitatea juridică, avizul negativ fiind exprimat de Barou doar la data de 8 martie 2002, iar prin decizia atacată, Comisia Permanentă a Uniunii Avocaţilor din România i-a respins cererea fără a motiva refuzul.

Curtea de Apel Braşov, Secţia Comercială şi de Contencios Administrativ a admis excepţia inadmisibilităţii acţiunii, a admis cererea de intervenţie în interes propriu a Baroului de Avocaţi Covasna şi a respins acţiunea formulată de către reclamant.

Instanţa de fond a reţinut că: „Uniunea Naţională a Avocaţilor din România este o uniune între fiecare avocat, pe de o parte, şi barou sau uniune, pe de altă parte, între care nu există raporturi de subordonare. Puterile conferite acestor structuri se obţin prin delegarea reprezentanţilor, rezultat al eligibilităţii acestora prin votul majoritar al tuturor avocaţilor. În cazul autorităţilor administrative, puterile derivă din lege".

S-a admis excepţia inadmisibilităţii acţiunii, întrucât Uniunea Naţională a Avocaţilor din România, având caracter profesional, deciziile acesteia nu se impun prin atributele specifice puterii administrative.

Reclamantul a formulat recurs, susţinând că decizia atacată îndeplineşte toate condiţiile necesare unui act administrativ pentru a fi contestată pe calea contenciosului administrativ. În plus, Uniunea Naţională a Avocaţilor din România a fost înfiinţată prin lege şi este o autoritate publică administrativă (un serviciu public), care realizează sarcinile puterii executive

[1] Speţă preluată din culegerea de spete scrisă de către G. Bârsan, S. Cristea, intitulată *Contencios administrativ. Jurisprudenţă*, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2005, p. 60-62.

de satisfacere a intereselor generale ale societății. Deciziile au atribute specifice puterii administrative, al cărei element principal este noțiunea de autoritate publică, şi nu de organ administrativ.

Întrebări:

1. Analizați instituția numită Uniunea Națională a Avocaților din România. Este ea o autoritate publică administrativă? Poate ea presta un serviciu public? Argumentați.

2. Care este soluția în speță şi cu ce motivare?

Speța nr. 4

La data de 15 august 2010 prin Codul fiscal s-a prevăzut obligația persoanelor fizice autorizate să depună lunar, până pe data de 25 a lunii, o declarație la Casa de Pensii şi la Agenția de Şomaj, precum şi să plătească un impozit, procentual – corespunzător venitului realizat, acolo detaliat, sub sancțiunea aplicării de penalități în cuantum de 1% pe zi întârziere.

Ministrul muncii, pentru a veni în ajutorul populației, în data de 27 august 2010, a emis Ordinul nr. 33 din 27 august 2010, având un singur articol, astfel: *„Nedepunerea declarațiilor şi neplata impozitului prevăzut în Codul fiscal pentru categoria de persoane fizice autorizate, în anul 2010, nu se sancționează. Penalitățile se aplică, de la caz la caz, prin interpretare".*

Întrebări

1. Care este ierarhia actelor normative?

2. Poate un ordin al unui ministru să modifice o lege ordinară? Dar o lege organică?

3. A procedat corect din punct de vedere legal şi constituțional ministrul respectiv?

4. Ce semnificație are principiul legalității?

6.5. Bibliografie

- A. Trăilescu, *Drept administrativ*, ed. a IV-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2010.
- C. Ionescu, *Drept constituțional comparat*, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2008.
- V. Vedinaş, *Drept administrativ*, ed. a IV-a revăzută şi actualizată, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2009.
- A. Iorgovan, *Tratat de drept administrativ*, vol. I, vol. II, ed. a IV-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2005.
- D. Apostol Tofan, *Drept administrativ,* vol. I, ed. a III-a, Bucureşti, Ed. C.H. Beck, 2014.

➢ D. Apostol Tofan, *Instituții administrative europene*, Ed. C.H. Beck, București, 2006.

➢ M. Constantinescu, A. Iorgovan, I. Muraru, E.S. Tănăsescu, *Constituția României, revizuită. Comentarii și explicații*, Ed. All Beck, București, 2004.

➢ I. Alexandru, I.V. Ivanoff, C. Gilia, *Sisteme politico-administrative europene*, Ed. Bibliotheca, Târgoviște, 2007.

➢ I. Corbeanu, *Drept administrativ. Curs universitar,* ed. a II-a revăzută și completată, Ed. Lumina Lex, București, 2010.

➢ M.C. Cliza, *Drept administrativ*, Partea I, Curs universitar, București, Ed. Pro Universitaria, 2010.

➢ V. Prisăcaru, *Tratat de drept administrativ român. Partea generală,* ed. a III-a, revăzută și adăugită de autor, Ed. Lumina Lex, București, 2002.

➢ I. Muraru, *Avocatul Poporului – instituție de tip ombudsman*, Ed. All Beck, București, 2004.

➢ E. Ștefan, *Ombudsmanul european în lumina Constituției Europene*, Revista de drept public nr. 1/2006, București.

➢ G. Bârsan, S. Cristea, *Contencios administrativ. Jurisprudență*, Ed. Universul Juridic, București, 2005.

➢ Fl. Coman-Kund, Al.-S. Ciobanu, *Drept administrativ. Sinteze teoretice și practice pentru activitatea de seminar,* Partea I, ed. a II-a, revăzută și actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2008.

6.6. Legislație incidentă

➢ Constituția României;

➢ Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatului Poporului, publicată în M. Of. nr. 48/1997, cu modificările și completările ulterioare (ultima modificare prin Legea nr. 258/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată);

➢ Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, publicată în M. Of. nr. 224/1992, cu modificările și completările ulterioare (ultimele modificări prin Legea nr. 217/2008 pentru pentru modificarea și completarea Legii nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, republicată în M. Of. nr. 282/2009, și Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice);

➢ Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, publicată în M. Of. nr. 116/1995, cu modificările și completările ulterioare [ultimele modificări prin Legea nr. 270/2010 privind modificarea și completarea Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 10/2011 privind abrogarea alin. (8) al art. 39 din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat].

Tema 3

Izvoarele, normele şi raporturile de drept administrativ

Tematică:

1. Izvoarele dreptului administrativ
2. Normele de drept administrativ
3. Raporturile de drept administrativ

1. Izvoarele dreptului administrativ

Izvoarele dreptului administrativ reprezintă formele de exteriorizare, de exprimare a normelor de drept administrativ. Acestea se clasifică în izvoare scrise şi izvoare nescrise (cutumiare şi jurisprudenţiale).

Izvoarele scrise[1] **ale dreptului administrativ**, în funcţie de importanţa acestora, se ierarhizează astfel:

- Constituţia; tratatele internaţionale;
- Legea organică;
- Legea ordinară şi ordonanţa, inclusiv ordonanţa de urgenţă;
- Hotărârea de Guvern;
- Acte (ordine, instrucţiuni) ale administraţiei ministeriale;
- Ordinul prefectului;
- Hotărârea Consiliului Judeţean;
- Dispoziţia preşedintelui Consiliului Judeţean;
- Hotărârea Consiliului Local;
- Dispoziţia primarului.

➢ **Constituţia**, legea fundamentală a statului, reprezintă principalul izvor de drept administrativ, deoarece aceasta reglementează relaţiile sociale care fac obiectul acestei ramuri de drept.

În art. 1 alin. (5) din Constituţie se prevede expres caracterul obligatoriu al respectării Constituţiei, a supremaţiei sale şi a legilor. Prin normele constituţionale sunt reglementate la nivel de principii aspectele esenţiale ale ordinii juridice în stat, cum ar fi raporturile dintre cele trei puteri – legislativă,

---

[1] M.C. Cliza, *Drept administrativ*, Partea I, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2010, p. 31.

executivă, judecătorească –, libertățile şi îndatoririle fundamentale ale cetățenilor, organizarea de stat – inclusiv a autorităților administrației publice centrale şi locale, dar şi raporturile dintre guvernanți şi guvernați.

Mai mult decât atât, autoritățile administrației publice trebuie să respecte Constituția şi să aibă în vedere jurisprudența constituțională, care se manifestă la nivel de speță pe calea procedurii excepției de neconstituționalitate, raportată la actele ilegale adoptate de către autoritățile administrative.

➢ **Legea** este principala formă de exprimare a dreptului, fiind izvor de bază şi pentru dreptul administrativ. Legile (constituționale, organice, ordinare) sunt izvoare ale dreptului administrativ doar dacă reglementează relații din sfera administrației publice.

Forța juridică a legii se exprimă în principiul supremației acesteia, legea fiind incontestabilă şi obligatorie pentru toate categoriile de subiecte de drept (autorități publice, persoane fizice şi juridice).

Legile constituționale, potrivit art. 73 alin. (2) din Constituție, sunt cele prin care se revizuieşte Constituția şi sunt guvernate de o anumită procedură referitoare la adoptarea şi intrarea în vigoare.

Legile organice, marea lor majoritate, sunt izvoare de drept administrativ (ex. Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ etc.).

Legile ordinare sunt izvoare de drept administrativ numai în măsura în care reglementează relații sociale care fac obiectul administrației publice.

Elementele de diferențiere între legile organice şi legile ordinare privesc:

a) Domeniul de reglementare:

- Legea organică intervine în anumite domenii expres prevăzute de Constituție, potrivit art. 73 alin. (3), şi anume: sistemul electoral, statutul deputaților şi senatorilor etc.;
- În ceea ce priveşte legea ordinară, ea intervine în toate celelalte domenii care nu au fost rezervate prin Constituție legii ordinare.

b) Modul de adoptare:

- Legile organice se adoptă cu votul majorității membrilor fiecărei Camere (majoritate absolută), potrivit art. 76 alin. (1) din Constituție;
- Legile ordinare se adoptă cu votul majorității membrilor prezenți din fiecare Cameră (majoritate relativă), potrivit art. 76 alin. (2) din Constituție.

➢ **Ordonanțele şi hotărârile Guvernului** constituie un alt izvor al dreptului administrativ. Puterea executivă, a cărei expresie o constituie Guvernul, are atribuții stabilite limitativ prin Constituția României, printre acestea figurând şi dreptul de a emite ordonanțe şi hotărâri.

Ordonanţele de Guvern sunt izvoare ale dreptului administrativ, deoarece ele sunt emise de către Guvern, autoritatea centrală a dreptului administrativ. Ordonanţele de Guvern sunt fie simple, fie de urgenţă.

Hotărârile de Guvern, actele administraţiei ministeriale şi extraministeriale, sunt emise în vederea punerii în executare a prevederilor legale.

Actele autorităţilor administrative centrale autonome (regimul juridic al acestor categorii de acte este reglementat de actul normativ de înfiinţare şi organizare a autorităţii respective) *şi ale autorităţilor publice locale şi ale prefecţilor* constituie izvoare ale dreptului administrativ numai în măsura în care au caracter normativ.

➢ **Tratatele internaţionale**

Potrivit art. 11 alin. (2) din Constituţie, tratatele ratificate de Parlament fac parte din dreptul intern.

Tratatul internaţional, ca să poată fi izvor de drept administrativ, trebuie să îndeplinească următoarele condiţii:

a) Să fie ratificate de Parlament potrivit dispoziţiilor constituţionale.

b) Să fie de aplicabilitate directă.

c) Să reglementeze relaţii sociale care se circumscriu sferei administraţiei publice.

În domeniul drepturilor fundamentale ale omului, Constituţia recunoaşte supremaţia dreptului internaţional asupra dreptului intern, potrivit art. 20 alin. (2), cu excepţia situaţiei în care Constituţia sau legile interne conţin dispoziţii mai favorabile.

➢ **Jurisprudenţa** este constituită din totalitatea hotărârilor judecătoreşti pronunţate de toate instanţele judecătoreşti de toate gradele.

Jurisprudenţa este izvor de drept administrativ, mai ales atunci când vorbim despre practica instanţelor de contencios administrativ şi a instanţelor de contencios constituţional[1].

Potrivit prevederilor art. 126 alin. (3) din Constituţie: *„Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie asigură interpretarea şi aplicarea unitară a legii de către celelalte instanţe judecătoreşti, potrivit competenţei sale."*

Se consideră izvoare de drept:

- toate deciziile de interpretare ale Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie date în promovarea unui recurs în interesul legii[2];

---

[1] Pentru o dezvoltare a subiectului *„precedentului judiciar în cadrul jurisdicţiei constituţionale"*, a se vedea opinia autoarei I. Boghirnea, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Sitech, Craiova, 2010, p. 118-120.

[2] Pentru o dezvoltare a subiectului privind deciziile Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie din România, a se vedea I. Boghirnea, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Sitech, Craiova, 2010, p. 120-122.

- deciziile Curții Constituționale;
- soluțiile date de către instanțele de contencios administrativ împotriva actelor administrative normative care trebuie publicate, conform dispozițiilor Legii nr. 554/2004. Aceste decizii se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I sau în monitoarele oficiale ale județelor ori al municipiului București, la cererea instanței de executare ori a reclamantului.

Izvoarele nescrise ale dreptului administrativ

➢ **Cutuma sau obiceiul** reprezintă izvor al dreptului administrativ numai dacă sunt îndeplinite cumulativ două condiții:

a) practica îndelungată;

b) formarea convingerii opiniei publice asupra caracterului obligatoriu.

➢ **Principiile generale ale dreptului şi regulile generale**

Acest izvor de drept a fost creat de doctrina occidentală. La nivelul Uniunii Europene, Curtea Europeană de Justiție a definit un mare număr de principii specifice administrației publice, raportându-se la principiile generale ce se regăsesc în legislația aplicabilă administrației publice, comune statelor membre[1].

Doctrina juridică nu poate constitui un izvor al dreptului administrativ, chiar dacă prezintă o mare importanță în activitatea de legiferare şi cea de aplicare a legii, putând fi considerată un factor de influență în elaborarea unor acte normative cu impact asupra administrației publice.

2. Norma de drept administrativ: definiție, trăsături, structură, clasificare

2.1. Definiția normei juridice

Normele juridice administrative reprezintă acea categorie a normelor juridice instituite de autoritățile publice şi care conferă administrației publice calitatea să se manifeste în raporturile de drept ca subiecte special învestite cu atribuții de realizare a puterii executive.

2.2. Trăsăturile normei juridice

Trăsăturile normei juridice sunt:

➢ Caracter general

➢ Caracter impersonal

[1] M.C. Cliza, *Drept administrativ*, Partea I, Ed. Pro Universitaria, București, 2010, p. 33-37.

- Caracter obligatoriu
- Caracter social
- Caracter de repetabilitate şi continuitate.

2.3. Structura normei de drept administrativ

Structura normei de drept administrativ este formată din: structura internă şi structura externă.

- *Structura internă (logico-juridică)* a normei de drept este trihotomică şi este formată din ipoteză, dispoziţie, sancţiune;
- *Structura externă (tehnico-legislativă)* a normei de drept este formată din: capitole, secţiuni, paragrafe, articole, alineate.

2.3.1. Structura internă[1], logico-juridică a normei de drept administrativ

Structura internă, logico-juridică a normei de drept administrativ este formată din: ipoteză, dispoziţie şi sancţiune.

I. Ipoteza

Ipoteza normei de drept administrativ prevede împrejurările, condiţiile în care se aplică şi subiectele la care se referă dispoziţia (poate conţine şi definiţii, principii, scopul activităţii unui organ, înţelesul unor termeni, pentru că pe baza acestora se pot înţelege prevederile expuse în normă).

- După modul de determinare, ipoteza poate fi *absolut determinată* şi *relativ determinată*.
- *Ipoteza este absolut determinată* când sunt conturate cu exactitate împrejurările în care se va aplica dispoziţia.
- *Ipoteza este relativ determinată* când se prevăd la modul general împrejurările la care se aplică norma, existenţa lor concretă urmând a fi stabilită de organul care o aplică.

II. Dispoziţia

Dispoziţia normei de drept administrativ indică conduita precisă a subiectelor care se află în împrejurările descrise în ipoteză.

- După modul de determinare, dispoziţia poate fi *absolut determinată* şi *relativ determinată*.

---

[1] Pentru o abordare a normei juridice din punct de vedere al teoriei generale a dreptului, a se vedea şi opinia autoarei I. Boghirnea, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Sitech, Craiova, 2010, p. 79-82.

- *Dispoziția absolut determinată* prevede drepturile şi obligațiile subiectelor în mod precis, detaliat.
- *Dispoziția relativ determinată* se referă la faptul că drepturile şi obligațiile subiectelor vizate nu sunt clar formulate.

➢ După caracterul conduitei prescrise, dispozițiile se clasifică în dispoziții imperative (onerative şi prohibitive) şi dispoziții permisive.

- *Dispoziția imperativă*

Dispoziția normei de drept administrative este în general categorică, imperativă, deoarece relațiile sociale care fac obiectul reglementării dreptului administrativ se desfăşoară în procesul de realizare a puterii.

a) *Dispoziția imperativă onerativă* impune subiectului să realizeze o anumită acțiune; principalele norme de drept administrativ au o dispoziție cu un *caracter onerativ*, prin care subiectele de drept la care se referă norma sunt obligate la o anumită conduită, la o anumită prestație.

b) *Dispoziția imperativă prohibitivă* obligă subiectul vizat la o inacțiune. O mare categorie de norme de drept administrativ au o dispoziție *prohibitivă*, cuprinzând reguli de interzicere a unor acțiuni. Este cazul, în principal, al normelor cu caracter contravențional, al normelor care consacră diferite forme de constrângere administrativă.

- *Dispozițiile permisive* prevăd pentru subiectele vizate libertatea de alege o anumită conduită, lăsând la latitudinea acestora să facă sau nu anumite acțiuni. Aceste dispoziții sunt identificate prin verbul „a putea", introdus în expresii ca *„autoritatea administrativă poate", „cetățeanul poate" etc.*

III. Sancțiunea

Sancțiunea normei de drept administrativ prevede consecințele juridice care decurg în cazul nerespectării normei de drept administrativ. Sancțiunea normei de drept administrativ nu apare întotdeauna în mod expres, urmând a fi dedusă din conținutul normei juridice respective.

După cum legea prevede una sau mai multe consecințe juridice, sancțiunile pot fi unice sau multiple.

- *Sancțiunile unice* prevăd o singură consecință.
- *Sancțiunile multiple* cuprind una sau mai multe consecințe juridice şi pot fi alternative şi cumulative.
- *Sancțiunile multiple alternative* semnifică faptul că, din două sancțiuni, se aplică una singură.

- *Sancțiunile multiple cumulative* semnifică faptul că, dacă legea prevede două sau mai multe sancțiuni, acestea se aplică concomitent.

➢ După forma răspunderii administrative, acestea pot fi:

- Sancțiuni administrativ-disciplinare (destituirea din funcție, revocarea alegerii, mutarea disciplinară);
- Sancțiuni administrativ-contravenționale (amenda, avertismentul şi prestarea unei activități în folosul comunității);
- Sancțiuni administrativ-patrimoniale (obligarea la repararea prejudiciului produs printr-o daună morală sau materială);
- Măsuri de executare silită (demolarea sau desființarea unor construcții);
- Măsuri cu privire la actele juridice (anulare, suspendare, căi de atac).

Adeseori sancțiunea normelor de drept administrativ lipseşte, fiind subînțeleasă, deoarece actele elaborate de autoritățile executive ale statului cu încălcarea sau nesocotirea normelor de drept administrativ sunt lovite de nulitate absolută.

Sancțiunea este întotdeauna prevăzută în cazul contravențiilor, unde are un caracter represiv.

În cazul în care nerespectarea sau încălcarea normei de drept administrativ se sancționează şi cu alte sancțiuni decât nulitatea actelor ilegale, sancțiunea este cuprinsă în norma de drept administrativ sau se face trimitere expresă la o altă normă.

2.3.2. Structura tehnico-legislativă a normei de drept administrativ

Structura tehnico-legislativă a normei de drept administrativ alcătuieşte structura externă a acesteia.

Ea este corelată cerințelor de celeritate ale procesului legislativ, precum şi principiilor generale de tehnică legislativă reglementate de Legea nr. 24/2000 ca drept comun în materie.

Normele de tehnică legislativă stabilesc părțile constitutive ale unui act normativ, structura, forma şi modul de sistematizare a conținutului acestuia, procedeele tehnice folosite în activitatea de elaborare, modificare, completare şi abrogare a actelor normative, limbajul şi stilul acestora etc.

Structura tehnico-legislativă a normei de drept administrativ se identifică şi se exprimă prin articole, paragrafe, alineate, care la rândul lor sunt structurate în părți, titluri, capitole, secțiuni.

3. Raporturile de drept administrativ

Raporturile de drept administrativ sunt acea categorie a raporturilor juridice reglementate prin normele de drept administrativ a căror formare, modificare sau desființare are loc prin manifestarea de voință

unilaterală a autorității publice în cadrul şi pentru realizarea activității executive a statului.

Aceste raporturi au întotdeauna un subiect calificat, care este de regulă o autoritate publică, dar poate fi şi un alt subiect căruia prin lege sau pe baza legii i-au fost conferite drepturi şi obligații specifice capacității de drept administrativ.

Raporturile administrative sunt relații ce se stabilesc în cadrul activității executive a statului, adică de realizare a unor sarcini publice, în interes public.

Trăsăturile raporturilor de drept administrativ:

➢ cel puțin unul din subiecte este purtător al autorității publice;

➢ sunt raporturi de putere reglementate de normele dreptului administrativ.

Structura raportului juridic:

1. Părțile raportului juridic: sunt participanții la raporturile de drept administrativ (din care cel puțin un subiect este învestit cu prerogative de putere publică).

➢ Poziția părților în raportul administrativ este o poziție de inegalitate juridică.

➢ În raporturile juridice administrative întotdeauna un subiect[1] este calificat, învestit cu capacitate sau competență administrativă, şi un subiect este necalificat, supus voinței celui dintâi, care nu trebuie să aibă o capacitate juridică specială, ci doar capacitatea juridică de drept privat.

Persoanele administrative pot fi colective, guvern, ministere, consiliu local, stabiliment public, şi persoane administrative individuale (unipersonale): Preşedintele României, prefect, primar.

În cazul persoanelor administrative unipersonale sau colegiale care sunt înzestrate cu prerogative de putere publică, cu autoritate, dar fără a avea drepturi patrimoniale civile, personalitatea civilă aparține instituției în care sunt integrate, respectiv: administrația prezidențială, prefectura, administrația comunală etc.

Persoana administrativă are atât competență, cât şi capacitate juridică.

2. Conținutul raportului juridic este format din drepturile şi obligațiile specifice părților participante la relația din cadrul activității de realizare a puterii executive.

---

[1] Pentru detalii complete despre subiectele raportului administrativ, a se vedea opinia exprimată de către autoarea M.C. Cliza în *Drept administrativ*, Partea I, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2010, p. 53 şi urm.

3. Obiectul raportului juridic este format din conduita părților.

➢ Conduita administrației poate consta din acțiuni de conducere, îndrumare, control, coordonare, de decizie, din operațiuni tehnico-materiale, de execuție etc.

În dreptul administrativ identificăm mai multe tipuri de raporturi:

➢ raporturi de subordonare (ex. un şef de serviciu şi subalternii săi, serviciile publice deconcentrate ale ministerelor din unitățile administrativ-teritoriale şi prefectul se află în raporturi de subordonare față de Guvern);

➢ raporturi de colaborare;

➢ raporturi de coordonare (ex. raporturile dintre consiliul local şi primar, pe de o parte, şi consiliul județean, pe de altă parte);

➢ raporturi de tutelă administrativă (aceste raporturi sunt exercitate potrivit art. 3 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 de către prefecți şi de către Agenția Națională a Funcționarilor Publici).

Reținem!

Raporturile de subordonare au următoarele trăsături specifice:

1) sunt raporturi de subordonare a unui subiect față de celălalt; mai exact, subiectul care este purtător al autorității publice are o poziție supraordonată;

2) naşterea şi realizarea lor sunt determinate fie de voința legiuitorului, fie de voința unilaterală a subiectului supraordonat;

3) realizarea lor constituie o obligație juridică pentru organul supraordonat.

Raporturile de colaborare au următoarele trăsături specifice:

1) sunt raporturi în care subiectul purtător al autorității publice colaborează de pe o poziție egală, în spiritul dispozițiilor legale, cu celălalt subiect al raportului administrativ (care poate fi sau nu purtător al autorității publice), la realizarea sarcinilor administrației de stat dintr-un anumit domeniu de activitate sau, după caz, la adoptarea unei decizii administrative;

2) naşterea şi realizarea lor concretă este determinată de manifestarea voinței ambelor subiecte;

3) condițiile manifestării voinței ambelor subiecte sunt prevăzute expres de lege.

4. Aplicații practice

4.1. Întrebări

➢ Care sunt izvoarele formale ale dreptului administrativ român?

➢ Definiți şi clasificați normele de drept administrativ.

- Care este structura logico-juridică a normelor de drept administrativ?
- Ierarhizați izvoarele dreptului administrativ după forța lor juridică.
- Jurisprudența este izvor de drept administrativ?
- Care sunt elementele raportului juridic administrativ?
- Care sunt izvoarele nescrise ale dreptului administrativ român?

4.2. Teme de referat

- Tratatele internaționale sunt izvoare de drept administrativ?
- Raporturile de drept administrativ.
- Argumentați prin texte constituționale de ce Constituția este principalul izvor de drept.

4.3. Test grilă[1]

1. Izvoarele nescrise ale dreptului administrativ sunt:
a) Obiceiul, jurisprudența şi tratatele internaționale
b) Obiceiul şi jurisprudența
c) Obiceiul şi principiile generale ale dreptului.

2. În cazul raportului de drept administrativ:
a) Ambele subiecte sunt, întotdeauna, autorități ale administrației publice
b) Unul dintre subiecte este întotdeauna un purtător al autorității publice
c) Ambele subiecte sunt, întotdeauna, persoane juridice de drept public.

3. Sancțiunea normei de drept administrativ, în sens restrâns, are în vedere:
a) Urmările nefavorabile ce intervin în cazul nerespectării dispoziției
b) Măsurile de stimulare a subiectului vizat în vederea realizării conduitei prescrise
c) Atât consecințele nerespectării dispoziției, cât şi măsurile de stimulare a subiectului în vederea realizării conduitei prescrise

4. Între prefecți, pe de o parte, Consiliile locale şi primari, precum şi Consiliile județene şi președinții acestora, pe de altă parte:
a) Nu există raporturi de subordonare
b) Există raporturi de subordonare
c) Există raporturi de participare

5. Legile constituționale reprezintă:
a) Legi de modificare a sistemului electiv

[1] Este corectă numai o singură variantă de răspuns.

b) Legi de revizuire a Constituției
c) Legi privind organizarea referendumului

6. În situația în care există neconcordanțe între legile interne şi reglementările internaționale la care România este parte, în materia drepturilor omului se aplică:
a) Întotdeauna legile interne
b) Reglementările internaționale, chiar dacă Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile
c) Reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile

7. Ipoteza normei de drept administrativ poate face referire la:
a) Împrejurările, condițiile, situațiile în care se aplică norma juridică, subiectele de drept
b) Drepturile şi obligațiile părților
c) Consecințele nerespectării normei

8. Constituția este principalul izvor al dreptului administrativ:
a) Da
b) Numai când se referă la dreptul administrativ
c) Nu

9. Ordonați următoarele categorii de acte normative după criteriul forței lor juridice şi alegeți varianta corectă:
a) Hotărârile de Guvern, Ordonanțele de Guvern, Constituția, ordinele prefecților
b) Constituția, legile organice, legile ordinare, ordonanțele de Guvern, hotărârile de Guvern, ordinele prefecților
c) Ordonanțele de Guvern, Constituția, legea organică, ordinele prefecților

10. Ordonați următoarele categorii de acte normative după criteriul forței lor juridice şi alegeți varianta corectă:
a) Ordinul prefectului, hotărârile consiliului local, hotărârile de Guvern
b) Constituția, legile, ordonanțele de Guvern, hotărârile de Guvern
c) Constituția, ordonanțele de Guvern, legile, hotărârile de Guvern

11. Constituția reprezintă:
a) Legea fundamentală a statului
b) Legislație secundară
c) Legislație primară

12. Deciziile Curții Constituționale:
a) Au caracter obligatoriu
b) Sunt opozabile numai între părțile litigante
c) Sunt retroactive

13. Sunt izvoare ale dreptului administrativ:
a) Deciziile de interpretare date de Înalta Curte de Casație şi Justiție în promovarea unui recurs în interesul legii
b) Decizii pronunțate de către Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor
c) Decizii pronunțate de către Oficiul de Stat pentru Invenții şi Mărci

14. Pentru ca obiceiul să fie izvor de drept se cer îndeplinite cumulativ condițiile:
a) Practica îndelungată în timp şi transmiterea lui din generație în generație
b) Să se aplice de obicei, de la caz la caz, timp îndelungat
c) Practica îndelungată în timp şi să fie socotit de toată lumea ca având caracter obligatoriu în sensul legii

15. Obiceiul este sinonim cu:
a) Practica
b) Cutuma
c) Legea

16. Jurisprudența desemnează:
a) Toate hotărârile judecătoreşti pronunțate de către instanțele judecătoreşti dintr-un stat
b) Toate normele juridice publicate în Monitorul Oficial
c) Toate deciziile Curții Constituționale

17. Tratatele şi convențiile internaționale reprezintă izvoare ale dreptului administrativ în condițiile următoare:
a) Să fie de aplicație directă, nemijlocită, să fi fost ratificate conform dispozițiilor constituționale şi să cuprindă reglementări ale relațiilor sociale ce fac obiectul dreptului administrativ
b) Să cuprindă reglementări ale relațiilor sociale ce fac obiectul dreptului administrativ
c) Să fi fost ratificate conform dispozițiilor constituționale

BCU IASI - CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

18. Constituția României:
a) Recunoaşte supremația dreptului internațional asupra dreptului intern în materia drepturilor fundamentale ale omului
b) Nu recunoaşte supremația dreptului internațional asupra dreptului intern în materia drepturilor fundamentale ale omului
c) Recunoaşte supremația dreptului internațional asupra dreptului intern în toate materiile

19. Dispozițiile normei de drept administrativ cu caracter permisiv:
a.) Sunt evocate prin verbul „a permite"
b.) Sunt evocate prin verbul „a putea"
c.) Sunt evocate prin expresia „a avea posibilitatea să"

20. Sunt sancțiuni administrativ-disciplinare:
a.) Destituirea din funcție
b.) Demolarea unei construcții
c.) Obligarea la tratament medical

21. Ipoteza este relativ determinată atunci când se prevăd:
a) În general, împrejurările la care se aplică norma
b) Consecințele indirecte ce apar ca urmare a nerespectării condițiilor
c) Sancțiunile

22. Ipoteza este absolut determinată atunci când:
a) Sunt prevăzute posibilitățile pe care le are subiectul de drept
b) Sunt stabilite sancțiunile nerespectării dispoziției
c) Sunt conturate cu exactitate împrejurările în care se va aplica dispoziția

23. Între Preşedinte şi Guvern există raporturi de:
a) Subordonare
b) Colaborare
c) Control reciproc

24. Între Guvern şi ministere există raporturi:
a) De subordonare
b) De colaborare
c) De supraordonare

25. Între Guvern şi autoritățile administrative autonome există raporturi:
a) De colaborare
b) De supraordonare
c) De subordonare

26. Între Guvern şi autoritățile deliberative alese la nivel teritorial există raporturi:

a) De cooperare
b) De tutelă administrativă
c) De subordonare

4.4. Spețe

4.4.1. Speța nr. 1

1. AB a chemat în judecată pe pârâtul Consiliul Local al Comunei Orlați, pentru ca, prin hotărârea pe care o va pronunța, să anuleze Hotărârea Consiliului Local al Comunei Orlați nr. 1453 din 23 august 2009 prin care i s-a încălcat un drept prevăzut de Constituție.

Astfel, reclamantul a arătat instanței că s-a înscris la liceul de stat din localitate, profilul mecanică fină, frecvență redusă, clasa a XI-a, deoarece avea venituri minime.

După depunerea dosarului, i s-a comunicat de la secretariatul instituției că trebuie să plătească o taxă de 350 lei pe an, conform H.C.L.O. nr. 1453 din 23 august 2009. În aceste condiții, apreciază AB, având în vedere că învățământul de stat este gratuit, consideră ca fiind ilegală Hotărârea Consiliului Local respectivă.

Pârâtul, Consiliul Local al Comunei Orlați, a solicitat respingerea acțiunii reclamantului cu motivarea că, datorită crizei financiare, de notorietate în România, a adoptat H.C.L.O. nr. 1453 din 23 august 2009 numai cu o valabilitate de aplicare pentru 2 ani.

Întrebări:

1. Analizați cele două acte normative din punct de vedere al forței juridice şi al concordanței prevederilor.
2. De cine depinde forța juridică a unui act?
3. Realizați o ierarhizare a izvoarelor de drept administrativ.
4. Cine considerați că are dreptate în speță?
5. Care este soluția instanței şi cu ce motivare?

4.4.2. Aplicație

Analizați următoarele norme de drept administrativ din punct de vedere al structurii acestora după exemplul de mai jos:

(*Exemplu:*

Analizați norma de drept administrativ de mai jos din punct de vedere al structurii logico-juridice:

„Preşedintele României, după consultarea Parlamentului, poate cere poporului să-şi exprime, prin referendum, voinţa cu privire la probleme de interes naţional." (art. 90 din Constituţie).

Rezolvare:

Ipoteza acestei norme este absolut determinată, deoarece rezultă în mod clar în ce situaţii se poate convoca un referendum.

Dispoziţia are un caracter permisiv, deoarece întâlnim verbul „a putea", care lasă Preşedintelui facultatea de a convoca sau nu un referendum.

Norma nu are sancţiune.

Sub aspectul clasificării, această normă este:

- o normă care reglementează raporturile dintre o autoritate a administraţiei publice şi persoanele fizice – Preşedintele României şi cetăţeni;
- o normă de drept material, deoarece reglementează un drept al Preşedintelui;
- o normă specială, deoarece reglementează o anumită grupă de raporturi sociale;
- o normă cu caracter permisiv).

1. „Autonomia locală conferă autorităţilor administraţiei publice locale dreptul ca, în limitele legii, să aibă iniţiative în toate domeniile, cu excepţiile celor care sunt date în mod expres în competenţa altor autorităţi publice".

2. „Cetăţenia română nu poate fi retrasă aceluia care a dobândit-o prin naştere".

3. „Datele privind patrimoniul cultural naţional mobil, cu excepţia listei cuprinzând bunurile culturale mobile şi imaginea acestora, nu au destinaţie publică fără acordul proprietarilor bunurilor".

4. „Cetăţenii cărora le sunt încredinţate funcţii publice, precum şi militarii, răspund de îndeplinirea cu credinţă a obligaţiilor ce le revin şi, în acest scop, vor depune jurământul cerut de lege".

5. „Trecerea unui bun cultural mobil dintr-o categorie juridică a patrimoniului cultural naţional în alta se poate face numai cu respectarea aceloraşi proceduri prevăzute pentru clasare".

6. „Persoanele fizice şi juridice de drept privat pot împrumuta instituţiilor publice sau persoanelor juridice de drept privat, în condiţiile dreptului comun şi ale prezentei legi, bunuri culturale mobile clasate".

7. „Autorităţile administraţiei publice centrale nu pot stabili sau impune niciun fel de responsabilităţi autorităţilor administraţiei publice locale în

procesul de descentralizare a unor servicii publice ori al creării de noi servicii publice, fără asigurarea mijloacelor financiare corespunzătoare pentru realizarea respectivelor responsabilități".

8. „Inițiativa autorităților administrației publice locale de a coopera şi de a se asocia cu autorități publice locale din străinătate, precum şi de a adera la o asociație internațională a autorităților administrației publice locale va fi comunicată Ministerului Afacerilor Externe şi Ministerului Administrației Publice".

9. „Persoanele fizice sau persoanele juridice neautorizate nu au dreptul de a efectua în siturile arheologice detecții şi cercetări sau orice fel de alte intervenții care pot deteriora sau pot afecta aceste situri".

10. „Deputații şi senatorii pot fi urmăriți şi trimişi în judecată penală pentru fapte care nu au legătură cu voturile sau cu opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului, dar nu pot fi percheziționați, reținuți sau arestați fără încuviințarea Camerei din care fac parte, după ascultarea lor".

11. „Mandatul Preşedintelui României poate fi prelungit, prin lege organică, în caz de război sau de catastrofă".

12. „Preşedintele României prezidează şedințele Guvernului la care participă".

13. „Primarul care refuză să depună jurământul este demis de drept".

14. „Secretarul nu va contrasemna hotărârea în cazul în care consideră că aceasta este ilegală".

15. „În cazul în care contravenientul nu a achitat amenda în termen de 30 de zile de la rămânerea definitivă a sancțiunii şi nu există posibilitatea executării silite, organul din care face parte agentul constatator va sesiza instanța de judecată pe a cărei rază teritorială s-a săvârşit contravenția, în vederea înlocuirii amenzii cu sancțiunea obligării contravenientului la prestarea unei activități în folosul comunității, ținându-se seama de partea din amendă care a fost achitată".

4.5. Bibliografie

➢ N. Popa, *Teoria generală a dreptului*, ed. a III-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2008.

➢ A. Trăilescu, *Drept administrativ*, ed. a IV-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2010.

➢ A. Iorgovan, *Tratat de drept administrativ*, vol. II, vol. I, ed. a IV-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2005.

➢ V. Vedinaş, *Drept administrativ*, ed. a IV-a revăzută şi actualizată, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2009.

➢ D. Apostol Tofan, *Drept administrativ,* vol. I, ed. a III-a, Bucureşti, Ed. C.H. Beck, 2014.

➢ I. Corbeanu, *Drept administrativ*, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2002.

➢ M.C. Cliza, *Drept administrativ*, Partea I, Curs universitar, Bucureşti, Ed. Pro Universitaria, 2010.

➢ V. Prisăcaru, *Tratat de drept administrativ român. Partea generală,* ed. a III-a, revăzută şi adăugită de autor, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2002.

➢ Fl. Coman-Kund, Al.-S. Ciobanu, *Drept administrativ. Sinteze teoretice şi practice pentru activitatea de seminar,* Partea I, ed. a II-a, revăzută şi actualizată, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2008.

4.6. Legislație incidentă

➢ Constituția României

➢ Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, publicată în M. Of. nr. 139/2000, cu ultimele modificări prin Legea nr. 29/2011, pentru modificarea şi completarea Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, publicată în M. Of. nr. 182/2011.

BCU IASI / CENTRU UNIVERSITAR LIBRARY

Tema 4

Preşedintele României

Tematică:

1. Structura de stat, forma de guvernământ, regimul politic
2. Regimul semiprezidențial atenuat din România
3. Instituția Preşedintelui
4. Rolul Preşedintelui
5. Atribuțiile Preşedintelui

1. Structura de stat, forma de guvernământ, regim politic

Structura de stat reprezintă organizarea în ansamblu a puterii de stat în raport cu teritoriul, pe un anumit teritoriu, ea indicându-ne dacă un stat este constituit din unul sau mai multe state membre (state unitare, state compuse).

Forma de guvernământ exprimă modul în care practic se exercită puterea (monarhii, republici).

Regimul politic reprezintă ansamblul normelor juridice care stabilesc modul de organizare a statului, fixând organele de conducere, atribuțiile şi modul lor de funcționare. În funcție de raporturile care există între cele trei puteri, executivă, legislativă şi judecătorească, există trei tipuri de regimuri politice: prezidențial, parlamentar, directorial sau al confuziei între puteri.

2. Regimul semiprezidențial atenuat din România

Textele din Constituția României, republicată, cu privire la regimul semiprezidențial atenuat:

➢ Art. 62 şi 81: Atât Parlamentul, cât şi Preşedintele sunt aleşi prin vot universal, egal, direct, secret şi liber exprimat.

➢ Art. 89: Dreptul Preşedintelui de a dizolva Parlamentul se poate exercita numai cu respectarea următoarelor condiții:

- obligativitatea consultării preşedinților celor două Camere;
- Parlamentul să nu fi acordat votul de încredere pentru formarea Guvernului în termen de 60 de zile de la prima solicitare a învestiturii;
- în intervalul de 60 de zile să fi fost respinse cel puțin două solicitări de învestitură;
- să nu reprezinte a doua dizolvare în timpul unui an;
- să nu fie vorba de ultimele 6 luni ale mandatului Preşedintelui;

– în țară să nu fie instituită starea de asediu sau starea de urgență, mobilizare sau război.

➢ Art. 95: Parlamentul are dreptul de a trage la răspundere politică pe Președintele României, procedând la suspendarea acestuia din funcție şi apoi la organizarea unui referendum pentru demiterea sa.

➢ Art. 96: Parlamentul poate hotărî punerea sub acuzare a Președintelui României pentru înaltă trădare, caz în care competența de judecată aparține Înaltei Curți de Casație şi Justiție.

➢ Art. 90: Președintele României poate cere poporului să-şi exprime, prin referendum, voința cu privire la problemele de interes național, după consultarea Parlamentului.

➢ Art. 85: Președintele României desemnează un candidat pentru funcția de prim-ministru şi numeşte Guvernul pe baza votului de încredere acordat de Parlament.

➢ Art. 109 alin. (1): Guvernul, în întregul său, şi fiecare membru al acestuia, solidar cu ceilalți membri, răspund politic numai în fața Parlamentului.

➢ Art. 109 alin. (2): Președintele României, dar şi fiecare Cameră în parte a Parlamentului au dreptul să ceară urmărirea penală a membrilor Guvernului pentru faptele săvârşite în exercițiul funcției lor.

➢ Art. 74: Președintele nu are drept de inițiativă legislativă, acesta aparținând unui număr de cetățeni, fiecărui parlamentar şi Guvernului.

➢ Art. 77: Refuzul Președintelui de a promulga o lege se exercită o singură dată, după primirea acesteia. În urma reexaminării de către Parlament, promulgarea trebuie să se facă în cel mult 10 zile.

➢ Art. 91-93: Cele mai importante atribuții ale Președintelui României în domeniul politicii externe, al apărării, al stărilor excepționale sunt condiționate fie de voința Guvernului, fie de cea a Parlamentului sau se află sub controlul Parlamentului.

➢ Art. 100 alin. (2): Decretele Președintelui României, emise în exercitarea celor mai importante atribuții, se contrasemnează de către primul-ministru. Fără această contrasemnătură, decretul nu este valabil. Astfel, prin acest vot Parlamentul exercită un control parlamentar indirect asupra Președintelui României, prin intermediul primului-ministru, care răspunde exclusiv în fața Parlamentului.

3. Instituția Președintelui

3.1. Alegerea Președintelui: art. 81-82 din Constituție

➢ Președintele României este ales prin vot universal, egal, direct, secret şi liber exprimat, în două tururi de scrutin.

În primul tur este declarat ales candidatul care a întrunit majoritatea de voturi ale alegătorilor înscrişi în listele electorale. Dacă niciunul din candidaţi nu a întrunit această majoritate, se organizează al doilea tur între primii doi candidaţi, stabiliţi în ordinea numărului de voturi obţinute în primul tur, şi este declarat câştigător candidatul care a obţinut cel mai mare număr de voturi.

➢ Validarea rezultatului alegerilor de către Curtea Constituţională[1].

➢ Depunerea jurământului în faţa Camerelor reunite în şedinţă comună (art. 82 Constituţie): „Jur să-mi dăruiesc toată priceperea pentru propăşirea spirituală şi materială a poporului român, să respect Constituţia şi legile ţării, să apăr democraţia, drepturile şi libertăţile fundamentale ale cetăţenilor, suveranitatea, independenţa, unitatea şi integritatea socială a României. Aşa să-mi ajute Dumnezeu!"

Potrivit art. 84 alin. (1) din Constituţie, *incompatibilităţile funcţiei de Preşedinte* sunt:

a) incompatibilitatea între funcţia de Preşedinte al României şi calitatea de membru al vreunui partid politic;

b) incompatibilitatea cu orice altă funcţie publică, indiferent care ar fi domeniul în care s-ar exercita aceasta şi natura funcţiei;

c) incompatibilitatea cu orice funcţie privată.

3.2. Durata mandatului: art. 83 din Constituţie

Durata mandatului Preşedintelui, din anul 2003, este de 5 ani şi se exercită de la data depunerii jurământului până la depunerea jurământului de către Preşedintele nou-ales.

Constituţia revizuită limitează numărul mandatelor la 2 (două), care pot fi şi succesive. Mandatul Preşedintelui poate fi prelungit, prin lege organică, în caz de război sau de catastrofă.

3.3. Interimatul

Interimatul reprezintă anumite împrejurări care apar pe durata mandatului Preşedintelui şi care determină imposibilitatea temporară sau definitivă de exercitare a atribuţiilor de către persoana Preşedintelui. Este vorba, aşadar, de o situaţie provizorie. Ea este reglementată în Constituţie prin art. 98-99.

---

[1] Operaţiunea de validare realizată de Curtea Constituţională, prevăzută şi la art. 146 lit. f) din Constituţia republicată, nu priveşte declararea unei persoane ca aleasă în funcţia de Preşedinte al ţării, ci faptul că alegerile prezidenţiale s-au desfăşurat în conformitate cu legea (M.C. Cliza, *Drept administrativ*, Partea I, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2010, p. 79).

Interimatul funcției se asigură, în ordine, de către preşedintele Senatului sau de către preşedintele Camerei Deputaților.

Interimatul intervine în situațiile:

➢ Vacanța funcției în caz de demisie, demitere din funcție, imposibilitate definitivă a exercitării atribuțiilor sau deces (art. 97 din Constituție).

➢ Demiterea din funcție poate interveni fie în urma referendumului care a confirmat suspendarea sa din funcție (art. 95 din Constituție), fie în urma rămânerii definitive a hotărârii de condamnare de către Înalta Curte de Casație şi Justiție (art. 96 din Constituție).

Constatarea împrejurărilor care duc la vacanța funcției de Preşedinte al României trebuie stabilită prin decizie a Curții Constituționale, potrivit prevederilor art. 146 lit. g) din Constituție.

➢ Suspendarea din funcție a Preşedintelui (art. 95 şi art. 96 din Constituție).

➢ Imposibilitatea temporară de exercitare a atribuțiilor.

Împrejurările care justifică interimatul se constată de către Curtea Constituțională a României care, potrivit art. 146 lit. g) din Constituție, le comunică Parlamentului şi Guvernului.

Două aspecte importante despre persoana care asigură interimatul funcției prezidențiale ar fi:

a) Acesta nu are toate prerogativele şefului de stat, şi anume: adresarea de mesaje, dizolvarea Parlamentului şi referendumul;

b) Poate fi tras la răspundere politică dacă săvârşeşte fapte grave prin care se încalcă Constituția.

4. Rolul Preşedintelui

Potrivit art. 80 din Constituție, Preşedintele României apare într-o triplă ipostază:

1) Şef de stat

Preşedintele reprezintă statul român, atât în exterior, cât şi în interior.

Pe plan extern, Preşedintele are atribuția de a încheia în numele României tratatele internaționale, negociate de Guvern, de a aproba înființarea, desființarea sau schimbarea rangului misiunilor diplomatice ori de a acredita reprezentanții diplomatici ai altor state în România.

Pe plan intern, această funcție presupune dreptul de a conferi decorații şi titluri de onoare, de acordare a celor mai înalte grade militare, de numire în anumite funcții publice, de acordare a grațierii individuale.

2) Şef al executivului

Preşedintele României are sarcina de a garanta independența națională, unitatea şi integritatea teritorială a țării. În vederea realizării acestei

sarcini, Preşedintele are atribuţii în domeniul apărării (declararea mobilizării) şi, în situaţii excepţionale (instituirea stării de urgenţă sau a stării de asediu), atribuţii în raport cu Guvernul şi cu alte autorităţi publice.

3) Garant al Constituţiei şi moderator între puterile statului, precum şi între stat şi societate

Preşedintele României este autoritatea publică chemată să vegheze la respectarea Constituţiei şi la buna funcţionare a autorităţilor publice, în baza Constituţiei.

Pentru a putea îndeplini această sarcină, Preşedintele trebuie să fie imparţial, neutru din punct de vedere politic. Constituţia prevede o dublă interdicţie în acest sens, fiindu-i interzis să facă parte din vreun partid politic şi să îndeplinească o altă funcţie publică sau privată, potrivit art. 84 alin. (1). Astfel, Preşedintele României apare ca mediator între puterile statului, precum şi între stat şi societate.

5. Atribuţiile Preşedintelui României

1. din punct de vedere al sarcinilor Preşedintelui:

a) atribuţii specifice şefului de stat;

b) atribuţii de realizare a funcţiei de şef al executivului;

c) atribuţii de apărare a Constituţiei şi de asigurare a bunei funcţionări a autorităţilor publice.

2. din punct de vedere al subiectelor faţă de care se exercită:

a) atribuţii exercitate în raporturile cu Parlamentul (adresarea de mesaje, convocarea Parlamentului, promulgarea legii);

b) atribuţii exercitate în raporturile cu Guvernul (desemnarea candidatului la funcţia de prim-ministru, numirea Guvernului pe baza votului de învestitură acordat de Parlament, remanierea guvernamentală, consultarea Guvernului, participarea la şedinţele acestuia);

c) atribuţii exercitate în raport cu alte autorităţi ale administraţiei publice, în realizarea unor servicii publice naţionale (în domeniul apărării, în domeniul relaţiilor externe, atribuţiile în situaţii excepţionale etc.);

d) atribuţii în raporturile cu puterea judecătorească (numirea judecătorilor şi a procurorilor, acordarea graţierii individuale);

e) atribuţii exercitate faţă de Curtea Constituţională (numirea unor judecători, sesizarea Curţii);

f) atribuţii în raporturile cu poporul (referendumul). Potrivit art. 90 din Constituţie, Preşedintele României poate cere poporului să-şi exprime, prin referendum, voinţa cu privire la problemele de interes naţional.

Preşedintele României poate adopta această măsură după consultarea Parlamentului.

3. din punct de vedere al frecvenței:
a) atribuții obişnuite activității de stat;
b) atribuții în situații speciale (declararea mobilizării, declararea stării de urgență, a celei de asediu etc.).

4. din punct de vedere al procedurii:
a) atribuții ce se exercită fără restricții sau condiționări (acordarea grațierii individuale);
b) atribuții care sunt condiționate de termene, propuneri ale Guvernului, avizul sau aprobarea Parlamentului (cea mai mare parte).

5. din punct de vedere al formelor juridice prin care se realizează:
a) atribuții ce se realizează prin decrete (majoritatea sunt contrasemnate de primul-ministru);
b) atribuții ce se realizează prin operațiuni administrative (ex. primirea unor scrisori de acreditare);
c) atribuții ce se realizează prin acte exclusiv politice (ex. mesajul, declarația etc.).

5.1. Atribuțiile Preşedintelui în raporturile sale cu Parlamentul

~ Adresarea de mesaje: art. 88 şi 92 alin. (3) din Constituție

Mesajul este actul unilateral cu caracter politic şi reprezintă mijlocul prin care Preşedintele comunică Parlamentului opiniile sale cu privire la problemele politice ale națiunii.

Adresarea de mesaje se realizează în două situații:

a) Adresarea de mesaje cu privire la principalele probleme politice ale națiunii (situații obişnuite).

Astfel, potrivit art. 88 din Constituție: *„Preşedintele României adresează Parlamentului mesaje cu privire la principalele probleme politice ale națiunii"*. Acesta este singurul în măsură să stabilească dacă doreşte să se adreseze Parlamentului şi când. Problemele politice ale națiunii din conținutul mesajului trebuie să fie de competența Parlamentului. Singura obligație pe care o are Parlamentul este de a se reuni în şedință comună şi de a primi mesajul Preşedintelui, nu şi de a-l dezbate.

b) Informarea Parlamentului printr-un mesaj cu privire la măsurile luate de către Preşedinte pentru respingerea agresiunii armate îndreptate împotriva țării (situații excepționale), potrivit art. 92 alin. (3) din Constituție.

În acest caz, Parlamentul este obligat să primească mesajul şi să-l dezbată.

Modalitatea de prezentare a mesajelor poate fi:

- prezentarea directă;
- citirea de către un consilier prezidențial;
- trimiterea sub forma unei scrisori publice.

~ Convocarea şi dizolvarea Parlamentului : art. 63 alin. (3), art. 66 alin. (2), (3) şi art. 89 din Constituție

Art. 63 alin. (3) din Constituție se referă la *convocarea Parlamentului* nou-ales în cel mult 20 de zile de la alegeri.

Art. 66 alin. (2) conferă dreptul Preşedintelui de a cere preşedinților celor două Camere convocarea unei sesiuni extraordinare, dacă apreciază ca necesar acest lucru.

Dreptul de dizolvare a Parlamentului care aparține Preşedintelui României este îngrădit de şase condiții enumerate în art. 89 din Constituție, limitând libertatea de a decide luarea unei asemenea măsuri şi optându-se pentru restrângerea acestei atribuții a şefului statului numai la situația în care trebuie format un nou Guvern, fie ca urmare a exprimării unui vot de neîncredere în cel existent, fie după alegerile legislative.

Se cer a fi îndeplinite cumulativ trei condiții esențiale:

a) să existe cel puțin două solicitări privind acordarea votului de învestitură;

b) să fi trecut mai mult de 60 de zile de la data primei cereri de a se acorda votul de învestitură;

c) să fie consultați preşedinții celor două Camere şi liderii grupurilor parlamentare.

La aceste condiții se mai adaugă încă trei condiții speciale:

a) să fie prima dizolvare dintr-un an;

b) să nu aibă loc în ultimele 6 luni ale mandatului Preşedintelui;

c) să nu existe stare de asediu sau de urgență.

~ Promulgarea legii: art. 77 din Constituție

Dreptul Preşedintelui României de a putea cere Parlamentului reexaminarea legii o singură dată este prevăzut în art. 77 alin. (2) din Constituție, iar cel de a sesiza Curtea Constituțională cu obiecții privind neconstituționalitatea acesteia este prevăzut în art. 146 lit. a).

În situația în care Curtea Constituțională declară legea sau prevederi ale acesteia neconstituționale, legea se va supune în întregime sau parțial reexaminării Parlamentului, Preşedintele fiind obligat să promulge legea în termen de 10 zile.

În situația în care Curtea Constituțională respinge sesizarea Preşedintelui României, confirmând constituționalitatea legii, promulgarea acesteia

devine, de asemenea, obligatorie în cel mult 10 zile de la primirea deciziei Curții, potrivit art. 77 alin. (2).

5.2. Atribuțiile Preşedintelui ca şef al executivului

Atribuțiile în raporturile cu Guvernul şi alte autorități ale administrației publice

În raporturile cu Guvernul, conform Constituției, Preşedintele României exercită următoarele atribuții principale:

a) desemnarea candidatului pentru funcția de prim-ministru: art. 85 şi art. 103 din Constituție

„Preşedintele României desemnează un candidat pentru funcția de prim-ministru, în urma consultării partidului care are majoritatea absolută în Parlament ori, dacă nu există o asemenea majoritate, a partidelor reprezentate în Parlament".

Preşedintele nu-l numeşte pe primul-ministru, ci desemnează persoana care candidează în fața Parlamentului pentru această funcție, până la obținerea votului de învestitură persoana respectivă neavând decât calitatea de candidat, nu şi pe cea de prim-ministru. Semnificația acestei desemnări constă în faptul că organul chemat să hotărască asupra viitorului prim-ministru, nu este Preşedintele, ci Parlamentul, ca organ reprezentativ suprem.

b) numirea Guvernului pe baza votului de încredere acordat de Parlament

Numirea Guvernului se face pe baza votului de încredere acordat de Parlament, deci Preşedintele nu numeşte Guvernul aşa cum îl propune primul-ministru, ci aşa cum l-a aprobat Parlamentul prin votul de învestitură.

Tot în cadrul dispozițiilor art. 85 alin. (1) şi (2) se regăseşte temeiul atribuțiilor de numire a Guvernului şi de revocare şi numire a unor membri ai Guvernului.

c) revocarea şi numirea unor membri ai Guvernului

În caz de remaniere guvernamentală sau de vacanță a postului, Preşedintele, la propunerea primului-ministru, este în măsură să aprobe numirea sau revocarea unor membri ai Guvernului, din formularea părții finale a alin. (2) al art. 85 rezultă că Preşedintele nu poate încuviința decât numirea unor membri ai Guvernului, nu şi a acestuia în întregul său.

Referitor la primul-ministru, art. 107 din Constituție prevede că *„Preşedintele României nu-l poate revoca pe primul-ministru"*.

d) consultarea Guvernului: art. 88 din Constituție

Posibilitatea Preşedintelui de a consulta Guvernul este prevăzută în art. 86 din Constituție „cu privire la probleme urgente şi de importanță deosebită" .

e) participarea la şedințele Guvernului

Participarea la şedinţele Guvernului în care „se dezbat probleme de interes naţional privind politica externă, apărarea ţării, asigurarea ordinii publice şi, la cererea primului-ministru, în alte situaţii", conform art. 87 alin. (1), reprezintă o modalitate de implicare a Preşedintelui în analiza şi rezolvarea acestor categorii de probleme. Se face distincţie, aşa cum se observă din redactarea textului, între participarea din proprie iniţiativă şi la cererea primului-ministru, în acest din urmă caz dreptul de a decide asupra participării aparţinându-i Preşedintelui. Se consideră, astfel, că Preşedintele participă la dezbateri, dar nu poate lua o hotărâre sau să ia parte la votarea acesteia, pentru că ar însemna angajarea sa alături de Guvern.

În raporturile cu alte autorităţi ale administraţiei publice, Preşedintele exercită conducerea unor autorităţi autonome, dacă prin Constituţie i se recunoaşte o asemenea prerogativă, sau numeşte ori participă la numirea în funcţii publice de conducere specifice acestor autorităţi.

- Preşedintele României este şi preşedinte al CSAT, calitate în virtutea căreia convoacă şi conduce lucrările acestuia.
- Preşedintele României numeşte în funcţii pe prim-adjunctul directorului Serviciului Român de Informaţii şi pe cei trei adjuncţi ai acestuia, la propunerea directorului Serviciului Român de Informaţii.
- Preşedintele României participă şi la numirea sau eliberarea din funcţie a directorilor serviciilor de informaţii, prin exercitarea dreptului de a propune Parlamentului candidaţii la aceste funcţii, respectiv de a propune eliberarea din funcţie a acestora.
- Preşedintele României numeşte doi membri ai Consiliului Naţional al Audiovizualului.

5.3. Atribuţii în cazuri excepţionale, art. 92 şi 93 din Constituţie

a) *mobilizarea generală a forţelor armate* cu aprobarea prealabilă sau, în cazuri excepţionale, ulterioară a Parlamentului, doar după dezbaterea ei în Consiliul Suprem de Apărare a Ţării;

b) *ia măsuri pentru respingerea agresiunii armate contra ţării* şi trebuie să le aducă „neîntârziat" la cunoştinţa Parlamentului printr-un mesaj – pe baza căruia Parlamentul analizează măsurile luate de Preşedinte, nemaiexistând posibilitatea încuviinţări prealabile a Parlamentului.

c) *instituie, potrivit art. 93, starea de asediu sau starea de urgenţă* în întreaga ţară în unele localităţi, solicitând Parlamentului încuviinţarea măsurii adoptate în cel mult 5 zile de la luarea ei.

5.4. Atribuţiile în raporturile cu justiţia

a. ~ Numirea judecătorilor şi a membrilor altor organe jurisdicţionale

Art. 134 alin. (1) din Constituţie prevede că Preşedintele României numeşte judecătorii şi procurorii, cu excepţia celor stagiari, la propunerea

Consiliului Superior al Magistraturii. Din modul de redactare a textului se poate interpreta că Președintele poate refuza numirea unei persoane, dar nu poate numi ca magistrat o persoană care nu a fost propusă de Consiliul Superior al Magistraturii, decizia aparținând practic Consiliului.

Conform art. 142 alin. (3), Președintele României numește trei dintre judecătorii Curții Constituționale.

b. ~ Acordarea grațierii individuale

Conform art. 94 lit. d), acordarea grațierii individuale este un act de conștiință suverană a șefului statului. Fiind așadar o atribuție exclusivă a șefului statului, ea este exercitată fără a fi supusă vreunei condiționări prealabile, însă existând una posterioară, și anume, conform art. 100 alin. (2), contrasemnarea de către primul-ministru.

c. ~ Declanșarea urmăririi penale împotriva unor membri ai Guvernului

Președintele României are dreptul să ceară urmărirea penală a membrilor Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției.

5.5. Atribuțiile Președintelui în domeniul politicii externe

a) încheierea tratatelor internaționale, art. 91 alin. (1) din Constituție

Președintele încheie tratatele internaționale în numele României în următoarele condiții:

- negocierea prealabilă a Guvernului;
- înaintarea, în termen rezonabil de la semnare, Parlamentului;
- ratificarea de către Parlament potrivit procedurii de adoptare a legilor.

a) acreditează și recheamă reprezentanții diplomatici ai României;

b) aprobă înființarea, desființarea sau schimbarea rangului misiunilor diplomatice ale României, atribuții condiționate de propunerea Guvernului;

c) acreditează reprezentanții diplomatici ai altor state.

6. Aplicații practice

6.1. Întrebări

➢ Care sunt atribuțiile Președintelui României în raporturile sale cu Parlamentul?

➢ Care sunt atribuțiile Președintelui României ca șef al executivului?

➢ Care sunt atribuțiile Președintelui României în domeniul politicii externe ?

➢ Care sunt textele constituționale ce identifică rolul Președintelui? Argumentați.

➢ Argumentați prin minimum 6 texte constituționale de ce în România este un regim semiprezidențial atenuat.

➢ În ce situații intervine interimatul funcției de Președinte?

➢ Care este procedura desfăşurării alegerilor pentru funcția de Preşedinte?

➢ Cum comentați conceptul de imunitate?

6.2. Teme de referat

1. Republică *versus* monarhie
2. Regim politic parlamentar *versus* regim politic prezidențial
3. Analiza comparativă din punct de vedere al atribuțiilor Preşedintelui, între Preşedintele României şi Preşedintele Franței
4. Analiza comparativă din punct de vedere al atribuțiilor Preşedintelui, între Preşedintele României şi Preşedintele SUA
5. Analiza comparativă din punct de vedere al atribuțiilor Preşedintelui, între Preşedintele României şi Preşedintele Italiei

6.3. Test grilă

1. Una dintre trăsăturile esențiale al regimului semiprezidențial este următoarea:
a) Preşedintele României este desemnat de către prefect
b) Executivul este bicefal
c) Guvernul răspunde numai în fața Preşedintelui pentru întreaga sa activitate

2. Conform Constituției revizuite, durata mandatului Preşedintelui României este de:
a) 3 ani
b) 4 ani
c) 5 ani

3. Preşedintele României:
a) Este ales prin vot universal, egal, direct, secret şi liber exprimat
b) Promovează un concurs de evaluare a competențelor
c) Este numit de către Parlament

4. Preşedintele României ia măsuri urgente pentru respingerea agresiunii armate, pe care le aduce la cunoştința Parlamentului neîntârziat, prin:
a) Decrete
b) Mesaje
c) Declarații

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

5. Întrucât Preşedintele României prezidează şedinţele Consiliului Superior al Magistraturii la care participă, reiese că acesta:
a) Este membru al C.S.M.
b) Participă la adoptarea hotărârilor C.S.M.
c) Poate doar să participe la şedinţele C.S.M.

6. Dizolvarea Parlamentului nu poate avea loc:
a) În ultimul an al mandatului Preşedintelui României
b) În ultimele 6 luni ale mandatului Preşedintelui României
c) În cazul unui al doilea mandat succesiv al Preşedintelui României

7. Mandatul Preşedintelui României:
a) Are o durată de 5 ani şi poate fi reînnoit o singură dată
b) Are o durată de 5 ani şi poate fi reînnoit fără restricţii
c) Are o durată de 4 ani şi poate fi reînnoit succesiv o singură dată

8. În România funcţionează un regim:
a) Prezidenţial
b) Parlamentar
c) Semiprezidenţial atenuat

9. Funcţia de Preşedinte al României se poate îndeplini:
a) Pentru un mandat
b) Pentru două mandate
c) Pentru 3 mandate

10. Mandatul Preşedintelui poate fi prelungit prin lege organică:
a) La cererea poporului
b) În caz de război sau de catastrofă
c) Când se remaniază Guvernul

11. În timpul mandatului, Preşedintele României:
a) Poate fi membru al unui partid politic
b) Nu poate fi membru al unui partid politic
c) Poate fi simpatizant al unui partid politic

12. În timpul mandatului, Preşedintele României:
a) Poate îndeplini o altă funcţie publică sau privată
b) Poate fi administrator al unei societăţi comerciale
c) Nu poate îndeplini o altă funcţie publică sau privată

13. Preşedintele României numeşte 3 judecători ai:
a) Curții de Conturi
b) Curții Constituționale
c) Înaltei Curți de Casație şi Justiție

14. Preşedintele României exercită funcția de mediator:
a) Între Parlament şi Guvern
b) Între liderii politici
c) Între puterile statului, precum şi între stat şi societate

15. Este o atribuție a Preşedintelui României în raport cu puterea legiuitoare:
a) Declararea mobilizării totale sau parțiale a forțelor armate
b) Numirea pe post a magistraților, la propunerea C.S.M.
c) Acreditarea misiunilor diplomatice

16. Se dau următoarele fraze:
a) A – Regimul semiprezidențial actual din România face ca Preşedintele să fie unul dintre cei mai puternici şefi de stat din Europa.
b) B – Preşedintele României nu este arbitru, ci mediator între puterile statului.
c) C – Preşedintele României poate dizolva Parlamentul, după consultarea preşedinților celor două Camere şi a primului-ministru.
Alegeți varianta corectă.

17. În raport cu Consiliul Suprem de Apărare a Țării, Preşedintele României:
a) Poate doar să participe la şedințele acestuia
b) Îi numeşte preşedintele
c) Este el însuşi preşedintele acestui organism

18. Înainte de promulgare, Preşedintele României poate cere reexaminarea legii:
a) O singură dată
b) De două ori
c) Nu poate cere reexaminarea

19. Preşedintele României poate lua parte la şedințele Guvernului:
a) De câte ori vrea
b) La cererea primului-ministru
c) Le convoacă personal în orice moment doreşte

20. În cursul unui an Parlamentul poate fi dizolvat:
a) O singură dată
b) Nu poate fi dizolvat
c) La cererea Guvernului

21. Preşedintele României poate cere poporului să-şi exprime, prin referendum, voința cu privire la probleme de interes național:
a) După consultarea Parlamentului
b) De două ori într-un an
c) Nu poate cere, nu-i permite Constituția

22. Preşedintele României acreditează şi recheamă reprezentanții diplomatici ai României:
a) La cererea ministrului de externe
b) La propunerea Guvernului
c) La cererea senatorilor

23. Preşedintele României declară mobilizarea parțială sau totală a forțelor armate:
a) Cu aprobarea prealabilă a Parlamentului
b) La cererea Parlamentului
c) La cererea Curții Constituționale

24. Grațierea individuală este o atribuție exclusivă a:
a) Preşedintelui României
b) Primului-ministru
c) Procurorului general al României

25. Preşedintele României:
a) Poate revoca primul-ministru
b) Poate numi primul-ministru şi Guvernul în mod discreționar
c) Poate numi primul-ministru şi Guvernul numai pe baza votului de încredere acordat de către Parlament

26. Preşedintele României poate dizolva Parlamentul:
a) Atunci când doreşte formarea unei noi majorități parlamentare
b) Numai atunci când Parlamentul refuză votul de învestitură a Guvernului, într-un termen de 60 de zile de la prima solicitare şi numai după respingerea a cel puțin două solicitări de învestitură
c) Atunci când suspendarea Preşedintelui României, hotărâtă de către Parlament, a fost invalidată prin referendum

6.4. Spețe

Speța nr. 1

Președintele României a primit, prin serviciul registratură, la promulgare, Legea nr. 15/2010 cu privire la statutul ziariștilor.

După ce serviciul juridic al Președinției a analizat legea trimisă Președintelui la promulgare, i-a înaintat acestuia un raport prin care îl sfătuia pe Președinte să nu promulge această lege deoarece în cuprinsul ei sunt dispoziții care contravin Constituției, dispoziții pe care le-a nominalizat punctual.

Președintele, în acest caz, a refuzat să promulge legea și a sesizat Curtea Constituțională. În același timp, pentru aceleași motive, Președintele a transmis înapoi această lege Parlamentului, pentru reexaminare.

Întrebări:

1. Ce prevede Constituția cu privire la promulgarea legii?
2. Președintele României a procedat conform Constituției?
3. Care este, în speță, soarta legii transmise la promulgare?

Speța nr. 2

Nemulțumit de prestația primului-ministru în exercițiu, în sensul că nu reacționează cu promptitudine la dialogul social cerut de sindicate, Președintele României convoacă de urgență Guvernul la o ședință extraordinară.

În urma discuțiilor purtate cu toți membrii Guvernului, la ședința pe care a prezidat-o, s-a supus la vot demiterea primului-ministru.

Întrucât nu s-a obținut unanimitatea voturilor, Președintele României a convocat o conferință de presă prin care a comunicat populației că, datorită neînțelegerilor politice, a fost obligat să-l demită pe primul-ministru și a invitat toate partidele politice la Palatul Cotroceni, pentru a identifica o altă persoană pe care să o numească prim-ministru.

Întrebări:

1. Ce prevede Constituția cu privire la demiterea primului-ministru?
2. Președintele României poate să-l revoce din funcție pe primul-ministru?
3. Identificați greșelile pe care le-a făcut fiecare parte din speță și comentați-le.

6.5. Bibliografie

➢ I. Alexandru, I.V. Ivanoff, C. Gilia, *Sisteme politico-administrative europene*, Ed. Bibliotheca, Târgoviște, 2007.

➢ A. Trăilescu, *Drept administrativ*, ed. a IV-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2010.

➢ A. Iorgovan, *Tratat de drept administrativ* vol. II, vol. I, ed. a IV-a, Ed. All Beck, Bucureşti, 2005.

➢ I. Muraru, E.S. Tănăsescu, *Drept constituțional şi instituții politice*, ed. a XI-a, vol. II, Ed. All Beck, Bucureşti, 2004.

➢ V. Vedinaş, *Drept administrativ*, ed. a IV-a revăzută şi actualizată, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2009.

➢ D. Apostol Tofan, *Drept administrativ,* vol. I, ed. a III-a, Bucureşti, Ed. C.H. Beck, 2014.

➢ I. Corbeanu, *Drept administrativ*, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2002.

➢ M.C. Cliza, *Drept administrativ I şi II,* Ed. Cartea Universitară, Bucureşti, 2008.

➢ Fl. Coman-Kund, Al.-S. Ciobanu, *Drept administrativ. Sinteze teoretice şi practice pentru activitatea de seminar,* Partea I, ed. a II-a, revăzută şi actualizată, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2008.

6.6. Legislație incidentă

➢ Constituția României

➢ Legea nr. 415/2002 privind organizarea şi funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării, publicată în M. Of. nr. 494/2002, modificată prin O.U.G. nr. 224 din 30 decembrie 2008 pentru modificarea art. 5 alin. (2) din Legea nr. 415/2002 privind organizarea şi funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării;

➢ Legea 370 din 20 septembrie 2004 pentru alegerea Preşedintelui României, publicată în M. Of. nr. 887/2004, ultima modificare prin O.U.G. nr. 4/2014 privind operaționalizarea Registrului electoral şi pentru modificarea Legii nr. 33/2007 privind organizarea şi desfăşurarea alegerilor pentru Parlamentul European;

➢ Legea nr. 3/2000 privind organizarea şi desfăşurarea referendumului, publicată în M. Of. nr. 84/2000, modificată prin Legea nr. 341/2013 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea şi desfăşurarea referendumului;

➢ Legea nr. 47/1992 privind organizarea şi funcționarea Curții Constituționale, publicată în M. Of. nr. 101/1992 (modificată prin O.U.G. nr. 38/2012 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 47/1992 privind organizarea şi funcționarea Curții Constituționale, publicată în M. Of. nr. 445/2012);

➢ Legea nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea şi funcționarea Agenției Naționale de Integritate, publicată în M. Of. nr. 359/2007 (ultima modificare prin Legea nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea

funcțiilor şi demnităților publice, pentru modificarea şi completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea şi funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum şi pentru modificarea şi completarea altor acte normative);

➢ Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, publicată în M. Of. nr. 599/2004, cu ultima modificare prin O.U.G. nr. 59/2009 pentru modificarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor şi procurorilor şi pentru modificarea şi completarea Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii;

➢ O.U.G. nr. 1/1999 privind regimul stării de asediu şi regimul stării de urgență, publicată în M. Of. nr. 22/1999, aprobată cu modificări de Legea nr. 453/2004;

➢ Legea nr. 546/2002 privind grațierea şi procedura acordării grațierii, publicată în M. Of. nr. 755/2002;

➢ Legea nr. 51/1991 privind siguranța națională a României, publicată în M. Of. nr. 163/1991.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITARA

Tema 5

Preşedintele României

Tematică:

1. Administraţia Prezidenţială
2. Actele Preşedintelui

1. Administraţia Prezidenţială

Administraţia Prezidenţială[1] reprezintă aparatul de specialitate al Preşedintelui României. Este o instituţie publică cu personalitate juridică şi este compusă din serviciile publice aflate în subordinea Preşedintelui României.

Administraţia Prezidenţială funcţionează în baza:

1. Legii nr. 47/1994 privind serviciile din subordinea Preşedintelui României, lege care a suferit mai multe modificări de-a lungul timpului;

2. Art. 3 din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 1 din 4 ianuarie 2001 pentru modificarea şi completarea legii mai sus menţionate, pentru „exercitarea de către Preşedintele României a prerogativelor care îi sunt stabilite prin Constituţia României şi alte legi, este organizată şi funcţionează Administraţia Prezidenţială, instituţie publică cu personalitate juridică, cu sediul în municipiul Bucureşti, Palatul Cotroceni", iar la art. 8 alin. (3) se stipulează că: *„Administrarea întregului complex al Palatului Cotroceni se asigură prin compartimentele Administraţiei Prezidenţiale".*

În conformitate cu această reglementare, personalul administraţiei prezidenţiale este format din:

- *persoane detaşate*, la cererea Preşedintelui României, din ministere şi alte autorităţi publice,
- precum şi din *persoane încadrate direct pe funcţiile sau posturile pe care urmează să le îndeplinească, ambele modalităţi de angajare fiind discreţionare, numai pe baza încrederii acordate de către Preşedintele României şi cu condiţia semnării unui angajament de loialitate stabilit prin regulamentul funcţionării Administraţiei Prezidenţiale.*

---

[1] Pentru alte detalii, a se vedea şi opinia exprimată de către autoarea M.C. Cliza în *Drept administrativ*, Partea I, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2010, p. 85-87.

funcțiilor şi demnităților publice, pentru modificarea şi completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea şi funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum şi pentru modificarea şi completarea altor acte normative);

➢ Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, publicată în M. Of. nr. 599/2004, cu ultima modificare prin O.U.G. nr. 59/2009 pentru modificarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor şi procurorilor şi pentru modificarea şi completarea Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii;

➢ O.U.G. nr. 1/1999 privind regimul stării de asediu şi regimul stării de urgență, publicată în M. Of. nr. 22/1999, aprobată cu modificări de Legea nr. 453/2004;

➢ Legea nr. 546/2002 privind grațierea şi procedura acordării grației, publicată în M. Of. nr. 755/2002;

➢ Legea nr. 51/1991 privind siguranța națională a României, publicată în M. Of. nr. 163/1991.

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Tema 5

Preşedintele României

Tematică:

1. Administrația Prezidențială
2. Actele Preşedintelui

1. Administrația Prezidențială

Administrația Prezidențială[1] reprezintă aparatul de specialitate al Preşedintelui României. Este o instituție publică cu personalitate juridică şi este compusă din serviciile publice aflate în subordinea Preşedintelui României.

Administrația Prezidențială funcționează în baza:

1. Legii nr. 47/1994 privind serviciile din subordinea Preşedintelui României, lege care a suferit mai multe modificări de-a lungul timpului;

2. Art. 3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1 din 4 ianuarie 2001 pentru modificarea şi completarea legii mai sus menționate, pentru „exercitarea de către Preşedintele României a prerogativelor care îi sunt stabilite prin Constituția României şi alte legi, este organizată şi funcționează Administrația Prezidențială, instituție publică cu personalitate juridică, cu sediul în municipiul Bucureşti, Palatul Cotroceni", iar la art. 8 alin. (3) se stipulează că: *„Administrarea întregului complex al Palatului Cotroceni se asigură prin compartimentele Administrației Prezidențiale".*

În conformitate cu această reglementare, personalul administrației prezidențiale este format din:

- *persoane detaşate*, la cererea Preşedintelui României, din ministere şi alte autorități publice,
- precum şi din *persoane încadrate direct pe funcțiile sau posturile pe care urmează să le îndeplinească, ambele modalități de angajare fiind discreționare, numai pe baza încrederii acordate de către Preşedintele României şi cu condiția semnării unui angajament de loialitate stabilit prin regulamentul funcționării Administrației Prezidențiale.*

---

[1] Pentru alte detalii, a se vedea şi opinia exprimată de către autoarea M.C. Cliza în *Drept administrativ*, Partea I, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2010, p. 85-87.

NATIONAL UNIVERSITY LIBRARY

Retragerea încrederii are ca efect revocarea încadrării, precum şi încetarea detaşării, eliberarea sau destituirea din funcţie ori desfacerea contractului de muncă, după caz.

Se poate observa aşadar, în lumina celor de mai sus, caracterul politic al acestei instituţii publice.

Funcţiile de conducere specifice din cadrul Administraţiei Prezidenţiale[1] sunt cele de *consilier prezidenţial*, cu rang de ministru, şi *consilier de stat*, cu rang de secretar de stat. Numirea sau eliberarea din funcţie a consilierilor prezidenţiali se face de către Preşedintele României. Numirea sau eliberarea din celelalte funcţii ale Administraţiei Prezidenţiale se face potrivit regulamentului de funcţionare aprobat de Preşedintele României.

2. Actele Preşedintelui României: art. 100 din Constituţie

(1) *„În exercitarea atribuţiilor sale, Preşedintele României emite decrete care se publică în Monitorul Oficial al României. Nepublicarea atrage inexistenţa decretului."*

(2) „Decretele emise de Preşedintele României în exercitarea atribuţiilor sale, prevăzute în articolul 91 alineatele (1) şi (2), articolul 92 alineatele (2) şi (3), articolul 93 alineatul (1) şi articolul 94 literele a), b) şi d) se contrasemnează de primul-ministru".

Din modul de redactare, interpretăm că art. 100 din Constituţie se referă numai la actele juridice ale preşedintelui, nu şi la cele cu caracter exclusiv politic (mesaje, declaraţii, apeluri, scrisori, comunicate etc.).

2.1. Actele exclusiv juridice (decretele)

Decretele preşedintelui sunt manifestări de voinţă unilaterale care, emise în exercitarea atribuţiilor conferite lui prin Constituţie, urmăresc să producă efecte juridice. Constituţia nu precizează însă când, în îndeplinirea atribuţiilor sale, preşedintele urmează să recurgă la calea decretelor şi când va utiliza alte forme de activitate.

Decretele preşedintelui pot avea caracter normativ sau caracter individual. Decretul prezidenţial nu poate însă să aibă nici caracter secret.

Potrivit art. 100 alin. (1) toate decretele preşedintelui trebuie publicate în Monitorul Oficial al României. Nepublicarea acestora duce la inexistenţa decretului, ceea ce înseamnă că actul va fi lipsit total de valoare juridică, cu toate consecinţele ce decurg din aplicarea teoriei inexistenţei în dreptul administrativ.

---

[1] Pentru mai multe informaţii a se accesa site-ul web: http://www.presidency.ro/.

Din punct de vedere al regimului procedural aplicabil decretelor prezidenţiale, acestea se clasifică în:

➢ decrete a căror valabilitate nu este condiţionată de contrasemnătura primului-ministru;

➢ decrete a căror valabilitate este subordonată acestei condiţii.

Alineatul (2) se referă la o serie de situaţii în care decretele emise de Preşedintele României vor trebui contrasemnate de primul-ministru:

supunerea spre ratificarea Parlamentului a unor tratate;

acreditarea sau rechemarea reprezentanţilor diplomatici ai României ori decrete prin care se aprobă înfiinţarea/desfiinţarea sau schimbarea rangului misiunilor diplomatice;

- declararea mobilizării parţiale sau generale sau ia măsuri pentru respingerea agresiunii armate îndreptate împotriva ţării;
- decretarea stării de asediu sau de urgenţă;
- conferirea de decoraţii şi titluri de onoare;
- conferirea gradelor de general, mareşal şi amiral;
- acordarea graţierii individuale.

Decretele care nu sunt contrasemnate nu-şi vor putea produce efectele, contrasemnarea fiind o condiţie de fond, solicitată în mod expres în articolul 100 alin. (2). În cazul imposibilităţii pentru primul-ministru de a-şi exercita atribuţiile, potrivit articolului 107 din Constituţie, urmează să fie desemnat un alt membru al Guvernului ca prim-ministrul interimar, fapt ce permite să se asigure contrasemnarea decretelor prezidenţiale. Prin contrasemnare se dă actului respectiv o motivaţie mai solidă şi se antrenează, de regulă, răspunderea juridică a celui care a contrasemnat actul. Contrasemnarea este şi o măsură împotriva depăşirii de către şeful de stat a împuternicirilor conferite de Constituţie şi legi.

Fără contrasemnătura primului-ministru, decretul prezidenţial este lovit de nulitate, primul-ministru asumându-şi o răspundere politică faţă de Parlament de fiecare dată când le semnează, aspect ce apropie regimul nostru politic de unul parlamentar.

De vreme ce decretul prezidenţial este calificat drept act juridic, mai exact act administrativ, el poate fi supus atacului în contenciosul administrativ, potrivit dreptului comun, adică Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004.

2.2. Actele exclusiv politice ale Preşedintelui României (art. 88 din Constituţie)

În măsura în care sunt îndeplinite în exercitarea unor atribuţii prevăzute de Constituţie, toate actele Preşedintelui României au un conţinut politic mai

mult sau mai puțin pronunțat. Unele acte au însă un caracter exclusiv politic, în sensul că, prin conținutul lor, nu produc şi efecte juridice.

Singurul act exclusiv politic al preşedintelui căruia Constituția îi dă o denumire proprie este *mesajul. „Preşedintele României adresează Parlamentului mesaje cu privire la principalele probleme politice ale națiunii".*

Calificarea constituțională nu poate duce însă la concluzia că mesajul este unicul act politic la care poate recurge preşedintele în îndeplinirea mandatului său. Activitățile prezidențiale pot lua forme dintre cele mai variate, cum sunt: declarațiile, apelurile, demersurile, discursurile, interviurile etc.

3. Aplicații practice

3.1. Întrebări

1. Care sunt diferențele dintre mesajele şi decretele Preşedintelui României?
2. Este obligat Parlamentul României să se întrunească şi să dezbată mesajul preşedintelui, prezentat în condițiile art. 88 din Constituție?
3. Cum comentați faptul că s-a impus prin norma constituțională obligativitatea contrasemnării decretelor preşedintelui?
4. Ce reprezintă Administrația Prezidențială?
5. Care este regimul funcționarilor din cadrul Administrației Prezidențiale?

3.2. Teme de referat

- Analiză comparativă din punct de vedere al actelor Preşedintelui, între Preşedintele României şi Preşedintele Franței
- Analiza comparativă din punct de vedere al actelor Preşedintelui, între Preşedintele României şi Preşedintele Italiei
- Administrația Prezidențială
- Instituția purtătorului de cuvânt

3.3. Test grilă[1]

1. Mesajele Preşedintelui României pot fi prezentate:
a) Numai în formă scrisă
b) Numai în formă orală
c) Atât în formă scrisă, cât şi în formă orală

[1] Este corectă numai o singură variantă de răspuns.

2. Declaraţiile pur politice ale Preşedintelui României:
a) Produc efecte juridice
b) Nu produc efecte juridice
c) Sunt obligatorii pentru administraţie

3. Aparatul de specialitate al Preşedintelui României este:
a) Cancelaria
b) Administraţia Prezidenţială
c) Consilierii personali

4. Acordarea graţierii individuale este o atribuţie exclusivă a:
a) Preşedintelui României
b) Parlamentului
c) Guvernului

5. Trebuie contrasemnate de către primul-ministru:
a) Decretele de promulgare a legilor adoptate de către Parlament
b) Decretele de numire sau demitere a membrilor Guvernului
c) Decretele de acordare a celor mai înalte grade militare

6. În România:
a) Preşedintele poate legifera prin referendum
b) Preşedintele nu poate dizolva Parlamentul decât într-un singur caz
c) Ordonanţele sunt semnate de către Preşedintele României, primul-ministru şi de ministrul de resort

7. Actele cu caracter juridic ale Preşedintelui României sunt:
a) Mesajele
b) Ordonanţele preşedinţiale
c) Decretele

8. Preşedintele României acordă graţierea individuală prin:
a) Mesaj
b) Decret
c) Rezoluţie

9. Preşedintele României nu poate acorda:
a) Graţierea colectivă
b) Graţierea individuală
c) Decoraţii

BUCHAREST CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

10. Trebuie contrasemnate de către primul-ministru:
a) Decretele de promulgare a unei legi
b) Decretul de declarare a mobilizării parțiale sau totale a forțelor armate
c) Decretul de acordare a gradului de general

11. Nepublicarea decretelor Preşedintelui României în Monitorul Oficial al României atrage:
a) Nulitatea
b) Inexistența
c) Revocarea

12. Contrasemnătura primului-ministru pe anumite decrete:
a) Este o posibilitate pe care o are primul-ministru
b) Nu este o condiție de validitate a acestora
c) Este o condiție de validitate a acestora

13. Dacă funcția Preşedintelui României devine vacantă, interimatul se asigură de către:
a) Primul-ministru
b) Preşedintele Camerei Deputaților
c) Preşedintele Senatului

14. Administrația Prezidențială are sediul la:
a) Palatul Snagov
b) Palatul Cotroceni
c) Palatul de la Peleş

15. Personalul Administrației Prezidențiale:
a) Este angajat în urma promovării unui concurs
b) Este angajat numai pe baza încrederii acordate de către Preşedintele României şi cu condiția semnării unui angajament de loialitate stabilit
c) Este angajat în urma unui interviu susținut cu Preşedintele României

16. Funcțiile de conducere din cadrul Administrației Prezidențiale sunt cele de:
a) Consilier prezidențial
b) Consilier personal
c) Secretar de stat

BCU IAŞI - CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

17. Consilierul prezidențial are rang de:
a) Subsecretar de stat
b) Ministru
c) Prim-ministru

18. Numirea sau eliberarea din funcție a consilierilor prezidențiali se face de către:
a) Preşedintele României
b) Primul-ministru
c) Departamentul de Resurse umane al Parlamentului

19. Fără contrasemnătura primului-ministru, decretul prezidențial este lovit de:
a) Nulitate
b) Inexistență
c) Poate fi confirmat

20. Decretul prezidențial:
a) Nu poate fi atacat în contenciosul administrativ
b) Se atacă la instanțele de drept comun
c) Poate fi atacat în contenciosul administrativ

3.4. Spețe

Speța nr. 1

În urma memoriilor adresate de către persoana condamnată, AB, dar şi la cererea expresă a unui partid politic al cărui lider era AB, Preşedintele României decide să grațieze prin decret prezidențial pe respectivul condamnat.

În aceste condiții, preşedintele emite decretul prezidențial de grațiere şi îşi informează consilierii să comunice locului de deținere actul prin care s-a pus capăt pedepsei privative de libertate, în vederea punerii în libertate de îndată a celui grațiat.

Comandantul locului de deținere refuză să pună în executare decretul, motivând că acesta nu este contrasemnat de către primul-ministru şi îl informează de acest lucru pe consilierul prezidențial însărcinat să urmărească punerea în aplicare.

Informat despre aceste obiecțiuni, preşedintele declară că, atunci când şi-a exercitat prerogativa de acordare a grațierii individuale a lui AB, el a acționat ca un om politic, decizia sa în acest sens fiind una politică. În acest caz, nu este deci necesară contrasemnătura primului-ministru, deoarece el nu a acționat ca unul din cei doi şefi ai executivului, neconcretizând prin emiterea decretului de grațiere o atribuție administrativă.

Constatând totuşi că i-a scăzut popularitatea grațiind pe respectivul condamnat, preşedintele revocă decretul de grațiere al lui AB şi dispune publicarea acestuia în Monitorul Oficial al României, cerându-şi scuze de la populație.

Întrebări:

1. Care sunt atribuțiile politice ale Preşedintelui? Dar cele administrative?
2. Care este regimul juridic al decretului individual de grațiere? Acesta se contrasemnează?
3. În speță, decretul individual de grațiere îşi poate produce valabilitatea?
4. Cum comentați atitudinea preşedintelui de a revoca un decret de grațiere individuală?
5. Dacă ați fi comandantul locului de deținere, cum ați proceda?

Speța nr. 2

Preşedintele României, fiind invitat de către Preşedintele Franței la o vizită neoficială, a discutat cu acesta ce soluții să adopte țara noastră cu privire la problema imigrărilor.

Cei doi preşedinți însă, căzând de acord asupra condițiilor reciproce de muncă atât în Franța, cât şi în România, au semnat un tratat.

Întors în țară, mediatizându-se în presa locală subiectul, Preşedintele României a transmis la Guvern textul tratatului şi l-a rugat pe primul-ministru să-l semneze şi să-l transmită la rându-i, de urgență, la Parlament pentru ratificare.

Parlamentul, întrunit în şedință reunită, a refuzat să semneze acest tratat.

Întrebări:

1. Ce prevede Constituția cu privire la încheierea tratatelor internaționale?
2. A procedat corect din punct de vedere constituțional Preşedintele României? Dar Parlamentul?
3. Care este, în speță, soarta tratatului?

Speța nr. 3

Primind spre promulgare proiectul de Lege cu privire la scutirea de impozitare a diurnei de şedință, Preşedintele României a sesizat Curtea Constituțională, considerând că anumite articole din această lege sunt neconstituționale.

De asemenea, preşedintele, apreciind că legea, în formularea finală a Parlamentului, este abuzivă, o trimite spre reexaminare Parlamentului, conform art. 77 alin. (2) din Constituție.

În cererea de reexaminare adresată Parlamentului, președintele indică aceleași aspecte de neconstituționalitate, informându-i totodată pe parlamentari că a sesizat și Curtea Constituțională.

Cum apreciați, din punct de vedere constituțional, atitudinea Președintelui României?

Speța nr. 4

AB a formulat acțiune în instanță și a solicitat obligarea Administrației Prezidențiale la încheierea contractului de muncă, deoarece a promovat concursul organizat pentru postul de consilier prezidențial din domeniul relațiilor publice cu nota 10.00.

În motivare, AB a arătat că a promovat un concurs organizat de către Administrația Prezidențială pentru postul de consilier prezidențial din domeniul relațiilor publice, însă nu a dorit să semneze la momentul perfectării contractului său de muncă un angajament de loialitate față de instituție și Președintele României, deoarece simpatiza cu ideologia unui partid aflat în opoziție la acel moment.

Întrebări:

1. Care este procedura legală prin care o persoană ajunge să lucreze în cadrul Administrației Prezidențiale?
2. Din cine este format personalul Administrației Prezidențiale?
3. Care este soluția instanței?
4. Care este valoarea angajamentului de loialitate? Dar a retragerii încrederii acordate de către Președintele României?

3.5. Bibliografie

- V. Vedinaș, *Regimul juridic al funcționarilor publici din cadrul Administrației Prezidențiale,* în Studii de drept românesc nr. 1/2001
- A. Iorgovan, *Tratat de drept administrativ*, vol. II, vol. I, ed. a IV-a, Ed. All Beck, București, 2005.
- I. Muraru, E.S. Tănăsescu, *Drept constituțional și instituții politice*, ed. a XI-a, vol. II, Ed. All Beck, București, 2004.
- A. Trăilescu, *Drept administrativ*, ed. a IV-a, Ed. C.H. Beck, București, 2010.
- V. Vedinaș, *Drept administrativ*, ed. a IV-a revăzută și actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2009.
- D. Apostol Tofan, *Drept administrativ,* vol. I, ed. a III-a, București, Ed. C.H. Beck, 2014.
- C. Cliza, *Drept administrativ I și II,* Ed. Cartea Universitară, București, 2008.

➢ Fl. Coman-Kund, Al.-S. Ciobanu, *Drept administrativ. Sinteze teoretice şi practice pentru activitatea de seminar,* Partea I, ed. a II-a, revăzută şi actualizată, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2008.

3.6. Legislație incidentă

➢ Constituția României;

➢ Legea nr. 47/1994 privind organizarea şi funcționarea Preşedinției României, republicată în M. Of. nr. 210/2001.

➢ Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ, publicată M. Of. nr. 1154/2004, cu ultimele modificări prin O.U.G. nr. 4/2013 privind modificarea Legii nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative conexe, publicată în M. Of. nr. 68/2013.

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Tema 6

Preşedintele României

Tematica:

1. Răspunderea Preşedintelui României
2. Răspunderea politică
3. Răspunderea penală

1. Răspunderea Preşedintelui României

Sediul materiei

Art. 95 din Constituție: Suspendarea din funcție

Art. 96 din Constituție: Punerea sub acuzare

Punerea sub acuzare a preşedintelui de republică îşi are originea într-o instituție ce aparține dreptului constituțional englez cu privire la miniştri, şi anume *procedura de impeachement*[1]. Ulterior, impeachement-ul a fost reținut pentru a evoca răspunderea şefului de stat, într-un sistem republican (...).

Art. 95 din Constituție consacră sancțiunea suspendării şi sancțiunea demiterii preşedintelui prin referendum.

În principiu, preşedintele nu poate fi tras la răspundere pentru declarații, inițiative ori alte operațiuni efectuate în exercitarea misiunilor prevăzute de art. 80 şi a prerogativelor recunoscute de Constituție în îndeplinirea acestor misiuni.

1) Ca excepție de la această regulă apare răspunderea politică, echivalentă ca terminologie cu răspunderea administrativ-disciplinară consacrată de art. 95.

2) Pentru fapte deosebit de grave sub aspect politic ce pot dobândi şi o semnificație penală, este reglementată în art. 96 din Constituție răspunderea penală.

3) Pentru actele sale administrative, preşedintele, în baza art. 21 coroborat cu art. 52 din Constituție, poate fi tras şi la răspunderea administrativ-patrimonială, ca orice autoritate a administrației publice, în condițiile dreptului comun al contenciosului administrativ.

---

[1] M.C. Cliza, *Drept administrativ*, Partea I, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2010, p. 106.

4) Preşedintele, pentru orice fapte care nu au nicio legătură cu misiunile şi prerogativele funcţiei sale, poate răspunde ca orice cetăţean în condiţiile dreptului comun.

1.1. Răspunderea politică a Preşedintelui României

➢ Procedura de tragere la răspundere pentru fapte grave prin care preşedintele încalcă prevederile Constituţiei, prevăzută de art. 95 din Constituţie se declanşează de cel puţin 1/3 din numărul deputaţilor şi senatorilor, ceea ce înseamnă, în termenii Constituţiei, propunerea de suspendare. Această propunere trebuie să fie temeinic motivată, de vreme ce se estimează că este vorba de fapte grave prin care Preşedintele României a încălcat prevederile Constituţiei.

➢ Lista cu parlamentari se depune la secretarul general al Camerei, iar data depunerii marchează, oficial, declanşarea procedurii de punere sub acuzare a Preşedintelui României în vederea suspendării. Secretarul general va comunica Preşedintelui României o copie a listei şi motivele sesizării. Determinarea Camerei la care se înregistrează oficial propunerea de suspendare se face după ponderea pe care o au pe listă deputaţii sau senatorii.

➢ Sesizarea Curţii Constituţionale în vederea emiterii avizului consultativ este următoarea etapă. După primirea avizului Curţii Constituţionale, se poate trece la discutarea propunerii de suspendare, conţinutul avizului fiind un criteriu substanţial de referinţă. Avizul Curţii Constituţionale trebuie comunicat şi Preşedintelui României, care poate fi invitat să ofere şi anumite informaţii în faţa Curţii Constituţionale înainte de emiterea avizului. Textul Constituţiei lasă la latitudinea Preşedintelui României prezenţa în faţa Parlamentului, nestabilindu-i o obligaţie în acest sens.

➢ Parlamentul dezbate propunerea de suspendare după procedura stabilită prin Regulamentul şedinţelor comune, iar în favoarea propunerii de suspendare trebuie să voteze majoritatea deputaţilor şi senatorilor.

➢ Referendumul pentru demiterea Preşedintelui României se organizează în cel mult 30 de zile de la votul Parlamentului şi obligaţia de organizare revine Guvernului. De la data referendumului ar trebui să curgă termenul celor 3 luni, prevăzut de art. 63 alin. (2) din Constituţie, pentru alegerea unui nou Parlament. Dacă poporul la referendum a votat pentru demiterea Preşedintelui României, atunci intervine vacanţa funcţiei, iar în termen de 3 luni Guvernul va organiza alegeri prezidenţiale.

1.2. Regimul răspunderii penale a Preşedintelui României

Preşedintele României se bucură de imunitate şi beneficiază de un regim special al răspunderii sale pentru fapte comise în exercitarea prerogativelor funcţiei, ce intră sub incidenţa legii penale.

Conceptul de „înaltă trădare" este un concept al dreptului constituțional și al dreptului administrativ, dar el are o semnificație și în dreptul penal. Așadar, în prezent răspunderea penală a Președintelui României este prevăzută de art. 96 din Constituție: *„punerea sub acuzare"*, dar și de art. 398 C. pen., *„înalta trădare"*[1]. Punerea sub acuzare este rezultatul unui vot parlamentar, deci aprecierea unei fapte a Președintelui României ca fiind sau nu înaltă trădare este inițial o apreciere politică, dar care ulterior va putea fi susceptibilă și de o calificare penală.

Infracțiunea de *înaltă trădare* prevăzută de art. 398 C. pen. are următoarea redactare: „Faptele prevăzute în art. 394-397 (art. 394 – trădarea; art. 395 – trădarea prin transmiterea de informații secrete de stat; art. 396 - trădarea prin ajutarea inamicului; art. 397 – acțiuni împotriva oridinii constituționale) săvârșite de către Președintele României sau de către un al membru al Consiliului Suprem de Apărare a Țării constituie infracțiunea de înaltă trădare și se pedepsesc cu detențiune pe viață sau închisoare de la 15 la 25 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi".

Așadar, ca urmare a recentelor modificări legislative, infracțiunea de înaltă trădare cu referire la Președintele României se regăsește în legislația penală specială română, însă aceasta putând fi calificată și drept o crimă politică, ce constă în comiterea unui abuz de funcție pentru o acțiune contrară Constituției și intereselor superioare ale țării. De aceea, *înalta trădare nu se confundă cu infracțiunea de trădare, ci are un caracter complex*. Parlamentarii trebuie să facă dovada unei fapte politice de o gravitate extremă a Președintelui României prin care acesta s-a compromis definitiv și iremediabil, aducând prejudicii țării. În argumentarea gravității faptei, referirile la Codul penal se impun cu necesitate.

➢ Propunerea de punere sub acuzare *poate fi inițiată* de *majoritatea deputaților și senatorilor* și se aduce, neîntârziat, la cunoștință Președintelui României pentru a putea da explicații cu privire la faptele ce i se impută.

➢ Președintele României poate veni în Parlament pentru a-și formula apărarea pe care o consideră necesară la acuzația care i se aduce.

➢ *Hotărârea de punere sub acuzare a* Președintelui României *se adoptă în ședință comună a celor două Camere cu un vot calificat de 2/3* din totalul parlamentarilor, iar sub aspect strict juridic ea are semnificația sesizării autorității judecătorești competente pentru începerea urmăririi penale.

[1] Codul penal a intrat în vigoare la data de 1 februarie 2014 și este cunoscut și sub denumirea de Noul Cod penal. Codul penal actual a fost introdus prin Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în M. Of. nr. 510/2009, cu modificările și completările ulterioare, respectiv Legea nr. 27/2012, Legea nr. 63/2012 și Legea nr. 187/2012.

➢ Parchetul General de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este autoritatea care va realiza urmărirea penală și-l va pune pe Președintele României sub acuzare prin rechizitoriu, pentru săvârșirea uneia sau mai multor infracțiuni prevăzute de legislația penală specială. Nu este exclus ca Parchetul General să ajungă la concluzia că acuzația de înaltă trădare nu se poate concretiza și într-o acuzație de săvârșire a unei infracțiuni, ceea ce are ca efect scoaterea Președintelui României de sub urmărire penală.

➢ Înalta Curte de Casație și Justiție, după ce a fost sesizată prin rechizitoriu, poate să ajungă la concluzia că nu este vorba de săvârșirea unei infracțiuni, dispunând achitarea Președintelui României, care avea deja statut de inculpat.

➢ Numai după ce hotărârea Înaltei Curți de Casație și Justiție a rămas definitivă se poate spune că acuzația de înaltă trădare a avut temei, Președintele României fiind demis cu aceeași dată, intervenind vacanța funcției și organizarea de noi alegeri prezidențiale în termen de 3 luni.

➢ În prezent, textul constituțional prevede expres suspendarea din funcție a Președintelui României la data votului Parlamentului de punere sub acuzare pentru înaltă trădare și până la data demiterii sale, deoarece un președinte în funcțiune nu ar fi putut fi trimis în judecată prin rechizitoriu.

În concluzie[1], tragerea la răspundere penală a Președintelui României comportă două faze:

1) punerea sub acuzare pentru înaltă trădare (fază politică);

2) etapa judiciară, care, la rândul ei, conține trei etape:

➢ trimitere în judecată de către Parchetul General de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție;

➢ judecata în fond a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția penală;

➢ judecata în recurs, în Secțiunile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Reținem!

Răspunderea politică a Președintelui României: art. 95 din Constituție.

➢ Obiect: pentru fapte grave prin care se încalcă Constituția;

➢ Se declanșează: de 1/3 din numărul deputaților și senatorilor;

➢ Sesizarea Curții Constituționale pentru obținerea avizului consultativ;

[1] M.C. Cliza, *Drept administrativ*, Partea I, Ed. Pro Universitaria, București, 2010, p. 111.

➢ Dezbatere în Parlament, în şedinţă comună;

➢ Vot favorabil propunerii de suspendare: majoritatea deputaţilor şi senatorilor;

➢ Referendumul pentru demiterea Preşedintelui României se organizează de către Guvern, în cel mult 30 de zile de la votul Parlamentului;

➢ Interimatul funcţiei;

➢ Rezultatul referendumului:

a) Aprobarea de către popor a propunerii de suspendare – demitere a Preşedintelui României şi organizarea de noi alegeri în termen de 3 luni de la data referendumului;

b) Respingerea propunerii de suspendare.

Răspunderea penală a Preşedintelui României: art. 96 din Constituţie şi art. 398 C. pen.

I. etapa politică

➢ Obiect: pentru fapta de înaltă trădare;

➢ Propunerea de punere sub acuzare a Preşedintelui României poate fi iniţiată de majoritatea deputaţilor şi senatorilor;

➢ Se aduce, neîntârziat, la cunoştinţă Preşedintelui României pentru a putea da explicaţii cu privire la faptele ce i se impută;

➢ Punerea sub acuzare pentru înaltă trădare *se adoptă în şedinţă comună a celor două Camere cu un vot calificat de 2/3* din totalul parlamentarilor (vot secret).

II. etapa judiciară

➢ trimitere în judecată de către Parchetul General de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie;

➢ judecata în fond a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie - Secţia penală;

➢ judecata în recurs, în Secţiunile Unite ale Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie.

a) Dacă este găsit vinovat – se demite Preşedintele României ca urmare a rămânerii definitive a hotărârii judecătoreşti de condamnare;

b) Dacă Preşedintele României este nevinovat – echivalează cu achitarea Preşedintelui.

2. Aplicaţii practice

2.1. Întrebări:

1. Cum este prevăzută procedura de suspendare a Preşedintelui României în Constituţie?

2. Cum este reglementată penal infracțiunea de înaltă trădare a Preşedintelui României?

3. Care sunt participanții la tragerea la răspundere politică a Preşedintelui României?

4. Cu ce majoritate se votează suspendarea din funcție a Preşedintelui României? Dar răspunderea penală? Comparați.

5. În ce condiții se organizează referendum în cazul răspunderii politice a Preşedintelui României?

2.2. Teme de referat

1. Analiză comparativă între Preşedintele României şi Preşedintele S.U.A. în ceea ce priveşte răspunderea şefului de stat

2. Analiză comparativă între Preşedintele României şi Preşedintele Franței în ceea ce priveşte răspunderea şefului de stat

3. Analiză comparativă între Preşedintele României şi Preşedintele Italiei în ceea ce priveşte răspunderea şefului de stat

2.3. Test grilă[1]

1. Preşedintele României este trimis în judecată penală de către:
a) Parchetul General de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție
b) Direcția Națională Anticorupție
c) Parchetul Militar

2. În cazul în care este judecat penal Preşedintele României, competența aparține:
a) Curții Constituționale
b) Înaltei Curți de Casație şi Justiție
c) Parlamentului

3. Obligația de organizare a referendumului pentru demiterea Preşedintelui României revine:
a) Guvernului
b) Parlamentului
c) Biroului Electoral Central

4. Răspunderea penală a Preşedintelui României este angajată pentru:
a) Încălcarea dispozițiilor constituționale şi legale
b) Săvârşirea unei contravenții
c) Punerea sub acuzare pentru înaltă trădare

[1] Este corectă numai o singură variantă de răspuns.

5. Fapta de înaltă trădare:
a) Nu este definită de Codul penal în vigoare
b) Este definită numai de Codul penal în vigoare ca infracțiune
c) Este prevăzută atât de textul Constituției revizuite, cât şi de Codul penal

6. Pentru suspendarea Preşedintelui României este necesar avizul consultativ al:
a) Curții de Conturi
b) Înaltei Curți de Casație si Justiție
c) Curții Constituționale

7. Ca natură juridică, faptele pentru care se declanşează procedura de suspendare a Preşedintelui României sunt:
a) Abateri administrative
b) Contravenții
c) Infracțiuni

8. Răspunderea penală a Preşedintelui României intervine pentru:
a) Săvârşirea oricărei infracțiuni prevăzute de Codul penal
b) Săvârşirea infracțiunii de trădare
c) Săvârşirea faptei de înaltă trădare

9. Înalta Curte de Casație şi Justiție, judecându-l pe Preşedintele României pentru faptele de înaltă trădare:
a) Este obligată să îl condamne
b) Va proceda astfel încât îl va achita în orice situație
c) În funcție de condițiile concrete de fapt şi de drept poate să îl condamne sau să îl achite

10. Propunerea de punere sub acuzare a Preşedintelui României poate fi inițiată de:
a) Cel puțin o treime din numărul deputaților şi senatorilor
b) Majoritatea deputaților şi senatorilor
c) Cel puțin jumătate plus unu din numărul deputaților şi senatorilor prezenți

11. Preşedintele României poate fi suspendat din funcție:
a) De către Curtea Constituțională
b) De Camerele reunite ale Parlamentului
c) La cererea populației, prin referendum

BCU CLUJ / COLECȚIA UNIVERSITY LIBRARY

12. Procedura de tragere la răspundere pentru fapte grave prin care Preşedintele României încalcă prevederile Constituției:
a) Se declanşează de cel puțin 1/3 din numărul deputaților şi senatorilor
b) Se declanşează de cel puțin 2/3 din numărul deputaților şi senatorilor
c) Se declanşează de cel puțin jumătate plus unu din numărul deputaților şi senatorilor

13. Referendumul pentru demiterea Preşedintelui României se organizează:
a) În cel mult 30 de zile de la votul Parlamentului
b) În cel mult 3 luni de la votul Parlamentului
c) În cel mult 60 de zile de la votul Parlamentului

14. Răspunderea politică a Preşedintelui României revine pentru:
a) Fapte generice calificate o gravă încălcare a prevederilor Constituției
b) Infracțiuni diverse
c) Infracțiunea de înaltă trădare

15. Preşedintele României este obligat să se prezinte în fața Parlamentului pentru a da explicații cu privire la faptele ce i se impută:
a) Nu există o obligație în acest sens
b) Este prevăzută doar posibilitatea, nu şi obligația
c) Da, există această obligație

16. Avizul Curții Constituționale de suspendare a Preşedintelui României are caracter:
a) Facultativ
b) Consultativ
c) Orientativ

17. Avizul Curții Constituționale de suspendare a Preşedintelui României:
a) Trebuie comunicat şi Preşedintelui României
b) Nu trebuie comunicat şi Preşedintelui României
c) Poate fi comunicat şi Preşedintelui României

18. În situația în care Preşedintele României este suspendat din funcție, intervine:
a) Concediul
b) Vacanța succesorală
c) Interimatul

19. Răspunderea penală a Preşedintelui României se realizează:
a) Într-o singură etapă
b) În două etape
c) În trei etape

20. Parlamentul dezbate propunerea de suspendare a Preşedintelui României:
a) În plenul Camerei Deputaților
b) În şedința comună a Camerelor reunite ale Parlamentului
c) În plenul Senatului

21. Subiecții activi ai infracțiunii de înaltă trădare prevăzute de Codul penal al României sunt:
a) Preşedintele României
b) Preşedintele României şi un alt membru al Consiliului Suprem de Apărare a Țării
c) Numai un alt membru al Consiliului Suprem de Apărare a Țării

2.4. Spețe

Speța nr. 1

În data de 10 decembrie, Preşedintele României, printr-un consilier prezidențial pe probleme de politică internă, a transmis un mesaj Parlamentului, în temeiul art. 88 din Constituție. În conținutul mesajului, Preşedintele României a invocat numeroasele discuții pe care le-a purtat cu societatea civilă, ce au avut ca obiect urgentarea adoptării unor proiecte de acte normative.

În finalul mesajului, Preşedintele a adresat Parlamentului rugămintea de a-şi îmbunătăți activitatea legislativă, în sensul declarării ca prioritare în dezbateri a proiectelor de acte normative unanim recunoscute de societate ca fiind strict necesare. La 10 zile după prezentarea mesajului, 2/3 din numărul deputaților şi al senatorilor au introdus o cerere de suspendare din funcție a Preşedintelui. Deputații şi senatorii au considerat că Preşedintele a încălcat grav Constituția deoarece a intervenit în activitatea legislativului, producând un dezechilibru între cele trei puteri în stat. Mai mult, s-a considerat că neprezentarea mesajului personal de către Preşedinte, ci prin consilier prezidențial, constituie, de asemenea, o gravă încălcare a Constituției şi ar atrage suspendarea acestuia din funcție.

Întrebări:

1. Care este procedura pentru declanşare a suspendării Preşedintelui prevăzută în Constituție?

2. A procedat corect, în speță, Preşedintele? Dar Parlamentul?

Speța nr. 2

În urma mesajelor repetate ale Preşedintelui României, transmise atât presei, cât şi adresate personal de la tribuna Parlamentului României prin care acesta îndemna tinerii să emigreze în străinătate deoarece în țara noastră nu vor putea fi remunerați corespunzător pregătirii lor şcolare foarte bune, Parlamentul a hotărât trimiterea în judecată penală a Preşedintelui pentru fapta de înaltă trădare.

Astfel, parlamentarii au apreciat faptele politice ale Preşedintelui, mai sus descrise, ca fiind de o gravitate prin care acesta s-a compromis definitiv şi iremediabil, aducând prejudicii țării şi înşelând încrederea celor care l-au votat. Hotărârea de punere sub acuzare s-a adoptat în şedința comună a celor două Camere, cu votul majorității absolute a parlamentarilor, şi apoi dosarul a fost trimis la Parchetul General de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție. În urma anchetei, Parchetul General de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție a constatat că în legislația penală nu există infracțiunea de înaltă trădare, astfel că îl achită pe Preşedintele României, cu motivarea că nu a săvârşit nicio infracțiune.

Întrebări:

1. Care este procedura prevăzută de Constituție pentru răspunderea penală a Preşedintelui? Există vreo greşeală în speță comisă de Parchetul General?

2. Sub ce aspecte au fost încălcate dispozițiile constituționale?

Speța nr. 3

Ca urmare a declanşării procedurii de punere sub acuzare pentru înaltă trădare a Preşedintelui României în exercițiu, AB, Parchetul General a început cercetarea penală împotriva acestuia.

Apreciind că la finalizarea rechizitoriului i se va constata nevinovăția, având deplină încredere în puterea judecătorească, Preşedintele României, AB, a continuat să îşi exercite atribuțiile constituționale.

Întrebări:

1. Câte etape are procedura tragerii la răspundere penală a Preşedintelui României? Detaliați.

2. Cum apreciați, în speță, din punct de vedere constituțional, atitudinea Preşedintelui României?

2.5. Bibliografie

- A. Trăilescu, *Drept administrativ*, ed. a IV-a, Ed. C.H. Beck, București, 2010.
- V. Vedinaș, *Drept administrativ*, ed. a IV-a revăzută și actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2009.
- D. Apostol Tofan, *Drept administrativ,* vol. I, ed. a III-a, București, Ed. C.H. Beck, 2014.
- M.C. Cliza, *Drept administrativ I și II,* Ed. Cartea Universitară, București, 2008.
- A. Iorgovan, *Tratat de drept administrativ*, vol. II, vol. I, ed. a IV-a, Ed. All Beck, București, 2005.
- I. Corbeanu, *Drept administrativ,* Ed. Lumina Lex, București, 2002.
- I. Muraru, E.S. Tănăsescu, *Drept constituțional și instituții politice*, ed. a XI-a, vol. II, Ed. All Beck, București, 2004.
- Fl. Coman-Kund, Al.-S. Ciobanu, *Drept administrativ. Sinteze teoretice și practice pentru activitatea de seminar,* Partea I, ed. a II-a, revăzută și actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2008.

2.6. Legislație incidentă

- Constituția României;
- Legea nr. 47/1994 privind organizarea și funcționarea Președinției României, republicată în M. Of. nr. 210/2001.
- Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ, publicată M. Of. nr. 1154/2004, cu ultimele modificări prin O.U.G. nr. 4/2013 privind modificarea Legii nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative conexe, publicată în M. Of. nr. 68/2013.
- Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în M. Of. nr. 510/2009, cu modificările și completările ulterioare, respectiv Legea nr. 27/2012, Legea nr. 63/2012 și Legea nr. 187/2012.

Tema 7

Guvernul

Tematica:

1. Rolul Guvernului României: art. 101-104 din Constituție
2. Structura Guvernului

1. Rolul Guvernului României potrivit Constituției republicate şi a Legii nr. 90/2001 privind organizarea şi funcționarea Guvernului României şi a ministerelor

În Titlul III, denumit „Autoritățile publice", Capitolul III intitulat „Guvernul", sunt prevăzute cu privire la Guvern următoarele texte: rolul şi structura (art. 102), învestitura (art. 103), jurământul de credință (art. 104), incompatibilități (art. 105), încetarea funcției de membru al Guvernului (art. 106), primul-ministru (art. 107), actele Guvernului (art. 108), răspunderea membrilor Guvernului (art. 109), încetarea mandatului (art. 110).

Articolul 102 din Constituția României prevede:

„(1) Guvernul, potrivit programului său de guvernare acceptat de Parlament, asigură realizarea politicii interne şi externe a țării şi exercită conducerea generală a administrației publice.

(2) În îndeplinirea atribuțiilor sale, Guvernul cooperează cu organismele sociale interesate.

(3) Guvernul este alcătuit din prim-ministru, miniştri şi alți membri stabiliți prin lege organică".

În textul Constituției se consacră dublul rol[1] al Guvernului:

a) un rol politic, care constă în realizare politicii interne şi externe a țării;

b) un rol administrativ, care se manifestă prin conducerea generală a administrației publice.

Potrivit art. 1 alin. (1) din Legea nr. 90/2001, „Guvernul este autoritatea publică a puterii executive, ...care asigură realizarea politicii interne şi externe a țării şi exercită conducerea generală a administrației publice", iar la alin. (2) se prevede că „Guvernul are rolul de a asigura funcționarea

[1] Pentru alte detalii despre evoluția instituției Guvernului, a se vedea M.C. Cliza, *Drept administrativ*, Partea I, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2010, p. 114-117.

echilibrată şi dezvoltarea sistemului național economic şi social, precum şi racordarea acestuia la sistemul economic mondial în condițiile promovării intereselor naționale".

Expresia *„exercită conducerea generală a administrației publice"* evocă existența unor raporturi de drept administrativ între Guvern şi orice altă autoritate a administrației publice, astfel:

- raporturi de subordonare (față de ministere, prefecți);
- raporturi de colaborare (față de autoritățile centrale de specialitate autonome);
- raporturi de tutelă administrativă (față de autoritățile locale alese de cetățeni).

Articolul 11 din Legea nr. 90/2001 stabileşte următoarele atribuții ale Guvernului:

- exercită conducerea generală a administrației publice;
- inițiază proiecte de lege şi le supune spre adoptare Parlamentului;
- emite hotărâri pentru organizarea executării legilor, ordonanțe în temeiul unei legi speciale de abilitare şi ordonanțe de urgență potrivit Constituției;
- asigură executarea de către autoritățile administrației publice a legilor şi a celorlalte dispoziții normative date în aplicare acestora;
- elaborează proiectele de lege a bugetului de stat şi a bugetului asigurărilor sociale de stat şi le supune spre adoptare Parlamentului;
- aprobă strategiile şi programele de dezvoltare economică a țării, pe ramuri şi domenii de activitate;
- asigură realizarea politicii în domeniul social potrivit Programului de guvernare;
- asigură apărarea ordinii de drept, a liniştii publice şi a siguranței cetățeanului, precum şi a drepturilor şi libertăților cetățenilor, în condițiile prevăzute de lege;
- aduce la îndeplinire măsurile adoptate, potrivit legii, pentru apărarea țării, scop în care organizează şi înzestrează forțele armate;
- asigură realizarea politicii externe a țării şi, în acest cadru, integrarea României în structurile europene şi internaționale;
- negociază tratatele, acordurile şi convențiile internaționale care angajează statul român; negociază şi încheie, în condițiile legii, convenții şi alte înțelegeri internaționale la nivel guvernamental;
- conduce şi controlează activitatea ministerelor şi a celorlalte organe centrale de specialitate din subordinea sa;
- asigură administrarea proprietății publice şi private a statului;
- acordă şi retrage cetățenia română, în condițiile legii; aprobă renunțarea la cetățenia română, în aceleaşi condiții;

➢ înființează, cu avizul Curții de Conturi, organe de specialitate în subordinea sa;

➢ cooperează cu organismele sociale interesate în îndeplinirea atribuțiilor sale;

➢ îndeplineşte orice alte atribuții prevăzute de lege sau care decurg din rolul şi funcțiile Guvernului.

1.1. Condiții pentru calitatea de membru al Guvernului

➢ *existența exclusivă a cetățeniei române şi a domiciliului în țară;*

➢ *existența discernământului* (deplinătatea facultăților mintale), deoarece cei lipsiți de discernământ sau având discernământul alterat, respectiv debilii sau alienații mintal, n-au acces la funcția publică, fiind puşi sub interdicție prin hotărâre judecătorească definitivă şi irevocabilă, ceea ce îi lipseşte de exercițiul drepturilor civile şi de drepturile electorale;

➢ *exercițiul drepturilor electorale*;

➢ *compatibilitatea morală,* în sensul inexistenței unei condamnări penale;

➢ *depunerea jurământului de credință* în fața Preşedintelui României;

➢ *inexistența stării de incompatibilitate între funcția publică ministerială cu alte funcții publice de autoritate.*

Funcția de membru al Guvernului este incompatibilă cu exercițiul altei funcții publice de autoritate (executivă sau judiciară), cu excepția celei de deputat sau senator, iar alte incompatibilități se stabilesc prin lege organică.

Funcția ministerială este compatibilă cu alte funcții publice, ca, de exemplu, funcția de cadru didactic în învățământ sau cu funcții private de orice fel, exceptându-le pe cele de reprezentare profesională salarizată în cadrul organizațiilor cu scop comercial.

Legea organică nr. 90/2001 mai instituie şi următoarele incompatibilități pentru funcția ministerială:

- exercitarea unei funcții de reprezentare profesională salarizată în cadrul organizațiilor cu scop comercial;
- exercitarea actelor de comerț, cu excepția vânzării sau cumpărării de acțiuni ori de alte titluri de valoare;
- exercitarea funcției de administrator sau cenzor la societățile comerciale ori de reprezentant al statului în adunările generale ale unor asemenea societăți sau de membru al consiliilor de administrație ale regiilor autonome, companiilor şi societăților de interes național;
- exercitarea unei funcții publice în serviciul unor organizații străine, cu excepția acelor funcții prevăzute în acordurile şi convențiile la care este parte.

➢ *Capacitatea profesională şi aptitudinile manageriale*

1.2. Durata mandatului

Potrivit art. 110 alin. (1) din Constituție, Guvernul își exercită mandatul până la validarea alegerilor parlamentare generale.

Durata exercitării mandatului guvernamental are ca întindere maximă o perioadă de patru ani corespunzătoare limitelor de funcționare a Parlamentului.

Momentul inițial al mandatului unui Guvern nou-ales de către noul legislativ se situează în timp imediat după constituirea legislativului – în urma desfășurării alegerilor generale –, începând din momentul depunerii jurământului de credință, și se întinde, în mod obișnuit, până în momentul validării alegerilor parlamentare generale ulterioare, potrivit art. 110 alin. (4) din Constituție.

Executivul al cărui mandat a încetat astfel îndeplinește numai actele necesare pentru administrarea treburilor publice, până la depunerea jurământului de către membrii noului Guvern.

Guvernul aflat într-o atare situație, demisionar de fapt:

- nu va mai putea emite ordonanțe, acte cu forță juridică echivalentă legii;
- nu poate iniția proiecte de lege;
- actele sale de administrare a treburilor publice sunt hotărâri curente în activitatea executivă.

Prelungirea de drept a mandatului Guvernului este determinată de:

- adoptarea unei legi organice în caz de stare de mobilizare, de război, de asediu, de urgență până la încetarea acestora [art. 63 alin. (1) din Constituție];
- convocarea alegerilor legislative în cel mult trei luni de la expirarea mandatului legislativ [art. 63 alin. (2) teza I din Constituție];
- în cazul în care Parlamentul nou-ales nu reușește să desemneze un nou executiv.

Mandatul Guvernului poate înceta și înainte de data validării alegerilor parlamentare generale, adică în urma demiterii Guvernului.

Potrivit art. 110 alin. (2) din Constituție, Guvernul este demis:

- în urma adoptării unei moțiuni de cenzură;
- în urma pierderii de către primul-ministru a calității de membru al Guvernului.

Primul-ministru își pierde calitatea de membru al Guvernului, potrivit art. 110 alin. (2) și art. 107 din Constituție, ca urmare a:

1. demisiei;
2. decesului;

3. pierderii drepturilor electorale;
4. intervenției unei stări de incompatibilitate;
5. imposibilității de a-şi exercita atribuțiile mai mult de 45 de zile;
6. suspendării;
7. intervenției altor cauze prevăzute de lege.

1.3. Încetarea funcției de membru al Guvernului

Funcția de membru al Guvernului încetează:
- în urma pierderii drepturilor electorale;
- în urma decesului;
- ca urmare a revocării;
- ca urmare a pierderii drepturilor electorale;
- ca urmare a incompatibilității;
- în cazul imposibilității exercitării funcției mai mult de 45 de zile;
- în cazul suspendării;
- în alte cazuri prevăzute de lege.

Revocarea[1] unui membru al Guvernului poate interveni numai într-o situație normală, concretizându-se într-o remaniere guvernamentală, pe când suspendarea intervine într-o situație anormală, când s-a cerut urmărirea penală a respectivului membru al Guvernului. În ambele cazuri, competența revine Preşedintelui României.

Demisia reprezintă o manifestare unilaterală de voință a unui membru al Guvernului de a renunța la această demnitate publică:

- produce efecte juridice fără a fi necesară aprobarea sa de către primul-ministru sau Preşedintele României;
- se anunță public, se prezintă în scris prim-ministrului şi devine irevocabilă din momentul în care s-a luat act de depunerea ei, dar nu mai târziu de 15 zile de la data depunerii.

2. Structura Guvernului

Guvernul este alcătuit din prim-ministru, miniştri, precum şi alți membri stabiliți prin lege organică. Din Guvern pot face parte şi miniştri delegați, cu însărcinări speciale pe lângă primul-ministru, prevăzuți în lista Guvernului prezentată Parlamentului pentru acordarea votului de încredere.

a) Potrivit Constituției, art. 102 alin. (3), Guvernul este alcătuit din primul-ministru, miniştrii şi alți membri stabiliți prin lege organică.

[1] Pentru o analiză mai amplă asupra revocării şi demisiei, a se vedea opinia autoarei M.C. Cliza, *Drept administrativ*, Partea I, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2010, p. 129-131.

b) Legea nr. 90/2001 pentru organizarea şi funcţionarea Guvernului României arată că acesta se compune din primul-ministru şi miniştri.

➢ Pe de o parte, există *membri de drept ai executivului*: premierul şi miniştrii;

➢ Pe de altă parte, există şi unii *miniştri delegaţi,* dar numai atunci când li se încredinţează în mod expres această calitate în Guvern, prin lista prezentată pentru votul de încredere al Parlamentului.

Distincţia principală între cele două categorii de membri ai Guvernului:

➢ în cazul funcţiilor de drept, calitatea de membru al executivului se dobândeşte prin aprobarea compunerii acestuia de către legislativ sau prin numirea de către preşedinte în funcţia de ministru, la propunerea premierului (în caz de remaniere sau de vacanţă ministerială);

➢ în cazul membrilor desemnaţi ai Guvernului, este necesar să existe prevederi sau acte speciale care să îi confere expres şi această calitate guvernamentală unui titular cu funcţie de conducere administrativă, deoarece simpla numire într-o funcţie extraministerială nu este suficientă, prin ea însăşi, pentru a conferi şi calitatea de membru al Guvernului.

3. Aplicaţii practice

3.1. Întrebări

➢ Care este rolul Guvernului potrivit Constituţiei?

➢ Exemplificaţi cinci din atribuţiile politice ale Guvernului.

➢ Care sunt condiţiile ce trebuie îndeplinite pentru calitatea de membru al Guvernului?

➢ Potrivit Constituţiei, care sunt cazurile în care se prelungeşte de drept mandatul Guvernului?

➢ Care este componenţa Guvernului?

➢ În ce situaţii primul-ministru îşi pierde calitatea de membru al Guvernului?

3.2. Teme de referat

➢ Guvernul României – rol, atribuţii, funcţii, organizare şi funcţionare

➢ Guvernul României şi rolul său în cadrul sistemului constituţional românesc

➢ Primul-ministru

➢ Secretariatul General al Guvernului

➢ Paralelă între Guvernul României şi Guvernul Statelor Unite

➢ Paralelă între Guvernul României şi Guvernul Franţei

➢ Paralelă între Guvernul României şi Guvernul Elveţiei

➢ Paralelă între Guvernul României şi Guvernul Italiei
➢ Administrația publică centrală de specialitate în România

3.3. Test grilă[1]

1. Structura Guvernului potrivit Constituției este:
a) Prim-ministru, miniştrii şi alți membri stabiliți prin lege organică
b) Prim-ministru, miniştrii şi miniştri delegați
c) Prim-ministru, miniştrii, miniştrii delegați şi alți membri stabiliți prin lege organică

2. Modul de funcționare a echipei guvernamentale condiționează:
a) Funcționarea administrațiilor financiare din țară
b) Modalitățile de coordonare interministerială
c) Controlul constituționalității legilor

3. Guvernul are:
a) Rol politic
b) Rol administrativ
c) Rol politic şi administrativ

4. Candidatul la funcția de prim-ministru:
a) Trebuie să fie membru al unui partid politic
b) Poate fi şi un tehnocrat
c) Nu trebuie să primească votul de încredere din partea Parlamentului, ci este suficient să-l numească preşedintele

5. Funcția de membru al Guvernului încetează:
a) În cazul imposibilității exercitării funcției mai mult de 30 de zile
b) În cazul imposibilității exercitării funcției mai mult de 60 de zile
c) În cazul imposibilității exercitării funcției mai mult de 45 de zile

6. Membrul Guvernului depune jurământul de credință:
a) În fața preşedintelui Senatului
b)În fața Preşedintelui României
c) În fața preşedintelui Camerei Deputaților

7. Guvernul este demis:
a) La cererea Preşedintelui României
b) În urma adoptării unei moțiuni de cenzură
c) La cererea populației

[1] Este corectă numai o singură variantă de răspuns.

FOCŞANI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

8. Reprezintă o modalitate specifică a instituției Guvernului de a fi demis:

a) În urma pierderii de către primul-ministru a calității de membru al Guvernului

b) În urma votului populației

c) În urma solicitării partidului majoritar

9. Funcția ministerială este compatibilă cu:

a) Funcția de rector în învățământ

b) Funcția de administrator la o societate comercială

c) Funcția de cadru didactic în învățământul superior

10. Una dintre atribuțiile Guvernului este şi aceea de a înființa organe de specialitate în subordinea sa cu avizul:

a) Curții de Conturi

b) Curții Constituționale

c) Avocatului Poporului

11. Guvernul:

a) Emite legi pe care le trimite spre promulgare Preşedintelui României

b) Inițiază proiecte de lege şi le supune spre adoptare Parlamentului

c) Organizează referendum local pentru a consulta populația cu privire la o lege

12. Preşedintele României:

a) Numeşte pe primul-ministru

b) Desemnează candidatul la funcția de prim-ministru

c) Numeşte echipa guvernamentală

13. Primul-ministru numeşte şi eliberează din funcție:

a) Pe primari

b) Prefecții

c) Pe conducătorii organelor de specialitate din subordinea Guvernului

14. Funcția de membru al Guvernului este incompatibilă cu:

a) Orice altă funcție de autoritate publică

b) Orice altă funcție de autoritate, cu excepția celei de senator sau deputat

c) Funcțiile de senator sau deputat

15. În mod normal, potrivit Constituției, Guvernul României își exercită mandatul în plenitudinea sa, până la data:
a) Retragerii de către Parlament a încrederii acordate
b) Validării alegerilor parlamentare generale
c) Depunerii jurământului de către membrii noului Guvern

16. Este permis cumulul funcției de membru al Guvernului cu:
a) Calitatea de administrator al unei societăți comerciale
b) Calitatea de magistrat
c) Calitatea de deputat sau senator

3.4. Spețe

În urma unui accident de mașină, primul-ministru a fost spitalizat la un centru medical din Capitală, pentru o perioadă de 60 de zile, întrucât a suferit mai multe intervenții chirurgicale.

În această perioadă cât primul-ministru a fost spitalizat, nu a fost numit un înlocuitor al premierului pentru a semna documentele ce intrau în sarcina acestuia.

Deoarece perioada de spitalizare s-a prelungit, ceilalți membrii ai Guvernului au solicitat Președintelui României numirea altui prim-ministru de la un alt partid aflat la guvernare.

Întrebări:

1. Potrivit Constituției, care sunt situațiile care atrag încetarea calității de membru al Guvernului?
2. Analizați greșelile făcute în speță de către premier și membrii Guvernului.

3.5. Bibliografie

- D. Apostol Tofan, *Un punct de vedere în legătură cu noua reglementare privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor*, Revista de drept public nr. 2/2001.
- A. Trăilescu, *Drept administrativ*, ed. a IV-a, Ed. C.H. Beck, București, 2010.
- Verginia Vedinaș, *Drept administrativ*, Ediția a IV-a revăzută și actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2009.
- D. Apostol Tofan, *Drept administrativ,* vol. I, ed. a III-a, București, Ed. C.H. Beck, 2014.
- D. Apostol Tofan, *Instituții administrative europene*, Ed. C.H. Beck, București, 2006.

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

➢ M.C. Cliza, *Drept administrativ I şi II,* Ed. Cartea Universitară, Bucureşti, 2008.

➢ A. Iorgovan, *Tratat de drept administrativ*, vol. II, vol. I, ed. a IV-a, Ed. All Beck, Bucureşti, 2005.

➢ I. Corbeanu, *Drept administrativ*, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2002.

➢ C. Ionescu, *Drept constituțional comparat,* Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2008.

➢ Fl. Coman-Kund, Al.-S. Ciobanu, *Drept administrativ. Sinteze teoretice şi practice pentru activitatea de seminar,* Partea I, ed. a II-a, revăzută şi actualizată, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2008.

3.6. Legislație incidentă

➢ Constituția României;

➢ Legea nr. 90/2001 privind organizarea şi funcționarea Guvernului României, publicată în M. Of. nr. 164/2001, cu modificările şi completările ulterioare (ultima modificare prin Legea nr. 198/2013 pentru aprobarea O.U.G. nr. 17/2009 privind desființarea Cancelariei Primului-Ministru şi stabilirea unor măsuri pentru reorganizarea aparatului de lucru al Guvernului).

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Tema 8
Guvernul

Tematica:

1. Regimul învestiturii Guvernului
2. Statutul primului-ministru
3. Aparatul de lucru al Guvernului
4. Organizarea şi funcţionarea Guvernului

Sediul materiei: Constituţia, Legea nr. 90/2001 privind organizarea şi funcţionarea Guvernului României, cu modificările şi completările ulterioare, Legea nr. 115/1999 privind răspunderea ministerială, cu modificările şi completările ulterioare.

1. Regimul învestiturii Guvernului

1) desemnarea candidatului la funcţia de prim-ministru

Pluralismul politic este reglementat expres în Constituţia României[1]. Astfel, potrivit alin. (1) al art. 8, „pluralismul în societatea românească este o condiţie şi o garanţie a democraţiei constituţionale", iar potrivit alin. (2) al art. 8, „partidele politice se constituie şi îşi desfăşoară activitatea în condiţiile legii, iar acestea contribuie la definirea şi exprimarea voinţei politice a cetăţenilor, respectând suveranitatea naţională, integritatea teritorială, ordinea de drept şi principiile democraţiei"[2].

După finalizarea procesului electoral şi de formare a noului Parlament, Preşedintelui României îi revine îndatorirea să desemneze candidatul pentru funcţia de prim-ministru, în urma consultării partidului care are majoritatea absolută în Parlament ori, dacă această majoritate nu există, a partidelor reprezentate în Parlament, potrivit art. 85 alin. (1) şi art. 103 alin. (1) din Constituţie.

Aşadar, nu putem vorbi de învestitura Guvernului fără a lua în calcul rolul şi importanţa partidelor politice. Considerate mult timp „motorul vieţii

---

[1] Pentru alte detalii despre pluralismul politic, a se vedea lucrarea lui E. Niculescu, *Constitutional landmarks of political pluralism*, Universitatea „Nicolae Titulescu" din Bucureşti, 17-18 mai 2013, publicată în CKS e-book 2013, p. 577-579.

[2] E. Niculescu, *Political pluralism and multiparty*, Challenges of the Knowledge Society, Universitatea „Nicolae Titulescu" din Bucureşti, 16-17 mai 2014, publicată în CKS e-book 2014, p. 318.

BCU "CAROL I" UNIVERSITY LIBRARY

politice" al unei societăți, partidele politice se remarcă printr-o ferventă activitate, în prim-planul vieții politice[1].

2) solicitarea de către candidatul la funcția de prim-ministru a votului de încredere

Candidatul la funcția de prim-ministru va alcătui lista Guvernului şi programul de guvernare în termen de 10 zile şi care se calculează de la data, devenită publică, a opțiunii comunicate de Preşedintele României către Parlament cu privire la persoana viitorului prim-ministru.

Acest termen n-a fost considerat de decădere, ci doar limita peste care şeful statului poate retrage mandatul acordat spre a începe noi negocieri.

3) acordarea votului de încredere

După întocmirea listei şi programului de guvernare, acestea sunt înaintate Parlamentului spre dezbatere, care trebuie să aibă loc în cel mult 60 de zile de la prezentarea lor de către candidatul la funcția de premier. Data dezbaterii este fixată de Birourile permanente ale Camerelor.

Prin votare are loc transformarea voinței politice, cuprinse în programul politic prezentat, într-un program juridic de guvernare, iar lista de propuneri devine componență guvernamentală efectivă, obligatorie de consacrat prin decret prezidențial, în baza hotărârii Parlamentului.

Votarea este necondiționată adică se hotărăşte în bloc asupra tuturor punctelor din programul de guvernare, ca şi asupra întregii echipe ministeriale. Parlamentul trebuie să se pronunțe asupra propunerii formulate de către candidatul pentru funcția de prim-ministru a listei Guvernului şi a programului de guvernare, neputând depăşi 60 de zile de la data primei solicitări a votului de învestitură.

Dacă Parlamentul nu se pronunță în acest interval sau, dacă pronunțându-se, în acelaşi interval s-a respins de cel puțin două ori solicitarea de învestitură, şeful statului poate, după consultarea preşedinților celor două Camere şi a liderilor grupurilor parlamentare, să dizolve Parlamentul, convocând noi alegeri generale în vederea constituirii unui nou Parlament şi a desemnării unei alte formule guvernamentale, potrivit art. 89 alin. (1) din Constituție.

4) numirea Guvernului de către şeful statului

După obținerea votului de încredere, Preşedintele țării numeşte Guvernul în baza votului Parlamentului care îi este comunicat şi care reprezintă un act juridic individual obligatoriu pentru care, la rândul său, are

[1] E. Niculescu, *Political pluralism and multiparty*, *op. cit.*, p. 315.

îndatorirea ca, în conformitate cu aceasta, să emită decretul prezidențial de numire a executivului în formula adoptată de către Parlament.

Primul-ministru, miniştrii şi ceilalți membri ai executivului vor depune individual în fața şefului statului jurământul de credință şi fidelitate, conform art. 104 alin. (1) şi art. 82 alin. (3) din Constituție. Refuzul depunerii jurământului atrage demiterea de drept a celui în cauză.

2. Statutul primului-ministru

Primul-ministru deține poziția cea mai importantă în cadrul Guvernului.

Din coroborarea dispozițiilor art. 107 alin. (1) din Constituție cu cele ale art. 13 din Legea nr. 90/2001 rezultă că primul-ministru conduce Guvernul şi coordonează activitatea membrilor acestuia, cu respectarea atribuțiilor legale care le revin prin lege acestora.

Mai mult, primul-ministru reprezintă Guvernul în relațiile acestuia cu Parlamentul, Preşedintele României, Înalta Curte de Casație şi Justiție, Curtea Constituțională, Curtea de Conturi, Consiliul Legislativ, Ministerul Public, celelalte autorități şi instituții publice, partidele şi alianțele politice, sindicatele, cu alte organizații neguvernamentale, precum şi în relațiile internaționale.

Primul-ministru are anumite atribuții ce țin de realizarea sarcinilor politice ale Guvernului:

- prezintă Camerei Deputaților şi Senatului rapoarte şi declarații cu privire la politica Guvernului, iar acestea urmează să fie dezbătute cu prioritate;
- propune Preşedintelui României revocarea şi numirea unor membri ai Guvernului;
- cere Preşedintelui României să participe la anumite şedințe de Guvern, când apreciază că prezența preşedintelui este necesară;
- contrasemnează decretele prezidențiale, potrivit Constituției;
- semnează hotărârile şi ordonanțele aprobate de Guvern.

La aceste atribuții mai trebuie adăugate cele de reprezentare a Guvernului, precum şi atribuții speciale de numiri şi eliberări din funcție (a conducătorilor organelor de specialitate din subordinea Guvernului, a secretarului general şi a secretarilor generali adjuncți ai Guvernului, a personalului din aparatul primului-ministru etc.).

În îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin, *primul-ministru emite decizii*, care sunt, ca natură juridică, acte administrative.

În acelaşi timp, *primul-ministru este vicepreşedintele Consiliului Suprem de Apărare a Țării,* calitate conferită de art. 14 din Legea nr. 90/2001, şi exercită toate atribuțiile care derivă din această calitate.

Potrivit dispozițiilor art. 16-18 din Legea nr. 90/2001, primul-ministru îndeplinește și alte atribuții, astfel:

- prezintă Camerei Deputaților și Senatului rapoarte și declarații cu privire la politica Guvernului și răspunde la întrebările ori interpelările adresate de către deputați sau senatori (personal sau poate desemna un alt membru al Guvernului);
- în scopul rezolvării unor probleme operative, primul-ministru poate constitui, prin decizie, consilii, comisii și comitete interministeriale;
- îndeplinește și alte atribuții prevăzute de Constituție, de lege sau care decurg din rolul și funcțiile Guvernului.

3. Aparatul de lucru al Guvernului

Pe lângă și în subordinea nemijlocită a Guvernului, inclusiv a primului-ministru, funcționează aparatul propriu al executivului.

Acest aparat se compune din aparatul de lucru al primului-ministru, Secretariatul General al Guvernului, departamente și alte structuri organizatorice cu atribuții specifice stabilite de către Guvern, precum și corpul de consilieri și aparatul tehnic al acestuia.

Aparatul de lucru al primului-ministru este alcătuit din:

I. Corpul de consilieri ai primului-ministru;
II. Corpul de control al acestuia;
III. Aparatul tehnic al corpului de consilieri;
IV. Cabinetul primului-ministru;
V. Cancelaria primului-ministru;
VI. Compartimentul cu probleme speciale;
VII. Compartimentul documente secrete;
VIII. Compartimentul de protocol.

Secretariatul General al Guvernului este condus de secretarul general al Guvernului, care poate avea rang de ministru, ajutat de unul sau mai mulți secretari generali adjuncți, care pot avea rang de secretar de stat, numiți prin decizie a primului-ministru. Organizarea și atribuțiile sale se stabilesc prin Hotărâre a Guvernului.

Secretariatul General face parte din aparatul de lucru al Guvernului și asigură derularea operațiunilor tehnice aferente actelor de guvernare, rezolvarea problemelor organizatorice, juridice, economice și tehnice ale activității executivului, precum și reprezentarea Guvernului în fața instanțelor judecătorești.

Secretariatul asigură, prin aparatul propriu, continuitatea derulării operațiunilor tehnice aferente actelor de guvernare, constituind elementul de legătură și stabilitate a guvernării.

4. Organizarea şi funcţionarea Guvernului

Guvernul este o autoritate colegială condusă de către primul-ministru şi care, sub aspectul modului său de funcţionare, cunoaşte ca formă de lucru şedinţa plenului şi, în mod distinct, activitatea primului-ministru.

Şedinţele plenului reprezintă unica modalitate de lucru legal consacrată şi recunoscută întregului executiv, în cadrul căreia se dezbat şi se soluţionează probleme ce intră în sfera sa de atribuţii. În cadrul şedinţelor sunt adoptate acte juridice şi politice, ca acţiuni decizionale; totodată se realizează coordonarea, îndrumarea şi controlul autorităţilor din subordine.

Convocarea şedinţelor Guvernului se face de către primul-ministru, care le şi conduce, iar întrunirile au loc săptămânal sau ori de câte ori este necesar. La şedinţe participă de drept şi în mod obligatoriu toţi membrii Guvernului, iar, ca invitaţi, nemembrii, precum secretari şi subsecretari de stat, conducători ai organelor din subordinea Guvernului sau ai autorităţilor administrative autonome şi orice alte persoane a căror prezenţă se apreciază a fi utilă, la solicitarea primului-ministru.

Guvernul adoptă hotărâri şi ordonanţe în prezenţa majorităţii membrilor săi. *Hotărârile şi ordonanţele se adoptă prin consens.* Dacă nu se realizează consensul, hotărăşte primul-ministru, potrivit art. 27 din Legea nr. 90/2001.

Şedinţele Guvernului sunt prezidate de către primul-ministru, în afară de cazul în care la ele participă şeful statului (din proprie iniţiativă sau ca invitat), când conducerea lor revine acestuia.

Şeful statului poate lua parte la şedinţele în care se dezbat probleme de interes naţional privind politica externă, apărarea ţării, asigurarea ordinii publice şi, la cererea primului-ministru, în alte situaţii. Participările şefului statului sunt facultative, în primul caz în afara oricărei invitaţii, deci din proprie iniţiativă, în timp ce, în al doilea caz, numai la iniţiativa executivului.

În cadrul şedinţelor se dezbat probleme ale politicii interne şi externe a ţării, precum şi aspecte cu privire la conducerea generală a administraţiei publice, adoptându-se măsurile corespunzătoare.

Toate dezbaterile şi modul de adoptare a actelor şi a măsurilor guvernamentale se consemnează în stenograma şedinţei la care participă de drept şi secretarul general al Guvernului, care certifică această stenogramă.

5. Aplicaţii practice

5.1. Întrebări

- Care este modul de constituire şi componenţa Guvernului?
- Care sunt incompatibilităţile cu funcţia de membru al Guvernului?

➢ Care sunt atribuțiile Guvernului potrivit Constituției revizuite şi a Legii nr. 90/2001?

➢ Ce statut are primul-ministru?

5.2. Teme de referat

➢ Detaliați procedura de învestitură a Guvernului

➢ Analizați regimul juridic al şedințelor Guvernului

➢ Analiză comparativă în ceea ce priveşte statutul primului-ministru din România cu cel al primului-ministru din Italia

5.3. Test grilă[1]

1. În România, votul de încredere acordat Guvernului de către Parlament necesită:

a) Majoritatea relativă

b) Majoritatea calificată

c) Majoritatea absolută

2. Dezbaterile şi modul de adoptare a actelor şi a măsurilor guvernamentale:

a) Se consemnează în stenograma şedinței, certificată de către secretarul general al Guvernului

b) Se îndosariază într-un fişier secret

c) Se consemnează în stenograma şedinței şi se difuzează la radio şi TV

3. În ce termen candidatul pentru funcția de prim-ministru poate cere votul de încredere Parlamentului:

a) În 20 zile de la desemnarea acestuia de către Preşedintele României

b) Când acesta finalizează lista miniştrilor

c) În 10 zile de la desemnarea acestuia de către Preşedintele României

4. Votul de încredere solicitat de candidatul la funcția de prim-ministru vizează:

a) Programul politic de guvernare

b) Lista membrilor viitorului Guvern

c) Lista membrilor viitorului Guvern şi programul politic

[1] Este corectă numai o singură variantă de răspuns.

CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

5. Acordarea votului de încredere atrage după sine următoarele consecințe:
a) Programul se transformă în program politic oficial de guvernare
b) Echipa guvernamentală se poate modifica oricând
c) Lista de propuneri privind viitoarea echipă guvernamentală nu devine obligatorie

6. În cazul neacordării votului de încredere de către Parlament:
a) Procedura de învestitură se reia
b) Se validează vechiul Guvern
c) Procedura de învestitură se suspendă

7. Primul-ministru:
a) Numeşte singur pe membrii Guvernului
b) Propune Preşedintelui României revocarea şi numirea unor membri ai Guvernului
c) Revocă singur pe membrii Guvernului

8. Refuzul depunerii jurământului de către viitorii miniştri atrage:
a) Demiterea de drept a celui în cauză
b) Suspendarea acestuia din funcție
c) Amenda contravențională

9. Este obligat potrivit Constituției să răspundă la întrebările ori interpelările adresate de către deputați sau senatori:
a) Ministrul de justiție
b) Primul-ministru personal sau poate desemna un alt membru al Guvernului
c) Preşedintele României

10. Convocarea şedințelor Guvernului se face de către:
a) Secretarii de stat angajați special în acest sens
b) Președinții celor două Camere ale Parlamentului
c) Primul-ministru

11. Poate fi membru al Guvernului persoana care:
a) Are cetățenia română şi domiciliul în țară
b) Are numai cetățenia română şi domiciliul în țară
c) Are cetățenia română

12. Funcția de membru al Guvernului încetează:
a) Când este revocat din funcție de președintele Senatului
b) În cazul concediului medical
c) Când averea sa a fost declarată, prin hotărâre judecătorească irevocabilă, ca fiind dobândită în mod ilicit

13. Între membrii Guvernului există raporturi de:
a) Subordonare
b) Colaborare
c) Prietenie

14. Secretarul general al Guvernului care poate avea rang de:
a) Ministru
b) Înalt funcționar public
c) Personal contractual de tip privat

15. Primul-ministru este vicepreşedintele:
a) Consiliului Superior al Magistraturii
b) Consiliului Suprem de Apărare a Țării
c) Înaltei Curți de Casație şi Justiție

16. Guvernul este demis atunci când:
a) Primul-ministru îşi pierde calitatea de membru al Guvernului
b) Când Preşedintele României îşi retrage sprijinul politic
c) Când membrii Guvernului nu-şi respectă programul politic de guvernare

17. Încetarea calității de membru al Guvernului mai poate avea loc:
a) Când acesta se află în imposibilitate de a-şi exercita mandatul pentru mai mult de 45 de zile
b) Când se află în concediu de odihnă
c) Când acesta se află în imposibilitate de a-şi exercita mandatul pentru mai mult de 30 de zile

18. Guvernul demisionar:
a) Poate adopta hotărâri de Guvern şi ordonanțe de Guvern
b) Nu poate adopta ordonanțe de Guvern
c) Poate adopta decizii

19. Funcția de membru al Guvernului este incompatibilă cu:
a) Exercitarea funcției de deputat
b) Exercitarea funcției de senator
c) Exercitarea altei funcții publice de autoritate

BUCHAREST UNIVERSITY LIBRARY

20. Funcția publică de autoritate înseamnă:
a) Orice funcție sau demnitate publică ce implică exercitarea unor prerogative de putere publică
b) Orice funcție sau demnitate publică ce implică exercitarea unor prerogative de drept comun
c) Orice funcție sau demnitate publică ce implică exercitarea unor prerogative de conducere

21. Demisia unui membru al Guvernului:
a) Nu se anunță public
b) Se anunță doar de primul-ministru
c) Se anunță public

22. Remanierea guvernamentală înseamnă:
a) Schimbarea componenței Guvernului pe durata exercitării mandatului
b) Alegerea prin vot a unui alt Guvern
c) Guvernul actual își dă demisia

23. Demiterea din funcția de membru al Guvernului se ia:
a) La propunerea Președintelui României
b) La propunerea primului-ministru
c) La propunerea celorlalți miniștri

5.4. Spețe

Speța nr. 1

În urma alegerilor parlamentare și prezidențiale, Președintele ales, constatând că nu există un partid care să fi obținut majoritatea absolută, îi convoacă pe membrii marcanți ai partidului majoritar parlamentar.

După o serie de discuții, mai mult sau mai puțin controversate, Președintele convine cu aceștia să îl desemneze candidat la funcția de prim-ministru pe președintele executiv al partidului majoritar parlamentar.

Întrebări:
1. Câte etape are procedura de învestitură a Guvernului? Exemplificați.
2. Considerați că Președintele a acționat cu respectarea normelor constituționale care reglementează învestitura Guvernului?

Speța nr. 2

După obținerea votului în Parlament de către candidatul la funcția de prim-ministru, Președintele refuză numirea Guvernului, dându-și seama că

acesta are o altă culoare politică decât cea anticipată la momentul consultării cu partidele politice din Parlament.

Întrebări:

1. Cum comentați atitudinea Președintelui, în speță?
2. Ce înseamnă competența legală
3. În speță, în care din etapele învestiturii Guvernului, prevăzute de art. 103 din Constituție, ne aflăm?

Speța nr. 3[1]

Vaporul Smyrni al Companiei Egea, fiind sub pavilion român, a fost oprit de a debarca călători străini, fără căpătâi şi fără mijloace de existență şi care nu fuseseră mai înainte domiciliați în țară şi silit a-i transporta înapoi.

Agentul Companiei a intentat acțiune contra Ministerului de Externe care a dat acest ordin şi contra Căpităniei Portului Constanța care a executat ordinul, prin care cerea daune-interese pentru cvasidelictul acestora.

Instanța de fond a respins acțiunea.

Întrebări

1. Cum apreciați măsura luată de Guvern de a opri debarcarea călătorilor de pe vaporul Smyrni?
2. Este aceasta o măsură administrativă? Dar poate fi şi una politică?
3. Cum comentați soluția instanței? Dacă ați fi judecătorul chemat să soluționeze această speță, ce soluție ați da?

5.5. Bibliografie

- A. Trăilescu, *Drept administrativ*, ed. a IV-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2010.
- V. Vedinaş, *Drept administrativ*, ed. a IV-a revăzută şi actualizată, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2009.
- D. Apostol Tofan, *Drept administrativ,* vol. I, ed. a III-a, Bucureşti, Ed. C.H. Beck, 2014.
- D. Apostol Tofan, *Instituții administrative europene*, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2006.
- M.C. Cliza, *Drept administrativ,* Partea I, Curs universitar, Bucureşti, Ed. Pro Universitaria, 2010.

[1] Speță preluată din Dreptul nr. 29 din 13 aprilie 1903, Bucureşti, Tipografia Guttemberg, p. 238.

➢ C. Ionescu, *Drept constituțional comparat,* Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2008.

➢ D. Apostol Tofan, *Un punct de vedere în legătură cu noua reglementare privind organizarea şi funcționarea Guvernului României şi a ministerelor*, Revista de drept public nr. 2/2001

➢ A. Iorgovan, *Tratat de drept administrativ*, vol. II, vol. I, ed. a IV-a, Ed. All Beck, Bucureşti, 2005.

➢ Fl. Coman-Kund, Al.-S. Ciobanu, *Drept administrativ. Sinteze teoretice şi practice pentru activitatea de seminar,* Partea I, ed. a II-a, revăzută şi actualizată, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2008.

➢ I. Corbeanu, *Drept administrativ*, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2002.

5.6. Legislație incidentă

➢ Constituția României;

➢ Legea nr. 90/2001 privind organizarea şi funcționarea Guvernului României, publicată în M. Of. nr. 164/2001, cu modificările şi completările ulterioare (ultima modificare prin Legea nr. 198/2013 pentru aprobarea O.U.G. nr. 17/2009 privind desființarea Cancelariei Primului-Ministru şi stabilirea unor măsuri pentru reorganizarea aparatului de lucru al Guvernului;

➢ Legea nr. 115/1999 privind răspunderea ministerială, publicată în M. Of. nr. 300/1999, cu modificările şi completările ulterioare (ultima modificare prin O.U.G. nr. 95/2007 pentru modificarea Legii nr. 115/1999 privind responsabilitatea ministerială).

BCU IASI / CENTRU UNIVERSITAR

Tema 9

Guvernul

Tematica:

1. Actele Guvernului; delegarea legislativă
2. Controlul parlamentar
3. Răspunderea Guvernului şi a miniştrilor
4. Ministerele
5. Autorităţi extraministeriale

1. Actele Guvernului: art. 108 din Constituţie

- acte exclusiv politice (moţiuni, declaraţii);
- acte juridice;
- actele prim-ministrului.

În art. 108 alin. (1) din Constituţie se prevede faptul că: „Guvernul adoptă două categorii de acte juridice, şi anume hotărâri şi ordonanţe". Actele Guvernului sunt acte administrative.

1.1. Hotărârile Guvernului

Potrivit art. 108 din Constituţie, hotărârile sunt actele Guvernului care dezvoltă o reglementare stabilită prin lege, asigurând punerea în executare a legii, pe când ordonanţele înlocuiesc legile. *Hotărârea este deci actul administrativ al Guvernului, pe când ordonanţa este actul de guvernământ.*

Acestea se semnează de primul-ministru şi se contrasemnează de miniştrii care au obligaţia punerii lor în executare şi se publică în Monitorul Oficial al României. Nepublicarea atrage inexistenţa hotărârii sau a ordonanţei.

Doar *hotărârile care au caracter militar nu se publică*, ele urmând să fie comunicate numai instituţiilor interesate. Semnăturile primului-ministru şi ale miniştrilor care au obligaţia punerii lor în executare, precum şi publicarea sunt condiţii de validitate, însă lipsa unei semnături atrage doar nulitatea, putând fi acoperită, în funcţie de împrejurări.

1.2. Ordonanţele Guvernului

Sediul materiei: art. 108 alineatele (1), (3) şi (4), coroborat cu art. 115 din Constituţie, art. 27 din Legea nr. 90/2001.

BUCHAREST UNIVERSITY LIBRARY

a) ordonanțele pot fi emise numai în temeiul unei legi speciale de abilitare adoptată de Parlament;

b) ordonanțele nu pot fi emise în domeniile care se reglementează prin lege organică, conform art. 73 alin. (3) din Constituție;

c) legea de abilitare trebuie să stabilească domeniile şi data până la care Guvernul poate emite ordonanțe;

d) în cazurile în care legea de abilitare prevede obligația supunerii lor spre aprobarea Parlamentului, potrivit procedurii legislative, Guvernul trebuie să îndeplinească această obligație până la împlinirea termenului de abilitare. Nerespectarea acestui termen are drept consecință încetarea efectelor ordonanței;

e) ordonanțele cu care Parlamentul a fost sesizat se aprobă sau, după caz, se resping printr-o lege în care vor fi cuprinse şi ordonanțele ale căror efecte au încetat, în condițiile alin. (3) al art. 115 din Constituție;

f) conform art. 115 alin. (8), „prin legea de aprobare sau de respingere se vor reglementa, dacă este cazul, măsurile necesare cu privire la efectele juridice produse pe perioada de aplicare a ordonanței".

Rolul ordonanței Guvernului este astfel cel de a înlocui legea, pe când hotărârea Guvernului pune legea în executare.

1.2.1. Regimul constituțional al ordonanței Guvernului (ordonanța obişnuită):

a) poate interveni numai în domeniile care nu fac obiectul legii organice, rezultând, *per a contrario,* că intervine în domeniul legii ordinare;

b) legea de abilitare va putea cuprinde două categorii de clauze:

- clauze cu caracter obligatoriu: domeniul şi data până la care se pot emite ordonanțe;
- clauze cu caracter facultativ: posibilitatea ca ordonanța să fie supusă aprobării Parlamentului, dacă legea de abilitare cere expres acest lucru;

c) regula este că ele nu se supun aprobării Parlamentului, iar excepția, că ele se supun aprobării Parlamentului, dacă legea de abilitare impune expres acest lucru, potrivit art. 115 alin. (3) din Constituție: *„Dacă legea de abilitare o cere, ordonanțele se supun aprobării Parlamentului, potrivit legii"*;

d) în funcție de situația de a se supune sau nu aprobării de către Parlament, acest tip de ordonanțe se clasifică în două categorii:

- ordonanțe care nu se supun aprobării Parlamentului, deoarece legea de abilitare nu cere expres acest lucru;
- ordonanțe care se supun aprobării ulterioare a Parlamentului, deoarece legea de abilitare impune acest lucru.

Parlamentul are posibilitatea să aprobe ordonanțele, să le modifice sau să le respingă, în tot sau în parte.

1.2.2. Regimul constituțional al ordonanțelor de urgență

Atunci când Parlamentul se află în imposibilitatea de a se întruni pentru a legifera, Guvernul va adopta ordonanțe de urgență care:

a) Intervin în *situații extraordinare*, care nu mai necesită existența unei delegări speciale, realizate printr-o lege specială de abilitare, ele fiind adoptate în temeiul delegării de ordin constituțional.

În doctrină au fost identificate următoarele elemente necesare pentru stabilirea dimensiunilor noțiunii de *situație extraordinară*:

- este o condiție constituțională de esență, fundamentală, pentru adoptarea ordonanțelor de urgență;
- este o situație obiectivă şi independentă, în sensul că producerea acesteia nu depinde de voința vreunei autorități publice şi nu se justifică prin instituirea altei situații de criză constituțională;
- este o situație imprevizibilă care se abate de la regulile sau aşteptările obişnuite şi a cărei reglementare nu suportă niciun fel de amânare;
- este o situație care periclitează interesul public, funcționarea normală a autorităților statului şi regimului politic; pericolul cauzat de această situație trebuie să reclame urgența, adică să fie un pericol cert şi imediat, pe cale să se producă.

b) Articolul 115 alin. (5) fraza finală specifică faptul că ordonanța de urgență cuprinzând norme de natura legii organice se aprobă cu majoritatea prevăzută de art. 76 alin. (1), ceea ce conduce, implicit la concluzia că acest tip de ordonanță poate interveni în domenii ce fac obiectul legilor organice.

c) Se supun obligatoriu aprobării Parlamentului, intrând în vigoare numai după depunerea spre dezbatere, în procedură de urgență, la Camera competentă să fie sesizată şi după publicare în Monitorul Oficial. Dacă Parlamentul este în vacanță, el se convoacă în mod obligatoriu, în termen de 5 zile de la depunere sau, după caz, de la trimitere.

Dacă în termen de cel mult 30 de zile de la depunere, Camera sesizată nu se pronunță asupra ordonanței, aceasta se consideră adoptată şi se trimite celeilalte Camere, care decide, de asemenea, în procedură de urgență.

d) Ordonanța Guvernului nu poate intra în vigoare înainte de publicarea ei în Monitorul Oficial, nepublicarea atrăgând după sine inexistența actului, fără nicio excepție.

e) Aprobarea sau respingerea ordonanței Guvernului se face printr-o lege, în care sunt cuprinse şi ordonanțele al căror efect a încetat conform art. 115 alin.(3), prin nerespectarea termenului de abilitare.

f) „Ordonanțele de urgență nu pot fi adoptate în domeniul legilor constituționale, nu pot afecta regimul instituțiilor fundamentale ale statului,

drepturile electorale şi nu pot viza măsuri de trecere silită a unor bunuri în proprietate publică".

1.3. Actele emise de către primul-ministru

Primul-ministru emite, în exercitarea atribuţiilor sale, *decizii* cu caracter normativ şi individual, mai ales în legătură cu organizarea internă a Guvernului, această categorie de acte fiind semnată numai de premier.

1.4. Delegarea legislativă

Delegarea legislativă reprezintă situaţia juridică creată prin care se conferă Guvernului competenţa de legiferare care aparţine Parlamentului, în anumite condiţii prevăzute expres de Constituţie:

➢ o lege specială abilitează executivul să poată emite ordonanţe în domenii care nu fac obiectul legilor organice;

➢ legea de abilitare va stabili domeniul şi data până la care se pot emite ordonanţe;

➢ dacă legea de abilitare o cere, ordonanţele se supun aprobării Parlamentului potrivit procedurii legislative, până la împlinirea termenului de abilitare, prin a cărui nerespectare încetează de drept efectele ordonanţelor astfel adoptate.

2. Controlul parlamentar exercitat asupra Guvernului

A) Obligaţia Guvernului de a informa Parlamentul: art. 111 alin. (1) din Constituţie

➢ din punctul de vedere al naturii sale juridice, acesta reprezintă o formă de control politic, exercitat asupra administraţiei publice;

➢ dreptul de a solicita informaţiile şi documentele considerate necesare revine preşedinţilor celor două Camere sau preşedinţilor comisiilor parlamentare, nu şi unui parlamentar;

➢ în cazul în care iniţiativa legislativă priveşte modificarea bugetului de stat sau al asigurărilor sociale, este obligatorie solicitarea informării şi prezentarea acesteia;

➢ solicitările făcute de către Camere sau comisii nu pot depăşi sfera activităţii guvernamentale şi a administraţiei publice şi trebuie să vizeze situaţii ce ţin obiectiv de natura controlului parlamentar, şi nu interese personale ale parlamentarilor;

➢ obiectul controlului îl reprezintă doar informaţiile şi documentele care pot fi publicate.

B) Controlul prin întrebări, interpelări şi moţiuni simple: art. 112 din Constituţie

Această formă de control are în vedere Guvernul, în întregul său, în ceea ce priveşte activitatea de ansamblu a acestuia, precum şi fiecare membru al Guvernului, pentru activitatea proprie.

1. Întrebările reprezintă forma cea mai simplă şi cea mai folosită de control parlamentar, care constituie solicitarea unui răspuns dacă un fapt este adevărat sau nu, dacă o informaţie este exactă, dacă Guvernul şi celelalte organe executive şi administrative înţeleg să comunice anumite acte şi informaţii sau să adopte anumite acte.

Întrebările pot fi scrise sau orale.

Întrebările scrise sunt de două feluri: unele care presupun răspunsuri orale de la tribuna Camerei şi altele care impun ca răspunsul să aibă formă scrisă. Întrebările scrise pot fi adresate Guvernului, în ansamblul său, sau fiecărui membru, precum şi altor conducători ai organelor administraţiei publice.

2. Interpelarea reprezintă tot o formă de control asupra administraţiei publice. Acestea diferă de întrebări prin caracterul lor mai complex, prin faptul că ele presupun nu simple răspunsuri, ci explicaţii cu privire la politica Guvernului în anumite probleme cardinale ale activităţii interne şi externe a Guvernului.

Referitor la procedura interpelării, în regulamentele Camerelor se regăsesc următoarele dispoziţii:

a) se face în scris şi se citeşte în şedinţă publică;

b) se înscrie într-un registru special, se afişează la sediul Camerei şi se comunică celui interpelat;

c) dezvoltarea interpelării are loc într-o altă şedinţă publică, când se va da şi răspunsul la interpelare, urmat de eventuale replici şi intervenţii ale parlamentarilor;

d) Camera poate să adopte o moţiune prin care să-şi exprime poziţia cu privire la problema ce a făcut obiectul interpelării.

Diferenţele dintre întrebări şi interpelări:

➢ interpelările pot atrage unele consecinţe, şi anume, potrivit art. 112 alin. (2), cele două Camere ale Parlamentului pot adopta o ***moţiune simplă*** prin care să îşi exprime poziţia cu privire la o problemă de politică internă sau externă ori, după caz, cu privire la o problemă ce a făcut obiectul unei interpelări.

➢ în vreme ce întrebările pot îmbrăca atât forma scrisă, cât şi cea orală, interpelările nu pot îmbrăca decât forma scrisă.

➢ altă diferență se referă la caracterul mai complex al interpelărilor, din punct de vedere al conținutului, al obiectului pe care îl vizează și al răspunsurilor pe care le presupun.

3. Anchetele parlamentare reprezintă *„unul dintre cele mai specializate mijloace de control parlamentar asupra Guvernului și administrației publice".*

În conformitate cu art. 64 alin. (4) din Constituție, *„Fiecare Cameră își constituie comisii permanente și poate institui comisii de anchetă sau alte comisii speciale. Camerele își pot constitui comisii comune."*

3. Răspunderea Guvernului și a miniștrilor

3.1. Regimul răspunderii Guvernului potrivit Constituției

Guvernul, în întregul său, răspunde politic numai în fața Parlamentului (art. 109 din Constituție) pentru întreaga sa activitate, iar fiecare membru al acestuia răspunde politic solidar cu ceilalți membri pentru activitatea și pentru actele executivului. De asemenea, fiecare membru al Guvernului este răspunzător în fața Parlamentului și a executivului din care face parte și pentru propria activitate.

În concluzie, răspunderea Guvernului este:

➢ o răspundere politică a întregului Guvern, deci a organului colegial, care se exercită exclusiv în fața Parlamentului;

➢ o răspundere politică a fiecărui membru al Guvernului, solidară cu ceilalți membri, pentru activitatea Guvernului și actele sale;

➢ o răspundere penală a membrilor Guvernului;

➢ o răspundere administrativ-disciplinară, concretizată în suspendarea lor din funcție, atunci când s-a cerut urmărirea penală sau când s-a trimis în judecată un membru al Guvernului;

➢ o răspundere administrativ-patrimonială, întemeiată pe art. 52 din Constituție raportat la prevederile Legii nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ;

➢ o răspundere administrativ-contravențională, consacrată de art. 69, care se referă la judecarea contravențională a parlamentarilor, unii dintre ei putând avea și calitatea de membri ai Guvernului.

3.2. Răspunderea politică a Guvernului și a membrilor săi

Potrivit art. 109 alin. (1), răspunderea politică privește Guvernul, în ansamblul său, dar și fiecare membru al Guvernului, care răspunde politic solidar cu ceilalți membri ai Guvernului pentru activitatea organului colegial din care face parte și pentru actele sale.

Răspunderea politică este astfel guvernată de principiul constituțional al solidarității, iar autoritatea față de care se exercită este Parlamentul.

Cea mai drastică sancțiune în cazul răspunderii politice a Guvernului este demiterea lui, care poate avea loc prin retragerea încrederii pe care Parlamentul i-a acordat-o, ca urmare a adoptării unei moțiuni de cenzură.

3.2.1. Moțiunea de cenzură[1] (art. 113 din Constituție)

a) Dreptul de a iniția o moțiune de cenzură aparține unei pătrimi din numărul total al deputaților şi senatorilor.

b) Obligația de comunicare a moțiunii de cenzură Guvernului, la data depunerii sale.

c) Dezbaterea moțiunii în termen de trei zile de la data când a fost depusă, aceasta fiind prezentată în şedința comună a celor două Camere.

d) Retragerea încrederii şi aprobarea moțiunii de cenzură inițiate şi dezbătute se realizează de majoritatea deputaților şi senatorilor.

Competența de a iniția şi aproba moțiunea de cenzură aparține celor două Camere reunite în şedință comună. Dacă moțiunea a fost aprobată, Guvernul este demis *la data retragerii încrederii, respectiv a votării moțiunii de cenzură.*

e) În cazul în care moțiunea de cenzură a fost respinsă, parlamentarii care au semnat-o nu mai pot iniția, în aceeaşi sesiune, o nouă moțiune de cenzură, cu excepția cazului în care Guvernul îşi angajează răspunderea potrivit art. 114 din Constituție.

3.2.2. Angajarea răspunderii Guvernului[2] (art. 114 din Constituție)

a) Obiectul angajării răspunderii poate consta:

- într-un *program (de guvernare)*;

---

[1] Pentru o analiză mai amplă asupra moțiunii de cenzură şi angajarea răspunderii Guvernului de către primul-ministru, a se vedea opinia autoarei M.C. Cliza, *Drept administrativ*, Partea I, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2010, p. 148-152.

[2] De exemplu, într-o speță, prin *Decizia CCR nr. 383 din 23 martie 2011*, în ceea ce priveşte criticile de neconstituționalitate referitoare la legitimitatea angajării răspunderii Guvernului pentru legea examinată, Curtea observă că, prin Decizia nr. 1.655 din 28 decembrie 2010, publicată în M. Of. nr. 51 din 20 ianuarie 2011, sintetizând jurisprudența sa în privința *condițiilor în care Guvernul are îndrituirea constituțională de a-şi angaja răspunderea în fața Parlamentului în conformitate cu art. 114 din Constituție*, a reținut 4 astfel de condiții, respectiv:

- existența unei urgențe în adoptarea măsurilor conținute în legea asupra căreia Guvernul şi-a angajat răspunderea;
- necesitatea ca reglementarea în cauză să fie adoptată cu maximă celeritate;
- importanța domeniului reglementat;
- aplicarea imediată a legii în cauză.

http://www.dsclex.ro/legislatie/2011/aprilie2011/mo2011_281.htm (accesat în data de 29 august 2011).

- într-o *declarație politică generală*;
- într-un *proiect de lege*, fără a se preciza tipul de lege, respectiv organică sau ordinară, ceea ce înseamnă că poate fi vorba despre oricare dintre cele două categorii de legi;

b) Angajarea răspunderii în fața *celor două Camere ale Parlamentului, reunite în şedință comună.*

c) Parlamentul are posibilitatea să adopte o moțiune de cenzură, în termen de *trei zile de la data angajării răspunderii.*

d) Preşedintele României se va comporta față de proiectul de lege respectiv ca față de orice altă lege, adoptată prin procedura obişnuită. El are, în acest fel, posibilitatea:

- să ceară reexaminarea legii de către Parlament, situație în care art. 114 alin. (4) impune ca reexaminarea să se facă în şedința comună a celor două Camere;
- să se adreseze Curții Constituționale, atunci când apreciază că legea prezintă anumite aspecte de neconstituționalitate.

3.3. Răspunderea penală a membrilor Guvernului (art. 109 din Constituție)

1) Dreptul de a cere urmărirea penală a unui membru al Guvernului aparține:

- celor două Camere ale Parlamentului;
- Preşedintelui României.

2) Intervenția răspunderii penale a membrilor Guvernului are loc *pentru fapte pe care aceştia le săvârşesc în exercițiul funcției lor, în exercitarea mandatului de membri ai Guvernului.*

- Procedura răspunderii penale a membrilor Guvernului implică intervenția unor sancțiuni administrativ-disciplinare ale acestora; este vorba despre instituția suspendării din funcție, prevăzută la art. 109 alin. (2) din Constituție.
- *Suspendarea facultativă care poate fi dispusă de Preşedintele României*, care este lăsată astfel la latitudinea acestuia, *în cazul în care s-a cerut urmărirea penală a unui membru al Guvernului.*
- *Suspendarea de drept*, este cea de a doua sancțiune administrativ disciplinară care poate interveni *în cadrul răspunderii penale, şi care este atrasă de trimiterea în judecată a unui membru al Guvernului.*

3) Competența de judecată aparține Înaltei Curți de Casație şi Justiție, care este autoritatea competentă să judece faptele penale ale membrilor Guvernului.

4) Procedura de punere sub acuzare a membrilor Guvernului este detaliată în Regulamentele celor două Camere, astfel:

- dreptul de a cere declanşarea urmăririi penale aparţine fiecărui parlamentar;
- o comisie parlamentară de anchetă va cerceta cazul şi va întocmi un raport asupra constatărilor făcute;
- dezbaterea se va face în baza raportului comisiei parlamentare respective;
- votarea se face în mod diferit, potrivit regulamentelor celor două Camere.

Statutul membrului Guvernului: acesta *poate fi suspendat* din funcţie de către Preşedintele României, atunci când se solicită începerea urmăririi penale.

El *este suspendat de drept*, atunci când este trimis în judecată prin rechizitoriul Parchetului General.

3.4. Răspunderea patrimonială a Guvernului şi a miniştrilor

Guvernului, în ansamblul său, cât şi miniştrilor, ca autorităţi ale administraţiei publice, li se aplică regimul dreptului comun al contenciosului administrativ, când paguba este cauzată printr-un act administrativ ilegal sau printr-un refuz nejustificat[1].

În situaţia în care se atacă un act al unui ministru, poate fi chemat în judecată şi ministrul respectiv.

4. Ministerele

Autorităţile centrale de specialitate ale administraţiei publice sunt ministerele, precum şi consilii, departamente, inspectorate, bănci etc. Organizarea şi funcţionarea ministerelor este reglementată prin Legea nr. 90/2001 privind organizarea şi funcţionarea Guvernului României şi a ministerelor.

Ministerele se pot înfiinţa, organiza şi funcţiona potrivit legii, conform art. 117 alin. (1) din Constituţie, în timp ce Guvernul şi ministerele, cu avizul Curţii de Conturi, pot înfiinţa organe de specialitate în subordinea lor numai dacă legea le recunoaşte această competenţă, iar autorităţile administrative autonome se pot înfiinţa doar prin lege organică, potrivit art. 117 alin. (2) şi (3) din Constituţie.

Ele sunt autorităţi ale puterii executive şi exercită conducerea, coordonarea, îndrumarea şi controlul la nivel naţional asupra ramurilor şi domeniilor de activitate care le-au fost încredinţate.

---

[1] M.C. Cliza, *Drept administrativ*, Partea I, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2010, p.154.

Ministerele se organizează şi funcţionează numai în subordinea Guvernului. Ministerele şi miniştrii se aprobă de către Parlament, prin acordarea votului de încredere asupra programului de guvernare şi a întregii liste a Guvernului, cu ocazia procedurii de învestitură (art. 36 din Legea nr. 90/2001).

Ministerele dobândesc personalitate juridică chiar din momentul înfiinţării lor (art. 39 din Legea nr. 90/2001) şi au sediul în municipiul Bucureşti. Numărul acestora este determinat de volumul sarcinilor administraţiei publice din diverse domenii, dar şi de interesele politice ale clasei politice aflate la guvernare. Rolul, funcţiile, atribuţiile, structura organizatorică şi numărul de posturi ale ministerelor se stabilesc prin hotărârea Guvernului.

Funcţionarii publici din autorităţile centrale sunt incompatibili, conform Statutului funcţionarilor publici, cu orice altă funcţie publică, cu excepţia calităţii de cadru didactic.

Atribuţiile compartimentelor ministerelor se stabilesc prin regulamentul de organizare şi funcţionare al ministerului, aprobat prin ordinul ministrului.

Ministrul numeşte şi eliberează din funcţie conducătorii organelor de specialitate teritoriale, iar în cazul serviciilor publice deconcentrate, numai cu avizul prefectului. Ministrul conduce întreaga activitate a ministerului şi îl reprezintă în raporturile cu Guvernul, cu celelalte ministere şi autorităţi publice şi organizaţii din ţară, precum şi cu organismele similare din alte ţări, cu persoane fizice şi juridice din ţară şi din străinătate, precum şi în justiţie.

Actele miniştrilor se numesc: *ordine şi instrucţiuni*, potrivit art. 46 alin. (3) din Legea nr. 90/2001, existând însă şi *regulamentele miniştrilor.*

➢ *Ordinele* sunt acte juridice administrative, prin care, de regulă, se reglementează anumite probleme concrete. Ele pot avea caracter normativ sau individual. Uneori, ordinele pot fi emise, în comun, de doi sau mai mulţi miniştri.

➢ Prin *instrucţiuni* se stabilesc reguli generale de conduită, în domeniul de competenţă, pentru organele aflate în subordonarea ministerului. Ca şi ordinele, instrucţiunile pot fi emise în comun cu un alt minister sau organ interesat.

Ordinele şi instrucţiunile se emit numai atunci când se prevăd expres printr-o dispoziţie legală, cu încadrarea în termenul stabilit şi cu indicarea expresă a temeiului legal, elaborarea şi emiterea acestora făcându-se cu respectarea dispoziţiilor Legii nr. 24/2000, republicată.

Ordinele şi instrucţiunile miniştrilor şi ale celorlalţi conducători ai organelor de specialitate ale administraţiei publice centrale se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, prin grija acestora, cu excepţiile prevăzute de lege.

➢ *Regulamentele*, care, fiind tot acte cu caracter normativ, se referă de obicei la organizarea şi funcționarea ministerului sau a unor unități subordonate acestuia.

5. Autoritățile administrative autonome

Potrivit art. 117 alin. (2) şi (3) şi art. 116 din Constituție, administrația centrală de specialitate se realizează nu numai de către ministere sau de alte organe de specialitate din subordinea Guvernului, ci şi *de autorități administrative autonome*, care se pot înființa prin lege organică.

Unele dintre aceste autorități au fost înființate direct de Constituție, cum sunt: Consiliul Suprem de Apărare a Țării (art. 119), Curtea de Conturi (art. 140), Avocatul Poporului (art. 58-60), serviciile publice de radio şi televiziune [art. 31 alin. (5)] şi Consiliul Legislativ (art. 79).

Conducătorii acestor autorități publice autonome ale administrației centrale se numesc, de regulă, preşedinți. Aceştia emit ***ordine şi instrucțiuni***, care au aceeaşi forță juridică şi trebuie să îndeplinească aceleaşi cerințe de legalitate ca şi actele emise de miniştri.

6. Serviciile publice deconcentrate ale ministerelor şi ale celorlalte organe centrale ale administrației

Ministerele şi celelalte organe de specialitate ale administrației publice centrale au organizate servicii publice deconcentrate care funcționează, de regulă, în județe.

Înființarea sau desființarea serviciilor publice deconcentrate ale ministerelor şi ale celorlalte organe centrale din unitățile administrativ-teritoriale, obiectul de activitate, structura organizatorică, numărul şi încadrarea personalului, criteriile de constituire a compartimentelor şi funcțiile de conducere ale acestora se aprobă prin ordin al ministrului, respectiv al conducătorului organului de specialitate în subordinea căruia aceste servicii sau organe îşi desfăşoară activitatea.

Prefectul conduce serviciile publice deconcentrate ale ministerelor şi ale celorlalte organe centrale din unitățile administrativ-teritoriale, în calitate de reprezentant al Guvernului pe plan teritorial.

Rezumat: Controlul parlamentar şi răspunderea Guvernului şi a miniştrilor

1. Răspunderea politică a membrilor Guvernului = art. 109 alin. (1)

Interval de timp de maximum 3 zile
Momentul 1 ----------→ Momentul 2

Momentul 1: inițierea unei moțiuni de cenzură de către ¼ din numărul total al parlamentarilor.

Momentul 2: şedința comună a celor două Camere în care se dezbate moțiunea de cenzură. Pentru ca moțiunea de cenzură să fie adoptată, în favoarea acesteia şi pentru demiterea Guvernului trebuie să voteze majoritatea deputaților şi a senatorilor.

2. Răspunderea penală a membrilor Guvernului = art. 109 alin. (2)

Statutul membrului
Situația ---------→ Momentul 1(faza politică) ----------→ Momentul 2 premisă Guvernului (faza juridică)

Situația premisă: săvârşirea de către un membru al Guvernului a unor fapte susceptibile de încadrare penală.

Momentul 1: are ca subiecte, într-o primă etapă, Comisia parlamentară care a desfăşurat o anchetă cu privire la faptele ce se impută membrilor Guvernului. Ulterior, raportul comisiei se înscrie cu prioritate pe ordinea de zi a Camerei care a cerut începerea urmăririi penale.

Momentul 2 are ca subfaze:

- anchetarea membrului Guvernului de către procurorii de la Parchetul General de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție;
- judecarea fondului cauzei de către Secția penală a Înaltei Curți de Casație şi Justiție;
- judecarea recursului de către Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație şi Justiție.

7. Aplicații practice

7.1. Întrebări

➢ Ce sancțiuni pot lovi o hotărâre de Guvern care nu este nici contrasemnată, nici publicată în Monitorul Oficial?

➢ Care sunt deosebirile dintre hotărârile de Guvern şi ordonanțele de Guvern?

➢ Ce instituție îi anchetează penal pe membrii Guvernului?

➢ Ce acte emit miniştrii? Detaliați.

➢ Potrivit Constituției, cui aparține dreptul de a cere urmărirea penală a unui membru al Guvernului?
➢ În ce situații se angajează răspunderea Guvernului?
➢ Care este regimul constituțional al moțiunii de cenzură?

7.2. Teme de referat

➢ Răspunderea miniştrilor în România
➢ Controlul parlamentar în Uniunea Europeană
➢ Răspunderea colectivă şi răspunderea individuală a miniştrilor
➢ Răspunderea politică a primului-ministru

7.3. Test grilă[1]

1. Hotărârile Guvernului se semnează:
a) Numai de către primul-ministru
b) De către primul-ministru şi de ministrul şi secretarii de stat de la ministerul care a propus proiectul
c) De către primul-ministru şi de miniştrii care au sarcina punerii lor în executare

2. Hotărârile Guvernului pot fi atacate la:
a) Instanța de contencios administrativ competentă
b) Curtea Constituțională
c) Curtea de Conturi

3. Angajarea răspunderii Guvernului poate avea ca obiect:
a) Un program de guvernare, o declarație de politică generală sau un proiect de lege
b) Numai o declarație politică şi un proiect de lege organică sau ordinară
c) Numai un program de guvernare şi o declarație politică

4. Ordonanțele Guvernului sunt:
a) Actele prin care se înlocuiesc legile
b) Actele prin care se asigură punerea în executare a legilor
c) Actele prin care parlamentarii adoptă hotărâri

5. Interpelările pot îmbrăca formă:
a) Numai orală
b) Numai scrisă
c) Atât orală, cât şi scrisă

[1] Este corectă numai o singură variantă de răspuns.

BCU "CAROL I" CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

6. Ordonanțele de urgență ale Guvernului:
a) Se supun aprobării Parlamentului
b) Nu se supun aprobării Parlamentului
c) Pot fi adoptate în situații obișnuite

7. Adoptarea moțiunii de cenzură poate avea ca urmare:
a) Retragerea încrederii primului-ministru de către Parlament
b) Înlăturarea unor miniştri din Guvernul în exercițiu
c) Retragerea încrederii Guvernului în exercițiu de către Parlament

8. Hotărârile Guvernului se semnează de către:
a) Primul-ministru
b) Preşedintele României
c) Preşedintele Senatului

9. Nepublicarea hotărârii Guvernului în Monitorul Oficial al României atrage:
a) Revocarea
b) Inexistența
c) Nulitatea relativă

10. Nu se publică în Monitorul Oficial al României:
a) Hotărârile cu caracter militar
b) Toate hotărârile Guvernului
c) Hotărârile ce privesc învățământul

11. Hotărârile cu caracter militar adoptate de Guvern:
a) Se publică în Monitorul Oficial al României
b) Se comunică numai persoanelor interesate
c) Se comunică numai instituțiilor interesate

12. Ordonanțele Guvernului obişnuite, emise în baza unei legi speciale de abilitare, pot fi adoptate:
a) Numai în perioada în care Parlamentul se află în vacanță
b) Numai în perioada în care Parlamentul se află în sesiune
c) Atât în perioada vacanței parlamentare, cât şi în perioada în care Parlamentul se află în sesiune

13. În cazul ordonanței de urgență, Guvernul primeşte:
a) Abilitare expresă de la Parlament
b) Abilitare de la legiuitorul constituant
c) Abilitare de la Preşedintele României

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

14. Ministerele se organizează şi funcţionează:
a) Numai în subordinea Guvernului
b) Sunt autonome
c) Nu au personalitate juridică

15. Răspunderea penală a membrilor Guvernului are loc pentru fapte penale pe care aceştia le săvârşesc:
a) În exercițiul funcției lor
b) Indiferent de modul în care au fost săvârşite faptele
c) În viața lor privată

16. Suspendarea unui membru al Guvernului poate fi dispusă de Preşedintele României:
a) Când membrul Guvernului a fost trimis în judecată
b) Când s-a cerut urmărirea penală a acestuia
c) Când solicită primul-ministru

17. Prin intermediul interpelării:
a) Se exprimă poziția Preşedintelui României cu privire la o problemă de politică internă sau externă
b) Se urmăreşte stabilirea unor împrejurări de fapt, a veridicității unor informații
c) Se solicită explicații cu privire la probleme ce țin de politica Guvernului

18. Prin intermediul întrebării:
a) Se solicită explicații cu privire la probleme ce țin de politica generală a Guvernului
b) Se urmăreşte stabilirea unor împrejurări de fapt, a veridicității unor informații
c) Se exprimă poziția uneia dintre cele două Camere cu privire la probleme legate de politica internă sau externă a țării

19. În cazul în care Preşedintele României a cerut urmărirea penală a unui membru al Guvernului, acesta:
a) Va fi suspendat din funcție, la propunerea primului-ministru
b) Va fi demis din funcție
c) Poate fi suspendat din funcție

20. Ministerele şi miniştrii se aprobă de către:
a) Parlament cu ocazia învestiturii Guvernului
b) Preşedintele României

DIGITAL ASE CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

c) Primul-ministru, cu ocazia înființării pe parcursul mandatului de noi ministere

21. Rolul, funcțiile şi atribuțiile ministerelor se stabilesc:
a) Prin hotărârea Guvernului
b) Prin Ordonanța Guvernului
c) Prin decizie a primului-ministru

22. Miniştrii, în exercitarea atribuțiilor, lor emit:
a) Decizii şi ordine
b) Instrucțiuni şi dispoziții
c) Ordine şi instrucțiuni

23. Administrația extraministerială este compusă din:
a) Organe ale administrației centrale de specialitate subordonate direct Guvernului, al căror conducător nu face parte din Guvern
b) Organe ale administrației locale de specialitate subordonate direct Guvernului, al căror conducător face parte din Guvern
c) Organe ale administrației centrale de specialitate subordonate direct Preşedintelui

24. Ministrul numeşte şi eliberează din funcție:
a) Conducătorii organelor de specialitate din subordinea ministerului
b) Directorii din direcțiile generale ale primăriilor
c) Viceprimarul

25. Organele administrației centrale subordonate față de ministere se înființează cu avizul:
a) Curții Constituționale
b) Parlamentului
c) Curții de Conturi

26. Autoritățile administrative autonome centrale se înființează numai prin:
a) Lege ordinară
b) Lege constituțională
c) Lege organică

27. Răspunderea penală a membrilor Guvernului are loc pentru:
a) Fapte de natură penală săvârşite de către aceştia în exercițiul funcției lor
b) Fapte de natură penală săvârşite de către aceştia
c) Contravenții săvârşite de către aceştia

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

28. Membrii Guvernului răspund penal pentru faptele săvârşite în exercițiul funcției lor:
a) De la data depunerii jurământului
b) De la data săvârşirii faptei
c) De la data constatării faptei

29. Competența pentru a realiza urmărirea penală a membrilor Guvernului aparține:
a) Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Bucureşti
b) Parchetului General de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție
c) Parchetului de pe lângă Departamentul Național Anticorupție

30. Membrul Guvernului condamnat penal printr-o hotărâre judecătorească:
a) Poate fi demis din funcție
b) Va fi demis din funcție
c) Nu va fi demis din funcție

31. Suspendarea obligatorie, potrivit Constituției, a membrilor Guvernului intervine:
a) De la data trimiterii în judecată până la data soluționării definitive a cauzei penale
b) De la data când s-a cerut urmărirea penală până la data trimiterii în judecată
c) De la data soluționării definitive a cauzei penale

32. Răspunderea patrimonială a Guvernului şi a membrilor acestuia intervine pentru:
a) Orice pagube create în timpul mandatului
b) Orice pagube cauzate prin acte administrative
c) Pagube cauzate prin acte administrative ilegale sau refuz nejustificat

33. Răspunderea patrimonială a Guvernului şi a membrilor acestuia intervine şi pentru:
a) Pagubele cauzate prin ordonanțe declarate neconstituționale
b) Legi declarate neconstituționale
c) Hotărâri ale Guvernului declarate neconstituționale

34. Miniştrii de stat se află sub coordonarea:
a) Ministrului de justiție
b) Primului-ministru
c) Preşedintelui Consiliului Suprem de Apărare a Țării

35. În exercitarea atribuțiilor proprii, primul-ministru poate emite:
a) Ordine
b) Decizii
c) Instrucțiuni

36. Potrivit Constituției României, republicată, Guvernul răspunde politic numai în fața:
a) Preşedintelui României
b) Curții Constituționale
c) Parlamentului

37. Funcția de prim-ministru interimar este îndeplinită de către:
a) Secretarul de stat
b) Alt membru al Guvernului
c) Secretarul general al Guvernului

38. Delegarea legislativă însemnă:
a) Posibilitatea Guvernului să adopte legi
b) Posibilitatea Guvernului ca, în anumite condiții şi în anumite limite, să adopte ordonanțe
c) Situația juridică creată prin care se conferă Guvernului competența de legiferare care aparține Parlamentului, în anumite condiții prevăzute expres de Constituție

39. Ordonanțele simple ale Guvernului:
a) Se supun aprobării Parlamentului
b) Nu se supun aprobării Parlamentului
c) Doar dacă legea de abilitare o cere expres, până la împlinirea termenului de abilitare

40. Ordonanțele de urgență:
a) Se supun întotdeauna aprobării Parlamentului
b) Nu se supun aprobării Parlamentului
c) Necesită aprobarea Curții Constituționale

41. Hotărârile de Guvern şi ordonanțele Guvernului se adoptă:
a) Prin consens
b) Cu votul majorității absolute a membrilor
c) Cu votul majorității calificate a membrilor

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

42. Hotărârile de Guvern şi ordonanţele Guvernului se semnează de către primul-ministru şi se contrasemnează de către:
a) Preşedinte
b) Miniştrii care au obligaţia punerii lor în executare
c) Secretarul general al Guvernului

43. Obligaţia prezentării informaţiilor şi documentelor solicitate de către Parlament revine:
a) Guvernului
b) Sindicatelor
c) Colegiului Medicilor

44. Întrebările şi interpelările pot fi adresate:
a) Fiecărui membru al Guvernului
b) Preşedintelui României
c) Numai consilierilor personali ai miniştrilor

45. Întrebările pot fi:
a) Scrise
b) Orale
c) Scrise şi orale

46. Care din următoarele afirmaţii este adevărată:
a) Ordonanţa Guvernului nu poate intra în vigoare înainte de publicarea ei în Monitorul Oficial al României
b) Ordonanţa Guvernului poate intra în vigoare înainte de publicarea ei în Monitorul Oficial al României
c) Ordonanţa Guvernului nu se publică în Monitorul Oficial al României

47. Anchetele parlamentare sunt:
a) O formă de anchetă neoficială asupra Guvernului
b) O formă specializată de control parlamentar asupra Guvernului
c) O structură externă a Parlamentului

48. Activitatea comisiei de anchetă se concretizează:
a) Într-un raport
b) Într-o moţiune
c) Într-o dare de seamă

49. Declanşarea răspunderii politice a Guvernului este iniţiată de către:
a) Preşedintele României
b) Parlamentul României
c) Procurorul general al României

BUCHAREST UNIVERSITY LIBRARY

50. Răspunderea politică a Guvernului:

a) Este o răspundere solidară a membrilor Guvernului pentru activitatea Guvernului în ansamblul său

b) Este o răspundere unilaterală

c) Este angajată pentru greşelile primului-ministru

51. Moțiunea de cenzură este inițiată de către:

a) ¼ din numărul total al deputaților şi senatorilor

b) ½ din numărul total al deputaților şi senatorilor

c) ⅓ din numărul total al deputaților şi senatorilor

52. Dezbaterea moțiunii de cenzură în şedința comună a celor două Camere are loc:

a) După 2 zile de la data la care a fost prezentată

b) După 3 zile de la data la care a fost prezentată

c) După 10 zile de la data la care a fost prezentată

53. Adoptarea moțiunii de cenzură se realizează cu votul:

a) Majorității deputaților şi senatorilor

b) Majorității deputaților şi senatorilor prezenți

c) Majorității calificate a deputaților şi senatorilor

7.4. Speță

Preşedintele României decide să ceară începerea urmăririi penale împotriva unui membru al Guvernului, vinovat de săvârşirea unor infracțiuni în exercitarea mandatului său. Concomitent cu cererea de începere a urmăririi penale, Preşedintele dispune şi suspendarea acestuia din funcție.

Camera Deputaților refuză să aprobe însă cererea de punere sub urmărire penală.

În această situație, respectivul ministru consideră că este în drept să îşi reia exercitarea atribuțiilor.

Întrebări:

1. Preşedintele României poate să ceară direct punerea sub urmărire a unui membru al Guvernului, în situația în care una sau ambele Camere se opun unei asemenea cereri? Argumentați!

2. Care este procedura răspunderii penale a miniştrilor?

7.5. Bibliografie

➢ A. Trăilescu, *Drept administrativ*, ed. a IV-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2010.

➢ V. Vedinaş, *Drept administrativ*, ed. a IV-a revăzută şi actualizată, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2009.

➢ D. Apostol Tofan, *Drept administrativ,* vol. I, ed. a III-a, Bucureşti, Ed. C.H. Beck, 2014.

➢ D. Apostol Tofan, *Instituții administrative europene*, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2006.

➢ D. Apostol Tofan, *Organizarea administrației publice românești în context european,* Studii de drept românesc, an 20(53), *ianuarie-iunie 2008, Bucureşti, p. 127-181.*

➢ A. Iorgovan, *Tratat de drept administrativ*, vol. II, vol. I, ed. a IV-a, Ed. All Beck, Bucureşti, 2005.

➢ M.C. Cliza, *Drept administrativ,* Partea I, Curs universitar, Bucureşti, Ed. Pro Universitaria, 2010.

➢ C. Ionescu, *Drept constituțional comparat,* Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2008.

➢ Fl. Coman-Kund, Al.-S. Ciobanu, *Drept administrativ. Sinteze teoretice şi practice pentru activitatea de seminar,* Partea I, ed. a II-a, revăzută şi actualizată, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2008.

➢ I. Corbeanu, *Drept administrativ,* Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2002.

➢ V. Cârstea, *Condițiile stabilite de art. 115 alin. (4) din Constituție pentru adoptarea ordonanțelor de urgență ale Guvernului*, Revista de drept public nr. 1/2005, p. 48 şi urm.

7.6. Legislație incidentă

➢ Constituția României;

➢ Legea nr. 90/2001 privind organizarea şi funcționarea Guvernului României, publicată în M. Of. nr. 164/2001, cu modificările şi completările ulterioare (ultima modificare prin Legea nr. 198/2013 pentru aprobarea O.U.G. nr. 17/2009 privind desființarea Cancelariei Primului-Ministru şi stabilirea unor măsuri pentru reorganizarea aparatului de lucru al Guvernului);

➢ Legea nr. 115/1999 privind răspunderea ministerială, publicată în M. Of. nr. 300/1999, cu modificările şi completările ulterioare (ultima modificare prin O.U.G. nr. 95/2007 pentru modificarea Legii nr. 115/1999 privind responsabilitatea ministerială);

➢ Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, publicată în M. Of. nr. 139/2000, cu ultimele modificări prin Legea nr. 29/2011, pentru modificarea şi completarea Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, publicată în M. Of. nr. 182/2011.

➢ Decizia Curții Constituționale nr. 1.655 din 28 decembrie 2010, publicată în M. Of. nr. 51 din 20 ianuarie 2011.

➢ Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ, publicată în M. Of. nr. 1154/2004, cu ultimele modificări prin O.U.G. nr. 4/2013 privind modificarea Legii nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative conexe, publicată în M. Of. nr. 68/2013.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Tema 10

Administrația publică

Tematică:

1. Principiile administrației publice locale
2. Administrația publică locală

1. Principiile administrației publice locale

Sediul materiei:

- Constituția României;
- Legea nr. 215/2001 privind administrația publică locală, cu modificările şi completările ulterioare.

Potrivit art. 120 alin. (1) din Constituție şi Legii administrației publice locale nr. 215/200, în unitățile administrativ-teritoriale administrația publică se organizează şi funcționează în temeiul principiilor[1] autonomiei locale, descentralizării şi deconcentrării serviciilor publice, eligibilității autorităților administrației publice locale, legalității şi al consultării cetățenilor în soluționarea problemelor locale de interes deosebit.

1.1. Principiul autonomiei locale

Pe plan european s-a adoptat în data de 15 octombrie 1985, la Strasbourg, Carta europeană a autonomiei locale, ratificată de Parlamentul României prin Legea nr. 199/1997.

Conform art. 3 pct. 1 din Cartă: *„Prin autonomie locală se înțelege dreptul şi capacitatea efectivă ale autorităților administrației publice locale de a soluționa şi de a gestiona în cadrul legii, în nume propriu şi în interesul populației locale, o parte importantă a treburilor publice".*

Legea nr. 215/2001 defineşte autonomia locală, potrivit art. 3 alin. (1) ca reprezentând *„dreptul şi capacitatea efectivă a autorităților administrației publice locale de a soluționa şi de a gestiona, în numele şi interesul colectivităților locale pe care le reprezintă, treburile publice, în condițiile legii".*

Titularii acestui drept sunt consiliile locale, primarii, consiliile județene şi preşedinții acestora, autorități ale administrației publice locale alese prin vot universal, egal, direct, secret şi liber exprimat.

---

[1] În acest sens, a se vedea şi M.C. Cliza, *Drept administrativ*, Partea I, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2010, p. 161-162.

Aspecte importante:

➢ autonomia locală vizează modul de constituire a consiliilor locale şi judeţene, întrucât ele sunt alcătuite din consilieri aleşi prin vot universal, egal, direct, secret şi liber exprimat de către electoratul local, expresie a democraţiei din administraţia locală;

➢ funcţionarea consiliilor reflectă caracterul lor colegial, prin compunere, deliberativ, prin atribuţia de adoptare a deciziilor, şi democratic, prin votul majoritar necesar;

➢ consiliile au dreptul şi capacitatea efectivă de a soluţiona şi gestiona treburile publice în numele şi interesul colectivităţii pe care o reprezintă;

➢ în relaţiile dintre autorităţile administraţiei publice locale şi consiliul judeţean, pe de o parte, precum şi între consiliul local şi primar, pe de altă parte, respectiv între toţi aceştia, inclusiv preşedinţii consiliilor judeţene şi prefecţi nu există raporturi de subordonare potrivit Legii nr. 215/2001.

➢ Autorităţile locale au dreptul să instituie şi să perceapă impozite şi taxe locale, să elaboreze şi să aprobe bugetele de venituri şi cheltuieli ale localităţilor şi judeţelor.

1.2. Principiul descentralizării

Principiul descentralizării presupune existenţa unor persoane publice locale, desemnate de comunitate, care au atribuţii proprii ce se reflectă direct în gestionarea şi administrarea activităţilor comunităţii. Noţiunea de descentralizare derivă din cea de autonomie locală.

Este reglementat prin Legea nr. 195/2006 – legea-cadru privind descentralizarea, al cărui scop reieşit din art. 1 este acela de a stabili „principiile, regulile şi cadrul instituţional care reglementează procesul de descentralizare administrativă şi financiară".

Legiuitorul defineşte descentralizarea ca fiind „procesul transferului de autoritate şi responsabilitate administrativă şi financiară de la nivel central la nivel local, beneficiar al acestui proces fiind cetăţeanul".

În articolul 3 sunt prevăzute principiile pe baza cărora se desfăşoară procesul de descentralizare în România, după cum urmează:

➢ principiul subsidiarităţii, care constă în exercitarea competenţelor de către autoritatea administraţiei publice locale situată la nivelul administrativ cel mai apropiat de cetăţean şi care dispune de capacitatea administrativă necesară;

➢ principiul asigurării resurselor corespunzătoare competenţelor transferate;

➢ principiul responsabilităţii autorităţilor administraţiei publice locale în raport cu competenţele ce le revin, care impune obligativitatea realizării standardelor de calitate în furnizarea serviciilor publice şi de utilitate publică;

➢ principiul asigurării unui proces de descentralizare stabil, predictibil, bazat pe criterii şi reguli obiective, care să nu constrângă activitatea autorităților administrației publice locale sau să limiteze autonomia locală financiară;

➢ principiul echității, care implică asigurarea accesului tuturor cetățenilor la serviciile publice şi de utilitate publică;

➢ principiul constrângerii bugetare, care interzice utilizarea de către autoritățile administrației publice centrale a transferurilor speciale sau a subvențiilor pentru acoperirea deficitelor finale ale bugetelor locale.

1.3. Principiul deconcentrării serviciilor publice

Principiul deconcentrării serviciilor publice este un concept nou, nefiind prevăzut de Constituția României din 1991, folosindu-se terminologia de descentralizare a serviciilor publice.

Actuala lege a descentralizării, în art. 2 lit. j), defineşte deconcentrarea ca fiind: *„redistribuirea de competențe administrative şi financiare de către ministerele şi celelalte organe de specialitate ale administrației publice centrale către propriile structuri de specialitate din teritoriu".*

În ceea ce priveşte sintagma „descentralizarea serviciilor publice", utilizată în varianta inițială a Constituției, după cum doctrina s-a grăbit să precizeze imediat după intrarea ei în vigoare, strict ştiințific era vorba de fapt despre „deconcentrarea serviciilor publice", pentru că erau avute în vedere în primul rând serviciile exterioare ale ministerelor, adică ramificațiile în teritoriu ale ministerelor, ce rămân pe mai departe subordonate acestora, pe verticală, şi a prefectului, pe orizontală. Prin introducerea expresă cu ocazia revizuirii Constituției a principiului deconcentrării serviciilor publice, ca un principiu distinct în raport cu descentralizarea şi autonomia locală, se răspunde necesității de rigoare ştiințifică, evocată în repetate rânduri în doctrina actuală în această chestiune.

Serviciile publice deconcentrate sunt structuri administrative prin care ministerele şi celelalte organe centrale îşi realizează competența pe întreg teritoriul țării şi îşi îndeplinesc atribuțiile conferite de lege. Constatăm astfel că un efect al deconcentrării este acela că puterea centrală renunță la o parte din prerogativele sale, pe care le distribuie unor autorități publice locale.

Datorită faptului că între puterea centrală şi cea din teritoriu există un raport de subordonare ierarhică, autoritatea deconcentrată este sub dependența unui superior ierarhic care deține deplin drept de a-i anula deciziile.

Principiul deconcentrării este, în realitate, o formă a centralizării, constând în recunoaşterea agenţilor statului, repartizaţi pe întreg teritoriul ţării, a unei anumite puteri de decizie.

1.4. Principiul eligibilităţii

Acest principiu este stipulat în mod expres în art. 2 alin. (1) al Legii nr. 215/2001, el fiind consacrat şi prin Constituţie, care în art. 121 prevede că autorităţile administraţiei publice prin care se realizează autonomia locală în comune şi oraşe sunt consiliile locale alese şi primarii aleşi, iar în art. 122 din Constituţie se stipulează: *„Consiliul judeţean este autoritatea administraţiei publice pentru coordonarea activităţii consiliilor comunale şi orăşeneşti, în vederea realizării serviciilor publice de interes judeţean, care este ales şi funcţionează în condiţiile prevăzute de lege".*

Eligibilitatea autorităţilor administraţiei publice locale consacrată la nivel de principiu în art. 2 din Legea nr. 215/2001 – legea administraţiei publice locale, este, de asemenea, reglementată şi prin Legea nr. 67/2004 pentru alegerea autorităţilor administraţiei publice locale, care în art. 1 alin. (2) prevede: „Consiliile locale, consiliile judeţene, precum şi primarii se aleg prin vot universal, egal, direct, secret şi liber exprimat".

1.5. Principiul legalităţii

Temeiul constituţional al acestui principiu este prevăzut în:

- art. 1 alin. (5) din Constituţia României, republicată, conform căruia: *„În România respectarea Constituţiei, a supremaţiei sale şi a legilor este obligatorie"* şi în
- art. 16 alin. (2) care consfinţeşte faptul că: *„Nimeni nu este mai presus de lege".*

Potrivit acestui principiu, autorităţile administraţiei publice locale nu pot exercita decât competenţele care le sunt recunoscute de lege, extinderea lor prin invocarea autonomiei locale situându-se în afara limitelor principiului legalităţii.

1.6. Principiul consultării cetăţenilor în probleme locale de interes deosebit

Acest principiu este consacrat prin Legea nr. 215/2001 – legea administraţiei publice locale, dar şi prin Legea nr. 3/2000 privind organizarea şi desfăşurarea referendumului, cu modificările şi completările ulterioare.

În activitatea lor consiliile pot recurge la consultarea cetăţenilor din unitatea administrativ-teritorială în soluţionarea unor probleme locale de

interes deosebit prin organizarea referendumului local (potrivit Legii nr. 3/2000 privind organizarea şi desfăşurarea referendumului, art. 13-14).

Potrivit art. 14 din legea organică privind organizarea şi desfăşurarea referendumului: *„Problemele supuse referendumului local se stabilesc de consiliile locale sau județene, după caz, la propunerea primarului, respectiv a preşedintelui consiliului județean".*

Prin consultarea locuitorilor pe calea referendumului sau prin orice altă formă de participare directă a cetățenilor la treburile publice, în condițiile legii, nu se aduce atingere nici caracterului reprezentativ, nici celui deliberativ al consiliilor, ci se dă expresie îmbinării democrației clasice, indirecte, reprezentative, cu o formă nouă, cea participativă, pe plan local, directă.

Tratatul de la Lisabona[1] afirmă că funcționarea Uniunii Europene se întemeiază pe principiul democrației reprezentative, potrivit art. 8 A alin. (1).

1.7. Principiul utilizării limbii materne

Acest principiu presupune utilizarea limbii materne în raporturile cu administrația locală şi cu serviciile publice deconcentrate din unitățile administrativ-teritoriale în care cetățenii aparținând minorităților naționale au o pondere de peste 20% din numărul locuitorilor (art. 17 din Lege), respectiv o pondere semnificativă, potrivit art. 120, alin. (2) din Constituție.

Limba oficială, în care se desfăşoară activitatea executivă locală şi raporturile administrației locale cu terții este limba română, putându-se folosi şi limba minorităților naționale în raporturile cu cetățenii respectivi, atât în scris, cât şi oral.

Acest principiu mai presupune obligativitatea autorităților locale de a aduce la cunoştință publică reglementările proprii şi în limba naționalității conlocuitoare respective, inclusiv anunțarea ordinii de zi a şedințelor de consiliu, precum şi desfăşurarea şedințelor de consiliu în limba naționalității respective.

---

[1] Tratatul de la Lisabona modifică Tratatul privind Uniunea Europeană şi Tratatele CE (fără a le înlocui) şi pune la dispoziția Uniunii cadrul legal şi instrumentele juridice necesare pentru a face față provocărilor viitoare şi pentru a răspunde aşteptărilor cetățenilor. Tratatul de la Lisabona a fost semnat de cele 27 de state membre ale Uniunii Europene la 13 decembrie 2007. Acesta a intrat în vigoare la 1 decembrie 2009. A se vedea, pentru alte detalii, pagina de web http://europa.eu/lisbon_treaty/glance/index_ro.htm C 306/10 RO Jurnalul Oficial al Uniunii Europene 17.12.2007, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:306:0010:0041:RO:PDF

1.8. Administrația publică locală

Potrivit Constituției, art. 73 alin. (3) lit. o), organizarea administrației locale, a teritoriului, precum şi regimul general privind autonomia locală se reglementează prin lege organică.

Conform art. 121 alin. (1) şi (2) din Constituție, autoritățile reprezentative ale administrației publice din comune şi oraşe prin care se realizează autonomia locală sunt consiliile locale, precum şi primarii, care rezolvă treburile publice din acele unități administrativ-teritoriale.

În baza celor de mai sus, consiliile locale şi primarii sunt autorități eligibile şi autonome, primele având caracter deliberativ, iar ultimele, caracter executiv. În fiecare unitate administrativ-teritorială funcționează câte un consiliu local, în cazul comunelor şi oraşelor, şi un consiliu județean, în cazul județelor. Aceste unități în care funcționează respectivele autorități sunt comunele, oraşele şi județele.

Legea nr. 215/2001 reglementează organizarea şi funcționarea autorităților administrației publice locale, precum şi regimul general al autonomiei locale. Consiliile locale şi județene sunt autorități reprezentative ale administrației publice locale cu caracter eligibil, colegial şi deliberativ, exercitând o competență generală în baza autonomiei locale de care dispun, hotărând, în condițiile legii, în treburile publice vizând interesele colectivităților pe care le reprezintă.

Constituția României prevede în art. 3 alin. (3): *„Teritoriul este organizat, sub aspect administrativ, în comune, oraşe şi județe. În condițiile legii, unele oraşe sunt declarate municipii"*, iar art. 20 al Legii nr. 215/2001 – legea administrației publice locale, prevede faptul că *„Comunele, oraşele şi județele sunt persoane juridice de drept public. Acestea au patrimoniu propriu şi capacitate juridică deplină".*

Primarul reprezintă comuna sau oraşul în relațiile cu alte autorități publice, cu persoanele fizice sau juridice române sau străine, precum şi în justiție, potrivit art. 62 alin. (1) al Legii nr. 215/2001, iar preşedintele consiliului județean reprezintă județul în relațiile cu celelalte autorități publice, cu persoanele fizice şi juridice române sau străine, precum şi în justiție, conform art. 102 alin. (1) din Legea nr. 215/2001.

2. Aplicații practice

2.1. Întrebări

➢ Ce principii ale organizării administrației publice locale în România cunoaşteți?

➢ Care din principiile organizării administrației publice locale în România sunt reglementate prin Constituție şi care sunt reglementate prin alt text de lege? Îl puteți indica?

➢ Descentralizarea înseamnă acelaşi lucru cu deconcentrarea serviciilor publice? Comparați cele două noțiuni.

➢ Ce presupune autonomia locală?

➢ Principiul eligibilității este prevăzut în Constituție? Indicați textele constituționale care reglementează acest principiu.

➢ Ce presupune principiul consultării cetățenilor în probleme locale de interes deosebit?

➢ Ce cunoaşteți despre principiul utilizării limbii materne în raporturile cu administrația locală şi cu serviciile publice deconcentrate din unitățile administrativ-teritoriale? Acesta se aplică şi autorităților centrale de tipul Preşedintele României, Guvernul?

➢ Indicați două texte constituționale cu referire directă la principiul legalității şi comentați-le!

2.2. Teme de referat

➢ Principiul consultării cetățenilor în probleme importante de interes local

➢ Principiul autonomiei locale

➢ Principiul descentralizării şi al deconcentrării serviciilor publice

2.3. Test grilă[1]

1. Care sunt principiile specifice administrației publice locale:

a) Descentralizării, deconcentrării şi autonomiei locale

b) Numai principiile autonomiei locale şi consultării cetățenilor în probleme locale de interes deosebit

c) Principiul legitimității, descentralizării şi consultării cetățenilor

2. Presupune un transfer de competențe de natură administrativă de la nivel central la nivel local:

a) Descentralizarea

b) Federalismul

c) Deconcentrarea

[1] Este corectă numai o singură variantă de răspuns.

3. Principiul consultării cetățenilor în probleme locale de interes deosebit este menit:

a) Să confere echilibru la nivelul autorităților administrației publice locale

b) Să asigure consolidarea democrației la nivel local

c) Să asigure egalitate între cetățeni

4. Consultarea cetățenilor se realizează prin:

a) Referendum local

b) Scrutin electoral

c) Conferințe de presă

5. Principiul centralizării presupune:

a) Dependența organelor administrației ministeriale de organele administrației statale centrale

b) Dependența autorităților autonome de autoritățile locale

c) Dependența organelor administrației locale de organele administrației statale centrale

6. Principiul deconcentrării presupune:

a) Recunoaşterea în favoarea organelor administrației statale din teritoriu a unei anumite puteri de decizie

b) Diminuarea puterilor autorităților la nivel local

c) Dreptul de autoguvernare al primăriilor şi al prefecturii

7. Principiul descentralizării presupune:

a) Recunoaşterea în favoarea organelor administrației statale din teritoriu a unei anumite puteri de decizie

b) Transferul de competență de la nivel central la nivel local

c) Dependența organelor administrației unele de altele

8. Autonomia locală înseamnă:

a) Dreptul unităților administrativ-teritoriale de a-şi satisface interesele proprii aşa cum cred de cuviință, fără intervenția autorităților administrației centrale

b) Dependența organelor administrației ministeriale de organele administrației statale centrale

c) Transferul de competență de la nivel central la nivel local

9. Principiul subsidiarității presupune:

a) Exercitarea competențelor de către autoritatea administrației publice locale situată la nivelul administrativ cel mai apropiat de cetățean şi care dispune de capacitate administrativă necesară

b) Recunoaşterea în favoarea organelor administrației statale din teritoriu a unei anumite puteri de decizie

c) Dependența organelor administrației ministeriale de organele administrației statale centrale

10. Principiul eligibilității presupune:

a) Alegerea organelor de conducere de către ministere

b) Desemnarea organelor de conducere de către administrația centrală

c) Alegerea autorităților administrației publice locale de către locuitorii din unitățile administrativ-teritoriale

11. Principiul consultării cetățenilor în soluționarea problemelor locale de interes deosebit:

a) Este menit să asigure consolidarea democrației la nivel local prin implicarea cetățenilor din unitatea administrativ-teritorială în soluționarea problemelor locale, precum şi în procesul decizional

b) Este menit să asigure prosperitatea unității administrativ-teritoriale

c) Este menit să asigure respectarea ierarhiei pe linie de partid

12. Principiul legalității reprezintă:

a) Autoritățile administrației publice locale trebuie să respecte legea în activitatea pe care o desfăşoară

b) Instituirea unui control statal asupra actelor autorităților administrației publice locale

c) Consultarea cetățenilor prin referendum

13. Unitățile administrativ-teritoriale sunt:

a) Persoane juridice de drept privat

b) Persoane juridice de drept public

c) Asociații naționale

14. În România unitățile administrativ-teritoriale sunt:

a) Comuna, oraşul şi județul

b) Comuna, satul şi oraşul

c) Satul, oraşul şi județul

15. Potrivit Constituției României, republicată, administrația publică locală în România se întemeiază pe următoarele principii de bază:

a) Descentralizarea, autonomia locală şi deconcentrarea serviciilor publice

b) Descentralizarea administrativă şi descentralizarea politică

c) Deconcentrarea administrativă şi federalismul

16. Legea privind administrația publică locală adaugă următoarele principii aplicabile administrației publice locale la cele prevăzute de Constituție:

a) Proporționalitatea şi transparența

b) Motivarea şi subsidiaritatea

c) Eligibilitatea, legalitatea şi consultarea cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.

2.4. Speță

TD, cetățean român de o altă etnie decât cea română, i-a scris o scrisoare Preşedintelui României prin care l-a informat pe acesta despre o problemă personală şi i-a solicitat ajutorul şefului statului.

Nemulțumit de faptul că răspunsul venit de la Preşedinție era scris în limba română, TD l-a acționat în instanță pe Preşedintele României pentru că i s-a încălcat un drept prevăzut de Constituție, şi anume acela de a se putea exprima în relațiile cu autoritățile statului în limba sa maternă.

Întrebări:

1. Ce prevede principiul utilizării limbii materne potrivit Constituției şi Legii nr. 215/2001?
2. Cum apreciați atitudinea Preşedintelui României?
3. A încălcat Preşedintele României Constituția, în prezenta speță?

2.5. Bibliografie

- V. Vedinaş, *Drept administrativ*, ed. a IV-a revăzută şi actualizată, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2009.
- A. Iorgovan, *Tratat de drept administrativ*, vol. I, ed. a IV-a, Editura All Beck, Bucureşti, 2005.
- C. Ionescu, *Tratat de drept constituțional contemporan*, Ed. All Beck, Bucureşti 2003.
- A. Trăilescu, *Drept administrativ*, ed. a IV-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2010.
- D. Apostol Tofan, *Drept administrativ,* vol. I, ed. a III-a, Bucureşti, Ed. C.H. Beck, 2014.
- M.C. Cliza, *Drept administrativ I şi II,* Ed. Cartea Universitară, Bucureşti, 2008.
- C. Manda, *Drept administrativ. Tratat elementar,* ed. a IV-a revăzută şi adăugită, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2007.
- C. Manda, C.C. Manda, *Dreptul colectivităților locale*, ed. a IV-a revăzută şi adăugită, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2008.

➢ M. Voican, *Independența în exercitarea competențelor şi rolul resurselor necesare realizării autonomiei locale*, Revista de drept public nr. 3/2008, Bucureşti.

➢ I. Vida, *Puterea executivă şi administrația publică*, Ed. Regia Autonomă „Monitorul Oficial" , Bucureşti, 1994.

➢ A. Iorgovan, M. Constantinescu, I. Muraru, I. Vida, I. Deleanu, F. Vasilescu, *Constituția României comentată şi adnotată*, Ed. Regia Autonomă „Monitorul Oficial" , Bucureşti, 1992.

➢ D.C. Dănişor, G. Gîrleşteanu, *Procedura referendumului, comentariul Deciziei Curții Constituționale nr. 147/2007*, Curierul judiciar nr. 4/2007.

➢ I. Corbeanu, *Drept administrativ*, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2002.

➢ Fl. Coman-Kund, Al.-S. Ciobanu, *Drept administrativ. Sinteze teoretice şi practice pentru activitatea de seminar*, Partea I, ed. a II-a, revăzută şi actualizată, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2008.

2.6. Legislație incidentă

➢ Constituția României;

➢ Legea nr. 215/2001 privind administrația publică locală, publicată în M. Of. nr. 204/2001, cu modificările şi completările ulterioare (ultima modificare prin O.U.G. nr. 18/2014 pentru reglementarea unor măsuri privind activitatea Regiei Autonome Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat, pentru schimbarea regimului juridic al unor imobile (...), publicată în M. Of. nr. 305/2014);

➢ Legea nr. 3/2000 privind organizarea şi desfăşurarea referendumului, publicată în M. Of. nr. 84/2000, cu modificările şi completările ulterioare (ultima modificare prin O.U.G. nr. 103/2009 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea şi desfăşurarea referendumului);

➢ Legea nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, publicată în M. Of. nr. 271/2004, cu modificările şi completările ulterioare (ultima modificare prin O.U.G. nr. 4/2014 privind operaționalizarea Registrului electoral şi pentru modificarea Legii nr. 33/2007 privind organizarea şi desfăşurarea alegerilor pentru Parlamentul European).

➢ Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 32/2008 privind modificarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale şi pentru modificarea şi completarea Legii nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice şi a campaniilor electorale;

➢ Legea nr. 195/2006 – legea-cadru privind descentralizarea, publicată în M. Of. nr. 453/2006, cu modificările şi completările ulterioare;

➢ Legea nr. 199/1997 pentru ratificarea Cartei europene a autonomiei locale, adoptată la Strasbourg la 15 octombrie 1985, publicată în M. Of. nr. 331/1997.

Tema 11

Administrația publică locală

Tematică:

1. Autoritățile locale
- Consiliul local
- Secretarul unității administrativ-teritoriale
- Primarul
2. Autoritățile județene
- Consiliul județean
- Preşedintele consiliului județean

1. Autoritățile locale

1.1. Consiliul local

Conform art. 120 alin. (1) din Constituție, consiliile locale sunt autorități ale administrației publice prin care se realizează autonomia locală în comune şi oraşe, iar dispozițiile Legii nr. 215/2001 precizează în plus faptul că acestea sunt autorități deliberative, cu alte cuvinte, au o componență colegială şi se aleg în condițiile prevăzute de lege.

Consiliile locale sunt compuse din consilieri locali aleşi prin vot universal, egal, direct, secret şi liber exprimat.

Numărul membrilor fiecărui consiliu local se stabileşte prin ordin al prefectului, în funcție de populația comunei, oraşului sau municipiului, raportată de Institutul Național de Statistică şi Studii Economice la data de 1 ianuarie a anului în curs sau, după caz, la data de 1 iulie a anului care precedă alegerile.

Potrivit art. 29 din Legea nr. 215/2001, în funcție de numărul populației dintr-o comună, oraş sau municipiu, numărul consilierilor variază între 9, limita minimă, şi 31, limita maximă, revenind 9 consilieri la comunele cu un număr de până la 1500 locuitori şi 31 consilieri, dacă numărul locuitorilor unității administrativ-teritoriale depăşeşte cifra de 400.000. Consiliul General al Municipiului Bucureşti este format dintr-un număr de 55 de consilieri.

Condițiile de eligibilitate pentru alegerea autorităților administrației publice locale, prevăzute de art. 4 al Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale sunt:

UNIVERSITY LIBRARY

- să aibă cetățenia română;
- să fie cetățeni cu drept de vot;
- vârsta de cel puțin 23 de ani, împlinită până în ziua alegerilor inclusiv, dacă nu le este interzisă asocierea în partide politice potrivit art. 40 alin. (3) din Constituția României;
- domiciliul pe teritoriul unității administrativ-teritoriale în care urmează să fie ales;
- să nu aibă funcția de judecător al Curții Constituționale, avocat al poporului, magistrat (judecător, procuror), membru activ al armatei, polițist și alte categorii de funcționari publici stabilite prin lege organică, cărora le este interzisă asocierea în partide politice;
- în cazul candidaților independenți, mai apare și condiția listei susținătorilor, conform art. 45 alin. (1) din Legea nr. 67/2004.

Constituirea consiliilor locale se face în termen de 20 de zile de la data desfășurării alegerilor, convocarea consilierilor în ședința de constituire făcându-se conform art. 30 al Legii nr. 215/2001 privind administrația publică locală.

Lucrările ședinței de constituire sunt conduse de cel mai în vârstă consilier, asistat de 2 consilieri dintre cei mai tineri. La ședințele de constituire pot participa prefectul sau un reprezentant al acestuia, fiind convocat și primarul, chiar dacă procedura de validare a acestuia nu a fost finalizată. Ședința este legal constituită, dacă participă cel puțin două treimi din numărul consilierilor aleși. În cazul în care nu este întrunit acest cvorum, ședința se va ține, de drept, peste 3 zile, în aceleași condiții. Dacă nici la a doua convocare ședința nu se poate întruni legal, se va proceda la o nouă convocare peste alte 3 zile.

La următoarea convocare, ședința va fi legal constituită în prezența aceluiași cvorum, iar dacă nici în aceste condiții consiliul nu se va putea întruni legal, din cauza absenței fără motive temeinice a consilierilor, prefectul, prin ordin, va declara vacante locurile consilierilor aleși care au lipsit nemotivat la cele 3 convocări anterioare. Dacă aceștia nu pot fi înlocuiți cu supleanți de pe listele respective se vor organiza alegeri de completare în termen de 30 de zile, în condițiile Legii pentru alegerea autorităților administrației publice locale nr. 67/2004.

Consilierii ale căror mandate au fost validate depun în fața consiliului jurământul prevăzut de legea organică a administrației publice, consilierul care refuză să depună jurământul fiind considerat demisionat de drept.

Mandatul consilierilor este de 4 ani [art. 26 alin. (1) al Legii nr. 215/2001] și încetează de drept înainte de termen în următoarele situații: demisie, incompatibilitate, schimbarea domiciliului în altă unitate administrativ-teritorială, lipsa nemotivată de la 3 ședințe ordinare consecutive ale consiliului, condamnarea prin hotărâre judecătorească rămasă

definitivă la o pedeapsă privativă de libertate, punerea sub interdicție judecătorească, pierderea drepturilor electorale, deces.

În toate aceste situații încetarea de drept a mandatului de consilier se constată prin hotărâre a consiliului local, la inițiativa primarului sau a oricărui consilier. Constatarea încetării mandatului de consilier local sau consilier județean se face prin ordin emis de prefect, la propunerea secretarului unității administrativ-teritoriale.

Mandatul consiliului local poate fi prelungit prin lege organică, pe timp de război sau de catastrofă, mandat care se exercită de la data constituirii până la data declarării ca legal constituit a noului consiliu ales.

Potrivit art. 111 din Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancționarea corupției, „Persoanele care exercită demnitățile publice şi funcțiile publice prevăzute în prezentul titlu vor depune o *declarație de interese,* pe proprie răspundere, cu privire la funcțiile şi activitățile pe care le desfăşoară, cu excepția celor legate de mandatul sau funcția publică pe care o exercită".

Suspendarea de drept:

➢ Conform art. 56 din Legea nr. 215/2001, „Mandatul de consilier se suspendă de drept numai în cazul în care acesta a fost arestat preventiv. Măsura arestării preventive se comunică de îndată de către parchet sau de instanța de judecată, după caz, prefectului care, prin ordin, constată suspendarea mandatului". Suspendarea durează până la soluționarea definitivă a cauzei. Ordinul de suspendare se comunică de îndată consilierului. În cazul în care consilierul suspendat a fost găsit nevinovat, acesta are dreptul la despăgubiri în condițiile legii.

➢ Potrivit Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleşilor locali, art. 79 lit. a) coroborate cu art. 82 din Legea nr. 393/2004, suspendarea de drept a mandatului de consilier intervine în cazul în care un consilier local nu depune declarația de interese în termen de 15 zile de la data declarării consiliului local ca fiind legal constituit.

Funcționarea consiliilor locale:

➢ Capitolul II – Secțiunea a 3-a din Legea nr. 215/2001 şi

➢ Ordonanța Guvernului nr. 35/2002 pentru aprobarea Regulamentului-cadru de organizare şi funcționare a consiliilor locale.

După constituirea legală a consiliilor locale, se alege preşedintele de şedință, pe o perioadă de cel mult 3 luni, cu votul deschis al majorității consilierilor în funcție.

Comunele, oraşele şi municipiile au câte un viceprimar, municipiile reşedință de județ şi sectoarele municipiului Bucureşti au 2 viceprimari, iar municipiul Bucureşti – un număr de 4 viceprimari, care se aleg cu votul secret al majorității consilierilor în funcție.

Atribuțiile consiliului local sunt:

a) atribuții privind organizarea și funcționarea aparatului de specialitate al primarului, ale instituțiilor și serviciilor publice de interes local și ale societăților comerciale și regiilor autonome de interes local;

b) atribuții privind dezvoltarea economico-socială și de mediu a comunei, orașului sau municipiului;

c) atribuții privind administrarea domeniului public și privat al comunei, orașului sau municipiului;

d) atribuții privind gestionarea serviciilor furnizate către cetățeni;

e) atribuții privind cooperarea interinstituțională pe plan intern și extern.

Forma de lucru a consiliului local este *ședința*, ședințele fiind ordinare și extraordinare. Lucrările ședințelor se desfășoară în limba română. În consiliile locale în care consilierii locali aparținând unei minorități naționale reprezintă cel puțin 1/5 din numărul total, la ședințele de consiliu se poate folosi și limba maternă. În aceste cazuri se va asigura, prin grija primarului, traducerea în limba română.

Ședințele *ordinare* se desfășoară lunar, la convocarea primarului, conform art. 39 alin. (1) din Legea nr. 215/2001, iar ședințele *extraordinare*, ori de câte ori este necesar, la cererea primarului, sau a cel puțin 1/3 din numărul consilierilor. *Ședințele consiliului local sunt publice,* cu excepția cazurilor în care consilierii hotărăsc, cu majoritate de voturi, ca lucrările să se desfășoare cu ușile închise.

Convocarea consiliului local se face în scris, prin intermediul secretarului unității administrativ-teritoriale, cu cel puțin 5 zile înaintea ședințelor ordinare sau cu cel puțin 3 zile înainte de ședințele extraordinare. În invitația de ședință se vor preciza data, ora, locul desfășurării și ordinea de zi a acesteia.

Dezbaterile care au loc în cadrul ședințelor consiliului local, precum și modul în care și-a exercitat votul fiecare consilier se consemnează în procesul-verbal al ședinței, care se semnează de către președintele de ședință și secretarul unității administrativ-teritoriale. Consilierii au dreptul să conteste conținutul procesului-verbal și să ceară menționarea exactă a opiniilor exprimate în ședința anterioară.

Președintele de ședință împreună cu secretarul unității administrativ-teritoriale își asumă, prin semnătură, veridicitatea celor consemnate.

Ședințele consiliului local sunt legal constituite dacă sunt prezenți majoritatea consilierilor în funcție. În lege se prevede că este obligatorie prezența consilierilor la ședințe.

Consiliul local se dizolvă de drept în cazul în care:

- nu se întrunește timp de 2 luni consecutive, deși a fost convocat conform prevederilor legale;
- nu a adoptat în 3 ședințe ordinare consecutive nicio hotărâre;

➢ în situațiile în care numărul consilierilor se reduce sub jumătate plus unu şi nu se poate completa prin supleanți.

Dizolvarea de drept a consiliului local se comunică de către primar, viceprimar sau, în absența acestora, de secretar, prefectului, care, prin ordin, ia act de dizolvarea consiliului şi propune Guvernului organizarea de noi alegeri.

➢ Consiliul local poate fi dizolvat prin referendum local.

Procedura propriu-zisă de dizolvare din Legea nr. 215/2001 prevede că: „Dizolvarea consiliului se face prin hotărâre a Guvernului, la propunerea motivată a prefectului, bazată pe hotărârile judecătoreşti rămase definitive şi irevocabile".

Mandatul de consilier *încetează de drept* în următoarele situații: demisie, incompatibilitate, schimbarea domiciliului într-o altă unitate administrativ-teritorială, condamnarea, prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă, la o pedeapsă privativă de libertate, punerea sub interdicție judecătorească, pierderea drepturilor electorale, pierderea calității de membru al partidului politic sau al organizației minorităților naționale pe a cărei listă a fost ales, deces.

Mandatul de consilier local se suspendă de drept, prin ordin al prefectului, numai în cazul în care acesta a fost arestat preventiv.

Actele consiliului local *se numesc* **hotărâri,** potrivit art. 46 alin. (1) al Legii nr. 215/2001.

Consiliile locale adoptă hotărâri în exercitarea atribuțiilor ce le revin, cu votul majorității membrilor prezenți, în afară de cazurile în care legea sau regulamentul de organizare şi funcționare a consiliului cer o altă majoritate.

Hotărârile consiliului local se semnează de către preşedintele de şedință, se contrasemnează pentru legalitate de către secretar şi se comunică primarului. În cazul în care preşedintele de şedință se află în imposibilitatea de a semna sau refuză să semneze, hotărârea va fi semnată de către 3 dintre consilierii prezenți.

Hotărârile consiliului local pot avea caracter normativ sau caracter individual. Potrivit art. 49 alin. (1) al Legii nr. 215/2001, hotărârile normative devin obligatorii şi produc efecte de la data aducerii lor la cunoştință publică, iar cele individuale, de la data comunicării. Aducerea la cunoştință publică a hotărârilor cu caracter normativ se face în termen de 5 zile de la data comunicării oficiale către prefect, potrivit art. 49 alin. (2) al Legii nr. 215/2001.

În unitățile administrativ-teritoriale în care minoritățile naționale au o pondere de peste 20%, hotărârile cu caracter normativ se aduc la cunoştința cetățenilor şi în limba maternă a acestora, iar cele cu caracter

individual se comunică, la cerere, şi în limba maternă (art. 50 al Legii nr. 215/2001).

Răspunderea consilierilor locali: Legea nr. 215/2001 şi Legea nr. 393/2004, potrivit cu care *„Aleşii locali răspund, în condițiile legii, administrativ, civil sau penal, după caz, pentru faptele săvârşite în exercitarea atribuțiilor ce le revin."*

Legea nr. 215/2001 menține principiul potrivit căruia consilierii răspund solidar pentru activitatea consiliului local din care fac parte, sau, după caz, în nume propriu pentru activitatea desfăşurată în exercitarea mandatului, precum şi pentru hotărârile pe care le-au votat.

1.2. Secretarul unității administrativ-teritoriale

Fiecare comună, oraş, subdiviziune administrativ-teritorială a municipiului Bucureşti şi a unui municipiu are un secretar salarizat din bugetul local, potrivit art. 116 din Legea nr. 215/2001.

Secretarul este funcționar public de conducere, care trebuie să aibă studii superioare juridice sau administrative. Acesta nu poate fi membru al unui partid politic, sub sancțiunea destituirii din funcție.

Funcția de secretar se ocupă pe bază de concurs sau examen, după caz, iar numirea se face de către prefect. Potrivit legii, secretarul se bucură de stabilitate în funcție.

Principalele atribuții ale secretarului comunei, oraşului sau municipiilor sunt stabilite prin Legea nr. 215/2001, art. 117:

- participă în mod obligatoriu la şedințele consiliului local/județean;
- coordonează compartimentele şi activitățile cu caracter juridic, de stare civilă, autoritate tutelară şi asistență socială din cadrul aparatului propriu de specialitate al consiliului local;
- avizează proiectele de hotărâre ale consiliului local, asumându-şi răspunderea pentru legalitatea acestora, contrasemnând hotărârile pe care le consideră legale;
- avizează pentru legalitate dispozițiile primarului;
- asigură îndeplinirea procedurilor de convocare a consiliului local şi efectuarea lucrărilor de secretariat;
- pregăteşte lucrările supuse dezbaterii consiliului local;
- asigură comunicarea către autoritățile, instituțiile şi persoanele interesate a actelor emise de consiliul local sau de primar;
- asigură aducerea la cunoştință publică a hotărârilor şi dispozițiilor cu caracter normativ;
- etc.

1.3. Primarul

Primarii sunt autorități executive prin care se realizează autonomia locală în comune şi oraşe, fiind în acelaşi timp şeful administrației publice locale şi al aparatului propriu de specialitate al autorităților administrației publice locale, pe care îl conduce şi îl controlează. Potrivit legii, primarul îndeplineşte o funcție de autoritate publică. Legislația actuală[1] a optat pentru soluția alegerii primarului, la fel ca şi a consiliului local şi a celui județean, direct de către membrii comunității locale, indiferent dacă este vorba despre mediul rural sau urban.

Este declarat ales primar candidatul care a întrunit *cel mai mare număr de voturi valabil exprimate în primul tur de scrutin* (art. 97 din Legea nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale). Pentru funcția de primar, centralizarea voturilor se face de biroul electoral de circumscripție.

Potrivit Legii nr. 215/2001, primarul este ajutat de unul sau mai mulți viceprimari, astfel: *comunele şi oraşele au câte un viceprimar, iar oraşele reşedință de județ şi sectoarele municipiului Bucureşti câte 2 viceprimari, aleşi în condițiile legii.*

Atât Constituția, precum şi Legea nr. 215/2001 prevăd faptul că *primarii, în calitate de autorități executive* prin care se realizează autonomia locală şi se rezolvă treburile publice din comune şi oraşe, se aleg în condițiile legii (Legea nr. 67/2004 privind alegerea autorităților administrației publice locale).

Sarcinile pe care le aduce la îndeplinire primarul sunt următoarele:

a) de reprezentare;

b) de executiv al consiliului local;

c) de şef al administrației locale şi al aparatului.

Mandatul primarului este de 4 ani şi se exercită de la depunerea jurământului până la depunerea jurământului de către primarul nou-ales.

Primarul răspunde de buna funcționare a administrației publice locale, în condițiile legii. În acelaşi timp, primarul reprezintă comuna sau oraşul în relațiile cu alte autorități publice, cu persoanele fizice sau juridice, române sau străine, precum şi în justiție.

Mandatul primarului poate fi prelungit, prin lege organică, pe timp de război sau catastrofă.

Potrivit art. 15 alin. (2) din Legea nr. 393/2004 privind Statutul aleşilor locali, mandatul de primar *încetează de drept înainte de termen* în următoarele situații:

---

[1] M.C. Cliza, *Drept administrativ*, Partea I, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2010, p. 179.

a) demisie;

b) incompatibilitate;

c) schimbarea domiciliului într-o altă unitate administrativ-teritorială;

d) condamnarea prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă la o pedeapsă privativă de libertate;

e) punerea sub interdicție judecătorească pentru debilitate sau alienare mintală;

f) pierderea drepturilor electorale;

g) pierderea, prin demisie a calității de membru al partidului politic sau al organizației minorității naționale pe a cărei listă a fost ales;

h) deces.

„(1) În exercitarea funcției, primarul este ocrotit de lege.

(2) Mandatul primarului se suspendă de drept prin ordin al prefectului numai în cazul în care acesta a fost arestat preventiv. Măsura arestării preventive se comunică, de îndată, de către parchet sau de instanța de judecată, după caz, prefectului care, prin ordin, constată suspendarea mandatului".

Mandatul primarului poate înceta, de asemenea, înainte de termen, ca urmare a rezultatului unui referendum local, organizat în condițiile prevăzute de lege.

Inițiativa unui astfel de referendum o pot avea cel puțin 25% dintre locuitorii cu drept de vot din unitatea administrativ-teritorială, condiție ce trebuie îndeplinită în fiecare localitate componentă a comunei sau orașului.

Actele primarului: *dispoziții*

În exercitarea atribuțiilor sale, primarul emite, conform art. 68 alin. (1) al Legii nr. 215/2001 *dispoziții* cu caracter normativ sau individual, care devin executorii după ce sunt aduse la cunoştința publică sau după ce au fost comunicate persoanelor interesate.

Controlul legalității dispozițiilor primarului se exercită de către prefect potrivit dispozițiilor art. 123 alin. (5) din Constituția României, coroborate cu cele ale Legii nr. 340/2004 – legea privind instituția prefectului.

Secretarul unității administrativ-teritoriale are obligația de a contrasemna dispozițiile primarului şi, implicit, de a refuza contrasemnarea acestora, dacă le consideră a fi nelegale sau depăşesc competența legală a primarului. Secretarul va trebui, în caz de refuz, să prezinte primarului în scris opinia sa motivată şi să comunice de îndată prefectului dispoziția în cauză, sau cel mai târziu în 3 zile de la data emiterii.

Art. 128 din Legea nr. 215/2001 prevede că primarii, viceprimarii, primarul general al municipiului Bucureşti etc. răspund, după caz, administrativ, civil, contravențional sau penal pentru faptele săvârşite în exercitarea atribuțiilor ce le revin, în condițiile legii.

2. Autorități județene: consiliul județean, președintele consiliului județean

2.1. Consiliul județean

Constituția României definește în art. 122 consiliul județean ca fiind *„autoritatea administrației publice pentru coordonarea activității consiliilor comunale și orășenești, în vederea realizării serviciilor publice de interes județean"*, dispoziție reluată în art. 87 al Legii nr. 215/2001, legea administrației publice locale.

Consiliul județean se compune din consilieri județeni, aleși potrivit dispozițiilor Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, prin vot universal, direct, egal, secret și liber exprimat.

Numărul consilierilor fiecărui consiliu județean se stabilește de prefect, prin ordin, în funcție de populația județului raportată de către Institutul Național de Statistică și Studii Economice la data de 1 ianuarie a anului în curs, sau, după caz, la data de 1 iulie a anului care precede alegerile. Acest număr variază între 30 consilieri locali, în județele cu o populație de până la 350.000 locuitori, și 36 consilieri pentru județele cu o populație de peste 650.000 locuitori, conform Legii administrației publice locale nr. 215/2001.

Consiliul General al Municipiului București este format din 55 consilieri.

Constituirea consiliilor județene se face în termen de 20 de zile de la data alegerilor, convocarea consilierilor fiind făcută de către prefect. La ședința de constituire participă prefectul sau un reprezentant al acestuia. Cvorumul cerut de lege pentru ședința de constituire a consiliilor județene și procedura de desfășurare a acesteia sunt identice cu cele deja precizate la consiliile locale.

Consiliul județean este un organ colegial, deliberativ, compus din consilieri aleși.

Forma de lucru a consiliilor județene este ședința; ședințele ordinare se desfășoară o dată la două luni, la convocarea președintelui consiliului județean.

Dizolvarea de drept a consiliului județean este reglementată de Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale, care prevede următoarele situații de dizolvare de drept, similar consiliilor locale:

a) nu se întrunește timp de 2 luni consecutive;

b) nu a adoptat, în 3 ședințe ordinare consecutive, nicio hotărâre;

c) numărul consilierilor județeni se reduce sub jumătate plus unu și nu se poate completa din rândul supleanților.

Intervenția uneia dintre cele trei situații se comunică, de către secretarul general al județului, prefectului care, prin ordin, ia act de dizolvarea de drept a consiliului și propune Guvernului organizarea de noi alegeri.

➢ De asemenea, consiliul județean poate fi dizolvat prin referendum județean.

Făcând o **analiză comparativă** a situațiilor prevăzute de Legea nr. 215/2001 pentru dizolvarea de drept a consiliilor locale şi a consiliilor județene vom constata că:

➢ potrivit legii, consiliile locale şi consiliile județene se dizolvă atunci când numărul consilierilor s-a redus sub jumătate plus unu şi nu poate fi completat prin supleanți etc.

Potrivit art. 97 alin. (1) din Legea nr. 215/2001 – legea administrației publice locale, în exercitarea atribuțiilor conferite de lege, **consiliul județean adoptă hotărâri**, cu votul majorității membrilor prezenți, în afară de cazurile în care legea sau regulamentul de organizare şi funcționare a consiliului cere o altă majoritate.

Hotărârile se semnează de către preşedinte sau, în lipsa acestuia, de vicepreşedintele consiliului județean care a condus şedința şi se contrasemnează pentru legalitate de către secretarul general al județului.

➢ Fiind adoptate de autoritățile deliberative ale administrației publice locale, hotărârile consiliilor județene sunt acte administrative de autoritate, cu caracter unilateral, legal, obligatoriu, executoriu din oficiu.

➢ Hotărârile adoptate de consiliile județene pot avea atât caracter normativ, precum şi caracter individual.

➢ Controlul de legalitate al hotărârilor adoptate de consiliile județene se exercită de către prefect, potrivit art. 123 alin. (5) din Constituție şi art. 19 lit. f) din Legea nr. 340/2004 privind instituția prefectului.

2.2. Preşedintele consiliului județean

Conducerea consiliului județean este asigurată de un **preşedinte, ales direct de comunitate,** şi doi vicepreşedinți, aleşi dintre membrii săi, pe toată durata mandatului, cu votul secret al majorității consilierilor aflați în funcție[1].

Potrivit art. 101 din Legea nr. 215/2001, consiliul județean îşi alege dintre consilieri, pe toată durata exercitării mandatului, doi vicepreşedinți, cu votul secret al majorității consilierilor în funcție.

Preşedintele răspunde în fața consiliului județean de buna funcționare a administrației publice județene. În exercitarea atribuțiilor sale, **preşedintele consiliului județean emite dispoziții** cu caracter normativ sau individual.

---

[1] M.C. Cliza, *Drept administrativ*, Partea I, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2010, p. 185.

Preşedintele consiliului judeţean reprezintă judeţul în relaţiile cu celelalte autorităţi publice, persoane fizice, juridice şi în justiţie. Aparatul propriu al consiliului judeţean este subordonat preşedintelui acestuia.

Preşedintele consiliului judeţean asigură respectarea prevederilor Constituţiei, punerea în aplicare a legilor, a decretelor Preşedintelui României, a hotărârilor şi ordonanţelor Guvernului, a hotărârilor consiliului judeţean, precum şi a altor acte normative.

În cazul suspendării preşedintelui, atribuţiile acestuia vor fi exercitate de unul dintre vicepreşedinţi, desemnat de consiliul judeţean prin votul secret al majorităţii consilierilor judeţeni în funcţie.

3. Aplicaţii practice

3.1. Întrebări:

➢ Care sunt deosebirile între modul de organizare şi funcţionare a consiliului judeţean şi cel al consiliului local?

➢ Care este rolul preşedintelui consiliului judeţean?

➢ Prezentaţi, pe scurt, regimul juridic al fiecărui tip de act emis de către autorităţile publice locale.

➢ Care sunt autorităţile deliberative şi care sunt cele consultative la nivelul administraţiei publice locale?

➢ Care sunt formele de răspundere ale autorităţilor publice locale?

3.2. Teme de referat

➢ Comparaţie între consiliul local şi consiliul judeţean

➢ Prezentaţi instituţia primarului din România

3.3. Teste grilă[1]

1. Capacitatea administrativă înseamnă:

a) Acţiunile pe care autorităţile le desfăşoară pentru exercitarea competenţelor stabilite de lege

b) Ansamblul resurselor de care dispune o unitate administrativ-teritorială

c) Ansamblul resurselor de care dispune o unitate administrativ-teritorială şi acţiunile pe care aceasta le desfăşoară pentru exercitarea competenţelor stabilite de lege

[1] Este corectă numai o singură variantă de răspuns.

2. Realizarea autonomiei locale în unitățile administrativ-teritoriale presupune:
a) Competența proprie şi resurse suficiente pentru realizarea acesteia
b) Competența proprie
c) Resurse suficiente

3. Poate fi aleasă consilier persoana fizică care:
a) A împlinit vârsta de 20 ani
b) A împlinit vârsta de 23 ani
c) A împlinit vârsta de 25 ani

4. Validarea alegerilor consilierilor locali se face de către:
a) Judecătoria de la domiciliul consilierilor locali
b) Tribunalul de la sediul unității administrativ-teritoriale
c) Judecătoria în raza căreia se află unitatea administrativ-teritorială

5. Lucrările şedinței de constituire a consiliului local sunt conduse de către:
a) Cel mai în vârstă consilier
b) Primar
c) Prefect

6. Consiliul local este ales pentru un mandat de:
a) 3 ani
b) 4 ani
c) 5 ani

7. Procesul-verbal de şedință a consiliului local se semnează de către preşedintele de şedință şi de:
a) Cel mai în vârstă consilier
b) Secretarul unității administrativ-teritoriale
c) Juristul consiliului local

8. În exercitarea atribuțiilor sale, consiliul local adoptă:
a) Decizii
b) Procese-verbale
c) Hotărâri

9. Preşedintele consiliului județean:
a.) Este ales prin vot la vedere al majorității consilierilor în funcție
b) Este ales prin vot secret al majorității consilierilor în funcție
c) Este ales direct de către comunitate

BCU CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

10. Hotărârile cu caracter normativ intră în vigoare:
a) De la data aducerii la cunoştinţă publică
b) De la data comunicării lor
c) De la data redactării lor

11. În exercitarea mandatului, consilierii:
a) Sunt în serviciul colectivităţii locale
b) Sunt în serviciul propriei persoane
c) Sunt simpli angajaţi contractuali

12. Consilierii locali au:
a) O răspundere personală, dar şi o răspundere solidară pentru activitatea consiliului local
b) O răspundere personală
c) Au numai răspundere solidară

13. Cea mai simplă sancţiune aplicată consilierilor locali în cazul săvârşirii de abateri disciplinare este:
a) Mustrarea
b) Amenda
c) Obligarea acestora de a se abţine de la vot

14. Primarul în România este:
a) Autoritate a administraţiei publice prin care se realizează autonomia locală şi reprezentantul statului la nivelul unităţii administrativ-teritoriale
b) Reprezentantul Guvernului la nivelul unităţii administrativ-teritoriale
c) Reprezentantul populaţiei

15. În exercitarea atribuţiilor sale primarul emite:
a) Decizii
b) Dispoziţii
c) Hotărâri

16. Încetarea de drept a mandatului primarului poate avea loc atunci când:
a) Nu îşi exercită în mod nejustificat mandatul timp de 10 de zile consecutiv
b) Când alegerea acestuia s-a făcut prin fraudă electorală
c) Nu îşi exercită mandatul din motive de concediu de odihnă

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

17. Suspendarea mandatului primarului intervine de drept:
a) Când este demis prin referendum național
b) Când a săvârşit o infracțiune
c) Numai când primarul a fost arestat preventiv, prin ordin al prefectului

18. Între autoritățile constituite la nivel local şi cele de la nivel județean:
a) Nu există raporturi de subordonare
b) Există raporturi de subordonare
c) Există raporturi de colaborare

19. Consiliul local poate fi dizolvat de drept:
a) Dacă numărul consilierilor se reduce sub două treimi şi nu poate fi completat prin supleanți
b) Dacă nu a adoptat în 3 şedințe ordinare consecutive nicio hotărâre
c) Prin referendum național

20. Preşedintele consiliului județean emite:
a) Dispoziții
b) Decizii
c) Hotărâri

21. Numărul membrilor consiliului județean se stabileşte în funcție de:
a) Numărul locuitorilor județului, raportat de Institutul Național de Statistică la data de 1 ianuarie a anului în curs sau, după caz, la data de 1 iulie a anului care precede alegerile
b) Numărul de localități din județul respectiv
c) Numărul actelor normative adoptate în mandatul anterior

22. Secretarul comunei, oraşului, municipiului, județului:
a) Nu este funcționar public
b) Este ales prin sufragiu direct
c) Este funcționar public de conducere, cu studii superioare juridice sau administrative

23. Conform legislației în vigoare, municipiile reşedință de județ au:
a) Un primar şi un viceprimar
b) Un primar şi doi viceprimari
c) Un primar şi patru viceprimari

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

24. Candidatul la funcția de primar nu trebuie să aibă funcția de:
a) Profesor universitar
b) Magistrat – judecător sau procuror
c) Cadru didactic preuniversitar

25. Hotărârile consiliului județean se semnează:
a) Numai de către preşedintele acestuia
b) Numai de către secretarul acestuia, pentru legalitate
c) De preşedintele consiliului județean şi se contrasemnează de către secretarul județului

26. Funcția de primar este compatibilă cu:
a) Activitatea din domeniul didactic
b) Funcția de preşedinte al consiliului județean
c) Funcția de senator sau deputat

27. Hotărârile cu caracter normativ ale consiliului local se aduc la cunoştință publică în termen de:
a) 10 zile de la data comunicării oficiale către prefect
b) 5 zile de la data comunicării oficiale către prefect
c) 20 zile de la data comunicării oficiale către prefect

28. Înlocuitorul de drept al primarului este:
a) Cel mai în vârstă consilier din cadrul consiliului local
b) Prefectul
c) Viceprimarul

29. Mandatul primarului încetează de drept:
a) La data depunerii jurământului de către noul primar
b) În cazul suspendării
c) În cazul schimbării domiciliului într-o altă localitate

30. Pentru a fi ales în funcția de primar, candidatul trebuie să aibă:
a) 23 de ani împliniți
b) 33 de ani împliniți
c) 35 de ani împliniți

3.4. Spețe

Speța nr. 1

În data de 12 august 2009, în urma şedinței Consiliului Local al Oraşului Huşi, s-a adoptat de către consilierii prezenți o hotărâre prin care

s-au stabilit mai multe măsuri cu caracter fiscal pentru toți locuitorii acestui oraş.

Secretarul administrativ al oraşului Huşi a refuzat să semneze această hotărâre pentru că a considerat că şedința nu a fost întrunită conform legii şi, mai mult decât atât, textul acesteia nu a fost elaborat conform prevederilor Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative.

În urma acestui refuz, toți consilierii care au votat respectiva hotărâre au promovat o acțiune în instanță prin care au cerut destituirea din funcție a secretarului.

Întrebări:

1. Care sunt atribuțiile secretarului unității administrativ-teritoriale? Ce calitate are acesta?
2. Prezentați modul de desfăşurare a şedințelor consiliului local.
3. Comentați speța din punct de vedere al Legii nr. 215/2001.

3.5. Bibliografie

- V. Vedinaş, *Drept administrativ*, ed. a IV-a revăzută şi actualizată, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2009.
- A. Iorgovan, *Tratat de drept administrativ*, vol. I, ed. a IV-a, Ed. All Beck, Bucureşti 2005.
- C. Ionescu, *Tratat de drept constituțional contemporan*, Ed. All Beck, Bucureşti, 2003.
- A. Trăilescu, *Drept administrativ*, ed. a IV-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2010.
- D. Apostol Tofan, *Drept administrativ*, vol. I, ed. a III-a, Bucureşti, Ed. C.H. Beck, 2014.
- M.C. Cliza, *Drept administrativ I şi II*, Ed. Cartea Universitară, Bucureşti, 2008.
- C. Manda, *Drept administrativ. Tratat elementar*, ed. a IV-a revăzută şi adăugită, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2007.
- Fl. Coman-Kund, Al.-S. Ciobanu, *Drept administrativ. Sinteze teoretice şi practice pentru activitatea de seminar*, Partea I, ed. a II-a, revăzută şi actualizată, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2008.
- M. Guțan, *Istoria administrației publice româneşti*, ed. a II-a, revăzută şi adăugită, Ed. Hamangiu, Bucureşti, 2006.

3.6. Legislație incidentă

- Constituția României
- Legea nr. 215/2001 privind administrația publică locală, publicată în M. Of. nr. 204/2001, cu modificările şi completările ulterioare [ultima

modificare prin O.U.G. nr. 18/2014 pentru reglementarea unor măsuri privind activitatea Regiei Autonome Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat, pentru schimbarea regimului juridic al unor imobile (...), publicată în M. Of. nr. 305/2014];

➢ Legea nr. 3/2000 privind organizarea şi desfăşurarea referendumului, publicată în M. Of. nr. 84/2000, cu modificările şi completările ulterioare (ultima modificare prin O.U.G. nr. 103/2009 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea şi desfăşurarea referendumului);

➢ Legea nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, publicată în M. Of. nr. 271/2004, cu modificările şi completările ulterioare (ultima modificare prin Legea nr. 129 din 23 iunie 2011, publicată în M. Of. nr. 444/2011);

➢ Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancționarea corupției, publicată în M. Of. nr. 279/2003, cu modificările şi completările ulterioare (ultima modificare prin O.U.G. nr. 27/2011 pentru modificarea şi completarea Legii contabilității nr. 82/1991 şi pentru modificarea altor acte normative incidente);

➢ Ordonanța Guvernului nr. 35/2002 pentru aprobarea Regulamentului-cadru de organizare şi funcționare a consiliilor locale, publicată în M. Of. nr. 90/2002, aprobată prin Legea nr. 673/2002, publicată în M. Of. nr. 953/ 2002;

➢ Legea nr. 340/2004 privind instituția prefectului, publicată în M. Of. nr. 658/2004, cu modificările şi completările ulterioare [ultima modificare prin Legea nr. 264/2010 privind aprobarea O.U.G. nr. 105/2009 privind unele măsuri în domeniul funcției publice, precum şi pentru întărirea capacității manageriale la nivelul serviciilor publice deconcentrate ale ministerelor şi ale celorlalte organe ale administrației publice centrale din unitățile administrativ-teritoriale şi ale altor servicii publice, precum şi pentru reglementarea unor măsuri privind cabinetul demnitarului (...)].

➢ Legea nr. 393/2004 privind Statutul aleşilor locali, publicată în M. Of. nr. 912/2004, cu modificările şi completările ulterioare (ultima modificare prin Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal).

Tema 12
Administrația publică locală

Tematică:

1. Prefectul
2. Subprefectul

1. Prefectul

Sediul materiei:

- Legea nr. 340/2004 privind instituția prefectului
- Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004
- Constituția României

1.1. Cadrul general

În fiecare județ şi în municipiul Bucureşti funcționează câte un prefect, ajutat de doi subprefecți, iar în cazul Capitalei, câte 3 subprefecți, ca reprezentanți ai Guvernului, având calitatea de înalți funcționari publici.

Prefectul este ajutat, în exercitarea atribuțiilor sale, de către subprefect. Acesta este înlocuitorul de drept al titularului funcției în cazul în care cel dintâi este împiedicat, din diferite motive, să-şi exercite în mod legal şi deplin funcția. În acelaşi timp, subprefectul exercită şi atribuții specifice, mai ales legate de aparatul propriu al prefecturii, precum şi unele delegate de către prefect.

Conform art. 123 alin. (1) din Constituția României, „Guvernul numeşte un prefect în fiecare județ şi în municipiul Bucureşti", la propunerea Ministerului Internelor şi Reformei Administrative, astfel cum rezultă şi din prevederile art. 1 alin. (1) din Legea nr. 340/2004 privind instituția prefectului. Capacitatea juridică de drept public a instituției prefectului se exercită în exclusivitate de către prefect. Prefectul este garantul respectării legii şi al ordinii publice la nivel local.

1.2. Condiții pentru numire

Condițiile pentru numire: cetățenia română şi domiciliul în țară, existența discernământului, exercițiul drepturilor electorale, pregătirea profesională, compatibilitate morală, lipsa stării de incompatibilitate şi depunerea jurământului de credință.

BCU CLUJ UNIVERSITY LIBRARY

Prefectul trebuie să aibă studii superioare de lungă durată, indiferent de specialitate, în timp ce subprefectul îndeplineşte numai condiția studiilor superioare (inclusiv de scurtă durată).

Numirea prefectului în funcție se face de către Guvern, la propunerea Ministerului Internelor şi Reformei Administrative, după promovarea concursului sau examenului special organizat.

1.3. Atribuțiile prefectului

➢ asigură realizarea intereselor naționale, aplicarea şi respectarea Constituției, a legilor, a hotărârilor şi ordonanțelor Guvernului, a celorlalte acte normative, ca expresie a calității sale de reprezentant al Guvernului în teritoriu potrivit art. 134 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 340/2004;

➢ prefectul conduce activitatea serviciilor publice deconcentrate ale ministerelor şi ale celorlalte autorități ale administrației publice centrale de specialitate, organizate la nivelul unităților administrativ-teritoriale, calitate în care avizează consultativ numirea şi eliberarea din funcție a conducătorilor acestor servicii;

➢ prefectul dispune luarea măsurilor corespunzătoare pentru prevenirea infracțiunilor şi apărarea drepturilor cetățenilor, prin organele legal abilitate, inclusiv asigurarea ordinii publice potrivit art. 134 din Legea nr. 340/2004;

➢ prefectul asigură, împreună cu autoritățile şi organele abilitate, pregătirea şi aducerea la îndeplinire, în condițiile stabilite prin lege, a măsurilor de apărare care nu au caracter militar, precum şi a celor de protecție civilă; autoritățile militare şi organele teritoriale ale Ministerului Internelor şi Reformei Administrative au obligația să informeze şi să sprijine prefectul pentru rezolvarea oricărei probleme de interes național sau județean, în condițiile legii;

➢ prefectul prezintă anual Guvernului un raport asupra stadiului realizării sarcinilor ce îi revin, potrivit programului de guvernare, precum şi în legătură cu controlul exercitat asupra legalității actelor autorităților administrației publice locale;

➢ prefectul îndeplineşte şi alte atribuții prevăzute de lege şi de celelalte acte normative, dar şi însărcinările date de către Guvern;

➢ în calitatea sa de reprezentant al Guvernului în teritoriu, prefectul veghează ca activitatea consiliilor locale şi județene, a primarilor şi preşedinților consiliilor județene să se desfăşoare conform legii;

➢ prefectul exercită controlul de legalitate asupra actelor administrative adoptate sau emise de autoritățile administrației publice județene şi locale, precum şi ale preşedintelui consiliului județean, inclusiv ale primarului, cu excepția actelor de gestiune curentă (denumit tutelă administrativă);

➢ prefectul poate solicita primarului sau președintelui consiliului județean, după caz, convocarea unei ședințe extraordinare de consiliu, mai ales în cazuri excepționale, care impun, pe plan local, adoptarea de măsuri imediate pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea urmărilor unor calamități, catastrofe, inundații, epidemii, epizootii, precum și pentru apărarea ordinii și liniștii publice;

➢ prefectul poate participa la ședințele consiliilor locale și județene, fie din proprie inițiativă (de exemplu, la cele de constituire) sau la invitația acestora, fără drept de vot, dar unde își poate expune opiniile față de problemele supuse dezbaterii.

Instituția prefectului se distinge prin următoarele calități:

a) reprezentant al Guvernului;

b) șef al serviciilor statului din județ (municipiul București);

c) autoritate de tutelă administrativă pentru supravegherea respectării legii de către autoritățile administrației publice locale.

1.4. Tutela administrativă

În art. 123 alin. (4) din Constituție și în Legea nr. 340/2004 este prevăzut un drept important al prefectului, și anume: posibilitatea de ataca în fața instanței de contencios administrativ actele administrative emise de autoritățile administrației publice locale ori județene, dacă le apreciază ca fiind nelegale. *Actul astfel atacat este suspendat de drept.* Această prerogativă a prefectului poartă denumirea de *tutelă administrativă.* Acțiunile prefectului sunt scutite de taxa de timbru[1].

Potrivit art. 26 alin. (2) din Legea nr. 340/2004, *(în prezent abrogată),* era prevăzută obligația ca „Cu cel puțin 10 zile înaintea introducerii acțiunii prevăzute la alin. (1), prefectul va solicita autorităților care au emis actul, cu motivarea necesară, reanalizarea actului socotit nelegal, în vederea modificării sau, după caz, a revocării acestuia".

Termenul în care prefectul poate introduce acțiunea în contencios administrativ este prevăzut de art. 3 alin. (1) din Legea nr. 554/2004, modificată, adică de 6 luni de la momentul comunicării actelor administrative emise/adoptate la nivel județean sau local, în condițiile Legii administrației publice locale.

---

[1] O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, publicată în M. Of. nr. 392/2013. Art. 29 alin. (2): Sunt scutite de taxa de timbru cererile, acțiunile și căile de atac formulate de către prefect sau primar pentru anularea actelor juridice făcute ori emise cu încălcarea prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 (...).

Referitor la actele administrative normative, acestea pot fi atacate oricând, mai ales că această autoritate publică urmăreşte ocrotirea interesului legitim public.

1.5. Statutul prefectului

Prefectul şi subprefectul sunt înalți funcționari publici, cărora legea le interzice să facă parte din partide politice sau din organizații cărora le este aplicabil acelaşi regim juridic ca al partidelor politice, sub sancțiunea destituirii din funcția publică[1]. Prin Legea nr. 340/2004 privind instituția prefectului, s-a trecut la profesionalizarea instituției prefectului, şi anume, acesta a trecut din rândul demnitarilor în rândul funcționarilor publici, mai exact în rândul înalților funcționari publici. Acest lucru, trecerea de la politic la înalt funcționar public, este evidențiată prin două condiții esențiale:

- *pregătirea juridică superioară suficientă pentru exigențele acestei funcții;*
- *este în afara oricărei suspiciuni că ar fi simpatizant al vreunui partid politic.*

1.6. Incompatibilități

Funcția de prefect, potrivit art. 85 alin. (1) din Legea nr. 161/2003, este incompatibilă cu:

a) calitatea de deputat sau senator;

b) funcția de primar sau viceprimar, primar general sau viceprimar al municipiului Bucureşti;

c) funcția de consilier local sau consilier județean;

d) o funcție de reprezentare profesională salarizată în cadrul organizațiilor cu scop comercial;

e) funcția de preşedinte, vicepreşedinte, director general, director, administrator, membru al consiliului de administrație sau cenzor la societățile comerciale, inclusiv băncile sau alte instituții de credit, societățile de asigurare şi cele financiare, precum şi la instituțiile publice;

f) funcția de preşedinte sau de secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociaților la societățile comerciale prevăzute la lit. e);

g) funcția de reprezentant al statului în adunările generale ale societăților comerciale;

h) funcția de manager sau membru al consiliilor de administrație ale regiilor autonome, companiilor şi societăților naționale;

i) calitatea de comerciant persoană fizică;

---

[1] M.C. Cliza, *Drept administrativ*, Partea I, Ed. Pro Universitaria, Bucureşti, 2010, p. 191.

j) calitatea de membru al unui grup de interes economic;

k) o funcție publică încredințată de un stat străin, cu excepția acelor funcții prevăzute în acordurile şi convențiile la care România este parte.

Prefecții şi subprefecții pot exercita funcții sau activități în domeniul didactic, al cercetării ştiințifice şi al creației literar-artistice.

1.7. Actele prefectului

a. *Acte cu caracter juridic, numite ordine*, pot avea caracter normativ sau individual.

Cele normative devin executorii numai după ce au fost aduse la cunoştința publică, de regulă, prin publicare, iar cele individuale, după data comunicării lor subiectelor interesate. Ordinele normative se vor comunica, de îndată, Ministerului Internelor şi Reformei Administrative. Acest minister poate propune Guvernului, în exercitarea controlului ierarhic, anularea ordinelor emise de prefect apreciate ca nelegale sau netemeinice.

b. alte acte şi operațiuni decurgând din activitatea curentă

Actele emise de prefect pot fi atacate în fața instanței de contencios administrativ dacă acestea vatămă drepturi şi interese legitime recunoscute legal celor astfel vătămați.

1.8. Aparatul de specialitate

Pentru exercitarea atribuțiilor care revin prefectului, acesta are un aparat propriu de specialitate, cunoscut sub numele de Prefectură.

Prefectul poate organiza prin ordin, în cadrul numărului de posturi şi al fondurilor aprobate anual, ***oficii prefecturale.***

Structura şi atribuțiile acestuia se stabilesc prin hotărâre de Guvern, la propunerea Ministerului Internelor şi Reformei Administrative (Hotărârea Guvernului nr. 1019/2003 privind organizarea şi funcționarea prefecturilor).

Numirea şi eliberarea din funcție a personalului acestui aparat se face de către prefect, în condițiile Statutului funcționarilor publici, pentru personalul de carieră administrativă care dispune de stabilitate în condițiile legii şi ale Codului muncii pentru personalul auxiliar şi de deservire.

1.9. Încetarea de drept a exercitării funcției de prefect

Încetarea de drept a exercitării funcției de prefect, potrivit art. 11 din Legea nr. 340/2004, intervine în următoarele situații:

a) demisie;

b) nerespectarea prevederilor art. 17 şi ale art. 22 alin. (1) şi (3);

c) imposibilitate de a-şi îndeplini atribuţiile mai mult de 3 luni consecutiv;
d) condamnare, prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă şi irevocabilă, la o pedeapsă privativă de libertate;
e) pierderea drepturilor electorale;
f) punere sub interdicţie judecătorească, în condiţiile legii;
g) destituire;
h) obţinerea calificativului nesatisfăcător;
i) deces.

2. Subprefectul

Pentru îndeplinirea atribuţiilor şi prerogativelor ce îi revin potrivit legii, prefectul este ajutat de un subprefect. Prefectul municipiului Bucureşti este ajutat de 3 subprefecţi. Atribuţiile subprefectului se stabilesc prin hotărâre a Guvernului.

Numirea şi eliberarea din funcţie a subprefecţilor se face în condiţiile legii, prin decizie a primului-ministru, la propunerea prefectului şi cu avizul Ministerului Internelor şi Reformei Administrative.

Prefectul şi subprefectul răspund, după caz, disciplinar, administrativ, civil sau penal pentru faptele săvârşite în exercitarea atribuţiilor ce le revin, în condiţiile legii.

3. Aplicaţii practice:

3.1. Întrebări

- Care sunt atribuţiile prefectului ca reprezentant al Guvernului?
- Detaliaţi rolul secretarului în cadrul autorităţilor administraţiei publice locale.
- Prefectul este funcţionar public de conducere sau înalt funcţionar public?
- Care sunt atribuţiile prefectului potrivit Legii nr. 304/2004?
- Ce ştiţi despre controlul de legalitate exercitat de prefect asupra actelor autorităţilor administraţiei publice locale?
- Care este în prezent rolul prefectului la nivel local, conform legislaţiei aplicabile?

3.2. Teme de referat

- Analiză asupra statutului prefectului în prezent.
- Tutela administrativă.

BCU CENTRAL UEFISCDI LIBRARY

3.3. Test grilă[1]

1. Prefectul este:
a) Reprezentantul Guvernului în teritoriu
b) Reprezentantul Parlamentului în teritoriu
c) Reprezentantul Preşedintelui în teritoriu

2. Prefectul emite:
a) Dispoziții
b) Ordine cu caracter normativ şi individual
c) Decizii

3. Dintre autoritățile administrației publice, raportul de tutelă administrativă vizează:
a) Primarul
b) Preşedintele consiliului local
c) Prefectul

4. Prefectul are statutul de:
a) Om politic
b) Funcționar public
c) Înalt funcționar public

5. Introducerea de către prefect a acțiunii în contencios administrativ are întotdeauna ca efect:
a) Suspendarea de drept a actului atacat
b) Anularea actului atacat
c) Revocarea actului atacat

6. Avizează numirea şi revocarea din funcție a subprefecților:
a) Curtea de Conturi
b) Ministerul Internelor şi Reformei Administrative
c) Primul-ministru

7. Actele emise de către prefect se numesc:
a) Dispoziții
b) Hotărâri
c) Ordine

[1] Este corectă numai o singură variantă de răspuns.

BCU "ASTRAL UNIVERSITY LIBRARY"

8. Înlocuitorul de drept al prefectului este:
a) Primarul
b) Subprefectul
c) Preşedintele consiliului judeţean

9.În municipiul Bucureşti:
a) Sunt trei subprefecţi
b) Este un singur subprefect
c) Nu este niciun subprefect

10. Tutela administrativă este un drept constituţional al:
a) Primarului
b) Prefectului
c) Consilierilor locali

11. Tutela administrativă semnifică:
a) Posibilitatea prefectului de a ataca în faţa instanţei de contencios administrativ actele administrative emise de autorităţile administraţiei publice locale ori judeţene, dacă le apreciază ca fiind nelegale
b) Posibilitatea de a ataca în faţa instanţei de contencios administrativ actele administrative emise de societăţile comerciale
c) Posibilitatea primarului de a ataca în faţa instanţei de contencios administrativ actele administrative emise de autorităţile administraţiei publice locale ori judeţene, dacă le apreciază ca fiind nelegale

3.4. Speţă

Primarul din Comuna Crivăţ a solicitat prefectului Călăraşi atacarea în contencios administrativ a Hotărârii Consiliului Local al Comunei Crivăţ nr. X din 15 septembrie 2010 prin care s-a hotărât înfrăţirea Comunei Crivăţ cu o comună din Franţa, hotărâre pe care o apreciază ca fiind nelegală.
Întrucât prefectul nu a procedat la atacarea în contencios a respectivei hotărâri, primarul însuşi a promovat acţiune în instanţă şi a solicitat anularea actului.

Întrebări:
1. Cine este titularul dreptului de tutelă administrativă?
2. Potrivit legii, primarul poate ataca un act în contencios administrativ?
3. Dacă aţi fi judecător, ce soluţie aţi da în speţă? Argumentaţi.

FCU CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

3.5. Bibliografie

➢ V. Vedinaş, *Drept administrativ*, ed. a IV-a revăzută şi actualizată, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2009.

➢ A. Iorgovan, *Tratat de drept administrativ*, vol. I, ed. a IV-a, Ed. All Beck, Bucureşti 2005.

➢ A. Trăilescu, *Drept administrativ*, ed. a IV-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2010.

➢ D. Apostol Tofan, *Drept administrativ,* vol. I, ed. a III-a, Bucureşti, Ed. C.H. Beck, 2014.

➢ M.C. Cliza, *Drept administrativ I şi II,* Ed. Cartea Universitară, Bucureşti, 2008.

➢ Fl. Coman-Kund, Al.-S. Ciobanu, *Drept administrativ. Sinteze teoretice şi practice pentru activitatea de seminar,* Partea I, ed. a II-a, revăzută şi actualizată, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2008.

➢ I. Corbeanu, *Drept administrativ,* Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2002.

➢ C. Manda, C.C. Manda, *Ştiința administrației. Curs universitar*, ed. a III-a, Bucureşti, 2008.

3.6. Legislație incidentă

➢ Constituția României;

➢ Legea nr. 215/2001 privind administrația publică locală, publicată în M. Of. nr. 204/2001, cu modificările şi completările ulterioare [ultima modificare prin O.U.G. nr. 18/2014 pentru reglementarea unor măsuri privind activitatea Regiei Autonome Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat, pentru schimbarea regimului juridic al unor imobile (...), publicată în M. Of. nr. 305/2014];

➢ Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancționarea corupției, publicată în M. Of. nr. 279/2003, cu modificările şi completările ulterioare (ultima modificare prin Legea nr. 330/2009 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice);

➢ Legea nr. 340/2004 privind instituția prefectului, publicată în M. Of. nr. 658/2004, cu modificările şi completările ulterioare (ultima modificare prin Legea nr. 264/2010 privind aprobarea O.U.G. nr. 105/2009 privind unele măsuri în domeniul funcției publice, precum şi pentru întărirea capacității manageriale la nivelul serviciilor publice deconcentrate ale ministerelor şi ale celorlalte organe ale administrației publice centrale din unitățile administrativ-teritoriale şi ale altor servicii publice, precum şi pentru reglementarea unor măsuri privind cabinetul demnitarului din administrația publică centrală şi locală, cancelaria prefectului şi cabinetul alesului local);

➢ Legea nr. 393/2004 privind Statutul aleşilor locali, publicată în M. Of. nr. 912/2004, cu modificările şi completările ulterioare (ultima modificare prin Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal);

➢ Hotărârea Guvernului nr. 1019/2003 privind organizarea şi funcționarea prefecturilor, publicată în M. Of. nr. 639 din 8 septembrie 2003;

➢ O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, publicată în M. Of. nr. 392/2013.

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Tema 13

Funcția publică

Tematică:

1. Definiția funcției publice şi a funcționarului public
2. Clasificarea funcțiilor publice
3. Drepturile şi îndatoririle funcționarului public

1. Definiția funcției publice şi a funcționarului public

Temei de drept: art. 16 alin. (3) şi art. 73 alin. (3) lit. j), Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată, cu modificările şi completările ulterioare.

Constituția României, revizuită, consacră în art. 16 alin. (3) principiul potrivit căruia:

„Funcțiile şi demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condițiile legii, de persoanele care au cetățenia română şi domiciliul în țară. Statul român garantează egalitatea de şanse între femei şi bărbați pentru ocuparea acestor funcții şi demnități".

Funcția publică se defineşte, potrivit art. 2 alin. (1) din Legea nr. 188/1999, ca fiind „ansamblul atribuțiilor şi responsabilităților, stabilite în temeiul legii, în scopul realizării prerogativelor de putere publică de către administrația publică centrală, administrația publică locală şi autoritățile administrative autonome".

Funcționarul public este persoana numită, în condițiile legii, într-o funcție publică.

Referitor la modalitatea de reglementare a statutului funcționarilor publici, atât Constituția din 1991, precum şi Constituția revizuită în 2003 consacră obligativitatea aprobării acestuia prin lege organică la art. 73 alin. (3) lit. j).

Obiectul de reglementare al Legii privind Statutul funcționarilor publici îl reprezintă „regimul general al raporturilor juridice dintre funcționarii publici şi stat sau administrația publică locală, prin autoritățile administrative autonome ori prin autoritățile şi instituțiile publice ale administrației publice centrale şi locale, denumite în continuare raporturi de serviciu".

1.1. Natura juridică a funcției publice

Calitatea de funcționar public izvorăşte din actul de numire în funcție, care este un act administrativ de autoritate, şi nu de dreptul muncii.

Raportul de serviciu ia naştere şi se exercită în temeiul actului administrativ de numire, emis în condițiile legii, astfel cum prevăd dispozițiile art. 4 alin. (1) din Legea nr. 188/1999, astfel că acesta este un raport de drept public, având ca obiect realizarea puterii publice.

Pe de altă parte, Codul muncii aprobat prin Legea nr. 53/2003, cu modificările ulterioare, reglementează totalitatea raporturilor individuale şi colective de muncă bazate pe consimțământul părților, cu alte cuvinte, pe contractul individual şi contractul colectiv de muncă.

În concluzie, raportul de serviciu este un raport contractual de drept administrativ, şi nu de dreptul muncii, deşi cele două raporturi prezintă şi unele trăsături comune.

1.2. Principiile pe care se întemeiază funcția publică

Funcția publică se întemeiază pe următoarele principii:

- legalitate, imparțialitate şi obiectivitate;
- transparență;
- eficiență şi eficacitate;
- responsabilitate, în conformitate cu prevederile legale;
- orientare către cetățean;
- stabilitate în exercitarea funcției publice;
- subordonare ierarhică.

2. Clasificarea funcțiilor publice şi a funcționarilor publici

Funcțiile publice se clasifică, potrivit art. 7 din Legea nr. 188/1999, după cum urmează:

1. după natura atribuțiilor:

~ funcții publice generale

Funcțiile publice generale reprezintă ansamblul atribuțiilor şi responsabilităților cu caracter general şi comun tuturor autorităților şi instituțiilor publice, în vederea realizării competențelor lor generale.

~ funcții publice specifice

Funcțiile publice specifice reprezintă ansamblul atribuțiilor şi responsabilităților cu caracter specific unor autorități şi instituții publice, în vederea realizării competențelor lor specifice, sau care necesită competențe şi responsabilități specifice.

2. după nivelul studiilor necesare ocupării funcției publice (art. 9 din Statut):

~ *funcții publice din clasa I.* Clasa I cuprinde funcțiile publice pentru a căror ocupare se cer studii superioare de lungă durată, absolvite cu diplomă de licență sau echivalentă.

~ *funcții publice din clasa a II-a.* Clasa a II-a cuprinde funcțiile publice pentru a căror ocupare se cer studii superioare de scurtă durată, absolvite cu diplomă.

~ *funcții publice din clasa a III-a.* Clasa a III-a cuprinde funcțiile publice pentru a căror ocupare se cer studii medii liceale, absolvite cu diplomă.

3. după natura autorității sau instituției publice în structura cărora se creează funcții publice şi îşi desfăşoară activitatea titularii lor:

- funcții publice de stat
- funcții publice teritoriale
- funcții publice locale

4. după perioada care a trecut între momentul absolvirii formei de învățământ şi cea lucrată efectiv, art. 11 din Statut

~ *funcționarii publici debutanți.* Pot fi numiți funcționari publici debutanți persoanele care au promovat concursul pentru ocuparea unei funcții publice şi nu îndeplinesc condițiile prevăzute de lege pentru ocuparea unei funcții publice definitive.

~ *funcționari publici definitivi.* Pot fi numiți funcționari publici definitivi:

- funcționarii publici debutanți, care au efectuat perioada de stagiu prevăzută de lege şi au obținut rezultat corespunzător la evaluare;
- persoanele care intră în corpul funcționarilor publici prin concurs şi care au vechimea în specialitatea corespunzătoare funcției publice de minimum 12 luni, 8 luni şi, respectiv, 6 luni, în funcție de nivelul studiilor absolvite;
- persoanele care au promovat programe de formare şi perfecționare în administrația publică.

5. după nivelul atribuțiilor titularului funcției publice pe care o ocupă, art. 10 din Statut

~ *categoria înalților funcționari publici cuprinde persoanele care sunt numite în una dintre următoarele funcții publice, potrivit art. 12 din Statut:*

a) secretar general din ministere şi alte organe de specialitate ale administrației publice centrale;

b) prefect;

c) secretar general adjunct din ministere şi alte organe de specialitate ale administrației publice centrale;

d) subprefect;
e) inspector guvernamental

~ categoria funcționarilor publici de conducere cuprinde persoanele numite în una dintre următoarele funcții publice, potrivit art. 13 din Statut:

a) director general şi director general adjunct din aparatul autorităților administrative autonome, al ministerelor şi al celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale; precum şi funcțiile publice asimilate acestora;

b) director şi director adjunct din aparatul autorităților administrative autonome, al ministerelor şi al celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale, precum şi funcțiile publice asimilate acestora;

c) secretar al unității administrativ-teritoriale;

d) director executiv şi director executiv adjunct în cadrul instituției prefectului, în cadrul aparatului propriu al autorităților administrației publice locale şi al instituțiilor publice subordonate acestora, precum şi în funcțiile publice asimilate acestora;

e) şef serviciu, precum şi funcțiile publice asimilate acestora;

f) şef birou, precum şi funcțiile publice asimilate acestora.

~ categoria funcționarilor publici de execuție din clasa I, din care fac parte persoanele numite în următoarele funcții publice: expert, consilier, inspector, consilier juridic, auditor;

~ categoria funcționarilor publici de execuție din clasa a II-a, din care fac parte persoanele numite în funcția publică de referent de specialitate;

~ categoria funcționarilor publici de execuție din clasa a III-a, din care fac parte persoanele numite în funcția publică de referent.

6. Din punctul de vedere al rigorii disciplinei, din prevederile art. 5, coroborate cu art. 30 din Statut, identificăm următoarele categorii:

- funcționari publici civili;
- funcționari publici militari;
- funcționari publici civili cu statut special, în categoria cărora intră categoriile de funcționari publici prevăzute în art. 5 al legii.

Managementul funcției publice şi al funcționarilor publici este asigurat de Agenția Națională a Funcționarilor Publici, organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică.

În concluzie, pe baza Statutului, din punct de vedere al *regimului juridic aplicabil* distingem două categorii de funcții publice:

~ funcții publice cărora li se aplică dispozițiile Legii nr. 188/1999;

~ funcții publice cărora le sunt aplicabile dispozițiile unor statute speciale (art. 5 din lege).

Astfel, potrivit art. 5 din Legea nr. 188/1999, „Pot beneficia de statute speciale funcționarii publici care își desfășoară activitatea în cadrul următoarelor servicii publice:

a) structurile de specialitate ale Parlamentului României;

b) structurile de specialitate ale Administrației Prezidențiale;

c) structurile de specialitate ale Consiliului Legislativ;

d) serviciile diplomatice și consulare;

e) autoritatea vamală;

f) poliția și alte structuri ale Ministerului Internelor și Reformei Administrative;

g) alte servicii publice stabilite prin lege".

3. Funcționarul public

Legiuitorul stabilește prerogativele de putere publică pe care le poate exercita un funcționar public din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale, după cum urmează:

a) punerea în executare a legilor și a celorlalte acte normative;

b) elaborarea proiectelor de acte normative și a altor reglementări specifice autorității sau instituției publice, precum și asigurarea avizării acestora;

c) elaborarea proiectelor politicilor și strategiilor, a programelor, a studiilor, analizelor și statisticilor, precum și a documentației privind aplicarea și executarea legilor, necesare pentru realizarea competenței autorității sau instituției publice;

d) consilierea, controlul și auditul public intern;

e) gestionarea resurselor umane și a resurselor financiare;

f) colectarea creanțelor bugetare;

g) reprezentarea intereselor autorității sau instituției publice în raporturile acesteia cu persoane fizice sau juridice de drept public sau privat, din țară sau străinătate, în limita competențelor stabilite de conducătorul autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea;

h) realizarea de activități în conformitate cu strategia de informatizare a administrației publice.

Spre deosebire de salariați (personalul contractual), funcționarilor publici le sunt specifice unele *particularități*, și anume:

- sunt numiți în funcția publică prin act administrativ individual, emis în condițiile legii;
- exercită prerogative de putere publică specifice funcției publice în care au fost învestiți în mod legal.

4. Condițiile de acces în funcțiile publice

Potrivit art. 50 din Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, pentru a ocupa o funcție publică persoana trebuie să îndeplinească în mod cumulativ următoarele *condiții*:

a) are cetățenia română şi domiciliul în România;

b) cunoaşte limba română, scris şi vorbit;

Regula este, potrivit art. 13 din Constituție, aceea că: *„În România, limba oficiala este limba română"* .

Potrivit art. 120 alin. (2) din Constituția României: *„În unitățile administrativ-teritoriale în care cetățenii aparținând unei minorități naționale au o pondere semnificativă se asigură folosirea limbii minorității naționale respective în scris şi oral în relațiile cu autoritățile administrației publice locale şi cu serviciile publice descentralizate, în condițiile prevăzute de legea organică".*

Cu caracter de excepție, potrivit Legii nr. 215/2001, în anumite unități administrativ-teritoriale funcționarii publici trebuie să cunoască şi limba unor minorități naționale.

c) are vârsta de minimum 18 ani împliniți;

d) are capacitate deplină de exercițiu;

e) are o stare de sănătate corespunzătoare funcției publice pentru care candidează, atestată pe bază de examen medical de specialitate;

f) are studiile prevăzute de lege pentru ocuparea funcției publice respective;

g) îndeplineşte condițiile specifice pentru ocuparea funcției publice respective;

h) să nu fi fost condamnată pentru săvârşirea unei infracțiuni contra umanității, contra statului sau contra autorității, de serviciu sau în legătură cu serviciul, care împiedică înfăptuirea justiției, de fals ori a unor fapte de corupție sau a unei infracțiuni săvârşite cu intenție, care ar face-o incompatibilă cu exercitarea funcției publice, cu excepția situației în care a intervenit reabilitarea;

i) nu a fost destituită dintr-o funcție publică sau nu i-a încetat contractul individual de muncă pentru motive disciplinare în ultimii 7 ani;

j) nu a desfăşurat activitate de poliție politică, astfel cum este definită de lege.

Legiuitorul stabileşte modalitățile concrete prin care pot fi ocupate funcțiile publice. Astfel, ocuparea funcțiilor publice se face prin:

a. promovare;

b. transfer;

c. redistribuire;

d. recrutare;

e. alte modalități prevăzute expres de prezenta lege.

5. Numirea în funcție

Legiuitorul consacră un minimum de elemente pe care trebuie să le conțină actul administrativ de numire, precum şi forma scrisă a actului. În acest sens, art. 54 alin. (4) din lege dispune:

„Actul administrativ de numire are formă scrisă şi trebuie să conțină temeiul legal al numirii, numele funcționarului public, denumirea funcției publice, data de la care urmează să exercite funcția publică, drepturile salariale, precum şi locul de desfăşurare a activității".

Fişa postului aferentă funcției publice constituie anexă la actul administrativ de numire potrivit art. 54 alin. (5) din lege, o copie fiind înmânată funcționarului public.

Regimul juridic al actului de numire într-o funcție publică:

- numirea într-o funcție publică se face printr-un act administrativ de autoritate (manifestare unilaterală de voință);
- actul administrativ este emis de o autoritate publică în mod unilateral;
- actul administrativ are caracter *intuitu personae*;
- actul administrativ îmbracă forma scrisă, ca o condiție de valabilitate a actului;
- după numirea în funcția publică, prin act administrativ emis în condițiile legii, funcționarul trebuie să depună jurământul de credință;
- termenul de depunere a jurământului de credință este de 3 zile de la numire;
- jurământul de credință se depune numai de către funcționarii publici definitivi;
- refuzul de a depune jurământul de credință are drept consecință revocarea actului administrativ de numire în funcția publică;
- depunerea jurământului de credință consfințeşte finalizarea procedurii de învestire în funcția publică.

6. Funcționarul în fapt

Atribuțiile care formează conținutul unei funcții publice pot fi exercitate în mod legal de către funcționarul public învestit în funcție conform procedurii prevăzute de lege, considerat a fi funcționar de drept.

Există însă situații în practică în care persoane (funcționari publici) care nu au parcurs sau au parcurs doar în parte procedura învestirii legale în funcție să emită sau să semneze acte administrative producătoare de efecte juridice.

S-a apreciat că operațiunile administrative realizate de către un funcționar de fapt sunt valabile.

În acest sens este situația prevăzută în art. 7 al Legii nr. 119/1996, conform căruia: *„Actele de stare civilă întocmite de o persoană care a exercitat în mod public atribuțiile de ofițer de stare civilă, cu respectarea prevederilor prezentei legi, sunt valabile, chiar dacă acea persoană nu avea această calitate".*

Chiar din redactarea acestui text reiese că legiuitorul se referă la întocmirea actului, adică redactarea lui, şi nu la emiterea actului administrativ, litera şi spiritul legii vizând operațiunea administrativă.

Actele de stare civilă sunt acte constatatoare sau recognitive, care produc efecte juridice ca urmare a unui fapt juridic (naşterea sau decesul) sau, după caz, a consimțământului exprimat de viitorii soți, în cazul actului de căsătorie.

În realitate, funcționarul public „de fapt" poate să întocmească actul de naştere, deces sau căsătorie, dar numai pe baza documentelor prevăzute de lege şi a declarației persoanei (persoanelor) îndreptățite. Altfel spus, funcționarul în cauză nu emite un act administrativ (manifestare unilaterală de voință, în scopul de a naşte, modifica sau stinge drepturi şi obligații), ci săvârşeşte o operațiune administrativă. Aceasta este considerată a fi valabilă numai dacă sunt respectate prevederile legale în materie, astfel cum prevăd dispozițiile art. 7 din Legea nr. 119/1996 privind actele de stare civilă, cu modificările şi completările ulterioare.

7. Drepturile şi îndatoririle funcționarilor publici

7.1. Drepturile funcționarilor publici

Funcționarii publici au următoarele drepturi:

- dreptul la opinie, care presupune şi interzicerea oricărei discriminări pe criterii politice, de apartenență sindicală, convingeri religioase, etnice, de sex, orientare sexuală, stare materială, origine socială;
- dreptul de a fi informat cu privire la deciziile care se iau în aplicarea Legii nr. 188/1999 şi care îi vizează în mod direct;
- dreptul de asociere sindicală. Acest drept este garantat tuturor funcționarilor publici, cu excepția celor din categoria înalților funcționari publici;
- dreptul la grevă;
- dreptul la salariu;
- dreptul de a primi gratuit uniforma pe care sunt obligați să o poarte în timpul serviciului;

➢ dreptul de a-şi perfecționa în mod continuu pregătirea profesională;

➢ dreptul de a-şi desfăşura activitatea pe durata unui timp de lucru de opt ore pe zi şi de 40 de ore pe săptămână. Pentru orele suplimentare lucrate peste durata normală a timpului de lucru, funcționarii publici de execuție au dreptul la recuperare sau la plată majorată;

➢ dreptul de a fi aleşi sau numiți într-o funcție de demnitate publică. De acest drept beneficiază toți funcționarii publici, cu excepția acelora care îşi desfăşoară activitatea în ministerele privind apărarea națională, ordinea publică şi siguranța națională;

➢ dreptul la concediul de odihnă, la concedii medicale şi la alte concedii;

➢ dreptul la pensie, precum şi la celelalte drepturi de asigurări sociale de stat;

➢ dreptul de a fi protejați de lege, în exercitarea atribuțiilor;

➢ dreptul de a fi despăgubiți în situația în care au suferit, din culpa autorității sau a instituției publice, un prejudiciu material în timpul îndeplinirii atribuțiilor de serviciu;

➢ dreptul să refuze, în scris şi motivat, îndeplinirea dispozițiilor primite de la superiorul ierarhic, dacă le consideră ilegale. Dacă cel care a emis dispoziția o formulează în scris, funcționarii publici sunt obligați să o execute, cu excepția cazului în care aceasta este vădit ilegală etc.;

➢ Statutul actual reglementează în detaliu modalitățile de promovare a funcționarilor publici şi de evaluare a performanțelor profesionale ale acestora. Astfel, avansarea funcționarilor publici poate fi de două feluri: avansarea liberă şi avansarea prin concurs sau examen.

7.2. Îndatoririle funcționarilor publici

Funcționarii publici au următoarele îndatoriri:

➢ să îşi îndeplinească cu profesionalism, imparțialitate şi în conformitate cu legea îndatoririle de serviciu şi să se abțină de la orice faptă care ar putea aduce prejudicii persoanelor fizice sau juridice ori prestigiului corpului funcționarilor publici;

➢ funcționarii publici de conducere sunt obligați să sprijine propunerile şi inițiativele motivate ale personalului din subordine, în vederea îmbunătățirii activității autorității sau instituției publice în care îşi desfăşoară activitatea, precum şi a calității serviciilor publice oferite cetățenilor;

➢ funcționarii publici au îndatorirea de a respecta normele de conduită profesională şi civică prevăzute de lege;

➢ funcționarii publici au obligația ca, în exercitarea atribuțiilor ce le revin, să se abțină de la exprimarea sau manifestarea publică a convingerilor şi preferințelor lor politice, să nu favorizeze vreun partid politic şi să nu participe la activități politice în timpul programului de lucru;

➢ funcționarilor publici le este interzis să facă parte din organele de conducere ale partidelor politice;

➢ funcționarii publici răspund, potrivit legii, de îndeplinirea atribuțiilor ce le revin din funcția publică pe care o dețin, precum şi a atribuțiilor ce le sunt delegate;

➢ funcționarul public este obligat să se conformeze dispozițiilor primite de la superiorii ierarhici;

➢ funcționarii publici au obligația să păstreze secretul de stat, secretul de serviciu, precum şi confidențialitatea în legătură cu faptele, informațiile sau documentele de care iau cunoştință în exercitarea funcției publice, în condițiile legii, cu excepția informațiilor de interes public;

➢ funcționarilor publici le este interzis să solicite sau să accepte, direct sau indirect, pentru ei sau pentru alții, în considerarea funcției lor publice, daruri sau alte avantaje;

➢ obligația de a prezenta declarația de avere, atât la începutul exercitării unei funcții publice, cât şi în momentul încetării acesteia;

➢ funcționarilor publici le este interzis să primească direct cereri a căror rezolvare intră în competența lor sau să discute direct cu petenții, cu excepția celor cărora le sunt stabilite asemenea atribuții, precum şi să intervină pentru soluționarea acestor cereri;

➢ funcționarii publici sunt obligați să urmeze forme de perfecționare profesională, organizate de Institutul Național de Administrație sau alte instituții abilitate potrivit legii;

➢ funcționarii publici au obligația să respecte întocmai regimul juridic al conflictului de interese şi al incompatibilităților, stabilite potrivit legilor.

8. Aplicații practice

8.1. Întrebări:

➢ Care este definiția funcției publice?
➢ Funcția publică este reglementată prin Constituție? Argumentați!
➢ Ce înseamnă un „funcționar public"?
➢ Care sunt trăsăturile funcției publice?
➢ Enumerați drepturile şi obligațiile funcționarilor publici.
➢ Care este regimul juridic aplicabil funcționarilor publici?
➢ Câte categorii de funcționari publici cunoaşteți?
➢ Analizați condițiile generale de acces în funcțiile publice.
➢ Care este semnificația noțiunii de funcționar în fapt?

8.2. Teme de referat

- Norme generale de conduită profesională a funcționarilor publici
- Regimul juridic al funcției publice în Uniunea Europeană
- Recrutarea, încadrarea şi cariera funcționarilor publici în România
- Agenția Națională a Funcționarilor Publici
- Codul de conduită al funcționarilor publici
- Funcționarul de fapt. Analiză teoretică şi practică.

8.3. Test grilă[1]

1. Funcționarul public este:

a) Persoana numită, în condițiile legii, într-o funcție publică

b) Persoana care s-a înscris la un concurs pentru un post ce face parte dintr-o funcție publică

c) Persoana care lucrează zi de zi cu publicul

2. Funcția publică reprezintă:

a) Ansamblul atribuțiilor şi responsabilităților stabilite, în temeiul legii, unei persoane care lucrează zi de zi cu publicul

b) Ansamblul atribuțiilor şi responsabilităților, stabilite în temeiul legii, în scopul realizării prerogativelor de putere publică, de către administrația publică centrală, administrația publică locală şi autoritățile administrative autonome

c) Ansamblul atribuțiilor şi responsabilităților, stabilite în temeiul legii, în scopul realizării prerogativelor de putere publică numai în administrația publică centrală

3. Corpul funcționarilor publici este compus din:

a) Totalitatea funcționarilor publici din cadrul autorităților publice şi al instituțiilor publice

b) Totalitatea funcționarilor publici din administrația publică locală

c) Totalitatea funcționarilor publici din administrația publică centrală

4. Forma scrisă a actului de numire într-o funcție publică este o condiție:

a) Ad probationem

b) Ad validitatem

c) Facultativă

[1] Este corectă numai o singură variantă de răspuns.

5. Funcționarul public este învestit cu:
a) Prerogative de putere publică
b) Desfăşurarea de activități economice
c) Prerogative de drept comun

6. Funcționarul public în fapt:
a) Este cel care efectiv îndeplineşte sarcinile de serviciu stabilite prin fişa postului
b) Nu există această categorie de funcționar în mediul privat sau public
c) Este cel care nu a parcurs sau a parcurs doar în parte procedura învestirii legale în funcție

7. Face parte din categoria înalților funcționari publici:
a) Prefectul
b) Primul-ministru
c) Procurorul general

8. Misiunea generală comună a funcționarilor publici este:
a) Servirea intereselor şefilor ierarhici
b) Realizarea interesului general şi asigurarea serviciului public
c) Realizarea intereselor partidului aflat la guvernare

9. Funcționarii publici clasa 1 trebuie să aibă:
a) Studii superioare de lungă durată absolvite cu diplomă de licență sau echivalent
b) Studii superioare de scurtă durată absolvite cu diplomă
c) Studii medii

10. Nu este o condiție generală de acces în funcția publică, potrivit actualei Constituții:
a) Condiția de a avea cetățenia română
b) Condiția de a avea exclusiv cetățenia română
c) Condiția de a avea domiciliul în România

11. Funcționarilor publici le este recunoscut un drept specific:
a) Dreptul la concediu
b) Dreptul la salarizare
c) Dreptul la carieră

12. Le este interzis funcționarilor publici:
a) Să ocupe funcții de conducere în partide politice
b) Să respecte normele de conduită civilă
c) Să fie membri în sindicate

13. Statul de funcționar public se dobândeşte din momentul:
a) Promovării concursului
b) Numirii
c) Depunerii jurământului, dacă este cazul

14. Funcționarii publici, printre alte obligații, au şi:
a) Obligația de a prezenta declarația de avere
b) Obligația de a merge în delegații ori de câte ori doresc
c) Obligația de a folosi în interes personal informațiile la care au acces

15. Obligația de imparțialitate impune funcționarului ca:
a) În afara serviciului, să se abțină de la exprimarea opiniilor personale cu privire la autoritățile publice;
b) În viața particulară, să nu comită gesturi care să provoace scandal sau dispreț public
c) În exercitarea atribuțiilor de serviciu, să se abțină de la exprimarea sau manifestarea convingerilor sale politice sau religioase

16. Dreptul la carieră al funcționarilor publici înseamnă:
a) Accesul la funcția de rector
b) Posibilitatea de a avansa în funcție, potrivit meritelor personale
c) Accesul la funcțiile de conducere, pe baza relațiilor politice

17. Care din afirmațiile de mai jos sunt adevărate:
a) Funcționarii publici au obligația să păstreze secretul de stat
b) Funcționarii publici nu au obligația să păstreze secretul de stat
c) Păstrarea secretului de stat este o opțiune, şi nu o obligație de serviciu

18. Persoana care doreşte să acceadă la funcția publică trebuie:
a) Să aibă vârsta de minimum 16 ani împliniți
b) Să aibă vârsta de minimum 18 ani împliniți
c) Să aibă vârsta de minimum 20 ani împliniți

19. Funcția publică nu poate fi cumulată, potrivit Statutului actual, cu:
a) Un mandat eligibil
b) Activitatea de cercetare științifică
c) Activitatea de cadru didactic

20. Funcționarii publici au îndatorirea de a:
a) Respecta numai ordinul superiorului
b) Respecta numai deciziile care se iau în sindicatele din care fac parte
c) Respecta normele de conduită profesională și civică prevăzute de lege

21. Funcționarii publici sunt:
a) Debutanți și definitivi
b) Debutanți
c) Definitivi

22. Este un principiu deontologic comun tuturor categoriilor de funcționari din administrația publică:
a) Asigurarea dreptului la apărare
b) Promovarea imparțialității justiției
c) Principiul transparenței

23. Principiul transparenței semnifică faptul că:
a) Activitățile desfășurate de către funcționarii publici în exercitarea funcției lor sunt publice și pot fi supuse monitorizării cetățenilor
b) Activitățile desfășurate de către funcționarii publici în exercitarea funcției sunt supuse monitorizării cetățenilor
c) Activitățile desfășurate de către funcționarii publici în exercitarea funcției lor nu sunt publice și nu pot fi supuse monitorizării cetățenilor

24. Organizarea corpurilor de funcționari publici se realizează prin legi care poartă denumirea de:
a) Cod
b) Statut
c) Regulament

25. Corpul de rezervă al funcționarilor publici este format din:
a) Funcționarii publici care au fost eliberați din funcție din motive neimputabile lor
b) Funcționarii publici care și-au dat demisia din funcție
c) Funcționarii publici debutanți

8.4. Spețe

AB, funcționar în cadrul Primăriei X, a oficiat la data fixată de 2 octombrie 2009, căsătoria civilă dintre doi tineri, TD şi AE.

La câteva zile de la acest eveniment, în presa locală a apărut un articol, în Cotidianul „Vocea urbei", din care reieşea că AB, cel care a oficiat căsătoria celor doi tineri, de fapt nu fusese angajat al primăriei, deoarece nu promovase concursul pentru postul la care aplicase.

Ştirea în respectivul cotidian a fost transmisă prin e-mail de către M., prietena lui AB, care a aflat că, în ziua de 2 octombrie 2009, prietenul ei a oficiat o căsătorie, în loc să petreacă week-end-ul cu ea, aşa cum stabiliseră cu o zi înainte.

Cei doi tineri, TD şi AE, aflând că AB era un impostor şi că de fapt nu era ofițerul de stare civilă, aşa cum au crezut ei şi toți invitații la ceremonie, au formulat acțiune în instanță şi au cerut daune acestuia de 1.000.000 euro deoarece, în urma articolului din cotidian, au fost ținta ironiilor tuturor cunoscuților care le-au cerut înapoi „darul de nuntă".

Întrebări:

1. Care este semnificația noțiunii de „funcționar în fapt"?
2. Cine are atribuții de ofițer de stare civilă?
3. În speță, căsătoria încheiată de AB este valabilă? Argumentați!
4. Dacă ați fi judecător, ce soluție ați da în această speță?

8.5. Bibliografie

- V. Vedinaş, *Drept administrativ*, ed. a IV-a revăzută şi actualizată, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2009.
- V. Vedinaş, *Statutul funcționarilor publici. Comentarii, legislație, doctrină, jurisprudență*, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2009.
- A. Trăilescu, *Drept administrativ*, ed. a IV-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2010.
- D. Apostol Tofan, *Drept administrativ*, vol. I, ed. a III-a, Bucureşti, Ed. C.H. Beck, 2014.
- M.C. Cliza, *Drept administrativ*, Partea I, Curs universitar, Bucureşti, Ed. Pro Universitaria, 2010.
- I. Santai, *Drept administrativ şi ştiința administrației*, vol. I, Ed. Risoprint, Cluj-Napoca, 2002.
- V. Vedinaş, *Drept administrativ şi instituții politico-administrative. Manual practic*, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2002.
- M.T. Oroveanu, *Considerații privind necesitatea, principiile şi conținutul unui statut al funcționarilor din administrația de stat*, în Studii şi cercetări juridice nr. 3/1978, p. 269-276.

➢ P. Negulescu, *Tratat de drept administrativ*, vol. I, *Principii generale*, ed. a IV-a, Bucureşti, Institutul de Arte Grafice „E. Marvan", 1934.

➢ Al. Negoiță, *Drept administrativ*, Ed. Sylvi, Bucureşti, 1996.

➢ Fl. Coman-Kund, Al.-S. Ciobanu, *Drept administrativ. Sinteze teoretice şi practice pentru activitatea de seminar,* Partea I, ed. a II-a, revăzută şi actualizată, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2008.

8.6. Legislație incidentă

➢ Constituția României;

➢ Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, publicată în M. Of. nr. 600/1999, cu modificările şi completările ulterioare [cu ultimele modificări prin O.U.G. nr. 82/2013 pentru modificarea Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici şi prin O.U.G. nr. 18/2014 pentru reglementarea unor măsuri privind activitatea Regiei Autonome Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat, pentru schimbarea regimului juridic al unor imobile (...), publicată în M. Of. nr. 305/2014].

➢ Legea nr. 7/2004 privind Codul de conduită a funcționarilor publici, publicată în M. Of. nr. 157/2004, modificată prin Legea nr. 150/2007 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 7/2004 privind Codul de conduită a funcționarilor publici, republicată în M. Of. nr. 525/2007;

➢ Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, publicată în M. Of. nr. 282/1996, modificată prin Legea nr. 213/2013 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, publicată în M. Of. nr. 397/2013;

➢ Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ, publicată M. Of. nr. 1154/2004, cu ultimele modificări prin O.U.G. nr. 4/2013 privind modificarea Legii nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative conexe, publicată în M. Of. nr. 68/2013.

Tema 14

Funcția publică

Tematică:

1. Conflictul de interese şi alte interdicții
2. Răspunderea funcționarilor publici
3. Modificarea, suspendarea şi încetarea raportului de serviciu al funcționarului public

1. Conflictul de interese şi alte interdicții

Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcției publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancționarea corupției, a prevăzut incompatibilitățile pentru persoanele care exercită demnități publice sau funcții publice în Cartea I, Titlul IV, intitulat „Conflictul de interese şi regimul incompatibilităților în exercitarea demnităților publice şi funcțiilor publice" .

Conflict de interese reprezintă: „situația în care persoana ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică are un interes personal de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin potrivit Constituției şi altor acte normative".

Funcționarul public se consideră a fi în conflict de interese dacă se află într-una din următoarele situații:

a) este chemat să rezolve cereri, să ia decizii sau să participe la luarea deciziilor cu privire la persoane fizice şi juridice cu care are relații cu caracter patrimonial;

b) participă în cadrul aceleiaşi comisii, constituite conform legii, cu funcționari publici care au calitatea de soț sau rude de gradul I;

c) interesele sale patrimoniale, ale soțului sau rudelor sale de gradul I pot influența deciziile pe care trebuie să le ia în exercitarea funcției publice.

Ori de câte ori un funcționar public se află într-una din situațiile de conflict de interese, îi revine, potrivit legii, o dublă obligație, şi anume:

a) obligația de a se abține de la rezolvarea cererii, luarea deciziei sau participarea la luarea unei decizii (obligație negativă, de „a nu face");

b) obligația de a-l informa de îndată pe şeful ierarhic căruia îi este direct subordonat (obligație pozitivă, de „a face"), care trebuie să soluționeze situația de conflict de interese, în termen de 3 zile de la luarea la cunoştință.

Încălcarea de către funcționarii publici a normelor legale privind conflictul de interese are drept consecință antrenarea, după caz, a răspunderii disciplinare, administrative, civile ori penale, conform legii.

2. Răspunderea funcționarilor publici

Răspunderea juridică în acest domeniu intervine în urma săvârşirii unei abateri. Specific abaterilor săvârşite de funcționarii publici este faptul că ele pot interveni în timpul exercitării funcției, în legătură cu exercitarea acesteia sau, pur şi simplu, prin abaterea de la anumite norme care nu au o legătură directă, nemijlocită cu funcția, dar care pun sub semnul întrebării prestigiul funcționarului public.

Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici reglementează, în capitolul VIII, sancțiunile disciplinare şi răspunderea funcționarilor publici.

Potrivit legii, încălcarea de către funcționarii publici, cu vinovăție, a îndatoririlor de serviciu atrage răspunderea disciplinară, contravențională, civilă sau penală, după caz. Aceste forme nu se exclud între ele, putând fi aplicate concomitent dacă fapta comisă întruneşte în acelaşi timp condițiile unor forme diferite de răspundere juridică.

Expresia „răspundere civilă" are în vedere o răspundere pentru pagubele cauzate.

Încălcarea cu vinovăție de către funcționarii publici a îndatoririlor corespunzătoare funcției publice pe care o dețin şi a normelor de conduită profesională şi civică prevăzute de lege constituie abatere disciplinară şi atrage *răspunderea disciplinară* a acestora.

2.1. Răspunderea disciplinară

Răspunderea disciplinară reprezintă un ansamblu de norme care reglementează actele şi faptele (acțiunile şi inacțiunile) săvârşite de funcționarul public în exercitarea atribuțiilor sale sau în legătură cu acestea, sancțiunile care se aplică şi normele procedurale corespunzătoare.

- este o răspundere de drept public;
- intervine numai în cazul săvârşirii unei abateri disciplinare calificată ca atare prin norme ale dreptului public, deci în cadrul unor raporturi de drept public;
- subiectul activ este un funcționar public, iar subiectul pasiv este autoritatea sau instituția publică la care acesta este încadrat;
- procedurile de constatare, aplicare şi contestare a sancțiunilor disciplinare sunt supuse unor norme speciale;
- abaterile şi sancțiunile disciplinare sunt prevăzute prin norme cu putere de lege sau, în baza acestora, prin statute speciale.

2.1.1. Abaterea disciplinară

Constituie abateri disciplinare următoarele *fapte:* a) întârzierea sistematică în efectuarea lucrărilor, b) neglijență repetată în rezolvarea lucrărilor, c) absențe nemotivate de la serviciu, d) nerespectarea în mod repetat a programului de lucru, e) intervențiile sau stăruințele pentru soluționarea unor cereri în afara cadrului legal, f) nerespectarea secretului profesional sau a lucrărilor cu acest caracter, g) manifestări care aduc atingere prestigiului autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea, h) desfășurarea în timpul programului de lucru, a unor activități cu caracter politic, i) refuzul de a îndeplini atribuțiile de serviciu, j) încălcarea prevederilor legale referitoare la îndatoriri, incompatibilități, conflicte de interese și interdicții stabilite de lege pentru funcționarii publici și k) stabilirea de către funcționarii publici de execuție de relații directe cu petenții în vederea soluționării cererilor acestora.

Abaterea disciplinară reprezintă fapta săvârșită cu vinovăție de către funcționarul public prin care acesta încalcă obligațiile ce îi revin din raportul de funcție publică sau în legătură cu acesta și care afectează statutul său socioprofesional și moral.

2.1.2. Sancțiunile disciplinare

Sancțiunile disciplinare sunt:

a) mustrare scrisă;

b) diminuarea drepturilor salariale cu 5-20% pe o perioadă de până la 3 luni;

c) suspendarea dreptului de avansare în gradele de salarizare sau, după caz, de promovare în funcția publică pe o perioadă de la 1 la 3 ani;

d) trecerea într-o funcție inferioară pe o perioadă de până la 1 an, cu diminuarea corespunzătoare a salariului;

e) destituirea din funcția publică.

Trăsăturile sancțiunilor disciplinare aplicabile funcționarilor publici:

- se stabilesc numai prin norme cu putere de lege;
- nu sunt prevăzute pentru fiecare abatere disciplinară, aplicarea uneia sau alteia fiind lăsată la latitudinea autorității competente cu sancționarea;
- sunt instituite într-un sistem ierarhic ce are însă un caracter relativ, putând fi aplicată o sancțiune mai gravă chiar dacă în prealabil nu fusese aplicată alta mai ușoară;
- au caracter personal, în sensul că se aplică funcționarului vinovat de săvârșirea abaterii disciplinare.

Sancțiunile disciplinare se aplică în termen de cel mult 6 luni de la data săvârşirii abaterilor. Se introduce astfel un *termen de prescripție a aplicării sancțiunii funcționarului public de maximum 6 luni.*

Mustrarea scrisă se poate aplică direct de către conducătorul autorității sau instituției publice, la propunerea conducătorului compartimentului în care funcționează cel în cauză. Celelalte sancțiuni se aplică de către conducătorul autorității sau instituției publice, la propunerea comisiei de disciplină.

Legea stabileşte o procedură diferită de sancționare în funcție de gravitatea abaterii disciplinare săvârşite.

Sancțiunile disciplinare pentru înalții funcționari publici se aplică prin decizie a primului-ministru, prin ordin al ministrului ori, după caz, al conducătorului autorității sau instituției publice centrale, la propunerea comisiei de disciplină.

Sancțiunile disciplinare nu pot fi aplicate decât după cercetarea prealabilă a faptei săvârşite şi după audierea funcționarului public. Audierea funcționarului public trebuie consemnată în scris, sub sancțiunea nulității. Refuzul funcționarului public de a se prezenta la audieri sau de a semna o declarație privitoare la abaterile disciplinare care i se impută se consemnează într-un proces-verbal.

Statutul reglementează, în detaliu, procedura de constituire a autorităților sau instituțiilor publice a comisiilor de disciplină care sunt structuri competente să cerceteze faptele sesizate ca abateri disciplinare şi să propună sancțiunea aplicabilă funcționarilor publici din autoritățile sau instituțiile publice respective.

Pentru înalții funcționari publici, comisia de disciplină este compusă din 7 înalți funcționari publici. Potrivit legii, funcționarul public nemulțumit de sancțiunea aplicată se poate adresa instanței de contencios administrativ, solicitând anularea sau modificarea, după caz, a ordinului sau dispoziției de sancționare.

2.2. Răspunderea contravențională a funcționarilor publici se angajează în cazul în care aceştia au săvârşit o contravenție în timpul şi în legătură cu sarcinile de serviciu.

Împotriva procesului-verbal de constatare a contravenției şi de aplicare a sancțiunii, funcționarul public se poate adresa cu plângere la judecătoria în a cărei circumscripție îşi are sediul autoritatea sau instituția publică în care este numit funcționarul public sancționat.

Statutul prevede expres competența judecătoriei în a cărei circumscripție îşi are sediul autoritatea sau instituția publică în care este numit funcționarul public sancționat, de a soluționa plângerea acestuia, care nu poate să fie cea de la locul săvârşirii contravenției.

Răspunderea civilă a funcționarului public se angajează:

a) pentru pagubele produse cu vinovăție patrimoniului autorității sau instituției publice în care funcționează;

b) pentru nerestituirea în termenul legal a sumelor ce i s-au acordat necuvenit;

c) pentru daunele plătite de autoritatea sau instituția publică, în calitate de comitent, unor terțe persoane, în temeiul unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile.

Cazierul administrativ se eliberează de către Agenția Națională a Funcționarilor Publici și cuprinde sancțiunile disciplinare aplicabile funcționarului public și care nu au fost radiate în condițiile legii.

3. Modificarea, suspendarea și încetarea raportului de serviciu al funcționarului public

3.1. Modificarea raportului de serviciu:

- delegare;
- detașare;
- transfer;
- mutarea în cadrul altui compartiment al autorității sau instituției publice;
- exercitarea cu caracter temporar a unei funcții publice de conducere.

3.2. Suspendarea raportului de serviciu în forma sa actuală enumeră exemplificativ o serie de situații în care raportul de serviciu *se suspendă de drept,* printre care menționăm: numirea sau alegerea într-o funcție de demnitate publică, încadrarea la cabinetul unui demnitar, efectuarea stagiului militar și arestarea preventivă.

De asemenea, raportul de serviciu *se poate suspenda* și la inițiativa funcționarului public în unele situații cum ar fi: concediul pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani sau în cazul copilului cu handicap, până la împlinirea vârstei de 3 ani, în condițiile legii, participarea la campania electorală, participarea la grevă etc.

3.3. Încetarea raporturilor de serviciu:

- de drept;
- prin acordul părților, consemnat în scris;
- prin eliberare din funcția publică;
- prin destituire din funcția publică;
- prin demisie.

4. Aplicații practice

4.1. Întrebări

- Care este procedura de sancționare a funcționarilor publici?
- În ce forme de răspundere poate fi angajat funcționarul public?
- În ce condiții încetează raportul de serviciu al funcționarului public?
- Analizați importanța comisiilor de disciplină.
- Cine aplică sancțiunile disciplinare ale funcționarilor și în ce condiții?
- Care sunt sancțiunile disciplinare?
- Ce fapte pot constitui abateri disciplinare în cazul funcționarilor publici?
- Analizați răspunderea contravențională a funcționarilor publici.

4.2. Teme de referat

- Răspunderea funcționarilor publici
- Coordonarea și controlul aplicării normelor de conduită profesională a funcționarilor publici
- Organizarea și funcționarea comisiilor de disciplină și a comisiilor paritare din cadrul autorităților și instituțiilor publice
- Codul etic al funcționarului public din administrația fiscală care își desfășoară activitatea în domeniul asistenței contribuabililor

4.3. Test grilă[1]

1. Cazierul administrativ cuprinde:
a) Antecedentele contravenționale ale funcționarului public
b) Toate sancțiunile disciplinare aplicate funcționarului public
c) Toate sancțiunile disciplinare aplicate funcționarului public și care nu au fost radiate

2. Potrivit legii, funcționarul public nemulțumit se poate adresa:
a) Șefului ierarhic superior
b) Instanței de contencios administrativ
c) Judecătoriei de la sediul instituției unde lucrează respectivul funcționar

3. Una dintre caracteristicile răspunderii disciplinare a funcționarului public este:
a) Comisia de disciplină
b) Sindicatul
c) Biroul de lucru

[1] Este corectă numai o singură variantă de răspuns.

4. Audierea funcționarului public:
a) Nu trebuie consemnată în scris
b) Trebuie consemnată în scris, sub sancțiunea nulității
c) Nu se audiază decât de la caz la caz

5. În cazul funcționarilor publici, competența aplicării sancțiunilor disciplinare aparține:
a) Conducerii instituției
b) Jurisdicțiilor profesionale
c) Instanței de contencios administrativ

6. Sancțiunile disciplinare pentru înalții funcționari publici se aplică:
a) La propunerea comisiei de disciplină
b) La solicitarea şefului ierarhic superior
c) La cererea Președintelui României

7. În cazul funcționarului public, dintre cele trei tipuri de sancțiuni de mai jos, sancțiunea cea mai uşoară este:
a) Diminuarea drepturilor salariale cu 10% pe o perioadă de 3 luni
b) Suspendarea dreptului la avansare
c) Mustrare scrisă

8. Răspunderea contravențională a funcționarilor publici se antrenează dacă:
a) Au săvârşit o contravenție în timpul şi în legătură cu sarcina de serviciu
b) Au săvârşit o contravenție când se aflau după orele de program
c) Au săvârşit o contravenție fără legătură cu sarcina de serviciu

9. Raportul de serviciu al funcționarului public se suspendă de drept, în cazul în care intervine:
a) Cercetarea disciplinară
b) Arestarea preventivă
c) Concediul de odihnă

10. Sancțiunile disciplinare se aplică în termen de:
a) Cel mult 2 luni de la data săvârşirii abaterilor
b) Cel mult 3 luni de la data săvârşirii abaterilor
c) Cel mult 6 luni de la data săvârşirii abaterilor

BCU "LUCIAN BLAGA" CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

11. Termenul de prescripție a aplicării sancțiunii funcționarului public este de:

a) Maximum 6 luni

b) Maximum 3 luni

c) Maximum 1 an

12. Funcționarul public este într-un conflict de interese atunci când:

a) Participă în cadrul aceleiaşi comisii, constituite conform legii, cu funcționari publici cu care se află în relații de dușmănie

b) Participă în cadrul aceleiaşi comisii, constituite conform legii, cu funcționari publici cu care se află în relații de prietenie

c) Participă în cadrul aceleiaşi comisii, constituite conform legii, cu funcționari publici care au calitatea de soț sau rude de gradul I

13. Atunci când un funcționar public se află într-un conflict de interese, îi revine, potrivit legii, o dublă obligație, şi anume:

a) Obligația de a se abține de la rezolvarea cererii şi obligația de a-l informa de îndată pe şeful ierarhic căruia îi este direct subordonat

b) Numai obligația de a-l informa de îndată pe şeful ierarhic căruia îi este direct subordonat

c) Obligația de a ascunde şefului ierarhic căruia îi este direct subordonat această situație şi a-i rezolva cererea petentului în tăcere

14. Constituie abatere disciplinară:

a) Desfăşurarea, în timpul programului de lucru, a unor activități cu caracter politic

b) Efectuarea de ore suplimentare

c) Concediul fără plată

4.4. Spețe

Speța nr. 1

Reclamanta SI[1] a chemat în judecată pe pârâții Banca Națională a României şi pe guvernatorul acesteia pentru a se dispune anularea Ordinului nr. 636/2000 prin care i se desface contractul de muncă în baza art. 130 lit. a) din Codul muncii.

În motivarea acțiunii, reclamanta a arătat că a fost eliberată din funcția de şef birou la Direcția Decontări Bancare prin pretinsa reorganizare a activităților de plăți şi de decontări bancare ca urmare a unor represalii

[1] Speță preluată din culegerea de spețe scrisă de către G. Bârsan, S. Cristea, intitulată *Contencios administrativ, jurisprudență*, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2005, p. 177-179.

asupra personalului din această direcție care s-a opus la executarea unor dispoziții ilegale.

Curtea de Apel București, Secția de contencios administrativ a admis acțiunea și a dispus reîncadrarea reclamantei pe post deoarece aceasta era funcționar public și nu a avut loc o organizare efectivă și nu i s-a oferit un loc de muncă corespunzător.

BNR a formulat recurs împotriva acestei sentințe și a motivat că instanța competentă în soluționarea cauzei nu este Curtea de Apel București, ci Tribunalul București, deoarece litigiul este un litigiu de muncă.

Întrebări:

1. Analizați susținerile părților și stabiliți cine are dreptate.
2. În speță, litigiul este un litigiu de muncă sau unul de contencios administrativ?
3. Care este soluția instanței și cu ce motivare?

Speța nr. 2

Prin[1] acțiunea formulată la data de 30 iulie 2003, reclamantul SV a chemat în judecată Secretariatul de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989, solicitând anularea Ordinului nr. 73 din 20 iunie 2003. Reclamantul și-a motivat cererea afirmând că sancțiunea este nelegală deoarece nu s-a efectuat cercetarea disciplinară.

Prin Ordinul nr. 73 din 20 iunie 2003 reclamantul a fost sancționat cu diminuarea drepturilor salariale de 10% pe o perioadă de 3 (trei) luni, începând cu data de 1 iulie 2003, fără a se face referire la abaterea săvârșită de acesta, încălcând astfel dispozițiile art. 70 alin. (4) care obligă ca la individualizarea sancțiunii să se țină seama de cauzele și gravitatea abaterii, de gradul de vinovăție și consecințele abaterii.

Mai mult, potrivit art. 70 alin. (5) al aceluiași act normativ, aplicarea sancțiunii disciplinare este condiționată sub sancțiunea nulității de efectuarea cercetării prealabile și audierea funcționarului public.

Or, așa cum rezultă din procesele-verbale întocmite de Comisia de disciplină la data de 4 iunie 2003 și, respectiv, 13 iunie 2003, reclamantului nu i s-a solicitat nicio explicație, aplicarea sancțiunii diminuării salariului nefiind însoțită de nicio motivare.

Curtea de Apel București, Secția de contencios administrativ a admis acțiunea și a anulat ordinul contestat, reținând că pentru aceasta aplicarea

[1] Speță preluată din culegerea de spețe scrisă de către G. Bârsan, S. Cristea, *op. cit.*, p. 179-181.

sancțiunii disciplinare s-a făcut cu încălcarea dispozițiilor legale, în sensul că nu s-a efectuat cercetarea administrativă şi nu a fost audiat reclamantul.

Pârâtul a declarat recurs împotriva acestei sentințe şi a susținut că ordinul de sancționare a fost emis cu respectarea întocmai a dispozițiilor legale, reclamantul refuzând să răspundă oricărei solicitări care i-a fost adresată.

Întrebări:

1. Care sunt sancțiunile disciplinare?
2. Care este procedura aplicării sancțiunilor disciplinare?
3. Ce rol are comisia de disciplină? Este ea obligatorie în cazul funcționarilor publici?
4. Cum se poate dovedi posibilul refuz al reclamantului de a răspunde la solicitările comisiei de disciplină, aşa cum afirmă recurentul?
5. Care este soluția instanței şi cu ce motivare?

4.5. Bibliografie

- V. Vedinaş, *Statutul funcționarilor publici. Comentarii, legislație, doctrină, jurisprudență,* Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2009.
- V. Vedinaş, *Drept administrativ*, ed. a IV-a revăzută şi actualizată, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2009.
- A. Trăilescu, *Drept administrativ*, ed. a IV-a, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2010.
- D. Apostol Tofan, *Drept administrativ,* vol. I, ed. a III-a, Bucureşti, Ed. C.H. Beck, 2014.
- P. Negulescu, *Tratat de drept administrativ*, vol. I, *Principii generale*, ed. a IV-a, Bucureşti, Institutul de Arte Grafice „E. Marvan", 1934.
- M.C. Cliza, *Drept administrativ*, Partea I, Curs universitar, Bucureşti, Ed. Pro Universitaria, 2010.
- G. Bârsan, S. Cristea, *Contencios administrativ. Jurisprudență*, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2005.
- Fl. Coman-Kund, Al.-S. Ciobanu, *Drept administrativ. Sinteze teoretice şi practice pentru activitatea de seminar,* Partea I, ed. a II-a, revăzută şi actualizată, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2008.
- Al. Negoiță, *Drept administrativ*, Ed. Sylvi, Bucureşti, 1996.
- I. Santai, *Drept administrativ şi ştiința administrației*, vol. I, Ed. Risoprint, Cluj-Napoca, 2002.
- O. Mastacan, *Răspunderea penală a funcționarului public*, ed. a III-a, revăzută şi adăugită, Ed. Hamangiu, Bucureşti, 2009.

4.6. Legislație incidentă

- Constituția României;
- Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, publicată în M. Of. nr. 600/1999, cu modificările şi completările ulterioare [cu ultimele modificări prin O.U.G. nr. 82/2013 pentru modificarea Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici şi prin O.U.G. nr. 18/2014 pentru reglementarea unor măsuri privind activitatea Regiei Autonome Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat, pentru schimbarea regimului juridic al unor imobile (...), publicată în M. Of. nr. 305/2014].
- Legea nr. 140/2010 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, publicată în M. Of. nr. 471/2010);
- Legea nr. 7/2004 privind Codul de conduită a funcționarilor publici, publicată în M. Of. nr. 157/2004, modificată prin Legea nr. 150/2007 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 7/2004 privind Codul de conduită a funcționarilor publici, republicată în M. Of. nr. 525/2007;
- Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, publicată în M. Of. nr. 282/1996, modificată prin Legea nr. 213/2013 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, publicată în M. Of. nr. 397/2013.

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

PARTEA A II-A

Întrebări pentru pregătirea studenților în vederea susținerii examenului

I. Noțiuni introductive:

1. Cum apreciați rolul executivului în dreptul public contemporan?
2. Ce se înțelege prin „serviciu public" în doctrina de drept administrativ?
3. Ce se înțelege prin „executiv" în spiritul doctrinei occidentale contemporane?
4. Care este relația dintre noțiunile de „autorități publice" şi „autorități administrative"?
5. Se mai poate vorbi în prezent în doctrina de drept administrativ despre „teoria separației puterilor"?
6. Care este relația dintre noțiunile „autorități publice" şi „autorități administrative"?
7. Considerați că în prezent putem vorbi despre o separație a puterilor sau despre o colaborare a acestora? Argumentați.
8. În interpretarea art. 52 din Constituție, expresia „acte administrative" acolo utilizată vizează doar actele autorităților executive (administrative)? Argumentați.
9. Cum încadrați, din punct de vedere al separației puterilor, autorități de tipul Avocatul Poporului sau Curtea Constituțională? Argumentați.
10. În ce accepțiuni foloseşte Constituția României noțiunea de „autoritate publică"?
11. Foloseşte Constituția României expresia „autorități publice de stat"? Argumentați limbajul constituțional.
12. În ce situații poate interveni răspunderea autorităților publice, în interpretarea art. 52 din Constituție?

II. Izvoare de drept administrativ. Norme de drept administrativ. Raporturi de drept administrativ

1. Argumentați prin trei texte constituționale de ce Constituția este principalul izvor al dreptului administrativ.
2. Este dispoziția primarului izvor de drept administrativ?

BCU „CAROL I" UNIVERSITY LIBRARY

3. Sunt decretele Președintelui României izvoare de drept administrativ? Argumentați.

4. Ce condiții trebuie să îndeplinească cutuma pentru a fi izvor de drept administrativ? Argumentați și exemplificați.

5. Din ce rezultă forța juridică a unui izvor scris de drept administrativ?

6. În ce condiții este tratatul internațional izvor de drept administrativ?

7. Putem enumera doctrina și jurisprudența printre izvoarele dreptului administrativ? Argumentați.

8. Ce categorii de legi intră în sfera izvoarelor dreptului administrativ?

9. Prezentați criteriul după care putem ierarhiza izvoarele dreptului administrativ.

10. Analizați izvoarele nescrise ale dreptului administrativ.

III. Președintele României

1. În ce condiții poate Președintele României să dizolve Parlamentul?

2. Atrage trimiterea în judecată penală a Președintelui României suspendarea acestuia din funcție?

3. Prezentați modul de alegere a Președintelui României, potrivit legislației în vigoare.

4. Analizați decretele Președintelui României din punct de vedere al formei și al obiectului acestora.

5. Poate Președintele României, demis prin referendum în condițiile art. 95 din Constituție, să participe la alegerile pentru desemnarea unui nou șef de stat? Argumentați.

6. În ce situații convoacă Președintele României Parlamentul, potrivit Constituției?

7. Analizați sintagma „înaltă trădare", în interpretarea art. 95 din Constituție, dar și a Codului penal.

8. Care sunt diferențele dintre mesajele și decretele Președintelui României?

9. Poate Președintele României să negocieze singur un tratat internațional și ce efecte produce o astfel de negociere?

10. În ce condiții poate Președintele României să refuze promulgarea legii și ce efecte poate avea decizia șefului de stat de a nu promulga legea?

11. Care sunt subiectele de drept implicate în procedura angajării răspunderii politice a Președintelui României?

12. Este obligat Parlamentul României să se întrunească și să dezbată mesajul Președintelui, prezentat în condițiile art. 88 din Constituție?

13. Cu ce majoritate se adoptă propunerea de suspendare din funcție a Președintelui României? Dar acuzația de înaltă trădare? De ce există diferențe între cele două situații?

14. Poate Președintele României să intervină în lista cu propuneri de numire a judecătorilor întocmită de Consiliul Superior al Magistraturii? Argumentați.

15. Calificați, din punct de vedere al regimului juridic aplicabil, decretul prezidențial și analizați consecințele acestei calificări.

16. Prin exercitarea căror atribuții se manifestă relația Președintelui cu Guvernul? Enumerați aceste atribuții și indicați textele constituționale aplicabile.

17. De ce se organizează un referendum în cazul art. 95 din Constituție și la ce rezultate poate conduce acest referendum?

18. Când intervine vacanța funcției de Președinte al României?

19. Prezentați diferențele dintre demisie și demitere, în cazul încetării înainte de termen a mandatului Președintelui.

20. De ce s-a impus prin norma constituțională obligativitatea contrasemnării decretelor Președintelui?

21. Care este rolul Președintelui României, potrivit Constituției?

22. Argumentați de ce Președintele României este unul dintre cei doi șefi ai executivului.

23. Ce reprezintă promulgarea legii de către Președintele României?

24. Ce măsuri ia Președintele României atunci când aplică art. 92 din Constituție? Dar atunci când sunt incidente dispozițiile art. 93?

25. Ce tipuri de acte politice ale Președintelui sunt nominalizate în Constituție? Argumentați.

IV. Guvernul României

1. Prezentați rolul Guvernului, potrivit textelor constituționale care reglementează această problemă.

2. Care este structura Guvernului potrivit Constituției și ce se înțelege prin sintagma „alți membri stabiliți prin lege organică"?

3. Definiți și prezentați învestitura Guvernului.

4. Sunt partidele politice subiecte în raporturile de drept public impuse de învestitura Guvernului? Argumentați.

5. Cum redactează candidatul la funcția de prim-ministru programul de guvernare?

6. Prezentați modul în care se desfășoară ședința comună în care se acordă votul de încredere Guvernului?

7. Ce semnificație are decretul prezidențial de numire a Guvernului?

8. Care sunt subiectele de drept implicate în procedura de învestitură a Guvernului?

9. Care este regula în ceea ce privește durata mandatului Guvernului și care sunt excepțiile?

10. Care este diferența dintre revocarea și suspendarea unui membru al Guvernului?

11. Care sunt funcțiile publice de autoritate care creează situații de incompatibilitate în cazul membrilor Guvernului?

12. Care sunt funcțiile Guvernului potrivit Legii nr. 90/2001?

13. Efectuați o paralelă între hotărârile Guvernului și ordonanțele Guvernului.

14. Care sunt diferențele dintre ordonanțele simple și cele de urgență?

15. Ce sancțiuni pot lovi o hotărâre a Guvernului care nu este nici contrasemnată, nici publicată în Monitorul Oficial?

16. Care este diferența dintre întrebare și interpelare în interpretarea art. 111 din Constituție?

17. Cum pot fi controlate ordonanțele de urgență cu caracter individual?

18. Prezentați condițiile în care se depune o moțiune de cenzură, potrivit prevederilor constituționale.

19. În ce condiții poate primul-ministru să angajeze răspunderea Guvernului și ce urmări poate avea această inițiativă?

20. În ce condiții este suspendat un membru al Guvernului suspectat că a săvârșit o infracțiune?

21. Ce înțelegeți prin sintagma „remaniere guvernamentală"?

22. Care dintre afirmațiile de mai jos sunt corecte? Argumentați.

a) Președintele numește pe primul-ministru

b) Președintele desemnează candidatul la funcția de prim-ministru

23. Ce statut are primul-ministru al României?

24. Care dintre membrii Guvernului nu pot fi revocați de către Președintele României?

25. Analizați Contractul de guvernare

V. Administrație publică locală

1. Ce principii ale organizării administrației publice locale în România cunoașteți?

2. Care dintre principiile organizării administrației publice locale în România sunt reglementate prin Constituție și care sunt reglementate prin alt text de lege? Îl puteți indica? Argumentați.

3. „Descentralizarea" înseamnă acelaşi lucru cu „deconcentrarea serviciilor publice"? Comparaţi cele două noţiuni.

4. Ce presupune autonomia locală?

5. Principiul eligibilităţii este prevăzut în Constituţie? Indicaţi textele constituţionale care reglementează acest principiu.

6. Ce presupune principiul consultării cetăţenilor în probleme locale de interes deosebit?

7. Ce cunoaşteţi despre principiul utilizării limbii materne în raporturile cu administraţia locală şi cu serviciile publice deconcentrate din unităţile administrativ-teritoriale? Acest principiu se aplică şi în relaţia cu autorităţile centrale de tipul Preşedintele României, Guvernului?

8. Indicaţi două texte constituţionale cu referire directă la principiul legalităţii şi comentaţi-le.

9. Care sunt deosebirile între modul de organizare şi funcţionare a consiliului judeţean şi cel al consiliului local?

10. Care este rolul preşedintelui consiliului judeţean?

11. Care sunt atribuţiile şi actele pe care le adoptă consiliul judeţean, respectiv pe care le emite preşedintele consiliului judeţean etc.

12. Ce acte emit autorităţile publice locale?

13. Prezentaţi, pe scurt, regimul juridic al fiecărui tip de act emis de către autorităţile publice locale.

14. Care sunt autorităţile deliberative şi care sunt cele consultative la nivelul administraţiei publice locale?

15. Enumeraţi 5 categorii de atribuţii ale consiliului local, primarului, consiliului judeţean.

16. Care sunt formele de răspundere ale autorităţilor publice locale?

17. În ce situaţii încetează de drept mandatul primarului?

18. Care sunt atribuţiile prefectului ca reprezentant al Guvernului?

19. Detaliaţi rolul secretarului în cadrul autorităţilor administraţiei publice locale.

20. Prefectul este funcţionar public de conducere sau înalt funcţionar public? Argumentaţi.

21. Ce ştiţi despre controlul de legalitate exercitat de prefect asupra actelor autorităţilor administraţiei publice locale?

22. Care este în prezent rolul prefectului la nivel local, conform legislaţiei aplicabile?

23. Care sunt autorităţile administraţiei publice locale cu caracter unipersonal? Dar cele cu caracter colegial?

24. Primarul poate ataca în contencios administrativ un act administrativ nelegal al autorităţilor administraţiei publice locale? Argumentaţi.

25. Cum se desfăşoară şedinţele consiliului local? Dar cele ale consiliului județean?

VI. Funcția publică. Funcționar public

1. Precizați care sunt fundamentele constituționale şi legale ale funcției publice.
2. Clasificați funcțiile publice după cel puțin două criterii.
3. Care sunt principiile care stau la baza exercitării funcției publice?
4. Enumerați cinci categorii de drepturi ale funcționarilor publici.
5. Care este definiția funcției publice?
6. Ce înseamnă un „funcționar public"?
7. Care sunt trăsăturile funcției publice?
8. Enumerați drepturile şi obligațiile funcționarilor publici.
9. Care este regimul juridic aplicabil funcționarilor publici?
10. Câte categorii de funcționari publici cunoaşteți?
11. Analizați condițiile generale de acces în funcțiile publice.
12. Care este semnificația noțiunii de funcționar în fapt?
13. Cum se realizează recrutarea funcționarilor publici?
14. Cine aplică sancțiunile disciplinare ale funcționarilor şi în ce condiții?
15. Care sunt sancțiunile disciplinare? Detaliați.
16. Ce fapte pot constitui abateri disciplinare în cazul funcționarilor publici?
17. Ce număr de sancțiuni îi pot fi aplicate unui funcționar public în cazul săvârşirii unei abateri disciplinare?
18. Analizați răspunderea contravențională a funcționarilor publici.
19. Ce rol au comisiile de disciplină?
20. Ce semnificație are cazierul administrativ?
21. În ce situații intervine răspunderea civilă a funcționarului public? Dar cea penală?
22. Care sunt modalitățile de încetare a raportului de serviciu în cazul funcționarilor publici?
23. În ce cazuri intervine suspendarea obligatorie a raportului de serviciu? Dar cea facultativă?
24. Există vreo deosebire între promovare şi avansare în cadrul dreptului la carieră al funcționarilor publici?
25. Căror categorii de persoane nu li se aplică prevederile statutului general al funcționarilor publici?

SPEȚE

I. Spețe din Capitolul „Administrație publică locală"

Speța nr. 1

La data de 7 mai 2012 Consiliul Local al Comunei Frumuşica a adoptat o hotărâre prin care a schimbat data de desfăşurare a unui eveniment local care se organiza anual în zonă, cu ocazia venirii primăverii, adică în loc de data de duminică, 24 mai 2012 să se desfăşoare sâmbătă, 23 mai 2012.

Secretarul unității administrativ-teritoriale respective, TD, comunică în termen legal această hotărâre prefectului.

Aflând de acest lucru, primarul, constatând că în noua dată stabilită nu se va afla în localitate, s-a simțit lezat în drepturile sale de reprezentant al comunității locale care avea primul cuvântul la începerea evenimentului în cauză, a solicitat prefectului să atace respectiva hotărâre în contencios administrativ.

Pentru că prefectul a refuzat să procedeze întocmai argumentând că nu există motive de nelegalitate, primarul a promovat el însuşi acțiune în contencios administrativ.

Întrebări:

1. Cine are, potrivit legii, dreptul de tutelă administrativă?
2. Poate primarul să atace în contencios administrativ un act al autorităților administrației publice locale?
3. Care credeți că va fi soluția instanței şi cu ce motivare?

Speța nr. 2

Ca urmare a unui incendiu izbucnit la maternitatea Spitalului de stat X, în luna august 2010, Consiliul General al Municipiului Bucureşti a adoptat de urgență o hotărâre prin care modifică organigrama Spitalului X, în sensul că se creează 4 posturi de pompier.

Secretarul unității administrativ-teritoriale, AB, comunică în termen legal această hotărâre prefectului.

Prefectul apreciază ca fiind nelegală această hotărâre în sensul că, în contextul crizei economice de notorietate în România, nu se justifică crearea de noi locuri de muncă atât timp cât există posibilitatea încheierii unui contract de prestări servicii cu o societate comercială care să ofere servicii contra cost.

Întrebări:

1. Cum comentați speța din punct de vedere al art. 47 din Legea nr. 215/2001 privind administrația publică locală?

2. Care sunt atribuțiile C.G.M.B.?
3. Comentați ce posibilități legale are prefectul în acest caz?
4. Dacă ați fi instanța de judecată şi ar fi pe rol un dosar având ca obiect acest conflict dintre părți, ce soluție ați adopta în speță?

II. Spețe din Capitolul „Preşedintele României"

Speța nr. 1

În temeiul art. 66 alin. (2) din Constituție, Preşedintele României a cerut preşedintelui Camerei Deputaților convocarea unei sesiuni extraordinare pe data de 3 ianuarie.

Preşedintele României a procedat în acest mod deoarece a considerat că, sub aspectul activității legislative, Camera Deputaților era mult în urmă în raport cu activitatea Senatului.

Cererea a fost deci motivată prin necesitatea recuperării sub acest aspect.

Preşedintele Camerei Deputaților a refuzat să convoace Camera cu motivarea că din formularea textului constituțional se înțelege că doar ambele Camere se pot întruni „şi în sesiuni extraordinare". De asemenea, s-a mai arătat că motivarea Preşedintelui României nu justifică convocarea unei sesiuni extraordinare.

Întrebări:

1. Care sunt atribuțiile Preşedintelui României în raport cu Parlamentul?
2. Cum apreciați, din punct de vedere constituțional, atitudinea Preşedintelui României?
3. Dar pe aceea a preşedintelui Camerei Deputaților?

Speța nr. 2

În urma numeroaselor discuții purtate cu reprezentanți ai colectivităților locale ce propuneau reînființarea județelor abuziv desființate şi dorind o mai bună organizare administrativă a țării, Preşedintele României a cerut consilierilor săi juridici să elaboreze un proiect de lege privind organizarea administrativă a teritoriului.

În momentul în care proiectul a fost finalizat, Preşedintele României l-a înaintat Guvernului.

Guvernul a pus acest proiect în discuție în prima şedință, dar nu a făcut niciun fel de modificări la acesta, înaintându-l Parlamentului în versiunea propusă de Preşedinte.

Întrebări:

1. Cine are drept de inițiativă legislativă, potrivit Constituției?
2. Cum apreciați, din punct de vedere constituțional, inițiativa Preşedintelui României? Dar pe cea a Guvernului?

Speța nr. 3

În data de 15 februarie, Preşedintele României, printr-un consilier prezidențial pe probleme de politică internă, a transmis un mesaj Parlamentului, în temeiul art. 88 din Constituție.

În conținutul mesajului, Preşedintele României a invocat numeroasele discuții pe care le-a purtat cu diferite asociații, fundații, organizații nonguvernamentale, grupuri de cetățeni, discuții ce au avut ca obiect urgentarea adoptării unor proiecte de acte normative.

În finalul mesajului, Preşedintele a adresat Parlamentului rugămintea de a-şi îmbunătăți activitatea legislativă, în sensul declarării ca prioritare în dezbateri a proiectelor de acte normative unanim recunoscute de societate ca strict necesare.

La 10 zile după prezentarea mesajului, o treime din numărul deputaților şi a senatorilor a introdus o cerere de suspendare din funcție a Preşedintelui.

Deputații şi senatorii au considerat că Preşedintele a încălcat grav Constituția deoarece a intervenit în activitatea legislativă. Mai mult, s-a considerat că neprezentarea mesajului personal de către Preşedinte constituie, de asemenea, o gravă încălcare a Constituției.

Întrebări:

1. Care este procedura prezentării mesajelor Preşedintelui în Parlament?
2. Cum apreciați, în speță, din punct de vedere constituțional, atitudinea Preşedintelui?
3. Dar pe aceea a Parlamentului?

Speța nr. 4

În conformitate cu dispozițiile art. 85 din Constituție, neexistând majoritate parlamentară, Preşedintele României desemnează drept candidat la funcția de prim-ministru un membru al unui partid politic reprezentat în Parlament, cunoscut şi ca o persoană cu o bună pregătire economică.

Candidatul la funcția de prim-ministru întocmeşte programul de guvernare şi lista cu viitorii membri ai Guvernului şi, în intervalul prevăzut de Constituție, se prezintă în Parlament, dar nu obține votul de încredere.

În aceste condiții, Președintele consideră că Parlamentul trebuie dizolvat, deoarece, din cauza configurației acestuia, nu se va putea forma un Guvern care ulterior să poată pune în aplicare programul de guvernare.

Președintele se consultă în acest sens cu liderii grupurilor parlamentare și cu președinții celor două Camere și împreună decid dizolvarea Parlamentului, motivând că acest lucru se impune pentru buna funcționare a țării, motiv suficient pentru a înlătura prevederile constituționale aplicabile, deoarece interesul național este primordial.

Întrebări:

1. Cum apreciați, în speță, din punct de vedere al textelor constituționale care reglementează situația dizolvării Parlamentului, atitudinea Președintelui?
2. Ce posibilități constituționale are Președintele României atunci când desemnează un candidat la funcția de prim-ministru ?

Speța nr. 5

Aflat într-o vizită oficială în Bulgaria, Președintele României s-a angajat într-un proces de negociere cu privire la încheierea unui tratat de colaborare și bună vecinătate. Profitând de această ocazie, precum și de faptul că în această delegație oficială a fost însoțit de mai mulți specialiști în domeniul politicii externe, Președintele României a schițat proiectul acestui tratat, care nu ridica probleme sub aspectele de fond.

Reîntors în țară, Președintele a înaintat tratatul spre ratificare Parlamentului. În adresa de înaintare către Parlament, Președintele a menționat că a procedat astfel deoarece Ministerul Afacerilor Externe și, implicit, Guvernul au tergiversat nejustificat procesul de negociere.

În același timp cu sesizarea Parlamentului, Președintele a adresat și Guvernului o informare prin care și-a motivat acțiunea, arătând că a acționat în baza prerogativelor oferite de Constituție.

Întrebări:

1. Ce rol are Parlamentul în raport cu procedura încheierii tratatelor internaționale?
2. Cum apreciați, în speță, din punct de vedere constituțional, atitudinea Președintelui?

Speța nr. 6

Conform art. 91 din Constituție, Președintele României l-a numit pe deputatul X în funcția de ambasador în Italia, ținând însă cont și de propunerea Guvernului.

În aceste condiții, deputatul Y introduce o acțiune în contencios administrativ împotriva decretului de numire, cu motivarea că Președintele făcuse această numire, deși comisiile de politică externă ale Parlamentului o avizaseră negativ. De asemenea, deputatul Y a arătat, în cererea de chemare în judecată pe care a adresat-o instanței, că membrii comisiilor parlamentare îl informaseră asupra faptului că el era mult mai potrivit pentru această funcție, fapt pe care îl și sugeraseră Președintelui, în conținutul avizului.

Temeiul juridic al acțiunii în contencios administrativ introdusă de deputatul Y îl reprezenta încălcarea de către Președinte a unui interes legitim, temei dedus din art. 21 și 52 din Constituție, precum și din art. 1 din Legea nr. 554/2004.

Întrebări:

1. Care sunt atribuțiile Președintelui în domeniul politicii externe?
2. Ce soluție credeți că va pronunța în această speță instanța de contencios administrativ?

Speța nr. 7

Primind din partea Consiliului Superior al Magistraturii lista cu propuneri de numire a unor judecători aparținând mai multor tribunale județene de pe teritoriul României, Președintele României hotărăște împreună cu unul din consilierii săi juridici să o modifice.

Astfel, el refuză numirea a două persoane, excluzându-le de pe listă. În locul celor excluși, Președintele decide să completeze lista cu două nume noi. El își motivează acțiunea prin faptul că a primit numeroase sesizări de la cetățeni și de la organizațiile care acționează pentru apărarea drepturilor omului din județe, sesizări care au semnalat abuzurile și incompetența celor pe care i-a înlăturat.

De asemenea, Președintele își manifestă nedumerirea cu privire la cele două persoane pe care le-a susținut și le-a inclus pe listă, arătând că aceleași surse l-au informat despre corectitudinea acestora și despre gradul lor ridicat de profesionalism.

Reprezentantul Consiliului Superior al Magistraturii îi pune în vedere Președintelui că persoanele incluse de acesta pe listă fuseseră recent eliberate din funcție, la cererea lor, deoarece intenționau să intre în avocatură.

Președintele României insistă să fie căutați de președinții instanțelor unde activaseră anterior și sfătuiți să se întoarcă în magistratură, cu propuneri de avansare.

Întrebări:

1. Care sunt atribuțiile Președintelui României în raport cu puterea judecătorească?
2. Cum apreciați, în speță, din punct de vedere constituțional, implicarea Președintelui în numirea judecătorilor?

Speța nr. 8

La cererea expresă a unui partid politic, dar și în urma memoriilor adresate de către o persoană condamnată, Președintele României decide să grațieze prin decret prezidențial pe respectivul condamnat.

În aceste condiții, Președintele emite decretul prezidențial de grațiere și își informează consilierii să comunice locului de deținere actul prin care s-a pus capăt pedepsei privative de libertate, în vederea punerii în libertate a celui grațiat.

Comandantul locului de deținere refuză să pună în executare decretul, motivând că acesta nu este contrasemnat de către primul-ministru și îl informează de acest lucru pe consilierul prezidențial însărcinat să urmărească punerea în aplicare.

Informat despre aceste obiecțiuni, Președintele declară că, atunci când și-a exercitat prerogativa de acordare a grațierii individuale, el a acționat ca un om politic, decizia sa în acest sens fiind una politică. În acest caz, nu este deci necesară contrasemnătura primului-ministru, deoarece el nu a acționat ca unul din cei doi șefi ai executivului, neconcretizând prin emiterea decretului de grațiere o atribuție administrativă.

Întrebări:

1. Care este regimul juridic al decretului de grațiere?
2. Cum apreciați, în speță, din punct de vedere constituțional, atitudinea Președintelui? Dar pe cea a comandantului locului de deținere?

Speța nr. 9

Din cauza situațiilor generate de aplicarea normelor constituționale, Președintele României decide că este momentul să inițieze un proiect de revizuire a Constituției.

Împreună cu consilierii săi, dar și cu reprezentanții societății civile, Președintele se implică în elaborarea și redactarea acestui proiect.

Înainte de a înainta acest proiect Parlamentului, Președintele îl prezintă Guvernului spre a-l dezbate și completa.

În ședința de Guvern în care trebuia să aibă loc analiza documentului înaintat de către Președinte, primul-ministru arată că acest proiect nu va fi

nici măcar înscris pe ordinea de zi, deoarece, potrivit art. 74 din Constituție, Președintele nu are drept de inițiativă legislativă.

În aceste condiții, Președintele decide să înainteze proiectul direct Parlamentului, fără a mai consulta Guvernul.

Întrebări:

1.Ce prevede Constituția cu privire la revizuirea Constituției?

2. Cum apreciați, în speță, din punct de vedere constituțional, atitudinea Președintelui?

3. Dar pe aceea a Guvernului?

Speța nr. 10

La data de 15 martie, o treime din numărul parlamentarilor a inițiat o propunere de suspendare din funcție a Președintelui, cu motivarea că, înainte cu 10 zile, când prezentase personal un mesaj Parlamentului, conform art. 88 din Constituție, acesta a refuzat să asiste la dezbaterile ulterioare cerute insistent de marea parte a opoziției. Pentru acest motiv, s-a apreciat că Președintele încălcase grav prevederile legii fundamentale, precum și principiile de funcționare a activității parlamentare.

Informându-l pe Președinte despre existența propunerii de suspendare, președintele Senatului a stabilit ca dezbaterea să aibă loc în 5 zile de la data depunerii propunerii.

Întrebări:

1. Care este procedura prevăzută de Constituție cu privire la suspendarea Președintelui?

2. Cum apreciați, din punct de vedere constituțional, în speță, atitudinea președintelui Senatului?

3. Sub ce aspecte, în speță, au fost încălcate dispozițiile constituționale?

Speța nr. 11

Ca urmare a declanșării procedurii de suspendare din funcție, după votarea în Parlament a suspendării și după organizarea referendumului pentru demitere, ce s-a dovedit favorabil poziției parlamentarilor, Președintele a fost demis.

În aceste condiții, Guvernul a declanșat procedura de organizare de noi alegeri prezidențiale.

Preşedintele demis, a considerat că, deşi îşi susținuse nevinovăția în fața Camerelor, parlamentarii nu l-au înțeles, influențând astfel prin votul lor şi poporul, care a votat pentru demiterea sa. Pentru aceste motive, Preşedintele a hotărât să se înscrie în noua cursă prezidențială pentru a-şi demonstra nevinovăția, în eventualitatea în care s-ar schimba opțiunea electoratului pe parcursul campaniei electorale.

Întrebări:

1. Ce rol are Curtea Constituțională în procedura de suspendare a Preşedintelui României?
2. Cum apreciați, în speță, din punct de vedere constituțional, atitudinea Preşedintelui demis?

Speța nr. 12

Deoarece împotriva Preşedintelui în exercițiu s-a declanşat procedura de punere sub acuzare pentru înaltă trădare, preşedintele Senatului a început să asigure interimatul acestei funcții.

În aceste condiții, Preşedintele interimar a analizat prin analogie cele două texte care reglementează răspunderea Preşedintelui şi a apreciat că se impune o consultare populară, deoarece sancțiunea la care duce aplicarea instituției răspunderii penale este mai gravă decât sancțiunea care intervine în cazul răspunderii politice.

Astfel, el a decis să consulte mai întâi Parlamentul cu privire la o astfel de măsură. Parlamentul a fost favorabil organizării unui referendum, deoarece a apreciat că poporul nu va face altceva decât să întărească opțiunea parlamentară.

După ce a aflat şi poziția Parlamentului, preşedintele Senatului a declanşat organizarea unui referendum cu privire la decizia Parlamentului de punere sub acuzare de înaltă trădare.

Întrebări:

1. Ce prevede Constituția cu privire la răspunderea penală a Preşedintelui României?
2. Conceptul de înaltă trădare raportat la răspunderea penală a Preşedintele României este o infracțiune? Argumentați.
3. Este constituțională în speță atitudinea Preşedintelui interimar?
4. Dar atitudinea Parlamentului față de solicitarea acestuia?

III. Spețe din Capitolul „Guvernul României"

Speța nr. 1

În urma alegerilor generale, după consultările purtate cu reprezentanții grupurilor parlamentare, în absența unui partid majoritar, Președintele României a desemnat un candidat la funcția de prim-ministru; după o săptămână, acesta s-a prezentat în fața Parlamentului nou-ales cu programul de guvernare și lista cabinetului, dar nu a obținut votul de încredere.

După noi discuții cu partidele politice, peste o lună de zile Președintele a desemnat un nou candidat. După 10 zile și acesta s-a prezentat în fața Parlamentului cu o listă a unui cabinet format din tehnocrați și un alt program de guvernare.

După dezbateri îndelungate, vădit nemulțumiți de lista cabinetului, parlamentarii nu au acordat votul de încredere. Mai mult, unii dintre ei s-au pronunțat în sensul organizării unor noi alegeri, deoarece grupurile parlamentare sunt atât de fracționate, încât nu se va putea acorda niciodată votul de încredere.

În raport cu aceste noi evenimente, constatând că au trecut 60 de zile de la data primei solicitări de învestitură, Președintele României a emis un decret prin care a dizolvat Parlamentul, încredințând Guvernului în funcțiune sarcina de a organiza noi alegeri.

Întrebări:

1. Care este procedura prin care se poate dizolva Parlamentul?
2. Cum apreciați, în speță, din punct de vedere constituțional, măsura luată de Președinte?
3. Apreciați că Președintele poate fi tras la răspundere în speță? Argumentați.

Speța nr. 2

În urma alegerilor generale, după consultarea partidelor parlamentare, Președintele României a desemnat candidatul la funcția de prim-ministru.

Acesta s-a prezentat în fața Parlamentului în 8 zile de la desemnare, cu programul de guvernare și lista cabinetului și a obținut votul de încredere.

După acordarea votului de încredere, Parlamentul a adoptat o hotărâre, prin care se acorda același vot de învestitură și pentru 4 miniștri de stat, prevăzuți în Anexa 1 la lista cu membrii cabinetului. Această hotărâre a fost înaintată Președintelui pentru îndeplinirea procedurii de numire.

Preşedintele emite în aceste condiții un decret de numire, în care sunt amintiți şi miniştrii secretari de stat, dar din care omite să precizeze numele primului-ministru, considerându-l subînțeles.

Întrebări:

1. Ce înseamnă procedura de învestitură a Guvernului?
2. Care este rolul Preşedintelui României raportat la învestitura Guvernului? Dar al Parlamentului?
3. Considerați că, în speță, decretul Preşedintelui îndeplineşte condițiile cerute de Constituție pentru ca Guvernul şi fiecare membru în parte să-şi înceapă legal exercitarea mandatului?
4. Cum apreciați, din punct de vedere legal, formula miniştrilor de stat?

Speța nr. 3

În urma audierilor în comisiile de resort ale candidaților la funcții de miniştri, patru dintre aceştia au fost infirmați. Comisiile au făcut, în schimb, alte patru propuneri pe care le-au formulat în avizul transmis candidatului la funcția de prim-ministru. Comisiile l-au informat pe acesta că cele patru persoane propuse inițial primiseră un vot negativ.

Primind acest aviz, candidatul la funcția de prim-ministru a decis că în aceste condiții cel mai indicat ar fi să adopte o soluție de mijloc. Astfel, el a menținut doi miniştri din cei infirmați, iar pe ceilalți doi i-a înlocuit cu doi miniştri propuşi de comisii.

Întrebări:

1. Câte etape presupune procedura învestiturii Guvernului, potrivit Constituției?
2. Care este caracterul avizului dat de comisiile parlamentare?
3. Ce majoritate va fi necesară ca lista propusă de candidatul la funcția de prim-ministru, în formula sa finală, să primească votul de încredere al Parlamentului?
4. Cum apreciați, în speță, din punct de vedere constituțional, atitudinea candidatului la funcția de prim-ministru?

Speța nr. 4

La propunerea primului-ministru, Preşedintele României decide să îl revoce din funcție pe ministrul de externe ce exercita această demnitate, membru al partidului politic majoritar în Parlament, şi să numească în această funcție un tehnocrat, specialist recunoscut în domeniul dreptului internațional.

În aceste condiții, membrii Comisiei de politică externă din Camera Deputaților solicită în mod expres ca persoana ce urma să îndeplinească funcția de ministru de externe să fie audiată de comisie, pentru a i se da avizul necesar şi în cazul acordării învestiturii, mai ales că nu este membru al partidului majoritar.

Primul-ministru arată însă că în acest caz nu are loc o remaniere guvernamentală care să afecteze structura inițială a Guvernului, ci doar o schimbare de persoană, nemaifiind necesar avizul comisiei de specialitate.

Față de poziția primului-ministru, deputații din Comisia de politică externă amenință cu inițierea şi depunerea unei moțiuni de cenzură.

Întrebări:

1. Ce înseamnă remaniere guvernamentală?
2. Cum apreciați, din punct de vedere constituțional, atitudinea primului-ministru?
3. Dar pe aceea a Comisiei de politică externă a Camerei Deputaților?
4. Care credeți că este rolul comisiilor de specialitate?

Speța nr. 5

Deoarece primul-ministru se află în imposibilitatea de a-şi exercita atribuțiile, Preşedintele României a desemnat un prim-ministru interimar.

Nemulțumit de măsura luată de Preşedinte şi nefiind de acord cu persoana desemnată să asigure interimatul, primul-ministru emite o decizie prin care îşi deleagă atribuțiile unui ministru din cabinetul său şi declară public că interimatul funcției va fi asigurat de persoana pe care el a ales-o, şi nu de primul-ministru interimar desemnat de Preşedinte.

După trecerea unui interval de 50 de zile, perioadă în care a persistat o stare de incertitudine cu privire la persoana care conduce cabinetul, primul-ministru îşi reia exercitarea atribuțiilor.

În aceste condiții, unii membri ai Parlamentului se sesizează public, declarând că actualul Guvern funcționează în afara unui cadru constituțional.

Întrebări:

1. Cum apreciați măsurile luate de către primul-ministru în perioada în care s-a aflat în imposibilitatea de a-şi exercita atribuțiile?
2. Care este rezolvarea constituțională a situației create în țară?
3. Ce rol are Preşedintele României raportat la interimatul funcției de prim-ministru?

Speța nr. 6

Ca urmare a demisiei din funcția de prim-ministru, Președintele României a desemnat un alt membru al Guvernului ca prim-ministru interimar, până la formarea noului Guvern.

La o săptămână de la numire, primul-ministru interimar acuză grave probleme de sănătate și se internează de urgență în spital. În aceste condiții, el se află în imposibilitatea de exercitare a atribuțiilor.

Întrebări:

1. Ce măsură legală trebuie luată, în speță, pentru ca activitatea Guvernului să poată continua?
2. Ce prevede Constituția cu privire la interimatul funcției de prim-ministru?
3. Cât poate dura interimatul?

Speța nr. 7

Întrunit în ședință, Guvernul decide adoptarea unei hotărâri prin care să reglementeze trecerea unui imobil din proprietatea publică a statului în proprietatea privată.

În momentul în care s-a trecut la vot, membrii Guvernului au observat că întrunesc cvorumul de ședință, dar nu întrunesc cvorumul de adoptare a actelor, astfel încât respectiva hotărâre nu poate fi adoptată.

În aceste condiții, membrii Guvernului au considerat că devine aplicabilă prevederea legală potrivit cu care: „Hotărârile și ordonanțele se adoptă prin consens. Dacă nu se realizează consensul, hotărăşte primul-ministru", cerându-i primului-ministru să hotărască asupra necesității adoptării acestei hotărâri.

Față de cererea expresă a membrilor Guvernului, primul-ministru arată că poziția lui este hotărâtoare doar în caz de balotaj. În situația de față nu sunt însă întrunite condițiile de balotaj, astfel încât o atitudine fermă din partea sa ar putea fi interpretată în sensul că ar dispune de puteri exagerate.

Întrebări:

1. Ce reprezintă cvorumul de ședință și cvorumul de adoptare a actelor?
2. Care este procedura de desfășurare a ședințelor Guvernului?
3. Cum apreciați, din punct de vedere constituțional și legal, atitudinea primului-ministru?

4. Există vreo modalitate legală în speța de față care să ducă la adoptarea legală a hotărârii respective a Guvernului?

Speța nr. 8

Întrunit în şedință la 1 februarie 2012, Guvernul decide adoptarea unei hotărâri prin care să se prevadă posibilitatea încheierii unor contracte care să aibă ca obiect bunuri proprietate publică. Posibilitatea încheierii acestor contracte a fost reglementată prin hotărâre, în timp ce determinarea exactă a bunurilor a fost făcută printr-o anexă la hotărâre.

Hotărârea de Guvern a fost trimisă la Monitorul Oficial, textul hotărârii a fost publicat, dar anexa nu a fost publicată.

La data de 1 martie 2012, Guvernul decide în urma ținerii unei licitații să încheie un contract de închiriere cu o societate comercială cu capital social majoritar străin.

Nemulțumită de încheierea acestui contract, o societate comercială cu capital român se adresează instanței competente, arătând că prin încheierea acestui contract i-au fost încălcate interesele sale legitime legate de exploatarea bunurilor care făcuseră obiectul închirierii.

Întrebări:

1. Care sunt motivele pentru care societatea comercială nemulțumită se poate adresa instanței?
2. Ce prevede Constituția cu privire la hotărârile de Guvern?
3. Care credeți că este sancțiunea pentru nepublicarea în Monitorul Oficial a unei hotărâri a Guvernului?

Speța nr. 9

Guvernul României decide adoptarea unei ordonanțe simple prin care să reglementeze situația unor județe unde se înregistraseră calamități naturale.

Membrii Guvernului, analizând evenimentele care au condus la necesitatea reglementării pe această cale, constată că nu este cazul să fie emisă o ordonanță de urgență, considerând ca problema poate fi reglementată doar prin emiterea unei ordonanțe simple.

În raport cu prevederile art. 115 din Constituție, se constată însă că nu există lege de abilitare, ceea ce conduce la imposibilitatea emiterii de ordonanțe.

Față de problemele ridicate, Guvernul decide să adopte o ordonanță simplă, chiar şi fără lege de abilitare, care însă să fie ulterior supusă spre aprobare Parlamentului.

Întrebări:

1. Cum apreciați că ar trebui să fie rezolvată legal această situație în speță?
2. Se impune în speță adoptarea unei ordonanțe simple sau a unei ordonanțe de urgență?
3. Care este situația reglementată de art. 114 din Constituție?

Speța nr. 10

Guvernul a înaintat spre aprobare Parlamentului o ordonanță de urgență, însă Parlamentul adoptă o lege de respingere a acesteia.

Considerând că pentru buna funcționare a țării este imperios necesar ca ordonanța de urgență să fie în continuare aplicată, Guvernul decide să transmită în teritoriu o circulară prin care să îi informeze pe prefecți să respecte şi să pună în practică prevederile ordonanței, împotriva poziției adoptate de Parlament.

Față de dispozițiile transmise de Guvern, unii prefecți au cerut lămuriri suplimentare, considerând că atât timp cât ordonanța de urgență a fost respinsă de Parlament, ea nu mai poate produce efecte juridice.

Guvernul îşi argumentează poziția motivând că prin analogie cu normele constituționale care prevăd ca ordonanțele simple se supun aprobării Parlamentului numai dacă legea de abilitare o cere, ordonanțele de urgență nu se supun aprobării Parlamentului, deoarece emiterea lor nu implică lege de abilitare. Mai mult, prevederile ordonanței de urgență respinse de Parlament sunt atât de importante pentru țară, încât Guvernul se vede nevoit să emită o nouă ordonanță de urgență cu acelaşi conținut, dacă prefecții vor refuza aplicarea ei.

Întrebări:

1. Ce soluție constituțională ar trebui, în speță, să adopte Guvernul pentru a reglementa problemele sociale ce au făcut obiectul ordonanței de urgență?
2. Apreciați că se impune sancționarea Parlamentului pentru faptul că a respins o ordonanță de urgență? Dacă da, care ar fi acea sancțiune?

Speța nr. 11

Guvernul a reglementat prin intermediul unei ordonanțe de urgență modul de stabilire a zonei economice exclusive. Această ordonanță a fost depusă la Parlament spre aprobare.

Cu prilejul dezbaterilor asupra conținutului ordonanței de urgență, parlamentarii s-au împărțit în trei categorii:

- cei care au susținut respingerea posibilității de adoptare a ordonanțelor de urgență în materia legii organice;
- cei care au admis posibilitatea adoptării de ordonanțe de urgență în materia legii organice;
- cei care au admis cea de-a doua posibilitate, circumstanțiind însă posibilitatea emiterii acestora în materia legii organice doar în situații excepționale.

Întrebări:

1. Care este regimul juridic al ordonanței de urgență?
2. Din punctul dumneavoastră de vedere, care considerați că este soluția constituțională care se impune în astfel de situații?

Speța nr. 12

Guvernul a fost informat că anumiți membri ai Senatului doresc să li se prezinte o informare asupra situației din agricultura românească. Mai mult, parlamentarii au cerut în mod expres ca, la şedința în care va avea loc această informare, să se prezinte personal ministrul agriculturii şi primul-ministru.

Față de solicitările senatorilor, primul-ministru îi transmite ministrului agriculturii să nu întreprindă niciun demers în acest sens, deoarece prin cererea formulată parlamentarii nu au respectat cerințele constituționale procedurale prevăzute la art. 111 din Constituție.

Întrebări:

1. Cum apreciați, în speță, din punct de vedere constituțional, atitudinea primului-ministru?
2. Considerați că, în speță, au fost încălcate prevederile constituționale atunci când senatorii au solicitat Guvernului să prezinte o informare asupra stării din agricultura românească?
3. Care credeți că ar putea fi textul întrebărilor puse în speță cu privire la situația din agricultură?

Speța nr. 13

Anumitor membri ai Guvernului li s-a cerut să răspundă unor întrebări formulate de parlamentari.

Considerând că prin informațiile obținute de la membrii Guvernului Parlamentul este în măsură să adopte o poziție oficială față de problema analizată, ¼ din deputații şi senatorii prezenți la dezbateri decid adoptarea

unei moțiuni, precum şi formarea unei comisii speciale de anchetă care să se aplece asupra problemelor ridicate.

Întrebări:

1. Analizați regimul juridic al întrebărilor în cadrul controlului politic parlamentar.
2. Care sunt deosebirile dintre întrebări şi interpelări în cadrul controlului parlamentar?
3. Considerați că, în speță, parlamentarii au acționat conform prevederilor constituționale care reglementează controlul parlamentar?

Speța nr. 14

Un procent de ¼ din numărul total al deputaților şi al senatorilor decid inițierea unei moțiuni de cenzură împotriva ministrului de interne, încercând să îl sancționeze pentru modul în care a condus acest minister, precum şi pentru insubordonarea de care dau dovadă mai mulți ofițeri activi.

Înainte de inițierea acestei moțiuni, deputații şi senatorii îl informează pe primul-ministru despre intenția de a declanşa această procedură, arătând că ar fi mai bine să i se propună Preşedintelui țării să îl revoce din funcție pe acest membru al Guvernului.

Primul-ministru îi informează că nu are de gând să propună revocarea din funcție a ministrului de interne, deoarece el a solicitat Parlamentului votul de încredere pentru respectiva echipă guvernamentală, care a avut o activitate bună, neînțelegând deci să destabilizeze Guvernul printr-o remaniere.

Întrebări:

1. Care este procedura constituțională pentru a iniția o moțiune de cenzură?
2. Considerați că primul-ministru a avut în speță o conduită constituțională?
3. Cum trebuie să acționeze Parlamentul pentru a-l sancționa pe respectivul membru al Guvernului?

Speța nr. 15

Guvernul României a decis, în condițiile art. 114 din Constituție, să îşi angajeze răspunderea în fața Parlamentului pentru un proiect de lege prin care se urmărea reglementarea relațiilor de muncă, potrivit noilor realități economice şi sociale impuse de trecerea la economia de piață.

În termenul prevăzut de Constituție, de 3 zile, parlamentarii au decis să introducă o moțiune de cenzură, dar aceasta nu a fost adoptată.

În aceste condiții, legea a fost trimisă spre promulgare Președintelui României. Fiind de acord cu unele aspecte sesizate în textul moțiunii de cenzură, Președintele refuză promulgarea legii.

Guvernul se opune însă unei dezbateri parlamentare asupra legii, considerând că sunt aplicabile dispozițiile constituționale care prevăd că „Dacă Guvernul nu a fost demis, proiectul de lege prezentat se consideră adoptat".

Întrebări:

1. Ce prevede Constituția cu privire la angajarea răspunderii Guvernului?
2. Care apreciați că este soluția constituțională pentru ca în final legea să își producă efecte?
3. Care apreciați că poate fi sancțiunea pentru refuzul promulgării legii de către Președintele României? Argumentați din punct de vedere constituțional.

Speța nr. 16

Guvernul României a adoptat la data de 15 august 2012 Hotărârea de Guvern nr. X cu privire la spațiul militar aerian al României.

Imediat după adoptarea acestui act, Secretariatul General al Guvernului a transmis acest act normativ spre publicare în Monitorul Oficial al Românei.

După verificare, serviciul juridic al Monitorului Oficial al Românei a trimis hotărârea Guvernului respectivă înapoi la Guvern cu mențiunea:

„Nu se poate publica în Monitorul Oficial al României acest act normativ deoarece lipsește constrasemnătura ministrului apărării naționale".

S-a corectat de îndată această omisiune prin contrasemnarea respectivei hotărâri de către ministrul apărării naționale, AB, și actul a fost a doua oară retrimis la publicare în Monitorul Oficial al României.

Întrebări:

1. Ce prevede Constituția cu privire la contrasemnarea actelor Guvernului?
2. Care este sancțiunea pentru nepublicarea unei hotărâri a Guvernului în Monitorul Oficial al României?
3. Care este regimul juridic al hotărârilor Guvernului cu caracter militar?
4. În speță este vorba de o hotărâre a ului dintr-un domeniu civil sau din domeniul militar?
5. Analizați, în speță, greșelile făcute de către Guvernul României și Regia Autonomă a Monitorului Oficial al României.

3. Model recomandat de referat[1]:

TITLUL

(majuscule, Times New Roman, BOLD, 14, center)

Prenume NUME*
(prenumele şi numele autorului referatului)
(Times New Roman, BOLD, 14, center)

Rezumat

..... (maximum 200 de cuvinte)
(Times New Roman, 11, Italic, justify)

Cuvinte-cheie: *a, b, c, d, e. (maximum 5 cuvinte-cheie – minimum 3; Times New Roman, 11, Italic, justify)*

1. Introducere

..... . (Times New Roman, 12, justify)

2. Conținutul propriu-zis al lucrării

..... . (Times New Roman, 12, justify)

3. Concluzii

..... . (Times New Roman, 12, justify)

---

[1] Referatul trebuie să aibă minimum 2.000 cuvinte.

* Facultatea, anul, grupa; referatul a fost redactat sub îndrumarea prof./conf./lector/ asist., (e-mail: . .....).

BCU IAȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Bibliografie: (Times New Roman, 11, justify)

- Ionescu P., *Drept administrativ*, (Bucureşti, Editura ---, 2010), p. 30, (de ex.)
- .....
- .....
- .....

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

2015/5072
16,00

ISBN GEN. 978-606-673-484-4
ISBN 978-606-673-487-5

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY